ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

មូលដ្ឋានគ្រឹះនៃម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច I

MACROECONOMICS I

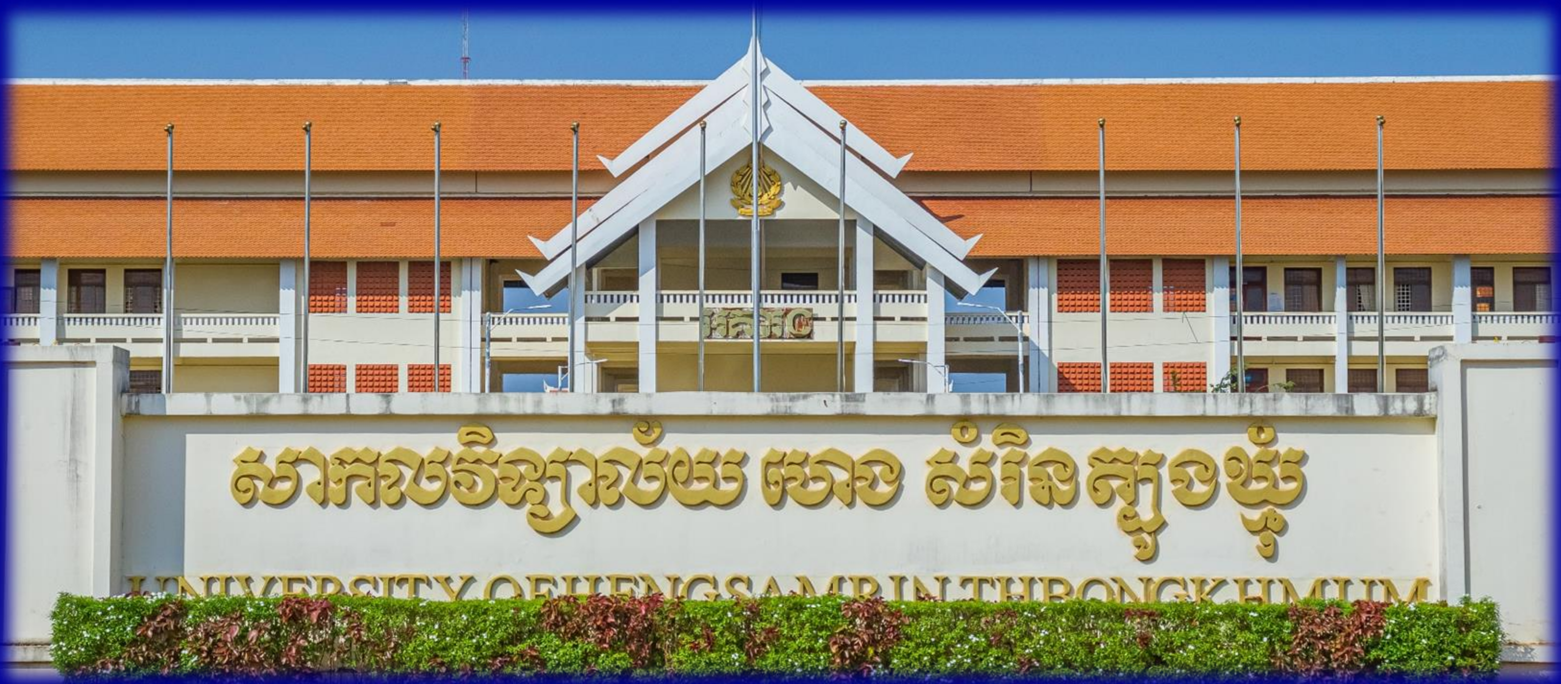

រៀបចំដោយៈ សាកលវិទ្យាល័យ ហេង សំរិន ត្បូងឃ្មុំ

សាកលវិទ្យាល័យ ហេង សំរិន ត្បូងឃ្មុំ

UNIVERSITY OF HENG SAMRIN THBONGKHMUM

សៀវភៅ មូលដ្ឋានគ្រឹះនៃម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច I

MACROECONOMICS I

សម្រាប់និស្សិត

អ្នកនិពន្ធ **គ្រូឧទ្ទេស សេង ទេយ៉ាណែត**

គណៈកម្មការត្រួតពិនិត្យ **លោក ជិន យក់**
កញ្ញា អួន សុផល
លោក អ៊ិន ប៊ូរិន

រក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាងដោយគ្រឹះស្ថាន
សាកលវិទ្យាល័យ ហេង សំរិន ត្បូងឃ្មុំ
បោះពុម្ព ២០២១

អាសយដ្ឋានៈ ផ្លូវជាតិលេខ៧៣ ភូមិនិគមលើ ឃុំស្រឡប់ ស្រុកត្បូងឃ្មុំ ខេត្តត្បូងឃ្មុំ
ទូរសព្ទ: (៨៥៥) ១២ ៧៣ ៤២ ៣៣ (៨៥៥) ១២ ៧៩ ៧៨ ៧៩
Website: www.uhst.edu.kh

សង្ខេបមេរៀន

មេរៀននេះ បង្កលក្ខណៈងាយស្រួល សម្រាប់និស្សិតស្វែងយល់អំពីកត្តាចម្បងនៃមូលហេតុ និង ផលប៉ះពាល់មកលើខឿនសេដ្ឋកិច្ចជាតិតាមរយៈការសិក្សាទៅលើ កត្តាផលិតកម្ម កំណើនសេដ្ឋកិច្ច គំរូម៉ូដែលនៃសេចក្តីត្រូវការនិងការផ្គត់ផ្គង់ និកម្មភាព អតិផរណា ចំណូលនិងចំណាយជាតិ ផលិតផលជាតិសរុប និងកត្តាជាច្រើនទៀត។ មេរៀននេះ គឺជាការបង្ហាញពីទ្រឹស្តីនៃចលនាវិលនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ផលិតផលជាតិ ចំណូលជាតិ និកម្មភាព និង អតិផរណា។ ការសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើទ្រឹស្តីម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និង ការវិភាគទិន្នន័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់ធ្វើការសម្រេចចិត្ត ដើម្បីមានភាពងាយស្រួលក្នុងការវិភាគនិន្នាការនៃម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចនិងការអនុវត្តន៍ទៅនឹងស្ថានភាពសង្គមជាក់ស្តែង និង ដើម្បីទទួលបាននូវព័ត៌មានអំពីព្រឹត្តិការណ៍ប្រវត្តិសាស្ត្រនិងបច្ចុប្បន្ននៃសេដ្ឋកិច្ច។ គោលបំណងនៃមេរៀននេះ ត្រូវបានសម្រេចតាមរយៈការបង្រៀន និង ការពិភាក្សាក្នុងថ្នាក់ គម្រោងវិភាគទិន្នន័យព្រឹត្តិការណ៍ប្រវត្តិសាស្ត្រនិងបច្ចុប្បន្ន ដោយបន្ថែមនូវកិច្ចការផ្ទះ ការពិភាក្សាក្រុម និងការប្រឡងជាដើម។

បុព្វកថា

ដំណើរអភិវឌ្ឍនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានៅក្នុងយុគសម័យទំនើបនេះ ជាមេរៀនដ៏ជោគជ័យបំផុតមួយដែលចាប់ឫសគល់ចេញពីការបញ្ចប់របបប្រល័យពូជសាសន៍ ការបញ្ចប់សង្គ្រាម ការផ្សះផ្សារជាតិ ការកសាងមូលដ្ឋានរឹងមាំនៃសន្តិភាពនិងស្ថេរភាព និងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច។ នៅក្រោយពេលដែលសន្តិភាពត្រូវបានកើតឡើងដោយបរិបូរណ៍នៅឆ្នាំ១៩៩៨ កម្ពុជាទទួលកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ គឺប្រមាណ៨% ក្នុងមួយឆ្នាំ។ លើសពីនេះទៀត អត្រានៃភាពក្រីក្រត្រូវបានកាត់បន្ថយពីប្រមាណ ៥៣% នៅឆ្នាំ២០០៤ មកនៅទាបជាង១០% នៅឆ្នាំ២០១៩។ ដំណើរនៃការអភិវឌ្ឍជាតិជាសកម្មភាពដែលបន្តទៅមុខជាប់ជានិច្ច ហើយគោលនយោបាយថ្មីៗដែលមានលក្ខណៈអន្តរវិស័យគ្របដណ្តប់ ក៏កំពុងលេចរូបរាងឡើង ដើម្បីតម្រង់ទិសកម្ពុជាឆ្ពោះទៅកាន់ប្រទេសមានប្រាក់ចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់នៅឆ្នាំ២០៣០ និងឈានឡើងជាប្រទេសមានប្រាក់ចំណូលខ្ពស់ នៅឆ្នាំ២០៥០។ ការប្រែប្រួលឆាប់រហ័សនៃនិម្មាបនកម្មពិភពលោកនិងតំបន់ រួមទាំងទំនាក់ទំនងភូមិសាស្ត្រនយោបាយ បានផ្តល់កាលានុវត្តភាពសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្មនៅកម្ពុជា ដែលត្រូវបានរាជរដ្ឋាភិបាលចាត់ទុកជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា។ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបាន និងកំពុងបន្តពង្រឹង និងអភិវឌ្ឍវិស័យអប់រំឆ្ពោះទៅរកការស្រាវជ្រាវ និងនវានុវត្តន៍ ដើម្បីពង្រឹងសមត្ថភាពនិងជំនាញរបស់ធនធានមនុស្សនៅកម្ពុជា ឱ្យស្របទៅនឹងបរិបទថ្មីនៃការអភិវឌ្ឍ ជាពិសេសការពង្រឹងសហគ្រិនភាពក្នុងការរៀបចំម៉ូដែលធុរកិច្ចថ្មីៗ ។ ដើម្បីចាប់យកកាលានុវត្តភាពពីបដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មទី៤ និងសេដ្ឋកិច្ចឌីជីថលដែលកំពុងផុសផុលឡើង ប្រព័ន្ធអេកូឡូហ្ស៊ីដែលបង្កលក្ខណៈអំណោយផលដល់ការបង្កើតថ្មី នវានុវត្តន៍ ការស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍ ត្រូវតែមានការកែលម្អ។

បណ្តាប្រទេសនៅទ្វីបអាស៊ីកំពុងនាំមុខក្នុងការវិនិយោគលើការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍ ដោយមានភាគហ៊ុនប្រមាណ៤៤ %នៃការវិនិយោគទាំងមូលរបស់ពិភពលោក។ ប្រទេសចិនកំពុងបន្តកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនៃការវិនិយោគលើការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍ ក៏ដូចជាសមត្ថភាពមនុស្ស។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រទេសនៅទ្វីបអាមេរិកខាងត្បូង និងអាហ្វ្រិក កំពុងស្ថិតនៅឆ្ងាយពីការវិនិយោគនេះ ហើយជាលទ្ធផល ប្រទេសទាំងនោះក៏ពុំមានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចគួរឱ្យកត់សម្គាល់ដែរ។ ទុនវិនិយោគសរុបលើការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍរបស់ប្រទេសនៅទ្វីបអាមេរិកខាងត្បូងនិងអាហ្វ្រិក មានប្រមាណ ៥% នៃការវិនិយោគ ទាំងមូលរបស់ពិភពលោក ក្នុងពេលដែលតំបន់ទាំង២នេះមានប្រជាជនប្រមាណ ២០% នៃប្រជាជនពិភពលោក។ ប្រទេសចំនួន ៦ ដែលមានលំដាប់ខ្ពស់ជាងគេនៅក្នុងការវិនិយោគលើការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍ រួមមានសហរដ្ឋអាមេរិក ចិន ជប៉ុន អាល្លឺម៉ង់ ឥណ្ឌា និងកូរ៉េខាងត្បូង ដែលស្មើនឹងប្រមាណ ៧០% នៃទុនវិនិយោគសរុបរបស់ពិភពលោក។

តើចំណេះដឹង ផលិតផល និងសេវាកម្មថ្មីទាំងនេះកើតឡើងពីអ្វី? ហើយកើតឡើងដោយរបៀបណា? ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាកំពុងតែកសាងមូលដ្ឋានសម្រាប់ការត្រៀមខ្លួនទទួល និងប្រកួតប្រជែងក្នុងយុគសម័យបដិវត្តឧស្សាហកម្មទី៤ នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចដែលផ្អែកលើពុទ្ធិ ហើយដែលប្រការនេះចាំបាច់តម្រូវឱ្យពលរដ្ឋកម្ពុជា ត្រូវក្លាយខ្លួនជាពលរដ្ឋឌីជីថល ពលរដ្ឋសកល និងពលរដ្ឋដែលប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវ ដែលមានសមត្ថភាពក្នុងការផលិត ចែកចាយ និងប្រើប្រាស់ពុទ្ធិដើម្បីទទួលមនុញ្ញផល និងរួមចំណែកក្នុងកំណើន។ ធនាគារពិភពលោកបានធ្វើការកត់សម្គាល់តាំងពីឆ្នាំ២០០២ នូវបម្លាស់ប្តូរនៃមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ពីសេដ្ឋកិច្ចដែលពឹងផ្អែកលើកម្លាំងពលកម្ម និងធនធានអតិកម្ម (Labour and Resource Based Economy) ទៅកាន់សេដ្ឋកិច្ចដែលពឹងផ្អែកលើពុទ្ធិ (Knowledge Based-Economy) ដែលក្នុងន័យនេះ ពុទ្ធិគឺជាគន្លឹះនៃការអភិវឌ្ឍ។ អាស្រ័យហេតុនេះ នៅលើគន្លងដែលកម្ពុជាកំពុងធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅកាន់សេដ្ឋកិច្ចឌីជីថល សង្គមកម្ពុជាត្រូវតែមានសមត្ថភាពក្នុងការផលិត ជ្រើសរើស បន្សាំ បង្កើតមុខរបរ និងប្រើប្រាស់ពុទ្ធិ ដើម្បីរក្សានិរន្តរភាពនៃកំណើន និងកែលម្អជីវភាពរស់នៅ។ សមត្ថភាពទាំងនេះ អាចកើតឡើងនៅពេលពលរដ្ឋកម្ពុជាមានឱកាសក្នុងការទទួលបានបទពិសោធន៍ពីការស្រាវជ្រាវ ការបណ្តុះគំនិតច្នៃប្រឌិត និងការស្វែងរកនវានុវត្តន៍។

កំណែទម្រង់វិស័យអប់រំ គឺជាការត្រួសត្រាយមាគ៌ាសម្រាប់ដំណើរឆ្ពោះទៅកាន់សង្គមប្រកបដោយពុទ្ធិ និងប្រជាពលរដ្ឋប្រកបដោយភាពរស់រវើក។ តាមរយៈមូលដ្ឋានអប់រំ សង្គមប្រកបដោយពុទ្ធិនឹងប្រមូលផ្តុំ បង្កើត និងចែករំលែក ទៅកាន់សមាជិកក្នុងសង្គមនូវសម្បទាអប់រំ ពិសេសគឺពុទ្ធិសម្បទាក្នុងបុព្វហេតុនៃមនុស្សជាតិនិងឧត្តមប្រយោជន៍នៃប្រទេស។ សង្គមប្រកបដោយពុទ្ធិ គឺពុំគ្រាន់តែជាសង្គមដែលសម្បូរព័ត៌មានប៉ុណ្ណោះទេ តែជាសង្គមដែលប្រជាពលរដ្ឋអាចធ្វើបរិវត្តកម្មពីព័ត៌មានទៅជាមូលធនប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ ការរីកចម្រើនទៅមុខជាលំដាប់នៃបច្ចេកវិទ្យានិងតំណភ្ជាប់ បានពង្រីកព្រំដែននៃការចូលទៅកាន់ និងការទទួលបានព័ត៌មានជាសកល ហើយដែលក្នុងន័យនេះ ការអប់រំនឹងបន្តវិវត្តទៅមុខនិងមានការផ្លាស់ប្តូរ។ សង្គមមួយដែលមានអំណាន និងរបាប់ជាបុរេលក្ខខណ្ឌនៃជីវភាពប្រចាំថ្ងៃនៃប្រជាពលរដ្ឋ ពេលនោះបំណិននៃអំណាន និពន្ធ និងការគណនាលេខនព្វន្ត គឺជាចលករនៃការរៀនរបស់សិស្ស។ ជាតុដ៏ចម្បងមួយដែលស្ថិតនៅក្នុងការកសាងសង្គមដែលប្រកបដោយ ពុទ្ធិគឺសៀវភៅសិក្សា ហើយការរៀបរៀង និពន្ធ និងកែលម្អសៀវភៅសិក្សាជាប្រចាំ គឺជានវានុវត្តន៍នៃ វិស័យអប់រំដែលនាំទៅរកការសិក្សាពេញមួយជីវិត ការអភិវឌ្ឍសម្បទាអប់រំ និងការចែករំលែកចំណេះដឹង។ មូលដ្ឋានអប់រំ ជាពិសេសគឺគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាត្រូវមានតួនាទីដែលប្រកបដោយការឆ្លើយតប ចំពោះតម្រូវការខាងលើនេះ។ សាស្ត្រាចារ្យ អ្នកស្រាវជ្រាវ និងបុគ្គលិកអប់រំត្រូវបន្តសិក្សាជាប់ជានិច្ច តាមរយៈការរៀបរៀង និពន្ធ និងកែលម្អសៀវភៅសិក្សា ហើយដែលសៀវភៅសិក្សាទាំង

នេះនឹងក្លាយជា ស្ពាននៃទំនាក់ទំនងរវាងនវានុវត្តន៍នៃបច្ចេកវិទ្យា និងការរៀននិងបង្រៀននៅក្នុងថ្នាក់រៀន។

សង្គមដែលប្រកបពុទ្ធិ ក៏ជាសង្គមដែលបណ្តុះឱ្យមានរចនាសម្ព័ន្ធទន់នៃសេដ្ឋកិច្ចដែលពឹងផ្អែក លើពុទ្ធិដែរ។ ឧទាហរណ៍ជាក់ស្តែងនៃបែបផែននេះរួមមាន Silicon Valley នៃសហរដ្ឋអាមេរិក សួនឧស្សាហកម្មវិស្វកម្មអាកាសយានយន្តនិងយានយន្តនៅទីក្រុង Munich ប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ តំបន់ជីវបច្ចេកវិទ្យានៅក្រុង Hyderabad ប្រទេសឥណ្ឌា តំបន់ផលិតគ្រឿងអេឡិចត្រូនិកនិងសារគមនាគមន៍ ឌីជីថលនៅទីក្រុង Seoul ប្រទេសកូរេខាងត្បូង ក៏ដូចជាសួនឧស្សាហកម្មថាមពល និងឥន្ធនគីមីសាស្រ្តនៃប្រទេសប្រេស៊ីល ហើយក៏នៅមានទីក្រុងនៃប្រទេសជាច្រើនទៀតនៅលើពិភពលោក ។ លក្ខណៈសម្បត្តិនៃទីក្រុងទាំងនេះគឺការប្រើប្រាស់និន្នាការនៃការអភិវឌ្ឍដែលជំរុញ និងតម្រង់ទិសដោយចំណេះ ដឹង ហើយដែលចំណេះដឹងទាំងនោះកើតចេញជាដំបូងពីការវិនិយោគទៅលើគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សា ស្ថាប័នស្រាវជ្រាវ មជ្ឈមណ្ឌលឧត្តមភាពនៃជំនាញជាន់ខ្ពស់ ការប្រកួតប្រជែងដោយគុណាធិបតេយ្យ និង ជាពិសេសគឺការបណ្តុះវប្បធម៌អំណាននិងនិពន្ធសៀវភៅ។ ល្បឿននៃការរីកចម្រើនផ្អែកពុទ្ធិ និងបច្ចេកវិទ្យាកំពុងមានសន្ទុះលឿនជាងអ្វីដែលសិស្ស និងនិស្សិតអាចទទួលបានពីគ្រូនៅគ្រឹះស្ថានសិក្សា ដែលធ្វើឱ្យគោលដៅនៃការអប់រំនៅពេលបច្ចុប្បន្ននេះ មានការប្រឈមខ្លាំងជាងពេលណាទាំងអស់។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងមួយឆ្នាំ មានសៀវភៅជាង ២,២លានចំណងជើង ត្រូវបានសរសេរនិងបោះពុម្ព ដែលក្នុងនោះប្រទេសចិនមាន ៤៤០ពាន់ ចំណែកឯសហរដ្ឋអាមេរិកមាន ៣០៥ពាន់ និងប្រទេសរុស្ស៊ីមាន ១២០ពាន់ ចំណងជើង។

ខណៈពេលដែលបច្ចេកវិទ្យាកំពុងរីកចម្រើនជារៀងរាល់ថ្ងៃ មធ្យោបាយសម្រាប់អំណានក៏មានច្រើន ជម្រើសសម្រាប់សិស្ស-និស្សិត និងសាធារណៈជន រួមមានការអានសៀវភៅ ការអានលើឧបករណ៍ អេឡិចត្រូនិក ការអានដោយប្រើទូរសព្ទឆ្លាត និងការអានលើកុំព្យូទ័រ ដែលសុទ្ធសឹងជាមធ្យោបាយសំខាន់ៗដែលនាំអ្នកអានទាំងឡាយឱ្យសម្រេចគោលបំណងអានរបស់ខ្លួន។ ម្យ៉ាងវិញទៀត អំណានដោយប្រើមធ្យោបាយបច្ចេកវិទ្យាទំនើប ចំណាយពេលតិច ងាយស្រួលអាន និងជួយដល់បរិស្ថានមួយកម្រិតទៀត។ នាពេលបច្ចុប្បន្ន សិស្ស-និស្សិត និងសាធារណៈជនកម្ពុជាដែលស្រឡាញ់អំណានកំពុងតែប្រើប្រាស់មធ្យោបាយអំណានទាំងនេះ។ បើយើងក្រឡេកមើលទៅប្រទេសជឿនលឿន ទោះបីជាបច្ចេកវិទ្យារីកចម្រើនខ្លាំងយ៉ាងណា អំណានតាមរយៈសៀវភៅនៅតែមានសន្ទុះដដែល។ ម្យ៉ាងវិញទៀត បច្ចេកវិទ្យាអានបែបទំនើបតាមរយៈឧបករណ៍ទំនើប អាស្រ័យលើលទ្ធភាពនៃធនធានអប់រំឌីជីថល និងមាតិកាឌីជីថលគ្រប់គ្រាន់ដែលបានផលិត និងបង្ហោះចែកចាយសម្រាប់អំណាន។

ក្នុងបរិបទកម្ពុជា ជាពិសេសក្នុងបរិការណ៍នៃការផ្ទុះរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា បានជំរុញឱ្យមានបរិវត្តកម្មឌីជីថលនៅក្នុងអេកូស៊ីស្តែមនៃការអប់រំ ជាពិសេស ការអប់រំ តាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក និងការអប់រំពីចម្ងាយដើម្បីលើកកម្ពស់អំណាន តាមរយៈការផលិត មាតិកាឌីជីថលដែលមានភាពចំរុះ ការកសាងសមត្ថភាពផ្នែកតំណភ្ជាប់និងវេទិកាឌីជីថល ការពង្រីក វិសាលភាពនៃមជ្ឈមណ្ឌលទិន្នន័យ និងការលើកកម្ពស់គុណភាពនៃការផលិតធនធានអប់រំឌីជីថល គួបផ្សំ ជាមួយការចែកសន្លឹកកិច្ចការឱ្យសិស្សយកទៅរៀននៅផ្ទះ និងការចុះទៅជួបជាមួយសិស្សជា បណ្តុំនៅតាមសហគមន៍។ ក្នុងន័យលើកកម្ពស់អំណាន និងភាពសម្បូរបែបនៃធនធានសៀវភៅសិក្សា ឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពនិងភាពសក្តិសិទ្ធិ និងផ្តល់ឱកាសអំណានកាន់តែច្រើនថែមទៀតដល់សិស្សា នុសិស្ស និស្សិត និងសាធារណៈជន ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡាលើកទឹកចិត្តនូវចំណុចមួយចំនួន ដូចខាងក្រោម៖

1. សាស្ត្រាចារ្យ អ្នកស្រាវជ្រាវ និងបុគ្គលិកអប់រំ សូមបន្តនិងបង្កើនការបោះពុម្ពស្នាដៃបន្ថែម ទៀត ដើម្បីធ្វើឱ្យធនធានសម្រាប់អំណានកាន់តែសម្បូរបែប ជាពិសេសធនធានអំណាន ជាខេមរភាសា
2. គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សា សូមផ្តល់លទ្ធភាពគ្រប់បែបយ៉ាង ដើម្បីឱ្យបុគ្គលិកអប់រំគ្រប់លំដាប់ ថ្នាក់ និង និស្សិតគ្រប់កម្រិតសិក្សាអាចចូលរួមអាន និងសិក្សាស្រាវជ្រាវតាមគ្រប់លទ្ធភាព ជាមួយធនធានអំណាន ជាពិសេសការរៀបចំឱ្យមានពេលវេលាសម្រាប់សហសិក្សា និង អំណានក្នុងបណ្ណាល័យ
3. សាស្ត្រាចារ្យតាមមុខវិជ្ជា និងអ្នកស្រាវជ្រាវតាមជំនាញឬវិស័យ ត្រូវរៀបចំដំណើរការរៀន បង្រៀន និងស្រាវជ្រាវដែលមានដាក់បញ្ចូលកិច្ចការស្វ័យសិក្សា សហសិក្សា ឬការ ស្រាវជ្រាវបណ្ណាល័យដែលតម្រូវឱ្យនិស្សិត ត្រូវអាននិងស្រាវជ្រាវជាមួយធនធានអំណាន
4. គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សា និងមជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវ ត្រូវខិតខំឱ្យអស់លទ្ធភាពក្នុងការបង្កើត បណ្ណាល័យ មជ្ឈមណ្ឌលរក្សាឯកសារ ឬមជ្ឈមណ្ឌលអប់រំឌីជីថល ជាដើម ដើម្បីឱ្យ បុគ្គលិកអប់រំគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់និងនិស្សិតគ្រប់កម្រិតសិក្សា អាចទទួលបាន និងស្វែងរក ប្រភពសម្រាប់អំណាន កាន់តែសម្បូរបែប និងមានភាពបត់បែន ឆ្លើយតបតាមតម្រូវការ អ្នកអាន
5. និស្សិតគ្រប់កម្រិតសិក្សា ត្រូវខិតខំនិងចំណាយពេលអាន និងចាត់ទុកវប្បធម៌ និង អកប្បកិរិយាអំណានជាផ្នែកមួយ នៃពេលវេលានិងភាពស៊ីវិល័យនៃជីវិតប្រចាំថ្ងៃ
6. បងប្អូនជនរួមជាតិ ដែលជាមាតាបិតា ឬអ្នកអាណាព្យាបាល សូមជួយជំរុញនិងបង្ក លក្ខណៈកាន់តែ ច្រើនថែមទៀត ជាពិសេសការលៃលកចំណាយនៅក្នុងគ្រួសារសម្រាប់ ការទិញសម្ភារៈសិក្សា សៀវភៅអាន និងឧបករណ៍សម្រាប់អំណានដល់កូនៗ ដែលចាត់ ទុកជាការវិនិយោគមួយដ៏សំខាន់ សម្រាប់ បង្កើនចំណេះដឹង និងអនាគតរបស់ពួកគេ។

ដោយមានការគាំទ្រពីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ នៅឆ្នាំ២០២០ ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា បានបង្កើតមូលនិធិស្រាវជ្រាវ គំនិតច្នៃប្រឌិត និងនវានុវត្តន៍ ដែលហៅកាត់ថា "មូលនិធិ ស.គ.ន" និងហៅជាភាសាអង់គ្លេសថា The Research Creativity and Innovation Fund ដែលហៅកាត់ជាភាសាអង់គ្លេសថា "RCI Fund"។ គោលដៅចម្បងនៃមូលនិធិនេះ គឺរួមចំណែកលើកកម្ពស់វប្បធម៌នៃការស្រាវជ្រាវ បំផុសគំនិតច្នៃប្រឌិត និងជំរុញការធ្វើនវានុវត្ត ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់វិស័យអប់រំ យុវជន និងកីឡា ដែលឆ្លើយតបទៅនឹងទីផ្សារពលកម្ម និងសាកលភាវូបនីយកម្ម។ មូលនិធិ ស.គ.ន បានសម្រេចកំណត់ប្រធានបទ ជាអាទិភាពសម្រាប់ការគាំទ្រដោយមូលនិធិចំនួន៣ រួមមាន ឌីជីថលនីយកម្មសម្រាប់បដិវត្តឧស្សាហកម្ម ៤.0 (Digitalization for IR 4.0) ការស្រាវជ្រាវអនុវត្តលើវិស័យកសិកម្ម (Applied Agricultural Research) និង ការស្រាវជ្រាវគរុកោសល្យសតវត្សទី ២១ (21st Century Pedagogy Research)។

ដោយមានការធ្វើអាទិភាពូបនីយកម្ម
ទៅលើទិសដៅនៃការប្រើប្រាស់ថវិកាមូលនិធិសម្រាប់ឆ្នាំ២០២០ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ និងក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា បានផ្តល់ការគាំទ្រដល់**ការរៀបរៀង និពន្ធ និងកែលម្អសៀវភៅសិក្សា (Text book) ដែលនឹងត្រូវប្រើប្រាស់នៅកម្រិតឧត្តមសិក្សា**។ គោលបំណងនៃការរៀបរៀង និពន្ធ និងកែលម្អ សៀវភៅសិក្សានៅកម្រិតឧត្តមសិក្សា គឺដើម្បីបង្កើនបរិមាណ លើកកម្ពស់គុណភាព និងពង្រីកសមធម៌នៃធនធានសិក្សាជាខេមរភាសា ជូនដល់និស្សិតដែលកំពុងបន្តការសិក្សា និងត្រៀមខ្លួនធ្វើការស្រាវជ្រាវនៅកម្រិតឧត្តមសិក្សា។ លើសពីនេះទៀតការរៀបរៀង និពន្ធ និងកែលម្អសៀវភៅសិក្សានៅកម្រិតឧត្តមសិក្សា មានគោលដៅដូចខាងក្រោម ៖

- ឆ្លើយតបជាបន្ទាន់ចំពោះការខ្វះខាតធនធានសិក្សា ដែលជាតម្រូវការសិក្សារបស់និស្សិតនៅកម្រិតឧត្តមសិក្សា
- លើកកម្ពស់ទំនើបភាវូបនីយកម្ម និងឧត្តមានុវត្តន៍នៃការរៀននិងបង្រៀន និងការស្រាវជ្រាវនៅលើមុខវិជ្ជា កម្មវិធីសិក្សា ឬមុខជំនាញជាក់លាក់
- បង្កើនភាពស៊ីជម្រៅក្នុងការកសាងវិជ្ជាជីវៈនិងបទពិសោធន៍សម្រាប់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ និងអ្នកស្រាវជ្រាវ
- រួមចំណែកដល់ការកសាងភាពជាសហគមន៍វិជ្ជាជីវៈ ការចែករំលែកបទពិសោធន៍ និងវប្បធម៌នៃការរៀបរៀង និពន្ធ និងកែលម្អសៀវភៅសិក្សានៅកម្រិតឧត្តមសិក្សា។

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា បានវាយតម្លៃខ្ពស់ចំពោះការបោះជំហានប្រកបដោយមនសិការវិជ្ជាជីវៈនៃគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សា និងបុគ្គលិកអប់រំទាំងអស់ ក្នុងការរៀបចំ រៀបរៀង និពន្ធ និងកែលម្អសៀវភៅសិក្សា ដើម្បីបង្កើនបរិមាណ លើកកម្ពស់គុណភាព និងពង្រឹងសមធម៌នៃធនធានសិក្សាជា

ខេមរភាសា ជូននិស្សិតដែលកំពុងបន្តការសិក្សា និងត្រៀមខ្លួនធ្វើការស្រាវជ្រាវនៅកម្រិតឧត្តមសិក្សា។ សៀវភៅសិក្សាជាផ្នែកមួយនៃការទទួលស្គាល់គុណភាពអប់រំនៃគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សា និងជាធនធានសិក្សាដែលជាមូលដ្ឋានមួយដ៏សំខាន់ ក្នុងការគាំទ្រដល់ការបង្រៀន និងរៀន ហើយត្រូវមានបរិមាណគ្រប់គ្រាន់ ឆ្លើយតបទៅនឹងកម្មវិធីអប់រំ និងតម្រូវការសិក្សាស្រាវជ្រាវ។ ជាគោលការណ៍ គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាទាំងអស់ ត្រូវមានសៀវភៅសិក្សាដែលប្រើជាគោលសម្រាប់មុខវិជ្ជានីមួយៗ។ ចំនួនសៀវភៅសិក្សាដែលគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការស្រាវជ្រាវ និងការសិក្សារបស់និស្សិត ត្រូវមានយ៉ាងតិចមួយចំណងជើងក្នុងមួយមុខវិជ្ជា ហើយត្រូវតម្កល់យ៉ាងតិច២ច្បាប់ នៅក្នុងបណ្ណាល័យ ឬអាចរកបានតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក។ ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា លើកទឹកចិត្តបន្ថែមទៀតជូនដល់គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សារដ្ឋ និងឯកជនដែលបានស្នើសុំថវិកាមូលនិធិរួច សូមចូលរួមបន្ថែមទៀតដើម្បីបង្កើនចំនួនចំណងជើងសៀវភៅ។ ចំណែកគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សារដ្ឋនិងឯកជនដែលពុំទាន់បានដាក់ពាក្យស្នើសុំសូមចូលរួមដើម្បីជាគុណប្រយោជន៍ដល់តម្រូវការដ៏ទទូច និងថ្លៃថ្លានៃនិស្សិតកម្ពុជាក្នុងការសិក្សា និងស្រាវជ្រាវនៅកម្រិតឧត្តមសិក្សា។

សេចក្តីបញ្ជាក់

នៃមូលនិធិការស្រាវជ្រាវ គំនិតច្នៃប្រឌិត និងនវានុវត្តន៍

សៀវភៅសិក្សានេះជាលទ្ធផលនៃការស្នើសុំអនុវត្តថវិកាមូលនិធិការស្រាវជ្រាវ គំនិតច្នៃប្រឌិត និងនវានុវត្តន៍ ក្នុងគម្រោង**រៀបរៀង និពន្ធ និងកែលម្អសៀវភៅសិក្សា ដែលនឹងត្រូវប្រើប្រាស់នៅកម្រិតឧត្តមសិក្សា។** សៀវភៅសិក្សានេះ ត្រូវបានរៀបរៀង និពន្ធ ឬកែលម្អដោយមានការធានាអះអាងថាជាស្នាដៃរបស់អ្នកនិពន្ធផ្ទាល់ និងបានឆ្លងកាត់ត្រួតពិនិត្យ ផ្តល់យោបល់ និងវាយតម្លៃដោយក្រុមប្រឹក្សាអប់រំ ក្រុមប្រឹក្សាស្រាវជ្រាវ ឬក្រុមប្រឹក្សាដែលមានតម្លៃស្មើនៃគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សា និងតាមរយៈកិច្ចសន្យាដែលបានធ្វើឡើង និងដែលបានតម្កល់ទុកនៅមូលនិធិការស្រាវជ្រាវ គំនិតច្នៃប្រឌិត និងនវានុវត្តន៍។ រាល់ខ្លឹមសារ ការបកស្រាយ និងរូបភាព គឺជាជំហរនិងទស្សនៈផ្ទាល់របស់អ្នកនិពន្ធ ហើយពុំឆ្លុះបញ្ចាំង ឬជាតំណាងដល់មូលនិធិការស្រាវជ្រាវ គំនិតច្នៃប្រឌិត និងនវានុវត្តន៍នៃក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ឡើយ។

អារម្ភកថា

យើងខ្ញុំ បានគិតខិតខំរៀបរៀងសៀវភៅនេះ ក្រោមប្រធានបទ "**ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច I**" និងការអនុវត្តនេះឡើង ដោយយោងលើមូលហេតុនៃកង្វះឯកសារជាខេមរភាសា សម្រាប់ការសិក្សារបស់និស្សិតនៅ **សាកលវិទ្យាល័យ ហេង សំរិន ត្បូងឃ្មុំ** ។ ជាមួយគ្នានេះដែរ យើងខ្ញុំបានខិតខំយកអស់កម្លាំងកាយ កម្លាំងចិត្ត និងកម្លាំងប្រាជ្ញា បង្កើតជាស្នាដៃនេះ ដើម្បីចូលរួមបកស្រាយបំភ្លឺឱ្យកាន់តែមានភាពងាយស្រួល ងាយយល់ ឆាប់ចេះ ស៊ីជម្រៅ បានរហ័ស បន្ទាប់ពីបានអាន និងពិចារណាគិតគូរវែងឆ្ងាយ ។

ស្នាដៃនេះ ត្រូវបានយើងខ្ញុំខិតខំរៀបចំសម្រិតសម្រាំង ស្របតាមគោលការណ៍ណែនាំរបស់សាស្ត្រាចារ្យនៃ **សាកលវិទ្យាល័យ ហេង សំរិន ត្បូងឃ្មុំ** ។ ក្នុងការស្រាវជ្រាវចងក្រងស្នាដៃនេះ យើងបានជួបនូវការលំបាកជាច្រើនដោយខ្វះខាតទាំងឯកសារ បទពិសោធន៍ និងពេលវេលា ប៉ុន្តែទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏យើងខ្ញុំមិនរាថយក្នុងការស្រាវជ្រាវនិងនិពន្ធសៀវភៅនេះឡើយ ដោយបានខិតខំបង្កើតស្នាដៃនៃវិទ្យាសាស្ត្រពិតមួយនេះ បានសម្រេចជោគជ័យនិងលេចជារូបរាងឡើង។ យើងខ្ញុំសង្ឃឹមថា វានឹងមានតម្លៃសម្រាប់មិត្តអ្នកអាន អ្នកសិក្សា ទាំងអស់ដែលត្រូវការវា។

យើងខ្ញុំ សូមខន្តីអភ័យទោសទុកជាមុន រាល់កំហុសឆ្គងទាំងប៉ុន្មានដែលកើតមានឡើងនៅក្នុងស្នាដៃនេះដោយអចេតនានូវ អក្ខរាវិរុទ្ធ ពាក្យបច្ចេកទេស ទាំងខ្លឹមសារនិងទ្រឹស្តី និង វិធីសាស្ត្រផ្សេងៗនៅមានការខ្វះខាតច្រើន។ យើងខ្ញុំ សង្ឃឹមថាមិត្តអ្នកអាន ក៏ដូចជាអ្នកឯកទេសជំនាញ មេត្តាជួយផ្តល់ជាគំនិត ឬមតិផ្សេងៗ ចូលរួមក្នុងការកែតម្រូវ ដើម្បីឱ្យសៀវភៅនេះកាន់តែប្រសើរឡើងថែមទៀត ក្នុងការបំរើផលប្រយោជន៍ដល់វិស័យអប់រំជាអាទិ៍។

ជាចុងក្រោយនេះ ក្នុងនាមយើងខ្ញុំជាគ្រូបង្រៀនកម្រិតឧត្តមនៃសាកលវិទ្យាល័យ **ហេង សំរិន** ត្បូងឃ្មុំ សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅដល់ មិត្តអ្នកអាន អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវទាំងអស់ ដែលបានចំណាយពេលវេលាដ៏មានតម្លៃក្នុងអានស្នាដៃនេះតាំងពីដើមរហូតដល់ចប់ និង សូមគោរពជូនពរមិត្តអ្នកអាន អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវទាំងអស់ឱ្យជួបតែសេចក្តីសុខ គ្រប់ពេលវេលា។

ត្បូងឃ្មុំ ថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ២០២២

គ្រូឧទ្ទេស

S.yanet

សេង ទេយ៉ាណែត

ការឧទ្ទិសស្នាដៃ

(Dedication)

ក្នុងនាមយើង ជាមន្ត្រីសាស្ត្រាចារ្យ នៃសាកលវិទ្យាល័យ ហេង សំរិន ត្បូងឃ្មុំ តែងតែផ្តល់នូវចំណេះដឹងនិងចំណេះធ្វើ ការអនុវត្ត ការស្រាវជ្រាវ និងនវានុវត្តន៍ ដល់និស្សិតគ្រប់ជំនាន់។ សៀវភៅមួយនេះដែលមានចំណងជើង "មូលដ្ឋានគ្រឹះនៃម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច I" បានលេចចេញជារូបរាងឡើងដោយសារតែមានការខិតខំប្រឹងប្រែងព្យាយាម ដែលកើតពីបទពិសោធន៍ការបង្រៀន ការស្តាប់ ការអាន ការអង្កេត ការស្រាវជ្រាវ ការជួបសម្ភាសន៍ នឹងការផ្តល់មតិយោបល់ជាច្រើនពីសំណាក់បញ្ញវន្តមួយចំនួន ដែលបានបន្សល់ទុកនូវឯកសារល្អៗ ដើម្បីយកមកប្រមូលនិងចងក្រងដែលប្រកបដោយគតិបណ្ឌិត ទើបបានអាចលេចចេញជាសៀវភៅនេះឡើង។

យើងខ្ញុំសូមឧទ្ទិសស្នាដៃនេះថ្វាយប្រគេន ជូនដល់ព្រះវិញ្ញាណក្ខន្ធនៃអតីតព្រះមហាក្សត្រខ្មែរ អតីតព្រះសង្ឃខ្មែរ វិញ្ញាណក្ខន្ធនៃវីរៈបុរសខ្មែរគ្រប់ជំនាន់ ដែលមានឧត្តមគតិស្រឡាញ់យុត្តិធម៌ ស្នេហាជាតិ សាសនា ដ៏ពិតៗ និង សូមឧទ្ទិសស្នាដៃនេះថ្វាយប្រគេនចំពោះដួងព្រលឹងនៃបុព្វការីជនទាំងអស់របស់ខ្មែរយើងគ្រប់ជំនាន់ ដែលបានកសាងស្នាដៃ និង បូជានូវកម្លាំងកាយ កម្លាំងចិត្ត និងកម្លាំងប្រាជ្ញាដ៏មហិមាមិនអាចកាត់ថ្លៃបាន សម្រាប់បុព្វហេតុជាតិមាតុភូមិខ្មែរនិងសាសនា ប្រកបដោយបញ្ញាញាណរហូតដល់យើងខ្ញុំទទួលបាននូវផ្លែផ្កាគួរជាទីមោទនភាពនាពេលនេះ។

ដួងព្រលឹងរបស់បុព្វការីទាំងអស់រួមមាន៖ សម្តេចព្រះសង្ឃរាជជោតញ្ញាណោ **ជួន ណាត** ព្រះអង្គជាបញ្ញាវន្តសង្ឃមួយព្រះអង្គ ដែលបានបូជាកំលាំងកាយចិត្ត ក្នុងបុព្វហេតុចំពោះជាតិនិងសាសនាដើម្បីលើកតម្កើនវិស័យព្រះពុទ្ធសាសនានិងកសាងអភិវឌ្ឍនអភិរក្សអក្សសាស្ត្រ ក្បួនច្បាប់ វប្បធម៌ជាតិទាំងអស់ ពេញមួយជីវិតរបស់ព្រះអង្គនេះ ហើយជាគំរូវិរៈភាពដ៏ល្អសម្រាប់បច្ឆាជនជំនាន់ក្រោយដើម្បីយកគំរូតាមព្រះអង្គ។ សូមឧទ្ទិសស្នាដៃនេះ ថ្វាយប្រគេនជូនចំពោះបញ្ញាទាំងអស់ទាំងបុព្វជិតទាំងគ្រហស្ថដែលបានបូជាជីវិតដើម្បីជាតិនិងសាសនា។

ព្រះគ្រូឧបជ្ឈាយ៍ដែលបានផ្តល់នូវចំណេះដឹង និង សាស្ត្រាចារ្យទាំងអស់ ដែលបានអភិវឌ្ឍបន្ថែមនៃគ្រឹះស្ថានសិក្សាថ្មីៗជាច្រើន ទុកសម្រាប់បណ្តុះបណ្តាលធនធានមនុស្ស ដល់កូនចៅជំនាន់ក្រោយ ក្នុងគោលបំណងអភិវឌ្ឍពុទ្ធិសកលវិទ្យាល័យឲ្យស្ថិតនូវជាអមតៈចំពោះសង្គមជាតិ ក៏ដូចជាលុបបំបាត់នូវគ្រោះអវិជ្ជាផងដែរ សម្រាប់ប្រជាជាតិខ្មែរជំនាន់ក្រោយមានភាពភ្លឺស្វាងក្នុងការកសាងសង្គមជាតិនាថ្ងៃអនាគត សូមឲ្យដួងវិញាណក្ខន្ធនៃបុព្វការីជនទាំងអស់ មេត្តាយាងនិមន្តនិងអញ្ជើញមកទទួលនូវអត្តនុញ្ញផលដែលកើតពីស្នាដៃនេះ ដើម្បីជាប្រទីបបំភ្លឺផ្លូវ សូមឲ្យដួងព្រលឹងទាំងអស់បានទៅកើតក្នុងសុគតិភពនឹងទេវបុរីគ្រប់ៗរូបគប្បីអខានឡើយ។

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

(Acknowledgment)

យើងខ្ញុំសូមលើកហត្ថាគោរពសម្តែងនូវកតញ្ញូតាធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ និងសូមលំឱនកាយថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅបំផុតចំពោះ លោកយាយ លោកតា លោកឪពុក អ្នកម្តាយ របស់យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នា ដែលបានផ្តល់កំណើត និងចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សា ទំនុកបម្រុងព្រមទាំងបានផ្តល់នូវ ដំបូន្មានល្អៗប្រកបទៅដោយព្រហ្មវិហារធម៌ រហូតដល់កូនចៅបានរៀនសូត្រមានចំណេះដឹងដូចសព្វថ្ងៃ។

យើងសូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះ

ញាតិសន្តាន និង ព្រមទាំងញាតិមិត្ត ទាំងអស់ដែលបានជួយទំនុកបម្រុង ទាំងស្មារតី សម្ភារៈ កម្លាំងកាយ កម្លាំងចិត្ត គាំទ្រដល់ការរស់នៅរបស់ ខ្ញុំបាទ ដើម្បីសម្រេចការនិពន្ធសៀវភៅនិងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ តាំងពីដើមរហូតដល់ចប់សព្វគ្រប់នៅថ្ងៃនេះ។

សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះ **ឯកឧត្តម ពិន វណ្ណារ៉ូ** សាកលវិទ្យាធិការ ដែលបានណែនាំ ជំរុញ លើកទឹកចិត្ត និង ផ្តល់ឱកាសដ៏វិសេសវិសាលបំផុត និង មន្ត្រី បុគ្គលិកទាំងអស់ នៃសាកលវិទ្យាល័យ **ហេង សំរិន** ត្បូងឃ្មុំ ដែលបានការបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលក្នុងការចងក្រងសៀវភៅនេះឡើង។

ជាពិសេសជាងនេះទៅទៀត សូមថ្លែងអំណរគុណជាអនេកប្បការ ដល់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា និង មូលនិធិស្រាវជ្រាវ គំនិតច្នៃប្រឌិត និងនវានុវត្តន៍ ដែលបានបង្កើតឡើងនូវមូលនិធិគាំទ្រលើការរៀបរៀង និពន្ធ កែលម្អសៀវភៅសិក្សា ឬ ការស្រាវជ្រាវ និងសម្របសម្រួលដល់ អ្នកនិពន្ធនិងអ្នកស្រាវជ្រាវ តាំងពីដើមរហូតដល់ចប់។

ចំពោះគុណូបការៈដ៏ថ្លៃថ្លានេះ កូនចៅ សូមថ្លែងអំណរគុណ កតញ្ញូតាធម៌យ៉ាងជ្រាលជ្រៅ គោរពចំពោះលោកអ្នកមានគុណទាំងពីរ លោកយាយ លោកតា ញាតិសន្តាន ញាតិមិត្ត លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ សាស្ត្រាចារ្យ បុគ្គលិកមន្ត្រីរាជការទាំងអស់ សូមឱ្យជួបតែពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការគឺ អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ និង ពលៈ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

មាតិកា

សង្ខេបមេរៀន........ III

បុព្វកថា........ IV

សេចក្ដីបញ្ជាក់........ X

អារម្ភកថា........ XI

ការឧទ្ទិសស្នាដៃ........ XII

សេចក្ដីថ្លែងអំណរគុណ........ XIII

មាតិកា........ XIV

ជំពូកទី ១៖ សេចក្ដីផ្ដើមនៃម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច........ ១

១.១ ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចសិក្សាពីអ្វី........ ១

១.២ ដើមកំណើតម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច........ ២

១.២.១ ការធ្លាក់ចុះដុនដាបខ្លាំង........ ២

១.២.២ គំរូក្លាស៊ីក........ ៣

១.២.៣ បដិវត្តន៍របស់លោកកេនស៍........ ៣

១.៣ បញ្ហានានាត្រូវបានកត់សំគាល់........ ៧

១.៣.១ ខួបអាជីវកម្ម........ ៨

១.៣.២ និកម្មភាព ឬភាពគ្មានការងារធ្វើ........ ៨

១.៣.៣ អតិផរណា........ ៩

១.៣.៤ ពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ........ ១០

១.៣.៤.១ សេដ្ឋកិច្ចផែនការប្រមូលផ្ដុំ........ ១១

១.៣.៤.២ សេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី........ ១១

១.៣.៤.៣ ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចចំរុះ........ ១២

១.៣.៥ ឧបករណ៍ក្នុងម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច........ ១៤

១.៣.៥.១ គោលនយោបាយសារពើពន្ធ ឬពន្ធដារ ១៤

១.៣.៥.២ គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ១៤

១.៣.៥.៣ គោលនយោបាយបង្កើនប្រាក់ចំណូល ១៤

១.៣.៥.៤ គោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រទេស ១៥

១.៤ តើអ្នកម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចធ្វើអ្វី ១៥

១.៥ សំនួរស្រាវជ្រាវ ១៦

១.៦ មូលហេតុចាំបាច់អ្វីត្រូវសិក្សាម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច? ១៦

១.៧ គំរូសេដ្ឋកិច្ច ១៧

១.៨ សមតាទីផ្សារ ១៨

១.៨.១ ផលខ្វះ ២០

១.៨.២ ផលលើស ២១

១.៨.៣ វិបាកនៃសេចក្តីត្រូវការ និងការផ្គត់ផ្គង់ជាមួយនឹងការហូតពន្ធ ២១

១.៩ ពហុគំរូសេដ្ឋកិច្ច ២៤

១.១០ ថ្លៃប្រែប្រួលខុសពីថ្លៃស្អិត ២៥

ជំពូកទី ២៖ ទិន្នន័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ២៧

២.១ ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប ២៨

២.១.១ ចំណូល ចំណាយ និង លំហូរវិលនៃសេដ្ឋកិច្ច ២៩

២.១.២ វិធានការគិត GDP ៣១

២.១.៣ សមាសធាតុនៃការចំណាយលើ GDP ៣៦

២.១.៤ រង្វាស់ផ្សេងៗនៃចំណូល ៤០

២.១.៥ សង្ខេប ៤៣

២.១.៦ GDP នាមករណ៍ និង GDP ពិត ៤៣

២.១.៧ សន្ទស្សន៍ថ្លៃបរិវត្តផរណាផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប ៤៥

២.១.៨ Chain-weighted Measures of Real GDP ៤៦
២.២ សន្ទស្សន៍ថ្លៃប្រើប្រាស់.. ៤៨
២.២.១ ថ្លៃនៃទំនិញមួយកន្ត្រក.. ៤៩
២.២.២ The CPI Versus the GDP Deflator... ៥១
២.២.៣ ហេតុផលផ្សេងៗដែល CPI អាចបំផ្លើសលើអតិផរណា ៥៣
២.៣ វង្វាស់អ្នកគ្មានការងារធ្វើ៖ អត្រានៃនិកម្មភាព... ៥៤
២.៤ របៀបគណនាបំរែបំរួលជាភាគរយនៃ Real GDP ធៀបនឹងនិកម្មភាពតាមច្បាប់ Okun....... ៥៦

ជំពូកទី ៣៖ ចំណូលជាតិ ៥៨

៣.១ ការកំណត់ផលិតកម្មទំនិញនិងសេវាកម្មសរុប ៥៩
៣.១.១ ទីផ្សារកត្តាផលិតកម្ម.. ៦០
៣.១.២ អនុគមន៍ផលិតកម្ម ៦០
៣.១.៣ ការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញនិងសេវាកម្ម.. ៦២
៣.២ ចំណូលជាតិបែងចែកទៅកត្តាផលិតកម្ម ៦៣
៣.២.១ កត្តាថ្លៃ ៦៣
៣.២.២ ការសំរេចចិត្តនានាប្រឈមនឹងក្រុមហ៊ុនប្រកួតប្រជែង................................ ៦៤
៣.២.៣ សេចក្តីត្រូវការរបស់ក្រុមហ៊ុនចំពោះកត្តាផ្សេង ៦៦
៣.២.៤ បំណែងចែកនៃចំណូលជាតិ.. ៦៩
៣.២.៥ កំរិតចំណូលបន្ថែមថយចុះ ៧១
៣.២.៦ ខ្សែកោងនៃសេចក្តីត្រូវការចំពោះកំលាំងពលកម្ម ៧២
៣.២.៧ សមតានៃប្រាក់ឈ្នួលពិត ៧៣
៣.២.៨ ការកំណត់អត្រាប្រាក់ឈ្នួល ៧៣
៣.២.៩ ទ្រឹស្តីណេអូក្លាស់ស៊ីកនៃការបែងចែក ៧៤
៣.៣ តើអ្វីជាកត្តាកំណត់សេចក្តីត្រូវការចំពោះទំនិញនិងសេវាកម្ម?............................ ៧៥

៣.៣.១ ការចំណាយប្រើប្រាស់ ៧៦
៣.៣.២ ការចំណាយវិនិយោគ ៧៩
៣.៣.៣ ការចំណាយរដ្ឋាភិបាល ៨១
៣.៤ តើអ្វីដែលនាំមកនូវការផ្គត់ផ្គង់និងតម្រូវការសម្រាប់ទំនិញនិងសេវាកម្មឱ្យមានសមតា? ៨៣
៣.៤.១ លំនឹងសមតានៅក្នុងទីផ្សារទំនិញនិងសេវាកម្ម៖ ការផ្គត់ផ្គង់និងតម្រូវការសម្រាប់ទិន្នផលសេដ្ឋកិច្ច ៨៣
៣.៤.២ លំនឹងសមតាក្នុងទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុ៖ ការផ្គត់ផ្គង់និងតម្រូវការសម្រាប់កម្ចីមូលនិធិ .. ៨៥
៣.៤.៣ បម្រែបម្រួលការសន្សំ៖ ផលប៉ះពាល់នៃគោលនយោបាយសារពើពន្ធ ៨៧
៣.៤.៤ បម្រែបម្រួលសេចក្តីត្រូវការវិនិយោគ ៨៩
ជំពូកទី ៤៖ រូបិយវត្ថុ និង អតិផរណា ៩២
៤.១ រូបិយវត្ថុ ៩៣
៤.១.១ មុខងារក្រដាសប្រាក់ ៩៣
៤.១.២ ប្រភេទក្រដាសប្រាក់ ៩៥
៤.១.៣ តើលុយ Fiat វិវត្តយ៉ាងដូចម្តេច? ៩៦
៤.១.៤ តើបរិមាណក្រដាសប្រាក់ត្រូវបានគ្រប់គ្រងយ៉ាងដូចម្តេច? ៩៨
៤.១.៤.១ ការផ្គត់ផ្គង់ សេចក្តីត្រូវការ និង សមតាទីផ្សារក្រដាសប្រាក់ ៩៩
៤.១.៤.២ ផលប៉ះពាល់នៃការបញ្ចូលបន្ថែមក្រដាសប្រាក់ ១០០
៤.១.៤.៣ អថេរណូមីណាល់ និងអថេរពិត ១០១
៤.១.៥ វិធីវាស់បរិមាណក្រដាសប្រាក់ ១០២
៤.២ ទ្រឹស្តីបរិមាណក្រដាសប្រាក់ ១០៤
៤.២.១ សមីការប្រតិបត្តិការនិងបរិមាណ ១០៤
៤.២.២ ពីប្រតិបត្តិការរហូតដល់ចំណូល ១០៥
៤.២.៣ អនុគមន៍សេចក្តីត្រូវការក្រដាសប្រាក់ និង សមីការបរិមាណ ១០៦

៤.២.៤ ការសន្មតនៃល្បឿនថេរ...១០៨

៤.២.៥ ក្រដាសប្រាក់ ថ្លៃ និង អតិផរណា ...១០៨

៤.៣ Seigniorage: ប្រាក់ចំណេញពីការបោះពុម្ពក្រដាសប្រាក់...១០៩

៤.៤ អតិផរណា និង អត្រាការប្រាក់ ...១១០

៤.៤.១ អត្រាការប្រាក់ពិត និង ណូមីណាល់...១១១

៤.៤.២ Fisher Effect...១១១

៤.៥ អត្រាការប្រាក់ណូមីណាល់ និង សេចក្តីត្រូវការក្រដាសប្រាក់ ...១១២

៤.៥.១ ផលប៉ះពាល់នៃការរក្សាក្រដាសប្រាក់...១១២

៤.៥.២ ថ្លៃក្រដាសប្រាក់អនាគត និង ថ្លៃបច្ចុប្បន្ន...១១៣

៤.៦ ផលប៉ះពាល់នៃអតិផរណាទៅលើសង្គម...១១៥

៤.៦.១ ទស្សនះរបស់ Layman និង ទ្រឹស្តីក្លាស៊ីក ...១១៥

៤.៦.២ ការចំណាយថ្លៃដើមនៃអតិផរណាដែលរំពឹងទុក...១១៦

៤.៦.៣ ការចំណាយថ្លៃដើមនៃអតិផរណាដែលមិនរំពឹងទុក...១១៨

៤.៦.៤ អត្ថប្រយោជន៍តែមួយនៃអតិផរណា...១១៩

៤.៧ អតិផរណាកម្រិតខ្ពស់...១២០

៤.៧.១ ការចំណាយនៃអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់ ...១២០

៤.៧.២ មូលហេតុនៃការកើតមានអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់...១២២

ជំពូកទី ៥៖ សេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរ ...១២៤

៥.១ លំហូរអន្តរជាតិនៃដើមទុននិងទំនិញ...១២៦

៥.១.១ តួនាទីនៃការនាំចេញសុទ្ធ ...១២៦

៥.១.២ លំហូរមូលធនអន្តរជាតិនិងតុល្យភាពពាណិជ្ជកម្ម...១២៨

៥.២ ការសន្សំនិងការវិនិយោគនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរតូចមួយ...១៣០

៥.២.១ ភាពចល័តនិងអត្រាការប្រាក់ពិតពលោក ...១៣១

៥.២.២ គំរូរូបមន្ត ១៣២

៥.២.៣ របៀបដែលគោលនយោបាយជះឥទ្ធិពលដល់តុល្យភាពពាណិជ្ជកម្ម ១៣៤

៥.២.៤ ការវាយតម្លៃគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច ១៣៧

៥.៣ អត្រាការប្រាក់ ១៣៧

៥.៣.១ អត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍និងអត្រាប្តូរប្រាក់ពិត ១៣៧

៥.៣.២ អត្រាប្តូរប្រាក់ពិតនិងតុល្យភាពពាណិជ្ជកម្ម ១៣៩

៥.៣.៣ អ្នកកំណត់អត្រាប្តូរប្រាក់ពិត ១៤០

៥.៣.៤ របៀបដែលគោលនយោបាយជះឥទ្ធិពលលើអត្រាប្តូរប្រាក់ពិត ១៤១

៥.៣.៥ ផលប៉ះពាល់នៃគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្ម ១៤៤

៥.៣.៦ អ្នកកំណត់អត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍ ១៤៦

៥.៣.៧ ករណីពិសេសនៃអំណាចទិញស្មើថ្លៃ ១៤៧

ឯកសារយោង ១៥០

ជំពូកទី ១

សេចក្តីផ្តើមនៃម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច

Introduction to Macroeconomics

ជំពូកទី១ នេះ ណែនាំអ្នកអោយយល់ដឹងអំពីៈ

- តើអ្វីទៅជាម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ?
- ការសិក្សាបញ្ហានានារបស់អ្នកម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច
- វិធីសាស្រ្តដែលអ្នកម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចប្រើ
- ពង្រាងគំរូខ្លះៗក្នុងការវិភាគសេដ្ឋកិច្ច

១.១ ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចសិក្សាពីអ្វី ? (What is Macroeconomics)

សេដ្ឋកិច្ចវិទ្យា (Economics) ចែកចេញជាពីរផ្នែកគឺ មីក្រូសេដ្ឋកិច្ច និង ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច។ មីក្រូសេដ្ឋកិច្ច គឺជាផ្នែកមួយរបស់សេដ្ឋកិច្ចវិជ្ជា ដែលពិនិត្យមើលការអនុវត្តរបស់សហគ្រាស និង ឥរិយាបទរបស់សហគ្រាសដោយឡែកៗ និងឥរិយាបទរបស់អង្គភាពដែលធ្វើការសំរេចចិត្តជាក់ស្តែង មានសហគ្រាស និង គ្រួសារ។

គេអាចលើកឡើងនូវសំណួរសាមញ្ញខ្លះៗ ដែលទាក់ទងទៅនឹងបញ្ហាមីក្រូសេដ្ឋកិច្ចដូចជា តើភ្នាក់ងារទាំងនោះដំណើរការទៅយ៉ាងណាខ្លះ ? - សហគ្រាសអតិបរមានីយកម្មប្រាក់ចំណេញ ឯគ្រួសារអតិបរមានីយកម្មអត្ថប្រយោជន៍។ យើងក៏អាចលើកឡើងផងដែរ នូវការសន្និដ្ឋានដូចជា តើទីផ្សារអនុវត្តន៍ទៅណាដែរ ? តើធនធានទាំងឡាយត្រូវបានបែងចែកយ៉ាងដូចម្តេច ?...។ល។

ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច គឺជាផ្នែកមួយរបស់សេដ្ឋកិច្ចវិជ្ជា ដែលសិក្សាលើការដោះស្រាយបញ្ហារួមៗក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។ ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ប្រមូលផ្តុំលើការកំណត់កំរិតអៅភូតរបស់សេដ្ឋកិច្ច កំរិតថ្លៃ កំរិតការងារធ្វើ អត្រាការប្រាក់ និងអថេរផ្សេងៗទៀត។ វាដោះស្រាយបញ្ហារួម មានការប្រើប្រាស់រួម វិនិយោគរួម វាពិនិត្យទៅលើកំរិតថ្លៃរួម វាមិនពិនិត្យមើលទៅលើថ្លៃនៃទំនិញណាមួយនោះទេ។ វាមិនសិក្សាពីចំណូលរបស់គ្រួសារណាមួយនោះដែរ គឺវាសិក្សាទៅលើចំណូលជាតិ វាមិនវិភាគពីតម្រូវការពលកម្មក្នុងសហគ្រាសណាមួយទេ គឺវាវិភាគពីភាពមានការងារធ្វើសរុបក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។

ដូច្នេះ ទាំងមីក្រូសេដ្ឋកិច្ច និង ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចសុទ្ធតែវែកញែកពីការសំរេចចិត្តរបស់គ្រួសារ និង សហគ្រាស។ មីក្រូសេដ្ឋកិច្ចវែកញែកពីការសំរេចចិត្តដោយឡែកៗ ឯម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចវែកញែកជាសរុប

នូវការសំរេចចិត្តដោយឡែកទាំងនោះ។ ពេលដែលគេនិយាយពីភាព *"រួម (Aggregate)" ក្នុងម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច គឺគេចង់និយាយទៅដល់ចំនួនសរុប*។ ពេលដែលគេនិយាយទៅដល់ *"ឥរិយាបទរួម (Aggregate behavior)" គឺចង់សំដៅដល់ គ្រួសារ និង សហគ្រាសបញ្ចូលគ្នា*។ យើងក៏និយាយផងដែរ អំពីការប្រើប្រាស់រួម និងការវិនិយោគរួម គឺសំដៅទៅដល់ ការប្រើប្រាស់សរុបនិងការវិនិយោគសរុបក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។

នៅពេលដែលអ្នកមីក្រូសេដ្ឋកិច្ច និង អ្នកម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចពិនិត្យមើលសេដ្ឋកិច្ចទៅតាមទស្សនៈផ្សេងៗគ្នានោះ យើងអាចនឹងពិនិត្យឃើញថា គេនឹងទទួលបាននូវការសន្និដ្ឋានផ្សេងៗគ្នាដែរ អំពីវិធីដែលសេដ្ឋកិច្ចដំណើរការ។ ឧទាហរណ៍៖ អ្នកមីក្រូសេដ្ឋកិច្ច សន្និដ្ឋានថាទីផ្សារដំណើរការបានយ៉ាងល្អ។ គេយល់ថា "ថ្លៃ" មានការប្រែប្រួល ហើយវាកែតម្រូវ ដើម្បីរក្សាលំនឹងសមតារវាងបរិមាណការផ្គត់ផ្គង់ និង បរិមាណតម្រូវការ។ ចំណែកឯអ្នកម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចវិញ យល់ឃើញថា "ថ្លៃ" ជានិច្ចកាលហាក់ដូចជា "មិនប្រែប្រួល"។ ថ្លៃមិនប្រែប្រួល (Sticky price) គឺជាថ្លៃដែលជានិច្ចកាលមិនកែតម្រូវ ដើម្បីរក្សាលំនឹងសមតារវាងបរិមាណការផ្គត់ផ្គង់ និង បរិមាណតម្រូវការទេ។

១.២ ដើមកំណើតម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច (The Nature of Macroeconomics)

១.២.១. ការធ្លាក់ចុះធុនធ្ងន់ជាបន្លាំង (The Great Depression)

នៅទសវត្សរ៍ទី ២ នៃសតវត្សទី ២០ សេដ្ឋកិច្ចប្រទេសអាមេរិកមានការរីកចំរើន គួរអោយកត់សំគាល់ អ្វីៗដំណើរការទៅបានយ៉ាងប្រសើរ អ្នកដែលចង់បានការងារធ្វើ អាចរកបានភ្លាមៗ ដោយមិនមានការលំបាកឡើយ កំរិតជីវភាពកើនឡើងជាបន្តរ ថ្លៃទំនិញគ្រប់សារពើក៏មានស្ថេរភាព។ ប៉ុន្តែចាប់ពីឆ្នាំ ១៩២៩ ទៅ ប្រទេសអាមេរិកបានធ្លាក់ទៅក្នុងស្ថានភាពលំបាកលំបិនជាងមុន។ នៅដើមឆ្នាំ ១៩២៩ សហរដ្ឋអាមេរិក ផលិតទំនិញនិងសេវាកម្មបាន ១០៣ ពាន់លាន ដុល្លារអាមេរិក ហើយប្រជាជនគ្មានការងារធ្វើមាន ១,៥លាននាក់ ដល់ឆ្នាំ ១៩៣៣ ផលិតកម្មរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកបានធ្លាក់ចុះនៅ ៥៥ពាន់លាន ដុល្លារ ចំនួនអ្នកគ្មានការងារធ្វើ បានកើនឡើងរហូតដល់ ១៣លាននាក់ ក្នុងចំណោមកំលាំងពលកម្ម ៥១លាននាក់ ហើយភាពគ្មានការងារធ្វើនេះ រក្សាកំរិតលើសពី ១៤% នៃកំលាំងពលកម្មរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៤០។

១.២.២ គំរូក្លាស៊ីក (Classical Model)

មុនពេលដែលមានការធ្លាក់ចុះដុនដាប សេដ្ឋកិច្ចវិទូជាទូទៅអនុវត្តន៍តាមគំរូមីក្រូសេដ្ឋកិច្ច ដែលពេលខ្លះ គេហៅថាគំរូក្លាស៊ីក ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាធំៗក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។ ឧទាហរណ៍៖ ក្នុងការវិភាគពីការផ្គត់ផ្គង់ និងសេចក្តីត្រូវការ ពួកក្លាស៊ីកបានសន្មតថាភាពលើសនៃការផ្គត់ផ្គង់ពលកម្ម នឹងនាំអោយថ្លៃឈ្នួលធ្លាក់ចុះទៅរកកំរិតនឹងថ្មី ហេតុនេះភាពគ្មានការងារធ្វើនឹងកើតមានឡើង។

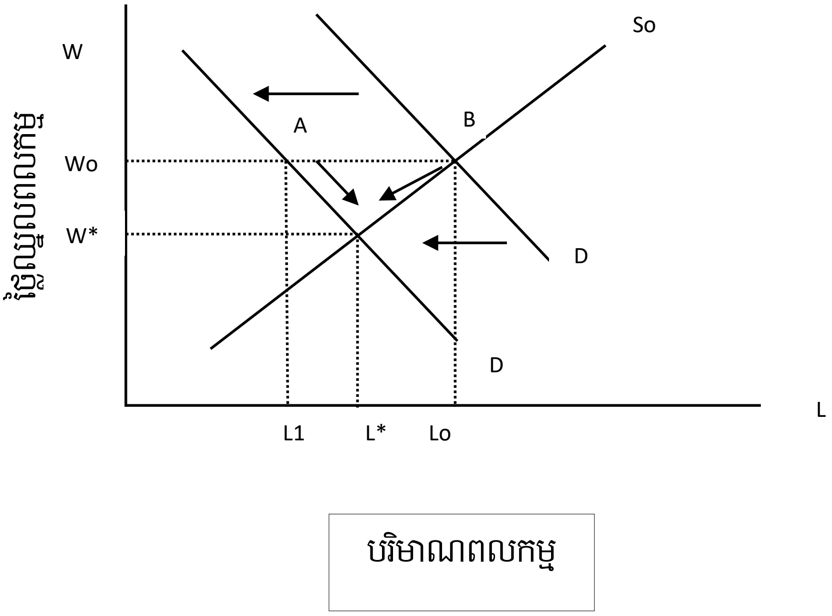

១.២.៣ បដិវត្តន៍របស់លោកកេនស៍ (The Keynesian Revolution)

លោក ចន ម៉េណាដ កេនស៍ (John Maynard Keynes) កើតនៅទីក្រុងខាំប្រ៊ីកនៃប្រទេសអង់គ្លេស ឆ្នាំ ១៨៨៣ នៃត្រកូលអភិជន។ ឪពុករបស់គាត់ឈ្មោះ នេវិល កេនស៍ (Neville Keynes) ជាអ្នកកាន់បញ្ជីការនៅសាកលវិទ្យាល័យខាំប្រ៊ីក ជាសេដ្ឋវិទូ និង ទស្សនវិទូមួយរូប នៅសាកលវិទ្យាល័យនេះ។ ម្តាយរបស់គាត់ធ្លាប់ធ្វើជាចៅហ្វាយក្រុងខាំប្រ៊ីកមួយរយៈ។ លោក កេនស៍ បានទទួលការសិក្សាអប់រំនៅសាលាល្បីៗ នាប្រទេសអង់គ្លេសដូចជា សាលាអីថុន ឃីងខូលិក និង ខាំប្រ៊ីក ជាដើម។

លោក កេនស៍ បានជួយចាត់ចែង និង សម្របសម្រួលអត្ថប្រយោជន៍របស់អង់គ្លេសនៅប្រទេសឥណ្ឌា ដោយបានតាំងទីការិយាល័យការងារមួយនៅទីនោះ។ ការងារដំបូងរបស់គាត់មានរយៈពេលជាច្រើនខែ ដោយទទួលខុសត្រូវលើការបញ្ជាទិញ និង ការរៀបចំការដឹកជញ្ជូនទំនិញ ទៅកាន់ទីក្រុងបុំប៉េ (Bombay)។ ពីរឆ្នាំក្រោយមក នៅឆ្នាំ ១៩០៨ គាត់បានត្រឡប់ទៅកាន់សាកល

វិទ្យាល័យខាំប្រ៊ីកវិញ ដើម្បីបង្រៀនមុខវិជ្ជាសេដ្ឋកិច្ច។ បីឆ្នាំបន្ទាប់ពីនោះ គាត់បានក្លាយជាអ្នកកែសម្រួលរបស់ទស្សនាវដ្ដីសេដ្ឋកិច្ច ដ៏មានកិត្តិនាមបំផុតនៅក្នុងពិភពលោក នាពេលនោះ។

លោក កេនស៍ បានបោះពុម្ពសៀវភៅមួយក្បាល "The Economic Consequences of the Peace" ជាសៀវភៅមួយស្ដីអំពីសន្ធិសញ្ញាសន្តិភាពទីក្រុងវែកសៃ ដែលបានបញ្ចប់សង្គ្រាមលោកលើកទី ១។ ដោយសារការលេចឡើងនូវរូបភាពនៃជាតិនិយម បានធ្វើអោយ លោក កេនស៍ ផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើគោលនយោបាយ និង ទ្រឹស្ដីសេដ្ឋកិច្ចវិញ។ ខិតប័ណ្ណរបស់គាត់ស្ដីពីកំណែទម្រង់រូបិយវត្ថុ បានព្រមានអំពីគ្រោះថ្នាក់ជាច្រើនដែលបណ្ដាលមកពីអតិផរណា។ កិច្ចការនេះ គឺផ្ដោតសំខាន់ទៅលើតួនាទីរបស់ធនាគារកណ្ដាល ក្នុងការផ្គត់ផ្គង់រូបិយវត្ថុជាមធ្យោបាយនៃការធ្វើអោយមានស្ថេរភាពថ្លៃ និង ការរក្សាកម្រិតអតិផរណា។ កិច្ចការនេះ ក៏មានបង្កប់ទៅដោយសុភាសិតដ៏ល្បីល្បាញរបស់ លោក កេនស៍ "នៅក្នុងរយៈពេលវែង យើងទាំងអស់គ្នានឹងស្លាប់"។ មនុស្សជាច្រើនបានបកស្រាយសុភាសិតមួយឃ្លានេះថា លោក កេនស៍ មានឆន្ទៈមិនអើពើចំពោះការអនុវត្តសេដ្ឋកិច្ចរយៈពេលវែង ដើម្បីទទួលយកផលប្រយោជន៍ពីការអនុវត្តសេដ្ឋកិច្ចរយៈពេលខ្លី ជាជំនួសវិញ។ តាមពិតការបកស្រាយបែបនេះ ក៏មិនទាន់អស់ន័យសេចក្ដីដែល លោក កេនស៍ បានត្រួសត្រាយទេ។ លោក កេនស៍ មានបំណងចង់រិះគន់អ្នកទាំងឡាយណា ដែលជឿថា "បញ្ហាអតិផរណាអាចដោះស្រាយដោយខ្លួនឯងជាយថាហេតុ" ដោយមិនចាំបាច់មានការចូលរួមពាក់ព័ន្ធពីរដ្ឋាភិបាល។ ផ្ទុយទៅវិញ លោក កេនស៍ មានជំនឿថា ជាជាងការរង់ចាំអោយបញ្ហាអតិផរណាកែតម្រូវដោយខ្លួនឯង នៅក្នុងរយៈពេលវែង គេគួរតែប្រើប្រាស់គោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច និង ធ្វើអោយប្រសើរឡើងនូវដំណើរការផ្សេងៗក្នុងពេលឥឡូវនេះជាការប្រសើរ។ គំនិតរបស់គាត់គឺថា មិនមានហេតុផលអ្វីដែលត្រូវរង់ចាំការកើតឡើងនៅក្នុងពេលអនាគត ដែលមិនច្បាស់លាស់នោះទេ ណោពេលដែលដំណើរកើតឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័ស អាចដោះស្រាយបញ្ហាសេដ្ឋកិច្ច ដោយប្រើប្រាស់គោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយភាពឆ្លាតវៃ។

លោក កេនស៍ បានបង្ហាញអោយដឹងនូវទំនាក់ទំនងតែមួយគត់ រវាងការសន្សំ និង ការវិនិយោគថា ជាមូលហេតុចម្បងនៃដំណើរប្រែប្រួលរបស់សេដ្ឋកិច្ច។ តាមគំនិតរបស់លោក កេនស៍ កាលណាប្រជាជនព្យាយាមសន្សំច្រើនជាងតម្រូវការទំនិញនិងសេវាកម្មរបស់សហគ្រាស មានន័យថាសហគ្រាសផលិតទំនិញលើសតម្រូវការរបស់អ្នកទិញ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ពេលដែលការវិនិយោគលើសការសន្សំ នោះនឹងកើតឡើងនូវការចំណាយយ៉ាងច្រើននៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។ អ្នកប្រើប្រាស់នឹងមានពេលចំណាយច្រើនជាងការសន្សំ ហើយសហគ្រាសត្រូវការបង្កើនកម្មករ ដើម្បីផលិតទំនិញ និង សង់ពេង

ចក្រព្រមទាំងបង្កើតគ្រឿងបរិក្ខារ។ រាល់ការចំណាយទាំងនេះ នឹងធ្វើអោយប្រាក់ឈ្នួលពលកម្ម និងថ្លៃដើមផលិតកម្ម ហើយនឹង បង្កើនថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់ផងដែរ។ ជាលទ្ធផល អតិផរណានឹងកើតមានឡើង។

បញ្ហាដែលលោក កេនស៍ បានគូសបញ្ជាក់ គឺថាការសម្រេចចិត្តសន្សំ និង ការវិនិយោគ នឹងត្រូវធ្វើឡើង ដោយក្រុមវិនិយោគគិនផ្សេងៗគ្នា។ នៅទីបំផុត គ្មានការធានាណាមួយ ដែលអះអាងថាការវិនិយោគ និងការសន្សំមានកម្រិតស្មើគ្នានោះទេ។ ដោយសារហេតុផលនោះ លោក កេសន៍ បានអះអាងថា វាជាទំនួលខុសត្រូវរបស់ធនាគារកណ្តាល ដើម្បីរក្សាអថេរទាំងពីរនេះ អោយស្មើគ្នានៅកម្រិតណាមួយ។ ដូច្នេះ ទំនួលខុសត្រូវរបស់ធនាគារកណ្តាលគឺការពារអតិផរណា និងដំណើរមិនរីកលូតលាស់នៃសេដ្ឋកិច្ច។ បើសិនការសន្សំលើសការវិនិយោគ នោះធនាគារកណ្តាលត្រូវបញ្ចុះអត្រាការប្រាក់ ដើម្បីកាត់បន្ថយការសន្សំ និង ជំរុញការខ្ចីប្រាក់។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ប្រសិនបើការសន្សំតិចជាងការវិនិយោគ ធនាគារកណ្តាលត្រូវបង្កើនអត្រាការប្រាក់ ដើម្បីជំរុញការសន្សំ និង កាត់បន្ថយការខ្ចីប្រាក់សម្រាប់គោលដៅវិនិយោគ។

លោក កេសន៍ ត្រូវបានគេស្គាល់យ៉ាងច្បាស់តាមរយៈស្នាដៃរបស់គាត់ នៅឆ្នាំ ១៩៣៦ ស្តីអំពី "ទ្រឹស្តីទូទៅ និង អនិកម្មភាព អត្រាការប្រាក់ និង រូបិយវត្ថុ" ដែលចុះផ្សាយនៅក្នុងព្រឹត្តបត្រ កេនស៍ ១៩៧១-៨៩ លេខ ៧។ លោក កេនស៍ បានចាប់ផ្តើមទ្រឹស្តីទូទៅរបស់គាត់ ដោយការវាយប្រហារទៅលើច្បាប់របស់លោក ហ្សង់ ប៉ាបទីសេ ដែលលើកឡើងថា "ការផ្គត់ផ្គង់បង្កើតតម្រូវការដោយខ្លួនឯង"។ ផ្អែកលើសុភាសិតខាងលើនេះ បានសេចក្តីថា និកម្មភាពមិនអាចកើតឡើងបានទេ ដោយសារមានការផ្គត់ផ្គង់កម្លាំងពលកម្ម ឬ ទំនិញដែលមានស្រាប់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច នោះនឹងនាំអោយមានតម្រូវការកម្លាំងពលកម្ម ឬ ទំនិញបន្ថែមទៀត។ លោក កេនស៍ អះអាងថា "តម្រូវការសរុបគឺជាកត្តាកំណត់ការផ្គត់ផ្គង់ និងបង្កើតការងារ"។ នៅពេលដែលតម្រូវការមានកម្រិតខ្ពស់ នោះសេដ្ឋកិច្ចនឹងបានលូតលាស់ អាជីវកម្មនឹងត្រូវពង្រីក ហើយនឹងជួលកម្មករបន្ថែម ក្នុងករណីនេះ និកម្មភាពនឹងមិនមែនជាបញ្ហាឡើយ។ ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញ ពេលដែលតម្រូវការមានកម្រិតទាប សហគ្រាសមិនអាចលក់ទំនិញរបស់គេបានឡើយ គេនឹងកាត់បន្ថយផលិតកម្ម និងការជួលកម្មករជាដើម។ ប្រសិនបើបញ្ហានេះកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរឡើង សហគ្រាសនឹងកាត់បន្ថយបុគ្គលិក កម្មករ នោះនិកម្មភាពខ្ពស់នឹងកើតឡើង ហើយសេដ្ឋកិច្ចនឹងធ្លាក់ចុះ។

បន្ទាប់ពីនោះ ***លោក កេនស៍*** បានងាកទៅសិក្សាអំពី "តម្រូវការសរុបនិងមូលហេតុដែលនាំអោយមានការប្រែប្រួលតម្រូវការសរុប"។ តាមរយៈ ការវិភាគសមាសធាតុដ៏សំខាន់បំផុតពីរនៃតម្រូវការ

លោក កេនស៍ បានបង្កើតទ្រឹស្តីទំនើបស្តីពីការចំណាយរបស់អ្នកប្រើប្រាស់ និង ការវិនិយោគរបស់សហគ្រិន។ លោក កេនស៍ បានកំណត់កត្តាពីរ នៃការចំណាយរបស់អ្នកប្រើប្រាស់ គឺកត្តាប្រធានវិស័យភាព និង កត្តាវត្ថុវិស័យភាព។ ក្នុងចំណោមកត្តាប្រធានវិស័យភាព ឬ កត្តាចិត្តសាស្ត្រ ដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើការប្រើប្រាស់ គឺភាពមិនប្រាកដប្រជានៅក្នុងពេលអនាគត សេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីរក្សាទុកភ័ព្វសំណាង និង សេចក្តីពេញចិត្ត ចំពោះឯករាជ្យភាព និង អំណាច។ ការភ័យខ្លាចអំពីអនាគតនៃសេដ្ឋកិច្ចកាន់តែខ្លាំង ធ្វើអោយបំណងប្រាថ្នាចង់ទុកលុយកាក់អោយកូនចៅ ឬបំណងប្រាថ្នាចំពោះឯករាជ្យភាព នឹងនាំអោយមានការសន្សំកាន់តែច្រើន និង ការចំណាយកាន់តែតិច។ ផ្ទុយទៅវិញ អនាគតនៃសេដ្ឋកិច្ចមានលក្ខណៈមាំមួន គ្មានអ្នកទទួលមរតក និង គ្មានភាពផ្សេងគ្នា ចំពោះឯករាជ្យភាពនៃសេដ្ឋកិច្ច នឹងនាំអោយមានការកាត់បន្ថយការសន្សំ និង បង្កើនការចំណាយ។

កត្តាវត្ថុវិស័យភាពដែលមានឥទ្ធិពលលើការប្រើប្រាស់ គឺជាឥទ្ធិពលមួយចំនួននៃសេដ្ឋកិច្ចដូចជា អត្រាការប្រាក់ ពន្ធ ការបែងចែកចំណូល និង ទ្រព្យសម្បត្តិ កម្រិតចំណូលក្នុងពេលអនាគត និង មុខចំណូលសំខាន់ៗក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន។ នៅពេលដែលអត្រាការប្រាក់កើនឡើង អ្នកប្រើប្រាស់នឹងមានការស្ទាក់ស្ទើរចំពោះការខ្ចីប្រាក់ ដើម្បីទិញផ្ទះ ឡានថ្មី និងទំនិញផ្សេងៗទៀត ដោយជំពាក់។ ផ្ទុយទៅវិញ ជាមួយនឹងអត្រាការប្រាក់ទាប អ្នកប្រើប្រាស់នឹងមិនមានការខ្លាចក្រែង ក្នុងការខ្ចីប្រាក់ដើម្បីចំណាយនោះទេ។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ នៅពេលដែលទ្រព្យសម្បត្តិ ប្រាក់ចំណូលនាពេលបច្ចុប្បន្ន ឬ កម្រិតប្រាក់ចំណូលនៅពេលអនាគតកើនឡើង អ្នកប្រើប្រាស់នឹងចំណាយច្រើន និង សន្សំតិចតួច ហើយជាមួយនឹងទ្រព្យសម្បត្តិតិចតួច ប្រាក់ចំណូលទាប និង ប្រាក់ចំណូលដែលរំពឹងសម្រាប់អនាគតកាន់តែទាប អ្នកប្រើប្រាស់នឹងចំណាយតិច ហើយសន្សំកាន់តែច្រើន។

ផ្ទុយទៅនឹងកត្តាជាច្រើនដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើការប្រើប្រាស់ លោក កេនស៍ យល់ថា ការវិនិយោគរបស់សហគ្រិនពឹងផ្អែកតែទៅលើកត្តាពីរយ៉ាងប៉ុណ្ណោះ គឺរង្វិលនៃការវិនិយោគដែលរំពឹងទុក (Expected Return on Investment) និង អត្រាការប្រាក់។ កត្តាទី ១ សំដៅទៅលើអត្ថប្រយោជន៍ដែលបានពីការវិនិយោគនៅក្នុងរោងចក្រ និង គ្រឿងបរិក្ខារថ្មី ហើយទី ២ គឺការចំណាយដើម្បីទទួលបានមូលបត្រសម្រាប់ទិញរោងចក្រ និង គ្រឿងបរិក្ខារ។ បើសិន អត្រារង្វិលនៃការវិនិយោគលើសអត្រាការប្រាក់ នោះសហគ្រាសអាជីវកម្មទាំងឡាយនឹងពង្រីក និង សង់រោងថ្មីបន្ថែម។ តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រសិនបើអត្រាការប្រាក់លើសអត្រារង្វិលនៃការវិនិយោគដែលរំពឹងទុក នោះការវិនិយោគនឹងមិនកើតឡើងបានឡើយ។

បម្រែបម្រួលនៃការរំពឹងទុក និងអត្រាការប្រាក់នាំអោយមានបម្រែបម្រួលនៅក្នុងការវិនិយោគរបស់វិនិយោគគិន។ នៅពេលដែលម្ចាស់អាជីវកម្មមានសុទិដ្ឋិនិយមចំពោះសេដ្ឋកិច្ច ដោយជឿថាគេអាចមានលទ្ធភាពលក់ទំនិញបានច្រើន នាពេលអនាគត ហើយទទួលបានថ្លៃសមរម្យពីអ្នកទិញទំនិញទាំងនោះ គេរំពឹងថា នឹងទទួលបានរង្វិលនៃការវិនិយោគកម្រិតខ្ពស់ ចំពោះប្រាក់ដែលគេបានប្រើដើម្បីសង់រោងចក្រ និង ផលិតគ្រឿងបរិក្ខារថ្មី។ ផ្ទុយទៅវិញ នៅពេលដែលគេមានទុទិដ្ឋិនិយម អ្នកធ្វើសេចក្តីសម្រេចខាងអាជីវកម្ម រំពឹងថាគេនឹងអាចលក់ទំនិញបានតិចតួច ហើយពួកគេគិតថាមានតែទំនិញដែលមានតម្លៃទាប ទើបអាចលក់ដាច់។ ក្នុងករណីនេះ សេចក្តីរំពឹងចំពោះរង្វិលនៃការវិនិយោគថ្មី នឹងមានកម្រិតទាប ហើយនឹងមិនសូវមានរោងចក្រថ្មីត្រូវបានសាងសង់ឡើយ។

លោក កេនស៍ បានពន្យល់ថា អាត្រាការប្រាក់ត្រូវកំណត់ដោយរូបិយវត្ថុនៅក្នុងទីផ្សារ ដែលប្រជាជន និង សហគ្រាសត្រូវការប្រាក់ និង ជាទីកន្លែងដែលធនាគារកណ្តាល ត្រួតពិនិត្យការផ្គត់ផ្គង់រូបិយវត្ថុ។ តម្រូវការរូបិយវត្ថុ កើតឡើងដោយសារការសម្រេចចិត្តវិនិយោគលើផលបត្ររបស់អតិថិជន និង សហគ្រាសអាជីវកម្ម។ ពួកគេអាចរក្សារូបិយវត្ថុ ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិ តាមរូបភាពជាការវិនិយោគលើសន្លឹកហ៊ុន សញ្ញាប័ណ្ណ ឬទ្រព្យសកម្មដទៃទៀត។

១.៣ បញ្ហានានាត្រូវបានកត់សំគាល់

- ដំណើរការវែងឆ្ងាយនៃការលូតលាស់សេដ្ឋកិច្ច
- ខួបអាជីវកម្ម
- និកម្មភាព
- អតិផរណា
- សេដ្ឋកិច្ចអន្តរជាតិ
- គោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច

ក្រៅពីនោះ នៅមានសំនួរជាច្រើនទៀត ដែលអ្នកម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចត្រូវសិក្សាដូចជា៖ ហេតុអ្វីបានជាប្រទេសកម្ពុជា មានឱនភាពពាណិជ្ជកម្មយ៉ាងខ្លាំង? ហេតុអ្វីបានជាមានប្រទេសក្រីក្រជាច្រើននៅលើពិភពលោក? តើគោលនយោបាយនានា ឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហានៃភាពក្រីក្រដែលពួកគេកំពុងប្រឈមដែរឬទេ ហើយពួកគេអាចជៀសផុតពីភាពក្រីក្របានយ៉ាងដូចម្តេច?

១.៣.១. ខួបអាជីវកម្ម (Business Cycle)

ខួបអាជីវកម្ម គឺជាដំណាក់កាលឆ្លាស់គ្នានៃសេដ្ឋកិច្ចរួមចុះ (Economic Contraction) និង សេដ្ឋកិច្ចងើបឡើង (Economic Expansion)។ ដំណើរសេដ្ឋកិច្ចជាទូទៅមានការឡើងចុះ អាស្រ័យទៅលើការប្រែប្រួលនៃកំរិតអៅកុតរួម។ **អៅភុតរួម** (Aggregate Outputs) គឺជាបរិមាណសរុបនៃទំនិញនិងសេវាកម្ម ដែលត្រូវបានផលិតក្នុងសេដ្ឋកិច្ច នៅដំណាក់កាលមួយដែលបានកំណត់។ គោលដៅសំខាន់ចំពោះផ្នែកនេះ គឺធ្វើយ៉ាងណាអោយសេដ្ឋកិច្ចទទួលបានអត្រាកំនើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់និងមានស្ថេរភាព។ ខាងក្រោមនេះ គឺជារូបបង្ហាញពីអាជីវកម្មរបស់សេដ្ឋកិច្ច។

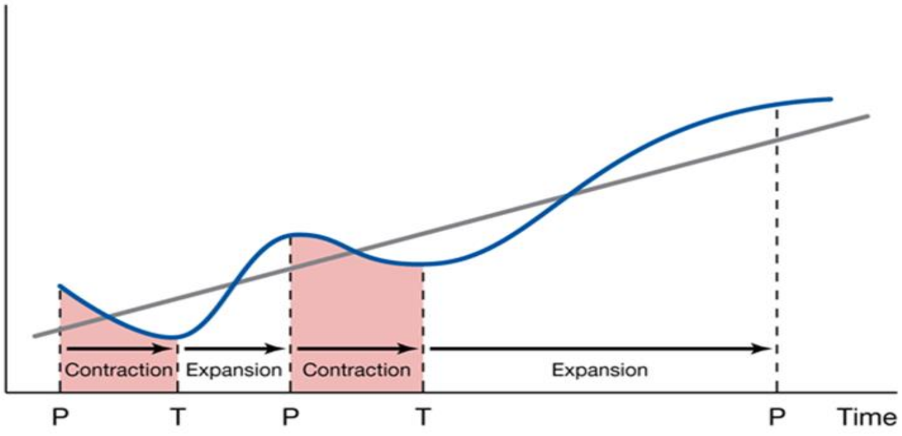

នៅពេលដែលសេដ្ឋកិច្ចមានការកើនឡើង ឬមានការងើបឡើងនៃសេដ្ឋកិច្ច (Economic Expansion) នោះទំហំទំនិញនិងសេវាកម្មដែលបានផលិតក្នុងសេដ្ឋកិច្ច នឹងមានការកើនឡើងដែរ។ នៅពេលដែលសេដ្ឋកិច្ចមានការធ្លាក់ចុះ (Economic Recession) នោះទំហំសរុបនៃផលិតកម្ម ក៏ធ្លាក់ចុះផងដែរ។

១.៣.២. និកម្មភាព ឬភាពគ្មានការងារធ្វើ

អត្រានិកម្មភាព ឬ អត្រាអត់ការងារធ្វើ គឺជាភាគរយនៃកំលាំងពលកម្ម ដែលគ្មានការងារធ្វើ ឬ/និង កំពុងស្វែងរកការងារធ្វើ។ ភាពអត់ការងារធ្វើ ក៏ជាបញ្ហាមួយ យ៉ាងសំខាន់ដែលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ផងដែរ ព្រោះនៅពេលដែលអត្រាអត់ការងារធ្វើកើនឡើង នោះវាបង្កើតអោយមានបញ្ហាក្នុងសង្គមកាន់តែច្រើនផងដែរ។ ដូច្នេះ គោលដៅសំខាន់ចំពោះផ្នែកនេះ គឺកាត់បន្ថយភាពអត់ការងារធ្វើអោយនៅកំរិតទាបបំផុតតាមដែលអាចធ្វើបាន ក៏ដូចជាបង្កើនអ្នកមានការងារធ្វើកើនឡើងផងដែរ។ *តើហេតុអ្វីបានជាប្រជាជនគ្មានការងារធ្វើ បើទោះបីជាប្រទេសនោះមានការរីកចំរើនខ្លាំងយ៉ាងណាក៏ដោយ?*

ក្រាហ្វិកៈ អត្រានិកម្មភាពនៅសហរដ្ឋអាមេរិក (% នៃកំលាំងពលកម្ម)

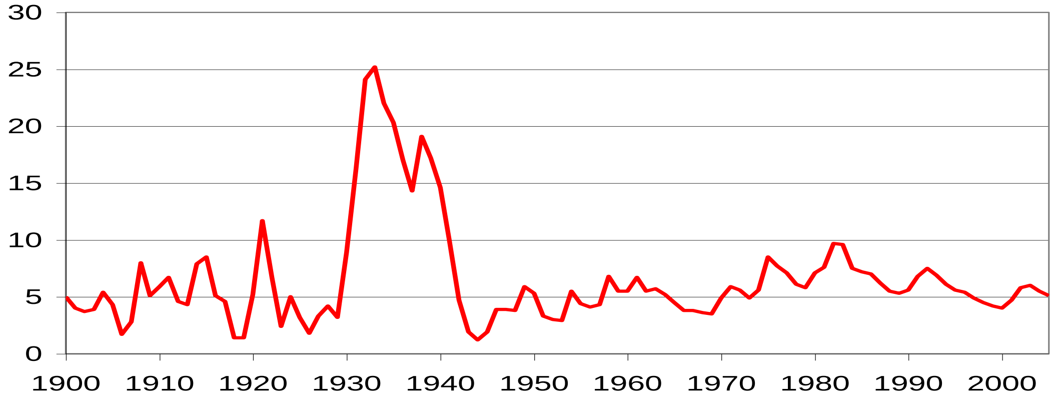

១.៣.៣ អតិផរណា (Inflation)

អតិផរណា គឺជាការកើនឡើងនៃកំរិតថ្លៃរួម (Overall Price Level) នៃទំនិញនិងសេវាកម្ម។ ប្រការដែលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះបញ្ហានេះ គឺជៀសវាងអតិផរណាកំរិតខ្ពស់ (Hyperinflation) វាគឺជាកំរិតអតិផរណាខ្ពស់មួយ ដែលធ្វើអោយមានភាពចលាចលនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។ ដូច្នេះ គោលបំណងនៅក្នុងផ្នែកនេះ គឺធ្វើយ៉ាងណាអោយថ្លៃមានស្ថេរភាព (Stable Price)។ ថ្លៃមានស្ថេរភាពគឺជាគោលដៅដ៏សំខាន់នៃការដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយរបស់រដ្ឋ ព្រោះវាធ្វើអោយសេដ្ឋកិច្ចដំណើរការបានល្អ។ តើហេតុអ្វីបានជាថ្លៃចំណាយប្រចាំថ្ងៃចេះតែមានការកើនឡើងយ៉ាងដូច្នេះ?

ក្រាហ្វិកៈ អត្រាអតិផរណានៅសហរដ្ឋអាមេរិក (% ក្នុងមួយឆ្នាំ)

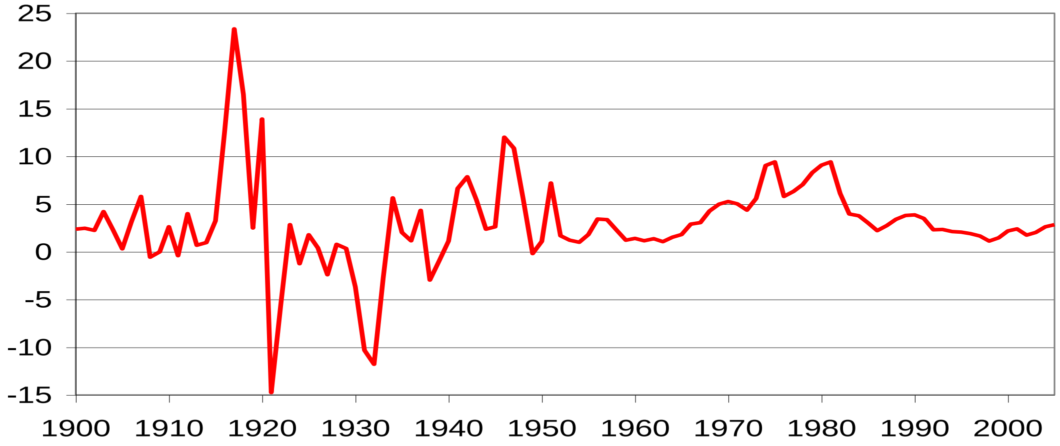

១.៣.៤ ពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ

គ្រប់សេដ្ឋកិច្ចទាំងអស់មិនអាចផលិតទំនិញនិងសេវាកម្ម ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់អោយសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួនបានគ្រប់គ្រាន់ទេ ដូច្នេះចាំបាច់ត្រូវមានទំនាក់ទំនងជាមួយប្រទេសក្រៅ ដែលទំនាក់ទំនងនេះបង្ហាញតាមរយៈការនាំចេញ និង ការនាំចូល ទំនិញនិងសេវាកម្ម តាមរូបភាពការខ្ចីនិងការអោយខ្ចីរូបិយវត្ថុ តាមរូបភាពការប្តូរបច្ចេកទេសគ្នាទៅវិញទៅមក។ល។ គោលដៅសំខាន់នៃផ្នែកនេះ គឺធ្វើយ៉ាងណាអោយមានតុល្យភាពរវាង ការនាំចេញ និង ការនាំចូល ធ្វើអោយមានស្ថេរភាពអត្រាប្តូរប្រាក់ លំហូរកំលាំងពលកម្ម លំហូរដើមទុន ទំនិញតាមព្រំដែន ផែនការអាជីវកម្ម។ល។

តារាង៖ ការនាំចេញនិងនាំចូលទំនិញប្រទេសកម្ពុជា (២០០២ - ២០១២)

ឆ្នាំ	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Export	1770	2087	2589	2908	3692	3248	3493	2996	3884	5219	6016
Import	2361	2668	3269	3918	4771	4517	5077	4490	5466	6710	7965

បញ្ហាសេដ្ឋកិច្ចតែងចោទឡើង ទោះក្នុងប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចណាក៏ដោយ។ ជាទូទៅប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច (The Economics System) ចែកចេញជាបី គឺ៖

- សេដ្ឋកិច្ចផែនការប្រមូលផ្តុំ
- សេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី
- សេដ្ឋកិច្ចចំរុះ

ក្រាហ្វិក៖ ការនាំចេញនិងនាំចូលទំនិញប្រទេសកម្ពុជា (២០០២ - ២០១២)

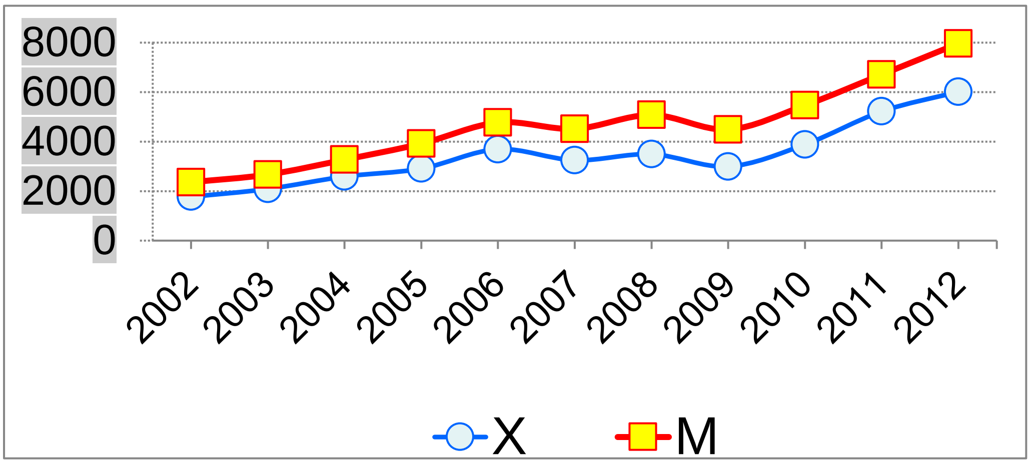

ជាការពិត ភាពខុសគ្នាសំខាន់ៗ រវាងសេដ្ឋកិច្ចផែនការប្រមូលផ្តុំ សេដ្ឋកិច្ចចំរុះ និង សេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី គឺស្ថិតនៅត្រង់របៀបដោះស្រាយបញ្ហាសេដ្ឋកិច្ចខាងលើ។

១.៣.៤.១ សេដ្ឋកិច្ចផែនការប្រមូលផ្តុំ (Centrally Planned Economy)

ការជ្រើសរើសអ្វី? របៀបណា? និង សំរាប់នរណា? ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយរដ្ឋាភិបាល។ អ្នកដឹកនាំក្នុងរដ្ឋាភិបាលធ្វើសេចក្តីសំរេចជាមូលដ្ឋានស្តីអំពីចំនួនទំនិញនីមួយៗ ដែលត្រូវផលិត ហើយតើឧស្សាហកម្មណា ត្រូវពង្រីក និងឧស្សាហកម្មណា ត្រូវកាត់បន្ថយ។ ផ្នែកផលិតនិងមន្ត្រីថ្នាក់ទាប ត្រូវជ្រើសរើសរបៀបផលិត ដើម្បីសំរេចអោយបានគោលដៅផលិតកម្មរបស់រដ្ឋាភិបាល។ ជំរើសអ្នកប្រើប្រាស់ ត្រូវបានកំណត់ត្រឹមអ្វីដែលរដ្ឋបានសំរេចអោយផលិត។ ថ្លៃ ត្រូវបានកំណត់ដោយរដ្ឋាភិបាល ផលិតករប្រឈមមុខនឹងថ្លៃដែលកំណត់ហើយស្រេច ចំពោះរាល់ធនធានដែលត្រូវការសំរាប់ដំណើរការផលិតកម្ម ចំណែកឯអ្នកប្រើប្រាស់ប្រឈមមុខនឹងថ្លៃដែលបានកំណត់ចំពោះទំនិញប្រើប្រាស់ដែលពួកគេត្រូវការ។

១.៣.៤.២ សេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី (Market Economic)

នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ បុគ្គលទាំងឡាយមានសេរីភាពក្នុងការធ្វើម្ចាស់លើទ្រព្យសម្បត្តិ និង ធ្វើម្ចាស់លើក្រុមហ៊ុនប្រកួតប្រជែង ដោយសេរីនៅលើទីផ្សារ ហើយមានសេរីភាពកំណត់វាសនាអនាគតផ្ទាល់របស់ខ្លួន។ អ្នកផលិតមានសេរីភាព ដើម្បីកំណត់ថា តើទំនិញនិងសេវាកម្មណាដែលគេចង់ផលិត ហើយមានសេរីភាពក្នុងការកំណត់ថ្លៃ។ ចំណែកឯអ្នកប្រើប្រាស់ មានសេរីភាពក្នុងការជ្រើសរើសផលិតផលអ្វីដែលខ្លួនចង់ទិញ ទៅតាមតម្រូវការរបស់ពួកគេដោយប្រើប្រាស់ប្រាក់ផ្ទាល់ខ្លួន។ ចំណែកឯសហគ្រាស ឯកជនវិញ អាចជ្រើសរើសទំនិញណា ដែលពួកគេចង់ផលិត ឬ របៀបផលិតយ៉ាងណា ដើម្បីអោយបានប្រាក់ចំណេញជាអតិបរមា។

តួនាទីរបស់រដ្ឋក្នុងសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី៖ ជាទូទៅនៅក្នុងប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សាររដ្ឋាភិបាលមានតួនាទីដូចតទៅ:

ក. បែងចែកប្រភពធនធានយ៉ាងណាអោយមានប្រសិទ្ធិភាពខ្ពស់បំផុត

ខ. ផ្តល់នូវទំនិញនិងសេវាសាធារណៈ ដែលមានលក្ខណៈយុទ្ធសាស្ត្រតម្រូវការជាមូលដ្ឋានដូចជា អប់រំ និង ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ។ល។

គ. កំណត់ចេញនូវ បរិយាកាសគោលនយោបាយបើកចំហរ សំរាប់អភិវឌ្ឍន៍វិស័យឯកជនមួយ ដែលប្រកបដោយការប្រកួតប្រជែង និងមានភាពប្រែប្រួល។

១.៣.៤.៣ ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចចំរុះ (Mixed Economic)

ដំរើសខ្លះត្រូវបានធ្វើឡើងដោយបុគ្គល ហើយខ្លះទៀតរដ្ឋជាអ្នកសំរេច។ រដ្ឋនិងបគ្គលធ្វើអន្តរកម្ម ដោះស្រាយបញ្ហាសេដ្ឋកិច្ចរួមគ្នា។ ជាឧទាហរណ៍៖ រដ្ឋាភិបាល សំរេចពីប្រភេទវិនិយោគបរទេស ដែលត្រូវលើកទឹកចិត្ត និង ជួយអន្តរាគមន៍ ដើម្បីជួយសង្គ្រោះក្រុមហ៊ុនឯកជននានា នៅពេលដែលក្រុមហ៊ុនចង់ដួលរលំ ប៉ុន្តែមិនជ្រៀតជ្រែកក្នុងដំណើរការ របស់ផ្នែកឯកជននៅក្នុងប្រទេសឡើយ។ ប្រទេសភាគច្រើន មានប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចចំរុះ ថ្វីបើសេដ្ឋកិច្ចនៃប្រទេសខ្លះ ខិតជិតទៅរកប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចផែនការប្រមូលផ្តុំ និងខ្លះទៀតខិតជិតទៅរកសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារក៏ដោយ។ ជាទូទៅ របៀបដែលប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចដំណើរការមានពីរៈ

ក. សេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរ (The Open Economy)

សេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរ គឺជាសេដ្ឋកិច្ចដែលអនុញ្ញាតិអោយទំនិញនិងសេវាកម្ម ធ្វើចរាចរឆ្លងកាត់បន្ទាត់ព្រំដែនដោយសេរី។ សេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរ ត្រូវបានបង្ហាញនៅក្នុងដ្យាក្រាមដូចខាងក្រោមៈ

ដ្យាក្រាមនៃចរាចរសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរ

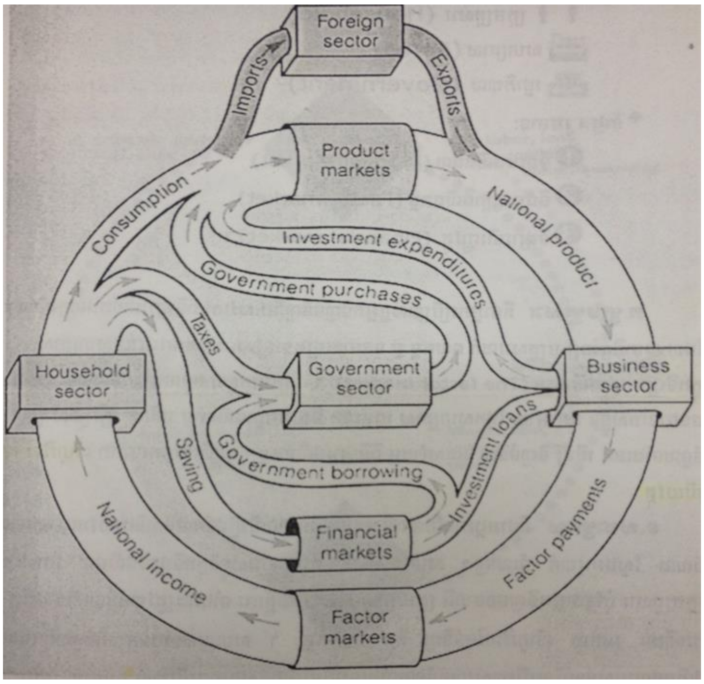

ខ. សេដ្ឋកិច្ចបិទជិត (The Closed Economy)

គឺជាសេដ្ឋកិច្ច ដែលមិនអនុញ្ញាតិអោយទំនិញនិងសេវាកម្ម ធ្វើចរាចរឆ្លងកាត់បន្ទាត់ព្រំដែនឡើយ។ ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចនីមួយៗរួមមាន: **ស្ថាប័នសេដ្ឋកិច្ច** និង **ទីផ្សារ**។

- ស្ថាប័នសេដ្ឋកិច្ច រួមមាន:
  - ក្រុមគ្រួសារ (Household)
  - សហគ្រាស (Firms)
  - រដ្ឋាភិបាល (Government)
- ទីផ្សារ រួមមាន:
  - ទីផ្សារផលិតផល (Product Market)
  - ទីផ្សារកត្តាផលិតកម្ម (Factor Market)
  - ទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុ (Financial Market)

a. **ក្រុមគ្រួសារ** គឺជាអ្នកប្រើប្រាស់ ឬ អ្នកទិញទំនិញនិងសេវាកម្មពីទីផ្សារផលិតផល ក្នុងខណៈពេលដែលសមាជិកនៃក្រុមគ្រួសារលក់ពលកម្ម ឬធនធានផ្សេងៗទៀតរបស់ខ្លួនទៅអោយសហគ្រាស ក្នុងទីផ្សារកត្តាផលិតកម្ម (The Factor Market)។ ក្រុមគ្រួសារទទួលប្រាក់ចំណូលពីការលក់ធនធានរបស់ខ្លួនទៅអោយ ផ្នែកសហគ្រាស តាមរយៈទីផ្សារកត្តាផលិតកម្មហើយប្រើប្រាស់ប្រាក់ចំណូលទាំងនេះ ដើម្បីទិញទំនិញនិងសេវាកម្ម ពីទីផ្សារផលិតកម្ម។ ករណីនេះ គេហៅថា លំហូរវិលនៃរូបិយវត្ថុ។

b. **សហគ្រាស** គឺជាអង្គភាពដែលប្រើប្រាស់នូវធនធាន ដើម្បីផលិតទំនិញនិងសេវាកម្មក្នុងគោលបំណង ស្វែងរកប្រាក់ចំណេញ។ សហគ្រាសលក់ផលិតផលរបស់ខ្លួនក្នុងទីផ្សារផលិតផល ទៅអោយក្រុមគ្រួសារ ប៉ុន្តែជាអ្នកទិញធនធានពីក្រុមគ្រួសារ។ ប្រតិបត្តិការទាំងនេះ ត្រូវបានកំណត់ដោយថ្លៃ។ ករណីនេះ ហៅថាលំហូរវិលនៃទំនិញនិងសេវាកម្ម។ សហគ្រាសទទួលប្រាក់ចំណូលពីការលក់ផលិតផលរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែប្រើប្រាស់ប្រាក់ចំណូលទាំងនេះ ដើម្បីទូទាត់សងការប្រើប្រាស់ធនធានទៅអោយផ្នែកគ្រួសារ តាមរយៈទីផ្សារកត្តាផលិតកម្ម។ ករណីនេះ គេហៅថា លំហូរវិលនៃប្រាក់ចំណូល។

c. **រដ្ឋាភិបាល** គឺជាអង្គការនយោបាយ ដែលធ្វើការត្រួតពិនិត្យ និងមានសិទ្ធិអំណាចទៅលើក្រុមនៃមនុស្សជាច្រើន។ រដ្ឋាភិបាល បែងចែកប្រភពធនធានផ្អែកទៅលើច្បាប់ និង ជាអ្នកដឹកនាំប្រទេសផងដែរ។

១.៣.៥ ឧបករណ៍ក្នុងម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច (Instruments in Macroeconomics)

១.៣.៥.១ គោលនយោបាយសារពើពន្ធ ឬពន្ធដារ (Fiscal Policy)

គោលនយោបាយសារពើពន្ធ គឺជាឧបករណ៍មួយដែលរដ្ឋាភិបាលប្រើដើម្បីមានឥទ្ធិពលដល់សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច តាមរយៈការគ្រប់គ្រងពន្ធដារ និងចំណាយរដ្ឋាភិបាល។ តាមរយៈគោលនយោបាយនេះ រដ្ឋាភិបាលអាចប្រមូលពន្ធពី គ្រួសារ និង សហគ្រាស ហើយចំណាយមូលនិធិដែលប្រមូលបានទៅលើកិច្ចការផ្សេងៗដូចជាធ្វើផ្លូវ ស្ពានជាដើម ដើម្បីធ្វើការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច។

១.៣.៥.២ គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ (Monetary Policy)

គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ គឺជាឧបករណ៍មួយដែលរដ្ឋាភិបាលប្រើដើម្បីមានឥទ្ធិពលដល់សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចតាមរយៈការគ្រប់គ្រងរូបិយវត្ថុ ប័ណ្ណភាគហ៊ុន បណ្ណរតនាគារ មូលប័ត្រ និងសញ្ញាប័ណ្ណនានា។ តាមរយៈគោលនយោបាយនេះ រដ្ឋាភិបាលអាចស្វែងរកមូលនិធិនានា ដើម្បីកំណត់អត្រាការប្រាក់អោយមានតុល្យភាព ការលុបបំបាត់អតិផរណានានា ការគៀងគរមូលនិធិទាំងក្នុងនិងក្រៅប្រទេស ដើម្បីធ្វើវិនិយោគរបស់រដ្ឋាភិបាលនិងឯកជន បង្កើតអោយមានលក្ខខណ្ឌឥណទានដល់ប្រជាពលរដ្ឋទាំងនៅទីក្រុង និង ជនបទ ក្នុងការខ្ចីបុលដើម្បីធ្វើការវិនិយោគ និង ការបង្កើតឱកាសការងារថ្មីៗ ដល់ប្រជាពលរដ្ឋជាដើម ដើម្បីធ្វើការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច ការអភិវឌ្ឍន៍កម្រិតជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ អោយបានសម្បូរហូរហៀរនិងមានការរីកចំរើនគ្រប់វិស័យ។ កំណត់ដោយធនាគារកណ្តាល/ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា។

១.៣.៥.៣ គោលនយោបាយបង្កើនប្រាក់ចំណូល (Income Policies)

ក្រៅពីគោលនយោបាយទាំងពីរខាងលើ គោលនយោបាយបង្កើនប្រាក់ចំណូលក៏ជាឧបករណ៍មួយយ៉ាងសំខាន់ផងដែរ ដែលរដ្ឋាភិបាលបានប្រើដើម្បីត្រួតពិនិត្យមើល ថ្លៃ និង ថ្លៃឈ្នួល។ ជាទូទៅវាត្រូវបានបង្កើតឡើងក្រោមទំរង់នៃការរៀបចំ ដែលកំរិតថ្លៃ និង ថ្លៃឈ្នួល ត្រូវបានអនុញ្ញាតិអោយមានការកើនឡើង។ ពេលខ្លះវាត្រូវបានរៀបចំឡើងតាមគោលការណ៍ស្ម័គ្រចិត្ត ដើម្បីជំនួសអោយការត្រួតពិនិត្យជាឧទាហរណ៍រដ្ឋាភិបាលសុំអោយសហគ្រាស និង សហជីពកម្មករបង្ហាញចេញនូវឥរិយាបថក្នុងការដាក់ថ្លៃ និង ថ្លៃឈ្នួល។

១.៣.៥.៤ គោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រទេស

គោលនយោបាយនេះរួមមាន ការគ្រប់គ្រងអត្រាប្តូររូបិយប័ណ្ណ ការត្រួតពិនិត្យពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេស ការជួយឧបត្ថម្ភផ្សេងៗ។ល។ តាមរយៈគោលនយោបាយនេះ រដ្ឋអាចកែតម្រូវការនាំចូលនិងការនាំចេញ និង ការធ្វើអោយអត្រាប្តូរប្រាក់មានស្ថេរភាព។

ដ្យាក្រាម៖ ឧបករណ៍នៃគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច

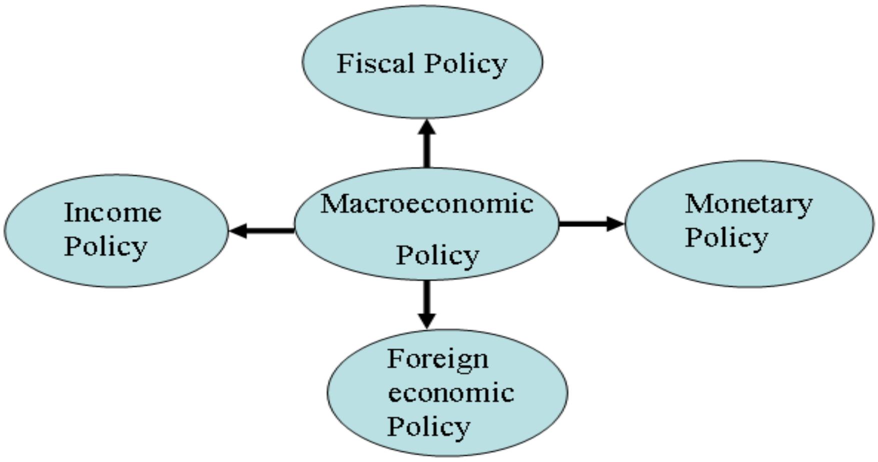

១.៤ តើអ្នកម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចធ្វើអ្វី?

- ពួកគេធ្វើការស្រាវជ្រាវលើម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច
  - គោលបំណង៖ រៀបចំរបាយការណ៍ទូទៅអំពីសេដ្ឋកិច្ចដំណើរការយ៉ាងដូចម្តេច
  - ការស្រាវជ្រាវតាមទ្រឹស្តីនិងអនុវត្តន៍ គឺមានសារៈសំខាន់សំរាប់ការវិភាគសេដ្ឋកិច្ចនិងការព្យាករណ៍
  - ទ្រឹស្តីសេដ្ឋកិច្ច មូលដ្ឋានគ្រឹះ ច្បាប់៖ របាយការណ៍សំខាន់អំពីសេដ្ឋកិច្ច ដែលរៀបចំជាទំរង់ឡូហ្សិក
  - គំរូសេដ្ឋកិច្ច៖ ការបកស្រាយងាយៗអំពីទិដ្ឋភាពសេដ្ឋកិច្ច
  - អត្ថប្រយោជន៍នៃទ្រឹស្តីសេដ្ឋកិច្ច និង គំរូរួមផ្អែកលើហេតុផលនៃការសន្និដ្ឋាន លទ្ធភាពនៃការឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហាពិតជាក់ស្តែង ប្រៀបធៀបជាមួយនឹងលទ្ធផលទាំងទ្រឹស្តីនិងការអនុវត្ត ដែលរកឃើញទៅនឹងទិន្នន័យដែលមានស្រាប់ក្នុងលោក។

- ជាប់ទាក់ទងជាមួយនឹងទិន្នន័យនិងការស្រាវជ្រាវ៖ ការអភិវឌ្ឍន៍ និង ការសាកល្បងទ្រឹស្តីសេដ្ឋកិច្ច
  - ជំហ៊ានទី ១៖ ផ្តោតលើសំនួរស្រាវជ្រាវ
  - ជំហ៊ានទី ២៖ ធ្វើការសន្និដ្ឋានដោយប្រយោល
  - ជំហ៊ានទី ៣៖ ស្វែងរកទ្រឹស្តីប្រហាក់ប្រហែលបង្ហាញ (ធ្វើសំយោគឯកសារ)
  - ជំហ៊ានទី ៤៖ ដាក់ចេញនូវការវិភាគច្បាស់លាស់មួយ ដើម្បីប្រៀបធៀបទ្រឹស្តីសំយោគជាមួយទិន្នន័យ
  - ជំហ៊ានទី ៥៖ វាយតំលៃលទ្ធផលនៃការប្រៀបធៀបរបស់អ្នក
- ទិន្នន័យផ្លូវការ (Data treatment)៖ ការកែតម្រូវទិន្នន័យ វាមានសារៈសំខាន់បំផុតចំពោះការបង្កើតទិន្នន័យដែលមានប្រយោជន៍។

១.៥ សំនួរស្រាវជ្រាវ

1) What is the economic growth?

2) Contemplate on sources of economic growth

3) What is the labor productivity?

4) Does having many economists ensure good macroeconomic performance?

១.៦ មូលហេតុចាំបាច់អ្វីត្រូវសិក្សាម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច?

ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច មានឥទ្ធិពលលើសុខមាលភាពសង្គម បុគ្គល និង នយោបាយ។ រៀងរាល់ការកើនមួយកម្រិតនៃអត្រាអ្នកគ្មានការងារធ្វើ គឺជាប់ទាក់ទងនឹង៖ ការធ្វើអត្តឃាត ៩២០ នាក់ មនុស្សឃាត ៦៥០ នាក់ ច្រើនជាង ៤,000 នាក់ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅមណ្ឌលថែទាំសរសៃប្រសាទ ច្រើនជាង ៣,៣០០ នាក់ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅមន្ទីរឃុំឃាំង ច្រើនជាង ៣៧,000 នាក់ ស្លាប់ ការកើនឡើងអំពើហឹង្សានិងជនអនាថា។

តារាង៖ អតិផរណានិងនិកម្មភាពក្នុងឆ្នាំបោះឆ្នោត

ឆ្នាំ	អត្រានិកម្មភាព	អត្រាអតិផរណា	ប្រធានាធិបតី
១៩៧៦	7.7%	5.8%	Carter (D)
១៩៨០	7.1%	13.5%	Reagan (R)
១៩៨៤	7.5%	4.3%	Reagan (R)
១៩៨៨	5.5%	4.1%	Bush I (R)
១៩៩២	7.5%	3.0%	Clinton (D)
១៩៩៦	5.4%	3.3%	Clinton (D)
២០០០	4.0%	3.4%	Bush II (R)
២០០៤	5.5%	3.3%	Bush II (R)

១.៧ គំរូសេដ្ឋកិច្ច (Economic models)

សេដ្ឋវិទូ តែងតែប្រើប្រាស់គំរូនានា ដើម្បីងាយយល់ពីពិភពលោក ក៏ប៉ុន្តែគំរូរបស់សេដ្ឋវិទូ គឺប្រហាក់ប្រហែលទៅនឹងការបង្កើតសញ្ញានិងសមីការ ជាជាងផ្លាស្ទីកនិងការ។ អ្នកសេដ្ឋកិច្ច សាងសង់ "សេដ្ឋកិច្ចជ័រ" ដើម្បីជួយដោះស្រាយអថេរសេដ្ឋកិច្ចដូចជា ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប អតិផរណា និកម្មភាពជាដើម។ គំរូសេដ្ឋកិច្ចបង្ហាញជារូបភាព ក្នុងទំរង់គណិតវិទ្យា ដែលជាប់ទាក់ទងនឹងអថេរនានា។ ពួកវាមានប្រយោជន៍ច្រើន ពីព្រោះពួកវាអាចជួយយើង ដើម្បីញែកចេញភាពមិនច្បាស់លាស់នានា ហើយដើម្បីផ្តោតសំខាន់លើទំនាក់ទំនងដែលត្រឹមត្រូវ។ គំរូសេដ្ឋកិច្ចត្រូវបានគេប្រើដើម្បីបង្ហាញទំនាក់ទំនងរវាងអថេរនីមួយៗ ដើម្បីពន្យល់ពីចរិកលក្ខណៈនៃសេដ្ឋកិច្ច និង ដើម្បីបង្កើត (ប្រឌិត ឬរៀបចំ) គោលនយោបាយនានា ក្នុងការធ្វើអោយប្រសើរឡើងនូវការអនុវត្តសេដ្ឋកិច្ច។

គំរូទាំងនេះ មានអថេរពីរប្រភេទ គឺអថេរខាងក្នុង (Endogenous Variables) និង អថេរខាងក្រៅ (Exogenous Variables)។ អថេរខាងក្នុង គឺជាអថេរទាំងឡាយណា ដែលគំរូមួយព្យាយាមពន្យល់។ ចំណែកអថេរខាងក្រៅ គឺជាអថេរទាំងឡាយណា ដែលគំរូមួយត្រូវបានទទួលយក។

endogenous: P, Q^d, Q^s

exogenous: Y, P_s

figure 1-4

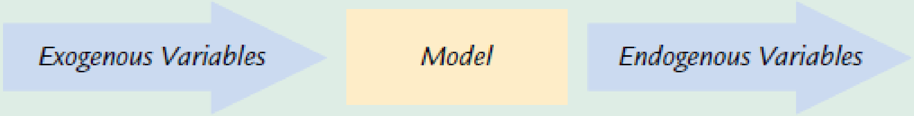

How Models Work
Models are simplified theories that show the key relationships among economic variables. The exogenous variables are those that come from outside the model. The endogenous variables are those that the model explains. The model shows how changes in the exogenous variables affect the endogenous variables.

១.៨ សមតាទីផ្សារ (Market Equilibrium)

យើងបានដឹងរួចមកហើយថា នៅពេលដែលថ្លៃរបស់ទំនិញមួយកើនឡើង បរិមាណសេចក្តីត្រូវការថយចុះ ហើយបរិមាណផ្គត់ផ្គង់កើនឡើង។ ឥឡូវនេះ តើយើងនឹងរៀបចំផែនការសំរបសំរួលថ្លៃដូចម្តេច សំរាប់អ្នកលក់និងអ្នកទិញ ដើម្បីអោយសំរេចបាននូវចំនុចសមតា។ សមតានៅក្នុងទីផ្សារមួយកើតឡើង នៅពេលដែលថ្លៃមានតុល្យភាពទៅនឹង ផែនការរបស់អ្នកទិញ និង អ្នកលក់។

- សមតាថ្លៃ គឺជាថ្លៃដែលធ្វើអោយទីផ្សារលក់ទំនិញអស់ ពោលគឺ បរិមាណសេចក្តីត្រូវការ ស្មើនឹងបរិមាណនៃការផ្គត់ផ្គង់។
- សមតាបរិមាណ គឺជាបរិមាណទំនិញដែលបានទិញ និង លក់នៅក្នុងតំលៃសមតា។

ឧទាហរណ៍៖ បរិមាណនៃសេចក្តីត្រូវការភីហ្សាពីអ្នកហូប *Qd* ផ្អែកទៅលើថ្លៃនៃភីហ្សា *P* ហើយនិងផ្អែកលើចំណូលរួម *Y*។ ទំនាក់ទំនងនេះបង្ហាញក្នុងសមីការខាងក្រោមៈ

$$Q_d = D(P, Y),$$

ដែល *D*( ) តំណាងអោយអនុគមន៍នៃសេចក្តីត្រូវការ។ ដូចគ្នានេះដែរ បរិមាណនៃការផ្គត់ផ្គង់ភីហ្សា ដោយក្រុមហ៊ុនភីហ្សា *Qs* ផ្អែកលើថ្លៃនៃភីហ្សា *P* និងផ្អែកលើថ្លៃនៃវត្ថុធាតុដើមផ្សេងទៀត *Pm* ដូចជា ឈីស ទឹកប៉េងប៉ោះ ម្សៅជាដើម។ អនុគមន៍នៃសមីការនេះ បង្ហាញដូចខាងក្រោមៈ

$$Q_s = S(P, P_m),$$

ដែល *S*( ) តំណាងអោយអនុគមន៍នៃការផ្គត់ផ្គង់។ ជាចុងក្រោយ យើងអាចសន្និដ្ឋានបានថា ថ្លៃនៃភីហ្សាទាញបានសមីការសមមូលបរិមាណនៃការផ្គត់ផ្គង់ស្មើនឹងបរិមាណនៃសេចក្តីត្រូវការ។

$Q^S = Q^D$ ➔ Equilibrium

figure 1-5

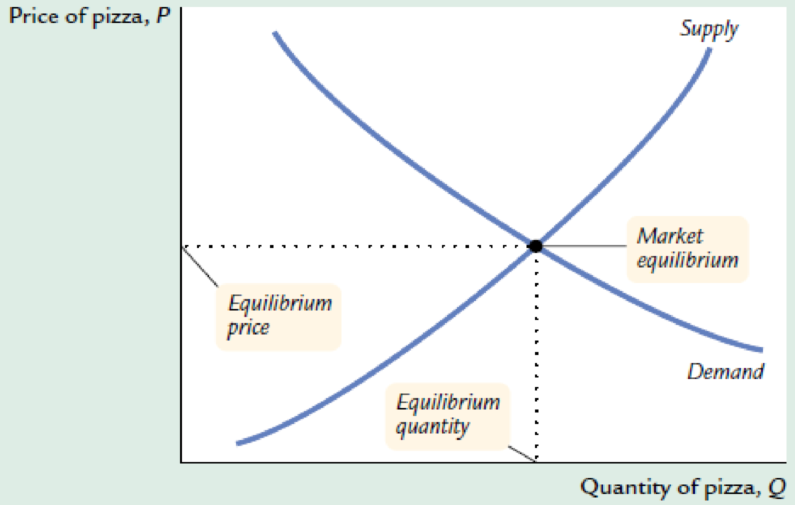

The Model of Supply and Demand
The most famous economic model is that of supply and demand for a good or service—in this case, pizza. The demand curve is a downward-sloping curve relating the price of pizza to the quantity of pizza that consumers demand. The supply curve is an upward-sloping curve relating the price of pizza to the quantity of pizza that pizzerias supply. The price of pizza adjusts until the quantity supplied equals the quantity demanded. The point where the two curves cross is the market equilibrium, which shows the equilibrium price of pizza and the equilibrium quantity of pizza.

ប្រសិនបើថ្លៃនៃទំនិញមួយខ្ពស់ពេក នោះបរិមាណផ្គត់ផ្គង់លើសបរិមាណសេចក្តីត្រូវការ។ ប្រសិនបើថ្លៃនៃទំនិញមួយទាបពេកនោះ បរិមាណសេចក្តីត្រូវការ លើសបរិមាណផ្គត់ផ្គង់។ មានតំលៃតែមួយទេ ដែលធ្វើអោយបរិមាណសេចក្តីត្រូវការស្មើនឹងបរិមាណផ្គត់ផ្គង់។ ក្នុងដ្យាក្រាម ១.៧ បានបង្ហាញពីទីផ្សារលក់ Tape។ ប្រសិនបើតំលៃរបស់ Tape មួយថ្លៃ ១ដុល្លារ បរិមាណសេចក្តីត្រូវការមានចំនួន ៩លាន Tape ក្នុងមួយសប្តាហ៍ ប៉ុន្តែគ្មាន Tape សំរាប់ផ្គត់ផ្គង់រហូតដល់ចំនួន ៩លានគ្រឿងទេ មានន័យថាបរិមាណសេចក្តីត្រូវការលើសបរិមាណផ្គត់ផ្គង់។ ប្រសិនបើតំលៃរបស់ Tape មួយថ្លៃ ៥ ដុល្លារ នោះបរិមាណផ្គត់ផ្គង់លើសបរិមាណសេចក្តីត្រូវការ ពីព្រោះបរិមាណផ្គត់ផ្គង់មានចំនួន ៦ លានគ្រឿងក្នុងមួយសប្តាហ៍ ហើយបរិមាណសេចក្តីត្រូវការ Tape មានចំនួនតែ ២លានគត់។ មានតំលៃតែមួយគត់ដែលធ្វើអោយ បរិមាណសេចក្តីត្រូវការស្មើនឹងបរិមាណផ្គត់ផ្គង់ ដែលតំលៃនោះស្មើនឹង ៣ដុល្លារ សំរាប់ Tape មួយគ្រឿង ហើយបរិមាណដែលត្រូវផ្គត់ផ្គង់ស្មើនឹងបរិមាណតម្រូវការដែលមានចំនួន ៤លានគ្រឿងក្នុងមួយសប្តាហ៍។

គំរូ អាចត្រូវបានប្រើដើម្បីបង្ហាញពីរបៀបដែលការផ្លាស់ប្តូរមួយនៃអថេរ ដែលជះឥទ្ធិពលដល់អថេរអតិសុខុមប្រាណទាំងពីរ។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើប្រាក់ចំណូលសរុបកើនឡើងបន្ទាប់មកតម្រូវការភីហ្សាកើនឡើងដូចនៅក្នុងបន្ទះ (a) នៃរូបភាពទី ១-៦ ។ គំរូ បង្ហាញថាទាំងសមតាថ្លៃនិងសមតាបរិមាណនៃភីហ្សាកើនឡើង។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ ប្រសិនបើតម្លៃវត្ថុធាតុដើមកើនឡើង បន្ទាប់មក

ការផ្គត់ផ្គង់ភីហ្សាថយចុះ ដូចនៅក្នុងបន្ទះ (b) នៃរូបភាពទី ១-៦ ។ គំរូបង្ហាញថាក្នុងករណីនេះ សមតាថ្លៃភីហ្សាកើនឡើងនិងសមតាបរិមាណភីហ្សាធ្លាក់ចុះ។ ដូច្នេះ គំរូបង្ហាញពីការផ្លាស់ប្តូរប្រាក់ចំណូលសរុបឬតម្លៃវត្ថុធាតុដើមប៉ះពាល់ដល់តម្លៃនិងបរិមាណទីផ្សារភីហ្សា។

figure 1-6

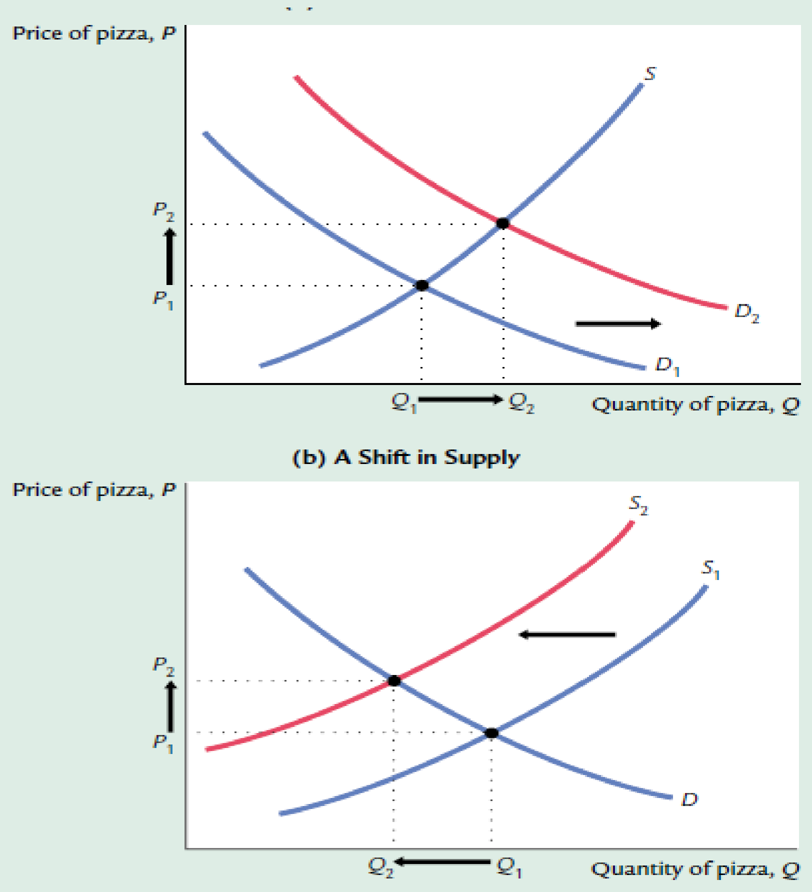

Changes in Equilibrium
In panel (a), a rise in aggregate income causes the demand for pizza to increase: at any given price, consumers now want to buy more pizza. This is represented by a rightward shift in the demand curve from D_1 to D_2. The market moves to the new intersection of supply and demand. The equilibrium price rises from P_1 to P_2, and the equilibrium quantity of pizza rises from Q_1 to Q_2. In panel (b), a rise in the price of materials decreases the supply of pizza: at any given price, pizzerias find that the sale of pizza is less profitable and therefore choose to produce less pizza. This is represented by a leftward shift in the supply curve from S_1 to S_2. The market moves to the new intersection of supply and demand. The equilibrium price rises from P_1 to P_2, and the equilibrium quantity falls from Q_1 to Q_2.

ការកែតម្រូវថ្លៃ (Price Adjustment)

ដូចអ្នកបានឃើញរួចមកហើយថា ប្រសិនបើថ្លៃស្ថិតនៅពីខាងក្រោមចំនុចសមតា បណ្តាលអោយកើតមានផលខ្វះនៅលើទីផ្សារ ហើយប្រសិនបើថ្លៃស្ថិតនៅពីខាងលើចំនុចសមតា បណ្តាលអោយកើតមានផលលើសនៅលើទីផ្សារ។ ប៉ុន្តែយើង អាចធ្វើការកែតំរូវថ្លៃដើម្បីលប់បំបាត់នូវផលលើស ឬផលខ្វះនៅលើទីផ្សារ។

១.៨.១ ផលខ្វះ (Shortage)

សន្មត់ថាថ្លៃរបស់កាសែតមួយដុំមានតំលៃ ២ដុល្លារ។ អ្នកប្រើប្រាស់មានផែនការទិញកាសែតចំនួន ៦លានដុំ ក្នុងមួយសប្តាហ៍ហើយអ្នកផលិតមានផែនការលក់កាសែតចំនួនតែ ៣លានដុំតែប៉ុណ្ណោះ ក្នុងមួយសប្តាហ៍ ហើយអ្នកប្រើប្រាស់មិនអាចបង្ខំអោយអ្នកផលិត លក់ច្រើនជាង ៣លានដុំ

បានទេ ដូច្នេះបរិមាណពិតប្រាកដ ដែលបានផ្គត់ផ្គង់សំរាប់លក់មាន ចំនួនតែ ៣លានដុំតែប៉ុណ្ណោះក្នុងមួយសប្តាហ៍។

១.៨.២ ផលលើស (Surplus)

សន្មត់ថាថ្លៃរបស់កាសែតមួយដុំមានតំលៃ ៤ ដុល្លារ។ អ្នកផលិតមានផែនការលក់កាសែតរហូតដល់ ៥លានដុំក្នុងមួយសប្តាហ៍ ហើយអ្នកប្រើប្រាស់ (អ្នកទិញ) មានផែនការទិញកាសែតចំនួនតែ ៣លានដុំតែប៉ុណ្ណោះក្នុងមួយសប្តាហ៍។ អ្នកលក់ មិនអាចបង្ខំអោយអ្នកប្រើប្រាស់ទិញ ច្រើនជាង ៣លានដុំបានទេ មានន័យថាបរិមាណពិតប្រាកដដែលបានទិញមានចំនួនតែ ៣លានដុំតែប៉ុណ្ណោះក្នុងមួយសប្តាហ៍។

តារាង៖ សមតានៃតំលៃ Tape

Price	Quantity of Demand	Quantity of Supply	Shortage (-) or Surplus (+)
	(Millions of tape per week)		
1	9	0	-9
2	6	3	-3
3	4	4	0
4	3	5	+ 2
5	2	6	+ 4

១.៨.៣ វិបាកនៃសេចក្តីត្រូវការ និងការផ្គត់ផ្គង់ ជាមួយនឹងការហូតពន្ធ

ក្នុងតារាងទី ៧.២ បានបង្ហាញពីទីផ្សារមួយ ជាមួយនឹងការហូតពន្ធដោយរដ្ឋាភិបាល។ ដំបូងដោយគ្មានទទួលរងឥទ្ធិពលនៃពន្ធ គឺទីផ្សារវាស្ថិតនៅចំនុចសមតា E ដែលបរិមាណសមតា គឺ ២០ ហើយថ្លៃសមតាគឺ ៥ដុល្លារ។ ប៉ុន្តែបន្ទាប់ពីមានការហូតពន្ធដោយរដ្ឋាភិបាល ១ដុល្លារក្នុងមួយឯកតាទៅលើទំនិញដែលបានលក់ ពេលនោះអ្នកលក់ត្រូវការលក់ក្នុងតំលៃ P=៦ដុល្លារ ក្នុងមួយឯកតា។ តើពេលនោះ នឹងមានអ្វីកើតឡើង?

- ប្រសិនបើអ្នកលក់ លក់ក្នុងតំលៃ ៦ដុល្លារ នោះអ្នកទិញមិនបន្តទិញរហូតដល់ ២០ឯកតាដូចមុនទេ។មានន័យថា អ្នកទិញនឹងធ្វើការកាត់បន្ថយ បរិមាណសេចក្តីត្រូវការ ពេលនោះវានឹងកើតមាននូវផលលើសដែលបណ្តាលអោយថ្លៃធ្លាក់ចុះ។

- ប្រសិនបើអ្នកលក់ បញ្ចុះតំលៃមកនៅត្រឹម ៥.៧៥ដុល្លារ ពេលនោះផលលើសត្រូវបានលប់បំបាត់ ហើយវានឹងកើតមានឡើងនូវចំនុចសមតាថ្មី (E′) ដែលជាការជួបគ្នារវាងខ្សែកោងសេចក្តីត្រូវការ (D) និង បន្ទាត់ (S + Tax) នៃទីផ្សារ។

ដ្យាក្រាម ៧.២៖ សមតាជាមួយនឹងការហូតពន្ធ

Tax incidence

In General, buyers and selllers both pay a portion of a tax. If the original price is $5, buyers pay $5.75 after a $1 tax is levied, while sellers have $4.75 remaining after the tax is paid to the government.

This incidence of the $1 tax is dividing between both buyers and sellers, with buyers paying 75 cents and sellers paying 25 cents.

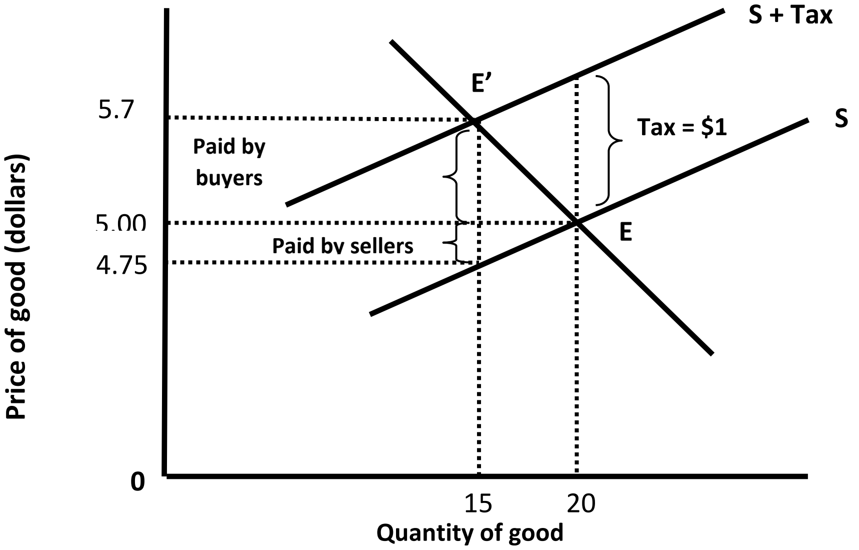

ឧបមាថា គេអោយពីរសមីការ គឺសមីការសេចក្តីត្រូវការ (Q^d) និងការផ្គត់ផ្គង់ (Q^s) របស់នំប៉័ង៖

$Q^d = -2P + 2000$ (1) and $Q^s = P + 500$ (2)

ម្យ៉ាងទៀតដោយដឹងថា រដ្ឋាភិបាលបានទារពន្ធ ពីអ្នកផលិតចំនួន ១៥០រៀល ក្នុងនំប៉័ងមួយដើម។ យើងសួរថា តើការទារពន្ធនេះមានជះឥទ្ធិពលអ្វីដល់សេដ្ឋកិច្ច ឬ ទេ? នៅពេលដែលរដ្ឋាភិបាលមិនទាន់បានទារពន្ធលើតំលៃនំប៉័ង តំលៃសមតាគឺ ៥០០ រៀល និងបរិមានសមតាគឺ ១.០០០ នំប៉័ង បន្ទាប់ពីរដ្ឋាភិបាលទារពន្ធ ធ្វើអោយតំលៃនំប៉័ងកើនឡើង ដែលអាចធ្វើអោយសេដ្ឋកិច្ចកើតឡើងផលលើស។ កត្តាទាំងនេះជំរុញអោយអ្នកផលិត បន្ថយការផ្គត់ផ្គង់របស់ខ្លួន ធ្វើអោយសមតា ថយចុះពី ១.០០០ នំប៉័ង មក ៩០០ នំប៉័ង និងតំលៃសមតាកើនឡើងពី ៥០០ រៀល ទៅ ៥៥០ រៀល។ ជាមួយគ្នានេះដែរ ចំណូលដែលប្រមូលបានមិនមែន ៥០០ ០០០ រៀល ទេ គឺបានតែ ៤៩៥ ០០០ រៀលតែប៉ុណ្ណោះ។

$Q^S = Q^D \rightarrow -2P + 2000 = P + 500$

$\rightarrow P = 1500/3 = 500R$; យក $P = 500$ ទៅជំនួសក្នុង (2): $Q^S = 500 + 500 = 1\,000$

គណនាតំលៃសមតា និងបរិមាណសមតាថ្មី

$Q^D = -2P_d + 2000$ (3); $Q^S = P_s + 500$ (4)

$P_d = P_s + Tax$; $Tax = 150r$

$Q^D = -2(P_s + Tax) + 2000 = -2P_s + 1700$ (5)

$Q^S = P_s + 500$ (6)

➔ ផលធៀបរវាង (៥)និង(៦)នាំអោយយើងបាន៖

$P_s + 500 = -2P_s + 1700$

➔ $P_S = 1200/3 = 400r$

➔ $P_d = 400 + 150 = 550r$

FYI

Using Functions to Express Relationships Among Variables

All economic models express relationships among economic variables. Often, these relationships are expressed as functions. A *function* is a mathematical concept that shows how one variable depends on a set of other variables. For example, in the model of the pizza market, we said that the quantity of pizza demanded depends on the price of pizza and on aggregate income. To express this, we use functional notation to write

$$Q^d = D(P, Y).$$

This equation says that the quantity of pizza demanded Q^d is a function of the price of pizza P and aggregate income Y. In functional notation, the variable preceding the parentheses denotes the function. In this case, $D(\ )$ is the function expressing how the variables in parentheses determine the quantity of pizza demanded.

If we knew more about the pizza market, we could give a numerical formula for the quantity of pizza demanded. We might be able to write

$$Q^d = 60 - 10P + 2Y.$$

In this case, the demand function is

$$D(P, Y) = 60 - 10P + 2Y.$$

For any price of pizza and aggregate income, this function gives the corresponding quantity of pizza demanded. For example, if aggregate income is \$10 and the price of pizza is \$2, then the quantity of pizza demanded is 60 pies; if the price of pizza rises to \$3, the quantity of pizza demanded falls to 50 pies.

Functional notation allows us to express a relationship among variables even when the precise numerical relationship is unknown. For example, we might know that the quantity of pizza demanded falls when the price rises from \$2 to \$3, but we might not know by how much it falls. In this case, functional notation is useful: as long as we know that a relationship among the variables exists, we can remind ourselves of that relationship using functional notation.

ចំណាំ៖

$P_d = P_s - Tax$ (ករណីឧបត្ថម្ភធនពីរដ្ឋាភិបាល)

$P_d = P_s + Tax$ (ករណីរដ្ឋាភិបាលយកពន្ធ)

លំហាត់៖

១. គេអោយសមីការសេចក្តីត្រូវការ (Q^d) និង ការផ្គត់ផ្គង់ (Q^s) របស់ទំនិញ A ដូចខាងក្រោម៖

$Q^d = -3P + 300$ and $Q^s = 2P$

(P ជាតំលៃទំនិញ A, Q^d បរិមាណសេចក្តីត្រូវការ, Q^s បរិមាណការផ្គត់ផ្គង់)

ក. គណនាតំលៃ និង បរិមាណសមតា

ខ. ឧបមាថា រដ្ឋាភិបាលហូតពន្ធ ៥ដូល្លារ ក្នុងមួយឯកតាដែលធ្វើអោយតំលៃដើមកើនឡើង ហើយសមីការ ការផ្គត់ផ្គង់ប្រែប្រួលទៅជា៖ $Q^s = 2P - 10$។ គណនាតំលៃ និងបរិមាណសមតាថ្មី។

២. គេអោយសមីការសេចក្តីត្រូវការ (Q^d) និងការផ្គត់ផ្គង់ (Q^s) របស់ទំនិញ B ដូចខាងក្រោម៖

$Q^d = 10\ 000 - 5\ 000P$

$Q^s = 15\ 000P$

គណនាតំលៃ P និង បរិមាណ Q របស់ទំនិញ B?

៣. ចូរបកស្រាយសំនួរខាងក្រោម

1. Write down D & S equations for wireless phones; include two exogenous variables in each equation.
2. Draw a supply-demand graph for wireless phones.
3. Use your graph to show how a change in one of your exogenous variables affects the model´s endogenous variables.

១.៩ ពហុគំរូសេដ្ឋកិច្ច (Multitude of Models)

ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច សិក្សាពីផ្នែកតូចៗនៃសេដ្ឋកិច្ច។ មិនមានគំរូសេដ្ឋកិច្ចណាមួយ ដែលអាចកត់សំគាល់នូវបញ្ហាជាច្រើនដែលយើងចង់ដឹងអំពី ដូចជាការផ្គត់ផ្គង់និងសេចក្តីត្រូវការ គំរូនៃទីផ្សាររថយន្តជាដើម។ ពហុគំរូសេដ្ឋកិច្ច អាចប្រាប់យើងពីការធ្លាក់ចុះចំណូលរួម មានឥទ្ធិពលលើ ថ្លៃនិងបរិមាណនៃរថយន្ត តែមិនអាចប្រាប់យើងថា ហេតុអ្វី Y ធ្លាក់ចុះ។ ដូច្នេះ ទាមទារអោយយើងស្វែងយល់ពីគំរូផ្សេងៗទៀត ដើម្បីសិក្សារកដំណោះស្រាយផ្សេងដូចជា អតិផរណា និកម្មភាពជាដើម។

១.១០ ថ្លៃប្រែប្រួលខុសពីថ្លៃស្អិត (Prices: Flexible Versus Sticky)

ការសិក្សាពីល្បឿនកែតម្រូវនៃប្រាក់ឈ្នួលនិងថ្លៃ។ អ្នកសេដ្ឋកិច្ច ជាទូទៅសន្និដ្ឋានថា ថ្លៃទំនិញ ឬសេវាកម្ម នាំមកនូវបរិមាណសេចក្តីត្រូវការនិងបរិមាណផ្គត់ផ្គង់យ៉ាងលឿនទៅក្នុងតុល្យភាពមួយ។ ម៉្យាងវិញទៀត ពួកគេសន្និដ្ឋានថាទីផ្សារមួយក្លាយជាសមតានៃសេចក្តីត្រូវការនិងការផ្គត់ផ្គង់ ត្រូវបានគេហៅថា "Market Clearing"។ ម៉ាឃីតក្លៀរីង គឺជាទីផ្សារបញ្ជាក់អោយច្បាស់ពីការនៅបន្ត ដែលថ្លៃនីមួយៗត្រូវតែកែប្រែជាប្រចាំ ដើម្បីផ្លាស់ប្តូរសេចក្តីត្រូវការនិងការផ្គត់ផ្គង់។

- ប្រាក់ឈ្នួលនិងថ្លៃ៖ ត្រូវបានតម្លើងយ៉ាងយឺត
- កិច្ចសន្យាកំលាំងពលកម្ម៖ ប្រាក់ឈ្នួលត្រូវបានតម្លើង ពី ១ឆ្នាំ រហូតដល់ ៣ឆ្នាំ
- ក្រុមហ៊ុនជាច្រើនដាក់តំលៃនៃផលិតផលរបស់ពួកគេដោយមិនមានការប្រែប្រួលថ្លៃក្នុងរយៈពេលមួយវែង ដូចជាកាសែត ឬ ទស្សនាវដ្តីរហូតដល់ ៣ ទៅ ៤ឆ្នាំម្តង

គំរូទីផ្សារកំណត់ថ្លៃ (Market Clearing Models) សន្និដ្ឋានថា ប្រាក់ឈ្នួលនិងថ្លៃទាំងអស់គឺជាការប្រែប្រួល (Flexible) ដែលការពិតជាក់ស្តែង ប្រាក់ឈ្នួលនិងថ្លៃមួយចំនួន គឺជា ថ្លៃស្អិត (Sticky)។

ឥរិយាបទសេដ្ឋកិច្ច ផ្អែកលើ ថាតើ ថ្លៃ គឺស្អិតឬប្រែប្រួល។ បើ***<u>ថ្លៃស្អិត</u>*** នោះ សេចក្តីត្រូវការ មិនមែនតែងតែស្មើ ការផ្គត់ផ្គង់ទេ។ ករណីនេះ អាចជួយពន្យល់ពីភាពគ្មានការងារធ្វើ (ផលលើសនៃការផ្គត់ផ្គង់កំលាំងពលកម្ម) និង មូលហេតុដែលក្រុមហ៊ុនមួយចំនួនមិនតែងតែលក់អស់ផលិតផលដែលបានផលិតរបស់ពួកគេទេ។ នៅក្នុងទំរង់រយៈពេលវែង (Long-Run) ៖ ថ្លៃ គឺប្រែប្រួល។

សង្ខេប៖

- ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច គឺជាការសិក្សានៃសេដ្ឋកិច្ចទាំងមូល ដោយរាប់បញ្ចូលការលូតលាស់នៃចំណូល បម្រែបម្រួលថ្លៃសរុប អត្រានិកម្មភាពជាដើម។
- អ្នកម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ព្យាយាមពន្យល់សេដ្ឋកិច្ចវិទ្យា និង បង្កើតគោលនយោបាយដើម្បីធ្វើអោយប្រសើរឡើង។
- អ្នកសេដ្ឋកិច្ចប្រើប្រាស់គំរូខុសៗគ្នា ដើម្បីដោះស្រាយនូវបញ្ហាខុសៗគ្នា។
- គំរូនីមួយៗជាមួយថ្លៃប្រែប្រួល ពិពណ៌នាអំពីសេដ្ឋកិច្ចក្នុងរយៈពេលវែង។
  គំរូនីមួយៗជាមួយថ្លៃស្អិត ពិពណ៌នាអំពីសេដ្ឋកិច្ចក្នុងរយៈពេលខ្លី។

- ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច អនុវត្តតាមពាណិជ្ជកម្មមីក្រូសេដ្ឋកិច្ច ដូច្នេះម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចប្រើឧបករណ៍ជាច្រើនពីមីក្រូសេដ្ឋកិច្ច។

ជំពូកទី ២

ទិន្នន័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច

(The Data of Macroeconomics)

អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ សេដ្ឋវិទូ និង អ្នកស៊ើបអង្កេត មានចំណាប់អារម្មណ៍ច្រើនៈ ពួកគេទាំងអស់ចង់រកអោយឃើញ តើមានអ្វីកើតឡើងនៅក្នុងពិភពលោក ជុំវិញពួកគេ។ ដើម្បីអាចសំរេចបាន ពួកគេត្រូវពឹងផ្អែកលើ ទ្រឹស្តី និង ការអង្កេត។

មួយសតវត្សរ៍កន្លងផុតទៅ សេដ្ឋវិទូ បន្តតាមដានសេដ្ឋកិច្ចជាងការអង្កេតជាអចិន្ត្រៃយ៍។ ដូចជាព័ត៌មានជាផ្នែកៗ ដែលបានធ្វើអោយមានការពិបាកខ្លាំងដល់អ្នករៀបចំគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច។ មនុស្សម្នាក់ សរសេរអត្ថបទសង្ខេប (Anecdote) ដោយផ្តល់អនុសាសន៍លើអ្វីមួយ ទៅតាមអ្វីដែលពួកគេបានដឹង។ ចំណែកមនុស្សម្នាក់ផ្សេងទៀត សរសេរអត្ថបទសង្ខេប និងផ្តល់អនុសាសន៍លើអ្វីមួយផ្សេងទៀត ដែលខុសពីអ្នកដទៃ។ សេដ្ឋវិទូ ទាមទារអោយមានការប្រៀបធៀបបញ្ចូលគ្នានូវរាល់គំនិតទាំងអស់ ដើម្បីបង្កើតជាចំនុចរួម។ អត្ថបទសង្ខេបទាំងអស់នេះ គឺជា "***ទិន្នន័យ***"។

បច្ចុប្បន្ន ទិន្នន័យសេដ្ឋកិច្ច ប្រើប្រាស់ព័ត៌មានតាមប្រភពគោលដៅនិងប្រព័ន្ធ ហើយរៀងរាល់ថ្ងៃ កាសែតចេញផ្សាយ ដែលបង្ហាញជាស្ថិតិ។ ភាគច្រើននៃស្ថិតិនេះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយរដ្ឋាភិបាល។ ភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាលនានា សាកសួរ (Survey) តាមគ្រួសារ និងសហគ្រាស ដើម្បីស្គាល់ពីសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់ពួកគេ <u>តើពួកគេរកបានប៉ុន្មាន? តើពួកគេទិញអ្វីខ្លះ? តើពួកគេចំណាយប៉ុន្មាន? ថាតើពួកគេមានការងារធ្វើ ឬ ពួកគេកំពុងរកការងារធ្វើ</u>។ល។ ពីការធ្វើ survey នេះ ស្ថិតិនានាត្រូវបានបូកបញ្ចូលរួមគ្នា ហើយសង្ខេបជាសេដ្ឋកិច្ចជាតិ។ សេដ្ឋវិទូប្រើស្ថិតិទាំងនេះដើម្បីសិក្សាពីសេដ្ឋកិច្ចវិទ្យា អ្នករៀបចំគោលនយោបាយប្រើប្រាស់ស្ថិតិនេះដើម្បីពិនិត្យតាមដាន ការអភិវឌ្ឍន៍ និងរៀបចំរូបមន្តគោលនយោបាយ។ មេរៀននេះផ្តោតសំខាន់ទៅលើ **ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប** (GDP) ដែលប្រាប់យើងពីចំណូលសរុបរបស់ជាតិ និងការចំណាយសរុបលើការទិញទំនិញនិងសេវាកម្ម។ **សន្ទស្សន៍ថ្លៃប្រើប្រាស់** (Consumer Price Index: CPI) វាស់វែងពីកំរិតនៃថ្លៃ។ **អត្រានិកម្មភាព** (Unemployment Rate) ប្រាប់យើងពីចំនួនប្រភាគនៃមនុស្ស ដែលគ្មានការងារធ្វើ។

២.១ ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប (GDP)

ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប គឺត្រូវបានគេពិចារណា ជារង្វាស់ដ៏ល្អបំផុតនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។ ស្ថិតិនេះ ត្រូវបានបញ្ចូលរៀងរាល់បីខែម្តង ដោយស្ថាប័នវិភាគសេដ្ឋកិច្ចរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកពីចំនួនតួលេខដ៏ច្រើននៃប្រភពទិន្នន័យបឋម។ គោលបំណងនៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប គឺសង្ខេបនៃតំលៃប្រាក់ដុល្លារតែមួយនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងកំឡុងពេលមួយជាក់លាក់។

ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប មានពីរវិធីសាស្ត្រក្នុងការពិនិត្យមើលស្ថិតិ។ វិធីសាស្ត្រទី១ របៀបមើលផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប គឺជាចំណូលសរុបនៃមនុស្សទាំងអស់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។ វិធីសាស្ត្រទី ២ របៀបមើលផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប គឺជាការចំណាយលើជាតុចេញនៃទំនិញនិងសេវាកម្មក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។

- ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប គឺជាការចំណាយសរុប ទៅលើផលិតផលទំនិញនិងសេវាកម្មក្នុងស្រុកសរុប។
- ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប គឺជាចំណូលសរុប ដែលទទួលបានពីកត្តាផលិតកម្មក្នុងស្រុកសរុប។

ការចំណាយទាំងអស់ ស្មើនឹង ចំណូល ពីព្រោះរាល់ចំណាយជាសាច់ប្រាក់ដោយអ្នកទិញក្លាយជាចំណូលរបស់អ្នកលក់។

$$\boldsymbol{Expenditure = Income}$$

ឧទាហរណ៍៖ នៅពេលដែលលោក សុខ លាបថ្នាំផ្ទះអោយ លោក សៅ។ លោក សៅ ចំណាយអស់ ១.០០០ ដុល្លារ ទៅ លោក សុខ។ តំលៃ ១.០០០ ដុល្លារ នៃពាណិជ្ជកម្ម (ជំនួញឬដោះដូរ) នេះ ត្រូវបានរាប់បញ្ចូលជាផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប។

ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប គឺជាតំលៃទំនិញ និង សេវាកម្មចុងក្រោយ ដែលបានផលិតនៅក្នុងប្រទេសមួយនៅរយៈពេលមួយដែលបានកំណត់ ជាទូទៅក្នុងមួយឆ្នាំម្តង។

២.១.១ ចំណូល ចំណាយ និង លំហូរវិលនៃសេដ្ឋកិច្ច

ការប្រមើល៍មើលលើសេដ្ឋកិច្ចមួយ ដែលផលិតទំនិញមួយ គឺនំប៉័ង ដោយប្រើប្រាស់កំលាំងពលកម្ម គឺជាតុចូល។ នៅក្នុងដ្យាក្រាម ២.១ ខាងក្រោម រាល់ការធ្វើជំនួញក្នុងសេដ្ឋកិច្ច ដែលកើតឡើងរវាង គ្រួសារ និង សហគ្រាសនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។

នៅក្នុងរង្វង់លំហូរខាងក្នុងនៃដ្យាក្រាម ២.១ បង្ហាញពីលំហូរនៃ នំប៉័ង និង កំលាំងពលកម្ម។ ផ្នែកគ្រួសារ លក់កំលាំងពលកម្មរបស់ពួកគេទៅសហគ្រាស។ សហគ្រាសប្រើប្រាស់កំលាំងពលកម្មរបស់ផ្នែកគ្រួសារ ដើម្បីផលិតនំប៉័ង ហើយសហគ្រាសលក់នំប៉័ងទៅអោយផ្នែកគ្រួសារវិញ។ ហេតុនេះ លំហូរកំលាំងពលកម្មពីផ្នែកគ្រួសារទៅសហគ្រាស ហើយនំប៉័ងហូរពីសហគ្រាសទៅផ្នែកគ្រួសារវិញ។

នៅក្នុងរង្វង់លំហូរខាងក្រៅនៃដ្យាក្រាម ២.១ បង្ហាញពីទំនាក់ទំនងរវាងលំហូរនៃដុល្លារ។ គ្រួសារ ទិញនំប៉័ងពីសហគ្រាស។ សហគ្រាស ប្រើចំណូលខ្លះពីការលក់ ដើម្បីបង់ប្រាក់ឈ្នួលទៅផ្នែកគ្រួសារដែលលក់កំលាំងពលកម្ម និងនៅសល់ គឺជាប្រាក់ចំណេញរបស់ម្ចាស់សហគ្រាស (អ្នកដែលជាផ្នែកនៃគ្រួសារផ្ទាល់ខ្លួនផងដែរ)។ ហេតុដូចនេះ ការចំណាយទៅលើនំប៉័ង ជាលំហូរពីគ្រួសារទៅសហគ្រាស ហើយត្រឡប់មកវិញ ចំណូលក្នុងទំរង់ជាប្រាក់ឈ្នួលហើយនិងប្រាក់ចំណេញជាលំហូរពីសហគ្រាសទៅគ្រួសារវិញ។

GDP វាស់ពីលំហូរនៃដុល្លារនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចមួយ។ យើងអាចគិតវាជាពីរផ្នែក។ GDP គឺជា *ចំណូលសរុបពីផលិតកម្មនំប៉័ង ដែលស្មើនឹងផលបូកនៃថ្លៃឈ្នួលនិងប្រាក់ចំណេញ* (ពាក់កណ្តាលខាងលើលំហូរវិលនៃដុល្លារ)។ GDP គឺជាការចំណាយសរុបពីការទិញនំប៉័ងផងដែរ (ពាក់កណ្តាលខាងក្រោមលំហូរវិលនៃដុល្លារ)។ យើងអាចគណនាបានទាំងពីរផ្នែក (ខាងលើនិងខាងក្រោម) លំហូរនៃដុល្លារពីសហគ្រាសទៅគ្រួសារ ឬ ពីគ្រួសារទៅសហគ្រាស។

figure 2-1

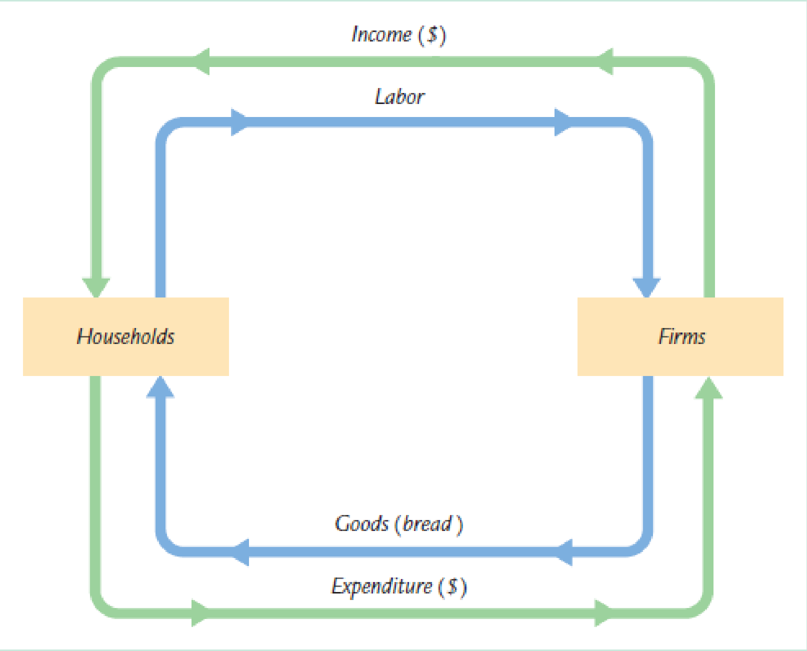

The Circular Flow This figure illustrates the flows between firms and households in an economy that produces one good, bread, from one input, labor. The inner loop represents the flows of labor and bread: households sell their labor to firms, and the firms sell the bread they produce to households. The outer loop represents the corresponding flows of dollars: households pay the firms for the bread, and the firms pay wages and profit to the households. In this economy, GDP is both the total expenditure on bread and the total income from the production of bread.

វិធីគិតទាំងពីរនៃ GDP នេះ ត្រូវតែស្មើគ្នាដាច់ខាត ពីព្រោះការចំណាយនៃអ្នកទិញលើផលិតផល គឺដោយវិធាននៃគណនេយ្យ (the rules of accounting) ចំណូលទៅអ្នកលក់នៃផលិតផលទាំងនោះ។ គ្រប់ការធ្វើជំនួញ ដែលមានឥទ្ធិពលលើ (ប៉ះពាល់) ការចំណាយ ត្រូវតែប៉ះពាល់ចំណូលហើយនិងផ្ទុយមកវិញ។ ឧទាហរណ៍៖ ប្រសិនបើសហគ្រាសផលិតនិងលក់នំប៉័ងមួយដើមថែមទៀតទៅផ្ទៃកគ្រួសារ។ ច្បាស់ណាស់ថា ជំនួញនេះ កើនឡើងការចំណាយសរុបទៅលើនំប៉័ង ប៉ុន្តែវាមានភាពស្មើគ្នានៃប្រសិទ្ធភាពលើចំណូលសរុបផងដែរ។ បើសិនសហគ្រាសផលិតថែមមួយដុំទៀត ដោយមិនមានការជួលកំលាំងពលកម្មបន្ថែម (ប្រសិទ្ធភាពនៃដំណើរការផលិតកម្ម) នោះនឹងធ្វើអោយកើនប្រាក់ចំណេញ។ បើសិនសហគ្រាសផលិតថែមមួយដុំទៀត ដោយមានការជួលកំលាំងពលកម្មបន្ថែម នោះនឹងធ្វើអោយកើនប្រាក់ឈ្នួល។ ករណីទាំងពីរនេះ ការចំណាយនិងចំណូលកើនឡើងដូចគ្នា។

គំណត់ចំណាំ៖ ស្តុក ខុសពី លំហូរ (Stock and Flows)

អថេរសេដ្ឋកិច្ចជាច្រើន វាស់វែងបរិមាណនៃអ្វីមួយ បរិមាណនៃលុយ បរិមាណនៃទំនិញជាដើម។ អ្នកសេដ្ឋកិច្ច បែងចែករវាង ២ ប្រភេទនៃអថេរបរិមាណៈ ស្តុក និង លំហូរ។ ស្តុក គឺជាបរិមាណដែលវាស់នៅចំនុចពេលមួយជាក់លាក់ ចំណែកឯ លំហូរ វិញ គឺជាបរិមាណដែលវាស់ក្នុងមួយឯកតានៃពេល។

អាងទឹក ដែលបង្ហាញនៅក្នុងរូបភាពខាងក្រោម គឺជាឧទាហរណ៍សាមញ្ញ ត្រូវបានប្រើ ដើម្បីបញ្ជាក់អោយច្បាស់រវាង ស្តុក និង លំហូរ។ ចំនួនទឹកដែលមាននៅក្នុងអាង គឺជាស្តុក។ វាគឺជាបរិមាណទឹកក្នុងអាងដែលបានផ្តល់អោយក្នុងចំនុចពេលមួយជាក់លាក់។ ចំនួនទឹកដែលចេញពីក្បាលទុយោ គឺជាលំហូរ។ វាគឺជាបរិមាណទឹកដែលនឹងកំពុងត្រូវបានបន្ថែមទៅក្នុងអាងក្នុងមួយឯកតានៃពេល។ ចំណាំថា យើងវាស់ស្តុកនិងលំហូរខុសគ្នានៃឯកតា។ យើងអាចនិយាយបានថាអាងទឹកមានបរិមាណ ៥០ធុងទឹក ប៉ុន្តែទឹកកំពុងហូរចេញពីទុយោរ មាន ៥ធុងទឹកក្នុងមួយនាទី។

GDP គឺប្រហែលជាលំហូរអថេរដ៏មានសារៈសំខាន់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។ វាប្រាប់យើងពីចំនួនទឹកប្រាក់ដែលកំពុងហូរនៅជុំវិញលំហូរវិលនៃសេដ្ឋកិច្ចក្នុងមួយឯកតានៃពេល។ នៅពេលដែលអ្នកលឺនរណាម្នាក់និយាយអំពី GDP មាន ១០ ត្រៀលលានដុល្លារ អ្នកគួដឹងថា គេចង់មានន័យថា ១០ ត្រៀលលានដុល្លារក្នុងមួយឆ្នាំ ឬ ដែលស្មើនឹង ៣១៧.០០០ ដុល្លារក្នុងមួយវិនាទី។

ស្តុកនិងលំហូរ គឺតែងតែមានទំនាក់ទំនងនឹងគ្នា។ ជាឧទាហរណ៍ដដែល ទំនាក់ទំនងនេះគឺច្បាស់ណាស់។ ស្តុកនៃទឹកក្នុងអាង តំណាងអោយការបូកបន្តនៃលំហូរចេញពីក្បាលទុយោរ ហើយលំហូរនៃទឹកតំណាងអោយការប្តូរនៅក្នុងស្តុក។

figure 2-2

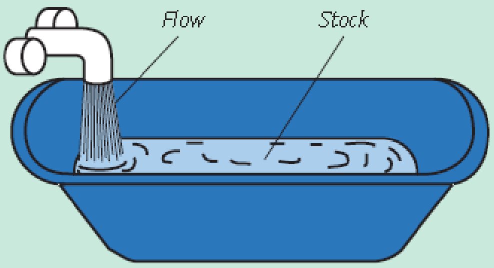

Stocks and Flows The amount of water in a bathtub is a stock: it is a quantity measured at a given moment in time. The amount of water coming out of the faucet is a flow: it is a quantity measured per unit of time.

២.១.២ វិធានការគិត GDP (Rules for Computing GDP)

នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចមួយ ដែលផលិតតែនំប៉ុងតែមួយមុខ។ យើងអាចគិត GDP ដោយបូកបន្ថែមការចំណាយសរុបលើនំប៉ុង។ សេដ្ឋកិច្ចពិត ទោះជាយ៉ាងណា ការរាប់បញ្ចូលផលិតកម្មនិងការលក់នៃចំនួនដ៏សម្បើមនៃទំនិញនិងសេវាកម្ម។ ដើម្បីគិត GDP ក្នុងសេដ្ឋកិច្ចដ៏ស្មុគស្មាញនេះ វានឹងជួយអោយប្រសើរឡើងដោយការបង្កើតនិយមន័យថ្មី ***ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប (GDP) គឺជាតំលៃទីផ្សារនៃទំនិញនិងសេវាកម្មចុងក្រោយទាំងអស់ ដែលបានផលិតក្នុងសេដ្ឋកិច្ចមួយក្នុងកំឡុងពេលមួយជាក់លាក់***។

ការបន្ថែមការលក់ ផ្លែប៉ោម និង ផ្លែក្រូចៈ សេដ្ឋកិច្ចសហរដ្ឋអាមេរិកផលិតទំនិញនិងសេវាកម្មខុសៗគ្នាជាច្រើនមានដូចជា ហេមប៊ឺហ្គឺ កាត់សក់ ឡាន កុំព្យូទ័រ និងអ្វីផ្សេងៗទៀត។ GDP ប្រាប់បញ្ចូលគ្នារវាងតំលៃនៃទំនិញនិងសេវាកម្មទាំងនេះទៅក្នុងការគណនាតែមួយ។ ផលិតផលចំរុះនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច ពិបាកគណនានៃ GDP ពីព្រោះផលិតផលខុសគ្នា មានតំលៃខុសគ្នា។

ប្រសិនបើ សេដ្ឋកិច្ចនេះផលិត ៤ ផ្លែប៉ោម និង ៣ ផ្លែក្រូច។ តើយើងគណនាផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបយ៉ាងដូចម្ដេច? យើងអាចបូកបញ្ចូលផ្លែប៉ោមនិងផ្លែក្រូច យើងទទួលបាន ៧ ផ្លែ (ប៉ោម+ក្រូច)។ នោះដោយសារ យើងគិតថាតំលៃផ្លែប៉ោមនិងផ្លែក្រូចមានតំលៃស្មើគ្នា ក៏ប៉ុន្តែជាតុពិតមិនដូចគ្នាទេ។ ដើម្បីគិតអោយច្បាស់ពី តំលៃសរុបនៃផលិតផលខុសគ្នា ដែលគណនីចំណូលជាតិ ប្រើថ្លៃទីផ្សារ ដោយសារថ្លៃទាំងនេះ ឆ្លើយតបទៅនឹង ចំនួនតំលៃប៉ុន្មានដែលមនុស្សនឹងចំណាយទៅលើទំនិញនិងសេវាកម្មទាំងនោះ។ ប្រសិនបើ ផ្លែប៉ោមមួយផ្លែ ថ្លៃ 0,5 ដុល្លារ ហើយ ផ្លែក្រូច ថ្លៃ 1,0 ដុល្លារ នាំអោយយើងបានៈ

GDP = (ថ្លៃនៃផ្លែប៉ោម X បរិមាណនៃផ្លែប៉ោម) + (ថ្លៃនៃផ្លែក្រូច X បរិមាណនៃផ្លែក្រូច)

= (0,5 * 4) + (1,0 * 3) = 5,0 ដុល្លារ

ដូច្នេះយើងបាន GDP ស្មើនឹង 5,0 ដុល្លារ ដែលតំលៃនៃផ្លែប៉ោមសរុបស្មើនឹង 2,0 ដុល្លារ ហើយផ្លែក្រូចសរុបស្មើនឹង 3,0 ដុល្លារ។

ទំនិញប្រើរួច ឬ ទំនិញមួយទឹកៈ នៅពេលក្រុមហ៊ុនថប់ ផលិតមួយកញ្ចប់នៃកាតរូបបាល់ ហើយលក់ក្នុងតំលៃ 0,5 ដុល្លារ តំលៃនេះត្រូវបានរាប់បញ្ចូលក្នុងផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបរបស់ជាតិ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចុះនឹងមានអ្វីកើតឡើង នៅពេលមានអ្នកប្រមូលទិញ (អ្នកសន្សំរបស់ចាស់ៗ) លក់នូវកាតរូបមីគីម៉ៅដែលកំរមាន ទៅអ្នកប្រមូលទិញផ្សេងទៀត ក្នុងតំលៃ 500 ដុល្លារ? តំលៃនេះ មិនរាប់បញ្ចូលក្នុង GDP ទេ។ GDP វាស់វែងតែតំលៃបច្ចុប្បន្នដែលទំនិញនិងសេវាកម្មបានផលិត។ ការលក់នូវកាតរូបមីគីម៉ៅ គ្រាន់តែជាការផ្ទេរនៃទ្រព្យសម្បត្តិតែប៉ុណ្ណោះ។ ការលក់របស់ដែលប្រើរួច មិនរាប់បញ្ចូលក្នុងសេដ្ឋកិច្ចឡើយ។

ប្រព្រឹត្តិកម្មបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ (The Treatment of Inventories) យើងពិនិត្យមើលថា ហាងនំប៉័ងមួយ ជួលបុគ្គលិកដើម្បីផលិតនំប៉័ងបន្ថែម ដោយការបង់ប្រាក់ឈ្នួល ហើយនំប៉័ងដែលដុតបន្ថែមនោះ លក់អត់ដាច់។ តើការធ្វើជំនួញនេះ មានឥទ្ធិពលលើ GDP យ៉ាងដូចម្ដេច?

ចំលើយ គឺផ្អែកលើអ្វីដែលបានកើតឡើងទៅនំប៉័ងដែលមិនបានលក់នោះ។ យើងសន្មត់ថា នំប៉័ងនោះផ្អូម។ ក្នុងករណីនេះ សហគ្រាសបានចំណាយបន្ថែមលើប្រាក់ឈ្នួល ក៏ប៉ុន្តែមិនទទទួលបាន មកវិញនូវប្រាក់ចំណេញបន្ថែម។ ដូច្នេះ ប្រាក់ចំណេញរបស់សហគ្រាស ត្រូវបានកាត់បន្ថយតាមរយៈ ចំនួននៃប្រាក់ឈ្នួលកើនឡើង។ ការចំណាយសរុបនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច មិនមានការប្រែប្រួល ដោយសារ មិនមាននរណាទិញនំប៉័ង។ ចំណាយសរុប (Total expenditure) នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចមួយមិនមាន ការប្រែប្រួលដូចគ្នា ពីព្រោះកើនបន្ថែមប្រាក់ឈ្នួល និងថយជាប្រាក់ចំណេញ។ ពីព្រោះជំនួញមិនមាន ឥទ្ធិពលលើទាំងចំណាយ និង ទាំងចំណូល។ វាមិនកែប្រែផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបឡើយ។

ឥឡូវប្រសិនបើ នំប៉័ងនោះ ត្រូវបានគេរាប់បញ្ចូលក្នុងសន្និធិ សំរាប់លក់ពេលក្រោយ។ ក្នុង ករណីនេះ ការធ្វើជំនួញនេះ ត្រូវបានគេគិតផ្សេង។ ម្ចាស់សហគ្រាស (ក្រុមហ៊ុន) ត្រូវបានរាប់បញ្ចូល ជា "ការទិញ" នំប៉័ងសំរាប់សន្និធិក្រុមហ៊ុន ហើយប្រាក់ចំណេញរបស់ក្រុមហ៊ុន គឺមិនបានកាត់បន្ថយ ដោយប្រាក់ឈ្នួលបន្ថែមឡើយ។ ពីព្រោះ ប្រាក់ឈ្នួលខ្ពស់ បង្កើនចំណូលសរុប (Total Income) ហើយបើការចំណាយកាន់តែច្រើនលើសន្និធិ ធ្វើអោយកើនចំណាយសរុប ហើយផលិតផលក្នុងស្រុក សរុបនៃសេដ្ឋកិច្ចកើនដែរ។

តើមានអ្វីកើតឡើងបន្ទាប់ នៅពេលដែលក្រុមហ៊ុនលក់នំប៉័ងអស់ពីក្នុងសន្និធិ? ករណីនេះ វាដូចគ្នាទៅនឹងការលក់របស់ប្រើប្រាស់រួច (របស់មួយទឹក) អញ្ចឹងដែរ។ មានន័យថា ការចំណាយ ដោយអ្នកហូបនំប៉័ង ប៉ុន្តែមានសន្និធិដែលមិនវិនិយោគដោយក្រុមហ៊ុន។ ការចំណាយអវិជ្ជមានដោយ ក្រុមហ៊ុន ប៉ះប៉ូវការចំណាយវិជ្ជមានដោយអ្នកហូប។ ដូច្នេះ ការលក់អស់នៃសន្និធិមិនមានឥទ្ធិពលលើ GDP ឡើយ។

វិធានជាទូទៅ គឺនៅពេលក្រុមហ៊ុន បង្កើនសន្និធិទំនិញរបស់ខ្លួន ការវិនិយោគនៅក្នុងសន្និធិនេះ ត្រូវបានរាប់ជាការចំណាយដោយម្ចាស់ក្រុមហ៊ុន។ ទោះបីជាយ៉ាងណា ផលិតកម្មសំរាប់សន្និធិបង្កើន GDP ដូចផលិតកម្មសំរាប់លក់ ចុងក្រោយ។

ទំនិញអន្តរការី និង តំលៃបន្ថែម (Intermediate Goods and Value Added)៖ ទំនិញជា ច្រើនត្រូវបានផលិតនៅក្នុងដំណាក់កាលជាច្រើន៖ វត្ថុធាតុដើម ត្រូវបានបំលែងជាទំនិញអន្តរការី ដោយក្រុមហ៊ុនមួយ ហើយបន្ទាប់មកលក់ទៅឲ្យក្រុមហ៊ុនដទៃទៀតសំរាប់កែច្នៃចុងក្រោយ។ តើយើង គួរត្រូវធ្វើការរាប់បញ្ចូលយ៉ាងដូចម្តេច ចំពោះផលិតផលនេះទៅក្នុង GDP? ឧទាហរណ៍៖ ប្រសិនបើ ដើមឈើមួយដើម ត្រូវបានលក់ទៅអោយក្រុមហ៊ុនផ្គត់ផ្គង់ឈើក្នុងតំលៃ 0.05 ដុល្លារ ហើយក្រុមហ៊ុន

ផ្គត់ផ្គង់ឈើ លក់ឈើមួយបន្ទះទៅអោយក្រុមហ៊ុនលក់ដុំ (រោងចក្រផលិតក្រដាស) ក្នុងតំលៃ 0.60 ដុល្លារ ចំណែកក្រុមហ៊ុនលក់ដុំ (រោងចក្រផលិតក្រដាស) លក់សៀវភៅទៅអោយបណ្ណាគារក្នុងតំលៃ 0.75 ដុល្លារ។ បណ្ណាគារលក់សៀវភៅ ទៅអោយអ្នកប្រើប្រាស់ក្នុងតំលៃ 1.0 ដុល្លារ តើគួររាប់បញ្ចូលតំលៃទាំងអស់ 2.4 ដុល្លារ ឬតែតំលៃ 1.0 ដុល្លារ ជា GDP? ចំលើយគឺថា រាប់បញ្ចូលតែតំលៃនៃផលិតផលសំរេចតែប៉ុណ្ណោះ។

វិធីសាស្ត្រមួយទៀត ដែលអាចរាប់បញ្ចូលតំលៃនៃទំនិញនិងសេវាកម្មចុងក្រោយទាំងអស់ គឺផលបូកនៃតំលៃបន្ថែម នៅដំណាក់កាលនីមួយៗនៃផលិតកម្ម។ វិធីសាស្ត្រនេះ ត្រូវបានប្រើ ដើម្បីចៀសវាងការគណនាពីរដង។ ដូច្នេះ យើងត្រូវប្រុងប្រយ័ត្នទៅលើការសន្និដ្ឋាន តែលើផលិតផលសម្រេចក្នុង ផ.ស.ស និងលើកលែងផលិតផលពាក់កណ្តាលសម្រេច ដែលត្រូវប្រើប្រាស់ក្នុងការផលិតនូវផលិតផលសម្រេច។

តំលៃបន្ថែម (Value added) គឺជាផលសងរវាងតំលៃទំនិញនិងសេវាកម្មសរុបនៃដំណាក់កាលនីមួយៗ ជាមួយនឹងតំលៃទំនិ*ញអន្តរការី (Intermediate Goods) វាជាទំនិញ ដែលបានទិញយកមកប្រើដើម្បីបំលែងទៅជាទំនិញមួយផ្សេងទៀត ដែលបានប្រើក្នុងដំណាក់កាលផលិតកម្ម។ ខាងក្រោមនេះ គឺជាឧទាហរណ៍ ដែលបង្ហាញពីការគណនាតំលៃបន្ថែម និង គណនាផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប។

ប្រភេទផលិតផល	ថ្លៃទំនិញនិងសេវាកម្ម	ថ្លៃទំនិញអន្តរការី	តំលៃបន្ថែម
Tree sold to pulp company	0.05	0.00	0.05
Pulp company sold to wholesaler	0.60	0.05	0.55
Paper sold to Bookstore	0.75	0.60	0.15
Paper sold to student	1.00	0.75	0.25
Total	**2.40**	**1.40**	**1.00**

Σ ថ្លៃទំនិញនិងសេវាកម្ម - Σ ថ្លៃទំនិញអន្តរការី = ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប = Σ តំលៃបន្ថែម

2.40$ - 1.40$ = Gross Domestic Product (GDP) = 1.00$

ដំណាក់កាលទី ១៖ រោងចក្រក្រដាសទិញដើមឈើ ដើមឫស្សីពីអ្នកគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ ឬពីប្រជាជន ដើម្បីផលិតក្រដាស

ដំណាក់កាលទី ២៖ អ្នកលក់ដុំ ឬរោងចក្រផលិតសៀវភៅទិញក្រដាសពីរោងចក្រក្រដាសដើម្បីផលិតសៀវភៅ។

ដំណាក់កាលទី ៣៖ អ្នកលក់សៀវភៅឬបណ្ណាគារទិញសៀវភៅពីអ្នកលក់ដុំ ឬពីរោងចក្រផលិតសៀវភៅ។

ដំណាក់កាលទី ៤៖ សិស្សានុសិស្ស និស្សិត ឬអ្នកប្រើប្រាស់ចុងក្រោយទិញសៀវភៅពីបណ្ណាគារ ឬពីអ្នកលក់រាយយកទៅប្រើប្រាស់ ដើម្បីបំពេញសេចក្តីត្រូវការរបស់ខ្លួន។

តំលៃទំនិញមួយកើនឡើងនៅដំណាក់កាលនីមួយៗ នៅពេលដែលវាបំលែងរូបជាទំនិញមួយប្រភេទផ្សេងទៀត ដើម្បីផ្តល់នូវការពេញចិត្តដល់អ្នកប្រើប្រាស់។ តំលៃនេះ គេហៅថាតំលៃបន្ថែមនៃដំណើរការផលិតកម្ម។ ក្នុងតារាងខាងលើមានដំណាក់កាលផលិតកម្មចំនួន ៤ ដូច្នេះវាក៏មានតំលៃចំនួន ៤ កើតឡើងដែរ។ ផលបូកសរុបរបស់តំលៃបន្ថែម នៃ ៤ ដំណាក់កាលផលិតកម្ម គឺស្មើនឹង ១ ដុល្លារ។ តំលៃនេះបង្ហាញថា តំលៃសរុបរបស់សៀវភៅមួយក្បាលគឺ ១ ដុល្លារ ដូច្នេះយើងអាចនិយាយបានថា តំលៃទីផ្សាររបស់ទំនិញនិងសេវាកម្ម គឺជាតំលៃចុងក្រោយ ឬតំលៃបន្ថែមនៃដំណាក់កាលនៃផលិតកម្មនីមួយៗ។

<u>សេវាកម្មជួលនិងសេវាផ្សេងៗទៀត</u>៖ ទំនិញនិងសេវាកម្មភាគច្រើន ត្រូវបានគេផ្តល់តំលៃ នៅទីផ្សារថ្លៃ នៅពេលរាប់បញ្ចូលជា ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប។ ទំនិញនិងសេវាកម្មខ្លះមិនត្រូវបានលក់នៅទីផ្សារទេ ហើយហេតុដូចនេះ មិនមានថ្លៃទីផ្សារ។ ឧទាហរណ៍៖ មនុស្សម្នាក់ជួលផ្ទះ គឺកំពុងទិញសេវាកម្មជួលផ្ទះ ហើយក៏កំពុងផ្តល់ចំណូលដល់ម្ចាស់ផ្ទះផងដែរ។ ការជួល គឺជាផ្នែកនៃ GDP ទាំងពីរនៃការចំណាយដោយអ្នកជួល និង ចំណូលទទួលបានពីម្ចាស់ផ្ទះ។

<u>លំហាត់</u>៖ កសិករម្នាក់ លក់ស្រូវសាលីមួយកញ្ចប់ទៅរោងម៉ាស៊ីនកិនស្រូវក្នុងតំលៃ 1,0 ដុល្លារ ហើយម៉ាស៊ីនកិនស្រូវ កិនស្រូវទៅជាម្សៅ ដើម្បីលក់ទៅអោយអ្នកដុតនំក្នុងតំលៃ 3,0 ដុល្លារ។ អ្នកដុតនំ បានដុតនំប៉័ងមួយដើម លក់ទៅអោយវិស្វករម្នាក់ក្នុងតំលៃ 6,0 ដុល្លារ។ វិស្វករនោះ ហូបនំប៉័ងនោះទៅ។ ចូរគូសតារាង សន្និដ្ឋាន តំលៃជា GDP និង តំលៃបន្ថែម។

២.១.៣ សមាសធាតុនៃការចំណាយលើ GDP (The Components of Expenditure)

ជាទូទៅ ដោយផ្អែកទៅលើផ្នែកទាំងបួននៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច (គណនីចំណូលជាតិ) យើងអាចបែងចែកផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបជា ៤ ផ្នែកនៃការចំណាយ សំខាន់ៗដូចខាងក្រោម៖

- ការចំណាយលើការប្រើប្រាស់ (Consumption) ៖ C
- ការចំណាយវិនិយោគ (Investment) ៖ I
- ការចំណាយទិញរបស់រដ្ឋាភិបាល (Government purchases) ៖ G
- ការនាំចេញសុទ្ធ (Net exports) ៖ NX

តាង *Y* ជា GDP នាំអោយយើងបាន៖

$$Y = C + I + G + NX$$

FYI

What Is Investment?

Newcomers to macroeconomics are sometimes confused by how macroeconomists use familiar words in new and specific ways. One example is the term "investment." The confusion arises because what looks like investment for an individual may not be investment for the economy as a whole. The general rule is that the economy's investment does not include purchases that merely reallocate existing assets among different individuals. Investment, as macroeconomists use the term, creates new capital.

Let's consider some examples. Suppose we observe these two events:

- Smith buys for himself a 100-year-old Victorian house.
- Jones builds for herself a brand-new contemporary house.

What is total investment here? Two houses, one house, or zero?

A macroeconomist seeing these two transactions counts only the Jones house as investment. Smith's transaction has not created new housing for the economy; it has merely reallocated existing housing. Smith's purchase is investment for Smith, but it is disinvestment for the person selling the house. By contrast, Jones has added new housing to the economy; her new house is counted as investment.

Similarly, consider these two events:

- Gates buys $5 million in IBM stock from Buffett on the New York Stock Exchange.
- General Motors sells $10 million in stock to the public and uses the proceeds to build a new car factory.

Here, investment is $10 million. In the first transaction, Gates is investing in IBM stock, and Buffett is disinvesting; there is no investment for the economy. By contrast, General Motors is using some of the economy's output of goods and services to add to its stock of capital; hence, its new factory is counted as investment.

GDP ជាផលបូកនៃ ការចំណាយលើការប្រើប្រាស់ ការចំណាយវិនិយោគ ការចំណាយទិញរបស់រដ្ឋាភិបាល និង ការនាំចេញសុទ្ធ។ ទឹកប្រាក់នៃ ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប ធ្លាក់ទៅក្នុងចំណាត់

ថ្នាក់មួយ។ សមីការនេះ គឺជាសញ្ញាណបញ្ជាក់ថា សមីការដែលត្រូវរក្សាទុក ដោយសារវិធីផ្សេងៗត្រូវបានកំណត់។ ដូចនេះ គេអោយឈ្មោះថា "គណនីចំណូលជាតិ"។

__ការចំណាយលើការប្រើប្រាស់__៖ គឺជាទំនិញនិងសេវាកម្ម បានទិញដោយផ្នែកគ្រួសារ។ វាត្រូវបានបែងចែកជា ៣ កាត់តេហ្គោរីវង៖

- ទំនិញរយៈពេលខ្លី (Nondurable goods)៖ ចំណីអាហារ សំលៀកបំពាក់ជាដើម។
- ទំនិញរយៈពេលវែង(Durable goods)៖ រថយន្ត ទូរទស្សន៍ ម៉ូតូ។
- សេវាកម្ម (Services)៖ រាប់បញ្ចូលការងារដែលបានធ្វើសំរាប់អតិថិជនដោយបុគ្គល និងក្រុមហ៊ុនដូចជា កាត់សក់ ពិនិត្យជំងឺជាដើម។

__ការវិនិយោគ__៖ ទំនិញដែលបានទិញសំរាប់ប្រើនាពេលអនាគត មានន័យថា គឺជាការទិញទំនិញរបស់សហគ្រាស ដើម្បីយកទៅផលិតទំនិញដទៃទៀត ដូចជាទំនិញនិងសេវាកម្មប្រើប្រាស់ជាដើម។ ការវិនិយោគ គឺបានបែងចែកជា ៣ ផងដែរ៖

- __**ការវិនិយោគអាជីវកម្មថេរ**__ (Business fixed investment)៖ គឺជាការទិញនូវឃ្លាំងនិងឧបករណ៍ថ្មីដោយសហគ្រាស។
- __**ការវិនិយោគអចលនទ្រព្យ**__ (Residential fixed investment)៖ ការទិញនូវផ្ទះថ្មីដោយគ្រួសារនិងម្ចាស់ដី។
- __**ការវិនិយោគសារពើភ័ណ្ឌ**__ (Inventory investment)៖ គឺការបង្កើននូវសន្និធិទំនិញរបស់សហគ្រាស (បើសិនថ្លៃទំនិញធ្លាក់ចុះ នាំអោយការវិនិយោគខាត)។

កំណត់ចំណាំ៖ ការវិនិយោគ ខុសពី ដើមទុន (ទុនវិនិយោគ)

ឧទាហរណ៍៖ (ការសន្និដ្ឋានដោយមិនមានរំលស់)

- ០១ មករា ២០០៦៖ សេដ្ឋកិច្ចមាន ៥០០ ប៊ៀលលានដុល្លារនៃដើមទុន
- ក្នុងឆ្នាំ ២០០៦៖ ក្រុមហ៊ុនវិនិយោគ ៦០ ប៊ៀលលានដុល្លារបន្ថែម
- ០១ មករា ២០០៧៖ សេដ្ឋកិច្ចនឹងកើន ៥៦០ ប៊ៀលលានដុល្លារនៃដើមទុន

__ការចំណាយទិញរបស់រដ្ឋាភិបាល__៖ គឺជាទំនិញនិងសេវាកម្មបានទិញដោយ សហព័ន្ធ រដ្ឋ និង ស្ថាប័ននានា។ ទំនិញទាំងនេះ រាប់បញ្ចូលទាំង សព្វាវុធ ផ្លូវថ្នល់ (Highways) និង សេវាកម្មដែលបុគ្គលិក

/មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលផ្តល់អោយ។ វាមិនរាប់បញ្ចូលការផ្ទេរការចំណាយ (ផ្តល់វិភាគទាន) ទៅបុគ្គលទេ ដូចជា សន្តិសុខសង្គម និងសុខមាលភាពសង្គម។ មិនរាប់បញ្ចូល ដោយសារវាមិនមានការទិញ ឬ ដោះដូរជាលក្ខណៈចំណូល ទៅនឹងទំនិញនិងសេវាកម្មឡើយ ដូច្នេះមិនរាប់បញ្ចូលទៅក្នុងផលិតផល ក្នុងស្រុកសរុបទេ។

ការនាំចេញសុទ្ធ (Net exports) ៖ គឺការធ្វើពាណិជ្ជកម្មជាមួយប្រទេសដទៃ។ វាគឺជា តំលៃនៃទំនិញ និងសេវាកម្ម ដែលនាំចេញទៅក្រៅប្រទេស ដកនឹង តំលៃនៃទំនិញនិងសេវាកម្មដែលបរទេសផ្តល់ អោយយើង។ ការនាំចេញសុទ្ធ តំណាងឲ្យ ការចំណាយសុទ្ធពីក្រៅប្រទេសមកលើទំនិញនិងសេវាកម្ម ដែលផ្តល់ប្រាក់ចំណូលដល់ផលិតករក្នុងស្រុក។

រូបមន្តគណនាការនាំចេញសុទ្ធ៖

Net Exports = Exports – Imports

ផ្នែកបរទេសរួមមានផ្នែកគ្រួសារ ផ្នែកអាជីវកម្ម និង ផ្នែករដ្ឋាភិបាល ដែលបានតាំងទីលំនៅ នៅក្នុងប្រទេសមួយផ្សេងទៀត។ ផ្នែកបរទេស ដើរតួនាទីជាអ្នកដែលមានសេចក្តីត្រូវការ និង ជាអ្នក ផ្គត់ផ្គង់ ផលិតផលក្នុងទីផ្សារផលិតផល។ នៅពេលដែលផ្នែកបរទេស***ផ្គត់ផ្គង់ផលិតផល*** ទៅអោយ ផ្នែកណាមួយនៅក្នុងស្រុក ត្រូវបានគេហៅថា "ការនាំចូល ឬ អាហរណ៍"។ ការនាំចូល គឺជាទំនិញ ដែលបានទិញពីបណ្តាប្រទេសដទៃដោយភ្នាក់ងារសេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុក។ ឧ. រថយន្ត ម៉ូតូ ប្រេងសាំង ទឹកអប់ ស្បែកជើង ទំនិញទាំងអស់នេះត្រូវបាននាំចូលមកក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ពីបណ្តាប្រទេសដទៃ ទៀត។ ប្រសិនបើផ្នែកបរទេស (Foreign Sector) ***ត្រូវការផលិតផល*** ដែលបានផលិតដោយផ្នែក អាជីវកម្មក្នុងស្រុក ព្រឹត្តិការណ៍បែបនេះគេហៅថា "ការនាំចេញ ឬ នីហរណ៍"។ ការនាំចេញ គឺជាទំនិញ ដែលបានផលិតនៅក្នុងស្រុក ហើយត្រូវបានទិញដោយប្រទេសដទៃទៀត។ ឧ. ប្រទេសកម្ពុជាបាន នាំចេញនូវសំលៀកបំពាក់ទៅសហរដ្ឋអាមេរិក។

វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការកត់សំគាល់អំពីតុល្យភាពនៃការនាំចូល និង ការនាំចេញ។ ប្រសិនបើ សេដ្ឋកិច្ចនាំចូលទំនិញច្រើន ពេលនោះលំហូរទំនិញតាមរយៈទីផ្សារផលិតផលក្នុងស្រុក ត្រូវបានកាត់បន្ថយ មានន័យថាផលិតផលដែលផលិតក្នុងស្រុកមានតម្រូវការតិច ហើយនាំអោយ ផលិតផលជាតិក៏ថយចុះដែរ។ ប៉ុន្តែបើសេដ្ឋកិច្ចនាំចេញផលិតផល ច្រើនទៅបរទេស នោះមានន័យថា សេចក្តីត្រូវការចំពោះផលិតផលដែលបានផលិតក្នុងស្រុកមានចំនួនច្រើន ហើយនាំឲ្យផលិតផលជាតិ មានចំនួនច្រើនដែរ។ ជាមួយគ្នានេះដែរ ប្រសិនបើផលិតផលជាតិ មានចំនួនកើនឡើង ពេលនេះកត្តា

ទាំងអស់នៅក្នុងលំហូរវិលដែលរួមមាន ការចំណាយទៅលើកត្តាផលិតកម្ម ចំណូលជាតិ ចំណាយលើការប្រើប្រាស់ ការសន្សំ និងពន្ធដារ ព្រមទាំងកត្តាសេដ្ឋកិច្ចផ្សេងទៀតក៏មានចំនួនកើនឡើងដែរ នោះមានន័យថា សេដ្ឋកិច្ចរីកចំរើន។ ដោយសារមូលហេតុនេះហើយ បានជាសេដ្ឋកិច្ចនៃប្រទេសនីមួយៗតែងតែមានការប្រុងប្រយ័ត្ន និង យកចិត្តទុកដាក់លើការនាំចូលនិងការនាំចេញអោយមានតំលៃស្មើគ្នា មានន័យថាត្រូវធ្វើយ៉ាងណាអោយនិហរ័ណសុទ្ធមាន តំលៃស្មើនឹងសូន្យ។

ការនាំចេញសុទ្ធ គឺជាការចំណាយ ដែលធ្វើដោយផ្នែកបរទេសទៅលើផលិតផលដែលផលិតនៅក្នុងស្រុក ដក ការចំណាយដែលធ្វើឡើងដោយផ្នែកក្នុងស្រុកទាំង ៣ (C + I + G) ទៅលើផលិតផលដែលផលិតនៅបរទេស ឬ មានន័យថា ជាផលដក រវាងនិហរ័ណនិងអាហរ័ណ។

ករណីសិក្សា៖ ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកក្នុងឆ្នាំ ២០០០ មានទឹកប្រាក់ចំនួន $១០ ទ្រីលាន។ ចំនួនទឹកប្រាក់នេះមានទំហំធំធេងណាស់ក្នុងការសិក្សា។ ដូច្នេះ ដើម្បីអោយមានភាពងាយស្រួល យើងត្រូវយកចំនួនទឹកប្រាក់ទាំងអស់ ចែកជាមួយនឹង ចំនួនមនុស្សទាំងអស់ (ច្រើនជាង ២៧៦ លាននាក់) នៅក្នុងសហរដ្ឋអាមេរិកក្នុងឆ្នាំ ២០០០។ ដូច្នេះ យើងទទួលបានចំណូលក្នុងមនុស្សម្នាក់ៗក្នុងមួយឆ្នាំ (ចំនួនទឹកប្រាក់ចំណាយសរុបជាមធ្យមរបស់ប្រជាជនអាមេរិកម្នាក់ គឺស្មើនឹង $៣៦.១៧៤ ក្នុងឆ្នាំ ២០០០។

រូបមន្តគណនារកចំណូលសរុបក្នុងមនុស្សម្នាក់ក្នុងមួយឆ្នាំ៖

$$\boldsymbol{GDP\ per\ Capita = \frac{Total\ GDP}{Population}}$$

នាំអោយយើងបាន៖

$$\boldsymbol{GDP\ per\ Capita = \frac{10.000.000.000.000}{276.441.643} = 36.174}$$

table 2-1

GDP and the Components of Expenditure: 2000

	Total (billions of dollars)	Per Person (dollars)
Gross Domestic Product	**9,963.1**	**36,174**
Consumption	**6,757.3**	**24,534**
Nondurable goods	2,010.0	7,298
Durable goods	820.3	2,978
Services	3,927.0	14,258
Investment	**1,832.7**	**6,654**
Nonresidential fixed investment	1,362.2	4,946
Residential fixed investment	416.0	1,510
Inventory investment	54.5	198
Government Purchases	**1,743.7**	**6,331**
Federal	595.2	2,161
Defense	377.0	1,369
Nondefense	218.2	792
State and local	1,148.6	4,170
Net Exports	**–370.7**	**–1,346**
Exports	1,097.3	3,984
Imports	1,468.0	5,330

Source: U.S. Department of Commerce.

២.១.៤ រង្វាស់ផ្សេងៗនៃចំណូល (Other Measures of Income)

បន្ទាប់ពីបានសិក្សាពីចំនួនទំនិញនិងសេវាកម្ម ដែលបានបញ្ចេញទៅលក់លើទីផ្សារផលិតផល ដោយអ្នកផលិត (ផ្នែកអាជីវកម្ម) អ្នកសេដ្ឋកិច្ចបានហៅចំនួនទំនិញនិងសេវាកម្មទាំងអស់នោះថា ជាផលិតផលដែលបានផលិតនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចជាតិទាំងមូល ឬ ហៅថា ផលិតផលជាតិ។

ដើម្បីវាស់នូវផលិតផលជាតិ អ្នកសេដ្ឋកិច្ចត្រូវប្រើប្រាស់រង្វាស់មួយគឺ ផលិតផលជាតិសរុប (Gross National Product) ។ GNP គឺជារង្វាស់រូបិយវត្ថុនៃតំលៃទីផ្សារសរុបនៃទំនិញនិងសេវាកម្មចុងក្រោយ ដែលបានផលិតនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចមួយក្នុងរយៈពេលមួយឆ្នាំ។ ផលិតផលជាតិសរុប គឺជារង្វាស់មួយដ៏សំខាន់និងទូលំទូលាយ ដែលអ្នកស្ថិតិ និងអ្នកសារព័ត៌មានបានយកមកអនុវត្តន៍នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។ GNP គឺជាសន្ទស្សន៍មួយដែលអាចអោយយើងធ្វើការប្រៀបធៀបពីការអភិវឌ្ឍន៍របស់ប្រទេសមួយ ជាមួយប្រទេសមួយផ្សេងទៀត។

កត្តាដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើផលិតផលជាតិសរុបរបស់សេដ្ឋកិច្ច មានបីគឺ៖

- ទី ១៖ បរិមាណនៃធនធានដែលយកមកប្រើប្រាស់ក្នុងដំណើរការផលិតកម្ម
- ទី ២៖ គុណភាពនៃធនធានទាំងនោះ។ ឧ. សេដ្ឋកិច្ចត្រូវតែមានការផ្គត់ផ្គង់នៃធនធានធម្មជាតិ និងទំនិញមូលធនគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីអោយមានផលិតភាព។ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ វាក៏ទាមទារផងដែរនូវកំលាំងពលកម្មដែលមានទឹកចិត្ត និង ជំនាញខ្ពស់។
- ទី ៣៖ ប្រសិទ្ធភាពក្នុងការប្រើប្រាស់ធនធានទាំងនោះ។

GNP = GDP + Factor Payments From Abroad – Factor Payments to Abroad

ដែល GDP វាស់ពីចំណូលសរុប ដែលបានផលិតក្នុងស្រុក។ ចំណែក GNP វាស់ចំណូលសរុប ដែលទទួលបានដោយជាតិនីមួយៗ (Residents of a Nation)។ ឧ. បើសិនម្ចាស់លំនៅដ្ឋានជាជនជាតិជប៉ុន មានអាផាតមិនសំរាប់ជួល (Apartment building) នៅទីក្រុងញូយ៉ក នោះចំណូលពីការជួលអគារ ជាផ្នែកនៃសេដ្ឋកិច្ចសហរដ្ឋអាមេរិក ពីព្រោះវាទទួលបានចំណូលនៅក្នុងសហរដ្ឋអាមេរិក។ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយសារតែចំណូលពីការជួលនេះ គឺជាកត្តាទូទាត់សង (Factor Payment) ទៅក្រៅប្រទេស វាមិនមែនជាផ្នែកនៃផលិតផលជាតិសរុបរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកទេ។

ផលិតផលជាតិសុទ្ធ (Net National Product) គឺជាតំលៃទីផ្សារសរុបនៃផលិតផលសំរេចនិងសេវាកម្ម ដែលបានផលិតក្នុងការិយបរិច្ឆេទមួយដែលមិនរាប់បញ្ចូលនូវតំលៃនៃការរំលស់មូលធនទុន (Depreciation of Capital)។ ការរំលស់មូលធន គឺជាតំលៃទុនដែលបានប្រើនៅក្នុងដំណាក់កាលផលិតនៃផលិតផលសំរេច វាជាផ្នែកមួយនៃប្រាក់ចំណេញសរុប ប៉ុន្តែដោយសារតែការចាំបាច់ដើម្បីទូទាត់គ្នាចំពោះទុនដែលបានប្រើនៅក្នុងដំណាក់កាលផលិតកម្ម។ ដូច្នេះ រំលស់មូលធនមិនមែនជាប្រាក់ដែលរកបានដោយសារកត្តាណាមួយនៃផលិតកម្មទេ តែវាជាតំលៃដែលបានវិនិយោគឡើងវិញដើម្បីថែទាំសមត្ថភាពនៃមូលធនដែលមានស្រាប់តែប៉ុណ្ណោះ។ ផលិតផលជាតិសុទ្ធប្រាប់អោយយើងដឹងពីការកើនឡើងពិតនៃផលិតផលជាតិ ពីមួយឆ្នាំ ទៅ មួយឆ្នាំ ដោយមិនរាប់បញ្ចូលនូវមូលធនដែលបានរំលស់។

NNP = GNP – Depreciation

នៅក្នុងគណនីចំណូលជាតិ រំលស់គឺត្រូវបានគេហៅថា "ការប្រើប្រាស់មូលធនថេរ" *Consumption of Fixed Capital* ។ វាស្មើនឹងប្រហែល ១០% នៃផលិតផលជាតិសរុប។ ពីព្រោះរំលស់មូលធនទុន គឺជាចំណាយការផលិតទិន្នផលនៃសេដ្ឋកិច្ច ដែលដកចេញរំលស់បង្ហាញក្នុងលទ្ធផលសុទ្ធនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច។

ការកែតម្រូវបន្ទាប់នៅក្នុងគណនីចំណូលជាតិ គឺសំរាប់ពន្ធអាជីវកម្មប្រយោល (Indirect Business Taxes) ដូចជា ពន្ធលើការលក់ (Sales Taxes)។ ពន្ធទាំងនេះ ត្រូវបង្កើត (Make up) ប្រហែល ១០% នៃ ផលិតផលជាតិសុទ្ធ NNP ហើយរក្សាការញែកចេញពីគ្នារវាង ថ្លៃដែលអ្នកប្រើប្រាស់ចំណាយសំរាប់ទំនិញមួយ និងថ្លៃដែលសហគ្រាសទទួល។ ពីព្រោះសហគ្រាសមិនដែលទទួលចំណែកពន្ធ វាមិនមែនជាផ្នែកនៃចំណូលរបស់សហគ្រាសទេ។ ជាថ្មីម្តងទៀត យើងត្រូវដកចេញពន្ធអាជីវកម្មប្រយោលពីផលិតផលជាតិសុទ្ធ នោះយើងទទួលបានរង្វាស់មួយ ហៅថា "ចំណូលជាតិ"។

$$National\ Income = NNP - Indirect\ Business\ Taxes$$

ចំណូលជាតិ វាស់ពីចំនួនទឹកប្រាក់ដែលទទួលបានរបស់អ្នកគ្រប់គ្នានៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។ គណនីចំណូលជាតិ បែងចែកចំណូលជាតិជា ៥ សមាសធាតុសំខាន់ៗ ដោយផ្អែកលើមធ្យោបាយទទួលបានចំណូលមានដូចខាងក្រោម៖

- សំណងនិយោជិក (៧០%)៖ ប្រាក់ឈ្នួល និង ប្រាក់បន្ទាប់បន្សំ ដែលទទួលបានពីការងារ
- ចំណូលរបស់ម្ចាស់កម្មសិទ្ធ (៩%)៖ ចំណូលពីអាជីវកម្មតូចតាច ដូចជា កសិដ្ឋានខ្នាតតូច ហាងជាលក្ខណៈគ្រួសារ
- ចំណូលពីការជួល (២%)៖ ចំណូលពីការជួលដី ផ្ទះ ដែលរាប់បញ្ចូលការដាក់បន្ទុកដល់ម្ចាស់ត្រូវបង់ចំណាយទៅខ្លួនឯង (រំលស់)។
- ប្រាក់ចំណេញអាជីវកម្ម (១២%)៖ ចំណូលពីអាជីវកម្មក្រោយការបង់ចំណាយទៅកម្មករនិងបំណុល។
- ការប្រាក់សុទ្ធ (៧%)៖ ចំណាយការប្រាក់ក្នុងអាជីវកម្ម - ការប្រាក់ដែលទទួលបាន + ការប្រាក់ទទួលបានពីក្រៅប្រទេស

Personal Income = National Income
- Corporate Profits (which equals the sum of corporate taxes, dividends, and retained earnings)
- Social Insurance Contributions
- Net Interest
+ Dividends
+ Government Transfers to Individuals
+ Personal Interest Income

យើងកែសម្រួលប្រាក់ចំណូលជាតិ ដើម្បីរួមបញ្ចូលការប្រាក់ដែលគ្រួសាររកបាន ជាជាងការប្រាក់ដែលអាជីវកម្មបង់។ ការកែសំរួលនេះ ធ្វើឡើងដោយបន្ថែមចំណូលការប្រាក់ផ្ទាល់ខ្លួន និង ដកការប្រាក់សុទ្ធ។ (ភាពខុសគ្នារវាងផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួននិងផលប្រយោជន៍សុទ្ធ កើតឡើងមួយផ្នែកពីការប្រាក់លើបំណុលរដ្ឋាភិបាល)។ការកែសម្រួល និង ការគណនា នាំអោយយើងយល់បានពី

ចំណូលជាតិ រហូតដល់ ចំណូលបុគ្គល (បរិមាណនៃចំណូលដែលផ្នែកគ្រួសារនិងអាជីវកម្មជាលក្ខណៈគ្រួសារទទួលបាន)។

២.១.៥ សង្ខេប (From GDP to Disposable Personal Income)

នេះជាការសង្ខេប ស្តីអំពីការគណនាផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប ផលិតផលជាតិសរុប ផលិតផលជាតិសុទ្ធ ចំណូលជាតិ ចំណូលបុគ្គល និង រហូតដល់ចំណូលបុគ្គលដែលអាចប្រើប្រាស់លើការចំណាយផ្សេងៗ (ចំណូលបុគ្គលក្រោយការបង់ពន្ធ) របស់សហរដ្ឋអាមេរិកក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៩។

GDP→ GNP→NNP→National Income→Personal Income→Disposable Personal Income (US 1999)

Measurement	Description	Dollars (Billions)	
GDP		9.299,2	
	Plus : receipts of factor income from the rest of the world		+305.9
	Less : payments of factor income to the rest of the world		-316.9
Equals: GNP		9.288,2	
	Less: Depreciation		-1.161,0
Equals: Net National Product (NNP)		8.127,2	
	Less: Indirect taxes minus subsidies plus others		-675,5
Equals: National Income		7.451,7	
	Less : corporate profits minus dividends		-485,7
	Less : social insurance payments		-662,1
	Plus : personal interest income received from the government and consumers		+456,6
	Plus : transfer payments to persons		+1.011,0
Equals: Personal Income		7.789,6	
	Less: personal taxes		-1.152,0
Equals: Disposable Personal Income		6.637,7	

២.១.៦ GDP នាមករណ៍ និង GDP ពិត (Nominal GDP Versus Real GDP)

ការគណនា ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបនៃតំលៃទីផ្សាររបស់ទំនិញនិងសេវាកម្មចុងក្រោយ អាចបង្កើតអោយមានប្រភេទនៃបញ្ហាផ្សេងទៀត។ តំលៃទីផ្សាររបស់ទំនិញមួយផ្អែកលើ បរិមាណដែលបានផលិតនិងតំលៃរបស់វា។ ប្រសិនបើតំលៃទំនិញនិងសេវាកម្មទាំងអស់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចកើនឡើង នោះផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបនឹងកើនឡើង ថ្វីបើគ្មានការប្រែប្រួលនៃបរិមាណទំនិញនិងសេវាកម្ម ដែលបានផលិតក៏ដោយ។ ជាពិសេស ជាក់ស្តែងវាកើតឡើងក្នុងពេលដែលកើតមានអតិផរណាដែលជាព្រឹត្តិការណ៍ដែលតំលៃទំនិញនិងសេវាកម្មកើនឡើងគួរអោយចាប់អារម្មណ៍។ ភាពមិនស្របគ្នាដោយអន្លើនេះ យើងអាចធ្វើការកែតម្រូវយ៉ាងងាយស្រួលដោយធ្វើការគណនា រកផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបពិត។

ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបពិត គឺជាតំលៃទីផ្សារសរុបរបស់ទំនិញនិងសេវាកម្មចុងក្រោយដែលបានផលិតនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងការិយបរិច្ឆេទមួយ នៅពេលដែលតំលៃរូបិយវត្ថុ ឬប្រាក់រៀលមានស្ថិរភាព (Constant Riel)។ ឧទាហរណ៍: ដើម្បីគណនាផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបពិត យើងត្រូវជ្រើសរើសឆ្នាំគោលរបស់វា។

ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបនាមករណ៍ គឺជាតំលៃទីផ្សារសរុបនៃផលិតផលសំរេចនិងសេវាកម្មទាំងអស់ដែលបានផលិតនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងការិយបរិច្ឆេទមួយ ដែលគិតទៅតំលៃរូបិយវត្ថុបច្ចុប្បន្ន (in current Riel)។ ក្នុងការគណនា Nominal GDP គឺគ្រាន់តែយកថ្លៃនៃផលិតកម្មដែលកើតមាននៅពេលបច្ចុប្បន្ន គុណនឹងបរិមាណទំនិញដែលបានផលិត។

ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប គឺជាតំលៃនៃទំនិញនិងសេវាកម្មចុងក្រោយទាំងអស់ ដែលបានផលិត។ Nominal GDP វាស់ពីតំលៃទំនិញនិងសេវាកម្មនីមួយៗ ដោយការប្រើថ្លៃបច្ចុប្បន្ន។ Real GDP វាស់ពីតំលៃនៃទំនិញនិងសេវាកម្មនីមួយៗ ដោយការប្រើថ្លៃឆ្នាំជាមូលដ្ឋាន/គោល។

តារាង៖ តំលៃនិងបរិមាណនៃទំនិញ A និង B លក់ចាប់ពីឆ្នាំ ២០០៦ ដល់ ២០០៨

Item	2006		2007		2008	
	P	Q	P	Q	P	Q
Good A	$30	900	$31	1,000	$36	1,050
Good B	$100	192	$102	200	$100	205

រូបមន្តគណនា Nominal GDP Versus Real GDP

$$NGDP = P_1 Q_1$$

$$RGDP = P_0 Q_1$$

- NGDP = Nominal Gross Domestic Product
- RGDP = Real Gross Domestic Product
- P_1 = Price of item
- Q_1 = Quantity of item
- P_0 = Base-year price

ចំលើយ៖

NGDP = *Ps * Qs from same year*

2006: $46,200 = $30 × 900 + $100 × 192

2007: $51,400

2008: $58,300

RGDP = *current Qs multiply by 2006 Ps*

2006: $46,200

2007: $50,000

2008: $52,000 = $30 × 1050 + $100 × 205

ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបពិតពិនិត្យអតិផរណា

ការផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុង ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបនាមករណ៍ អាចបណ្តាលមកពីការផ្លាស់ប្តូរ *ថ្លៃ និងផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងបរិមាណនៃទិន្នផល*ដែលបានផលិត។

ការផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុង ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបពិត អាចបណ្តាលមកពីការផ្លាស់ប្តូរតែ "បរិមាណ" ពីព្រោះផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបពិត គឺត្រូវបានប្រើជាថ្លៃឆ្នាំគោល។

២.១.៧ សន្ទស្សន៍ថ្លៃបរិត្តផរណាផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប (GDP Deflator)

បន្ទាប់ពីធ្វើការគណនាផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបពិត និង ផលិតផលក្នុងស្រុកនាមករណ៍ យើងអាចបង្កើតបាននូវរូបមន្តសំខាន់មួយទៀត គឺសន្ទស្សន៍ថ្លៃបរិត្តផរណាផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប។ សន្ទស្សន៍ថ្លៃបរិត្តផរណាផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប គឺជាសន្ទស្សន៍ថ្លៃដែលបានគណនាពីផលធៀបរវាងផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបនាមករណ៍ និង ផលិតក្នុងស្រុកសរុបពិត។ GDP Deflator ប្រើដើម្បីវាស់ពីអតិផរណា ដែលប្រែប្រួលនៃកំរិតថ្លៃជារៀងរាល់ឆ្នាំ។

$$GDP\ Deflator = \frac{\textbf{Nominal GDP}}{\textbf{Real GDP}} x\ 100$$

ប្រសិនបើ ទំនិញមានបីប្រភេទផ្សេងគ្នា *i* = 1, 2, 3 នាំអោយយើងបានរូបមន្តដូចខាងក្រោម៖

$$\text{GDP deflator}_t = \frac{NGDP_t}{RGDP_t} = \frac{P_{1t}Q_{1t} + P_{2t}Q_{2t} + P_{3t}Q_{3t}}{RGDP_t} = \left(\frac{Q_{1t}}{RGDP_t}\right)P_{1t} + \left(\frac{Q_{2t}}{RGDP_t}\right)P_{2t} + \left(\frac{Q_{3t}}{RGDP_t}\right)P_{3t}$$

P_{it} = the market price of good *i* in month *t*

Q_{it} = the quantity of good *i* produced in month *t*

$NGDP_t$ = Nominal GDP in month *t*

$RGDP_t$ = Real GDP in month *t*

ឧទាហរណ៍៖ ចូរប្រើចំលើយពីមុន ដើម្បីគណនា GDP deflator នៅក្នុងឆ្នាំនីមួយៗ។ បន្ទាប់មកប្រើ GDP deflator ដើម្បីគណនាអត្រាអតិផរណា ពី ឆ្នាំ ២០០៦ ដល់ ឆ្នាំ ២០០៧ និង ពី ២០០៧ ដល់ ២០០៨។

តារាង៖ ចំលើយនៃ GDP deflator

Year	Nominal GDP	Real GDP	GDP deflator	Inflation rate
2006	$46,200	$46,200		*n.a.*
2007	51,400	50,000		
2008	58,300	52,000		

គណនាអត្រាអតិផរណា តាមរូបមន្តដូចខាងក្រោម៖

$$Inflation\ Rate = \frac{GDP\ Deflator_2 - GDP\ Deflator_1}{GDP\ Deflator_1}$$

២.១.៨ Chain-Weighted Measures of Real GDP

យើងបានពិភាក្សាពី ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបពិត បើ "ថ្លៃ" ធ្លាប់បានប្រើដើម្បីគណនានូវរង្វាស់នេះ នោះវាមិនផ្លាស់ប្តូរពីតំលៃមូលដ្ឋានគោលឡើយ។ បើករណីនេះ ជាការពិត នោះថ្លៃនិងមានការប្រែប្រួលខ្លាំង។ ឧ. ថ្លៃនៃកុំព្យូទ័រធ្លាក់ចុះក្នុងឆ្នាំថ្មីៗនេះ ខណៈថ្លៃបង់ការសិក្សាមានការកើនឡើង។ នៅពេលផ្តល់តំលៃអោយផលិតកម្មកុំព្យូទ័រនិងការអប់រំ វាមានការពិបាកក្នុងការប្រើថ្លៃ ដែលបានលុបលើពី ១០ ទៅ ២០ ឆ្នាំមុន។

ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានេះ យើងត្រូវធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព (Update periodically the prices) នៃ*ថ្លៃរៀងរាល់ប្រាំឆ្នាំម្តង* ដោយប្រើថ្លៃឆ្នាំគោលណាមួយ។ ថ្លៃនីមួយៗ ត្រូវបានរក្សាអោយថេរ និង ប្រើដើម្បីវាស់ភាពប្រែប្រួលពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ (Year-to-year changes) នៅក្នុងផលិតកម្មនៃទំនិញ និងសេវាកម្ម រហូតដល់ឆ្នាំគោលត្រូវបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពសារជាថ្មី។

ឧទាហរណ៍៖ ប្រសិនបើ ការផលិតមានតែ ៣ មុខទំនិញ។ តារាងខាងក្រោមបង្ហាញពី ថ្លៃ និង បរិមាណនៃទំនិញនីមួយៗ ក្នុងឆ្នាំ ២០០៦, ២០០៧, និង ២០០៨។

ឆ្នាំ	ត្រី		សាច់ជ្រូក		សាច់គោ	
	ថ្លៃ	បរិមាណ	ថ្លៃ	បរិមាណ	ថ្លៃ	បរិមាណ
2006	7	400	8	225	10	175
2007	8	550	7	250	12	275
2008	9	900	6	275	15	275

ក. គណនា Real GDP សំរាប់ឆ្នាំ ២០០៧ ដោយប្រើរូបមន្ត Chain-Weighted

យើងប្រើឆ្នាំ ២០០៦ ជាឆ្នាំគោល ដោយយើងដឹងថា ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបពិត គឺស្មើជាមួយនឹង ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបនាមករណ៍។ នោះ Real GDP ក្នុងឆ្នាំ ២០០៦ គឺ 6,350ដុល្លារ។

១. ដើម្បីគណនា chain-weighted Real GDP សំរាប់ឆ្នាំ ២០០៧ យើងត្រូវការព័ត៌មានពីផ្នែកទាំងបួនះ

- បរិមាណដែលបានផលិតក្នុងឆ្នាំ ២០០៦ នៃថ្លៃក្នុងឆ្នាំ ២០០៦ = ៦.៣៥០$
- បរិមាណដែលបានផលិតក្នុងឆ្នាំ ២០០៧ នៃថ្លៃក្នុងឆ្នាំ ២០០៦ = ៨.៦០០$
- បរិមាណដែលបានផលិតក្នុងឆ្នាំ ២០០៦ នៃថ្លៃក្នុងឆ្នាំ ២០០៧ = (៨ * ៤០០) + (៧ * ២២៥) + (១២ * ១៧៥) = ៦.៨៧៥$
- បរិមាណដែលបានផលិតក្នុងឆ្នាំ ២០០៧ នៃកំរិតថ្លៃក្នុងឆ្នាំ ២០០៧ = ៩.៤៥០$

២. ឥឡូវយើងគណនា អត្រាកំនើននៃផសស ជាមួយនឹងថ្លៃក្នុងឆ្នាំ ២០០៦៖

((៨.៦០០ - ៦.៣៥០)/៦.៣៥០)*១០០ = ៣៥,៤%

៣. បន្ទាប់មក យើងគណនា អត្រាកំនើនផសស ដោយប្រើថ្លៃក្នុងឆ្នាំ ២០០៧៖

((៩.៤៥០ - ៦.៨៧៥)/៦.៨៧៥)*១០០ = ៣៧,៥%

៤. ជំហ៊ានបន្ទាប់ គឺយកមធ្យមភាគនៃកំនើនទាំងពីរះ

(៣៥,៤ + ៣៧,៥)/២ = ៣៦,៤៥%

៥. ដូច្នេះ ៣៦,៤៥% គឺជាអត្រាកំនើនតាមរូបមន្តខ្សែចង្វាក់មធ្យមនៃផសសពិតក្នុងឆ្នាំ ២០០៧។ ដូចនេះ នាំអោយយើងគណនាផសសពិតក្នុងឆ្នាំ ២០០៧ ដោយការគុណផសសពិតក្នុងឆ្នាំ ២០០៦ ជាមួយនឹងអត្រាកំនើននាំអោយយើងបាន:

(៦.៣៥០ + (៦.៣៥០ * ៣៦,៤៥%)) = ៨.៦៦៤,៦$

ខ. <u>គណនា Real GDP សំរាប់ឆ្នាំ ២០០៨ ដោយប្រើរូបមន្ត Chain-Weighted</u>

១. ត្រូវដឹងព័ត៌មានទាំងបួនមាន:

- បរិមាណដែលបានផលិតក្នុងឆ្នាំ ២០០៧ នូវកំរិតថ្លៃក្នុងឆ្នាំ ២០០៧ = ៩.៤៥០$
- បរិមាណដែលបានផលិតក្នុងឆ្នាំ ២០០៨ នូវកំរិតថ្លៃក្នុងឆ្នាំ ២០០៧ = (៨ * ៩០០) + (៧ * ២៧៥) + (១២ * ២៧៥) = ១២.៤២៥$
- បរិមាណដែលបានផលិតក្នុងឆ្នាំ ២០០៧ នូវកំរិតថ្លៃក្នុងឆ្នាំ ២០០៨ = (៩ * ៥៥០) + (៦ * ២៥០) + (១៥ * ២៧៥) = ១០.៥៧៥$
- បរិមាណដែលបានផលិតក្នុងឆ្នាំ ២០០៨ នូវកំរិតថ្លៃក្នុងឆ្នាំ ២០០៨ = ១៣.៨៧៥$

២. <u>ឥឡូវយើងគណនា អត្រាកំនើននៃផសស ជាមួយកំរិតថ្លៃក្នុងឆ្នាំ ២០០៧</u>៖

((១២.៤២៥ - ៩.៤៥០)/៩.៤៥០) * ១០០ = ៣១,៥%

៣. <u>បន្ទាប់មក យើងគណនា អត្រាកំនើនផសស ដោយប្រើកំរិតថ្លៃក្នុងឆ្នាំ ២០០៧</u>៖

((១៣.៨៧៥ - ១០.៥៧៥)/១០.៥៧៥) * ១០០ = ៣១,២%

៤. <u>ជំហ៊ានបន្ទាប់ គឺយកមធ្យមភាគនៃកំនើនទាំងពីរ:</u>

(៣១,៥ + ៣១,២)/២ = ៣១,៣៥%

៥. យើងប្រើខ្សែចង្វាក់មធ្យមក្នុងឆ្នាំ ២០០៧ នៃផសសពិតជាចំនុចចាប់ផ្តើម នាំអោយយើងបាន:

(៨.៦៦៤,៦ + (៨.៦៦៤.៦ * ៣១,៣៥%)) = ១១.៣៨១$

២.២ សន្ទស្សន៍ថ្លៃប្រើប្រាស់ (The Consumer Price Index: CPI)

សព្វថ្ងៃនេះ ប្រាក់ដុល្លារមិនត្រូវបានប្រើប្រាស់ (ទិញ) ទំនិញនិងសេវាកម្មយ៉ាងច្រើន ដូចកាលពី ២០ ឆ្នាំមុនទេ។ តំលៃនៃរបស់របរទាំងអស់មានការកើនឡើង។ ការកើនឡើងនៃកំរិតថ្លៃទាំងអស់ (the overall level of prices) ត្រូវបានហៅថា "អតិផរណា" ហើយវា គឺជាអ្វីដែលអ្នកសេដ្ឋកិច្ច និងអ្នករៀបចំគោលនយោបាយចាត់ទុកវា ជាបញ្ហាអាទិភាព។ យើងនឹងសិក្សាពីរបៀបក្នុងការគណនា ដើម្បីវាស់ពីភាពផ្លាស់ប្តូរក្នុងការចំណាយផ្សេងៗនៃជីវភាពរស់នៅ។

២.២.១ ថ្លៃនៃទំនិញមួយកន្ត្រក (The Price of a Basket of Goods)

CPI ប្រើសំរាប់វាស់កំរិតថ្លៃនៃទំនិញ។ CPI វាស់ពីការប្រែប្រួលថ្លៃនៃទំនិញ និង សេវាកម្មក្នុងកន្ត្រកទីផ្សារថេរមួយ (a fixed basket of goods services) ដែលតំណាងអោយការទិញរបស់អ្នកប្រើប្រាស់ក្នុងទីក្រុង។ CPI គឺថ្លៃនៃកន្ត្រកនៃទំនិញនិងសេវាកម្មមានទំនាក់ទំនងទៅនឹងថ្លៃនៃមួយកន្ត្រកដូចគ្នានៃឆ្នាំមុន (ឆ្នាំគោល)។ ឧ. អ្នកប្រើប្រាស់ម្នាក់ ទិញ ផ្លែប៉ោម ៥ និង ផ្លែក្រូច ២ រៀងរាល់ខែ។ ដូច្នេះ កន្ត្រកនេះមាន ៥ ផ្លែប៉ោម និង ២ ផ្លែក្រូច។

$$CPI = \frac{(5\text{ X Current Price of Apples}) + (2\text{ X Current Price of Orange})}{(5\text{ X 2002 Price of Apples}) + (2\text{ X 2002 Price of Oranges})}$$

ឆ្នាំ ២០០២ គឺជាឆ្នាំគោលនៃថ្លៃផ្លែប៉ោមនិងផ្លែក្រូច។ សន្ទស្សន៍នៃ CPI ឆ្លុះបញ្ចាំងពីទឹកប្រាក់ចំណាយទិញផ្លែប៉ោម ៥ ផ្លែ និងផ្លែក្រូច ២ ផ្លែ នាពេលបច្ចុប្បន្ន ធៀបនឹងថ្លៃចំណាយនៅក្នុងឆ្នាំ ២០០២។

រូបមន្ត CPI៖

$$CPI^t = \frac{(P_x^t \text{ X } Q_x^{t-1}) + (P_y^t \text{ X } Q_y^{t-1})}{(P_x^{t-1} \text{ X } Q_x^{t-1}) + (P_y^{t-1} \text{ X } Q_y^{t-1})}$$

- P = ថ្លៃនៃទំនិញ
- Q = បរិមាណនៃទំនិញ
- t = ពេលវេលា
- t-1 = ឆ្នាំគោល
- x = ប្រភេទទំនិញ
- y = ប្រភេទទំនិញ

ឧទាហរណ៍ទី ១៖ នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០០ រថយន្តលក់ក្នុងតំលៃ ៥០.០០០$ មានចំនួន ១០០ គ្រឿង ចំណែក នំប៉័ងលក់ក្នុងតំលៃ ១០$ មានចំនួន ៥០០.០០០ ដើម។ នៅក្នុងឆ្នាំ ២០១០ ថ្លៃរថយន្តកើនឡើង ១០.០០០$ ហើយនំប៉័ង កើនឡើង ១០$។

$$\mathrm{CPI}_{2010} = \frac{(P^{2010}_{\text{cars}} \times Q^{2000}_{\text{cars}}) + (P^{2010}_{\text{bread}} \times Q^{2000}_{\text{bread}})}{(P^{2000}_{\text{cars}} \times Q^{2000}_{\text{cars}}) + (P^{2000}_{\text{bread}} \times Q^{2000}_{\text{bread}})}$$

$$= \frac{(\$60{,}000 \times 100) + (\$20 \times 500{,}000)}{(\$50{,}000 \times 100) + (\$10 \times 500{,}000)}$$

$$= \frac{\$16{,}000{,}000}{\$10{,}000{,}000}$$

$$= 1.6.$$

ឧទាហរណ៍ទី ២៖ កន្ត្រកមួយមាន ២០ ភីហ្សា និង ១០ ឌីស:

Year	Pizza	CDs
2002	$10	$15
2003	$11	$15
2004	$12	$16
2005	$13	$15

ក. គណនាថ្លៃនៃកន្ត្រកក្នុងឆ្នាំនីមួយៗ?

ខ. គណនារក CPI ដោយប្រើឆ្នាំ ២០០២ ជាឆ្នាំគោល?

គ. គណនារក អត្រាអតិផរណាតាមឆ្នាំនីមួយៗ?

ចំលើយ៖

ឆ្នាំ	Cost of Basket	CPI	Inflation Rate
2002	350	100,0	N/A
2003	370	105,7	5,7
2004	400	114,3	8,1
2005	410	117,1	2,5

ឧទាហរណ៍ទី ៣៖ កន្ត្រកមួយមាន ៣ ប្រភេទទំនិញផ្សេងៗគ្នាៈ

For good *i* = 1, 2, 3

C_i = the amount of good **i** in the CPI's basket

P_{it} = the price of good *i* in month ***t***

E_t = the cost of the CPI basket in month ***t***

E_b = the cost of the basket in the base period

$$\text{CPI in month } t = \frac{E_t}{E_b} = \frac{P_{1t}C_1 + P_{2t}C_2 + P_{3t}C_3}{E_b} = \left(\frac{C_1}{E_b}\right)P_{1t} + \left(\frac{C_2}{E_b}\right)P_{2t} + \left(\frac{C_3}{E_b}\right)P_{3t}$$

CPI គឺជាមធ្យមទំងន់នៃថ្លៃ។ ទំងន់លើថ្លៃនីមួយៗ ឆ្លើយតបថាទំនិញមានទំនាក់ទំនងសំខាន់នៅក្នុងកន្ត្រក CPI។ កំណត់ចំណាំថា៖ ទំងន់នេះគឺថេរជានិច្ច។

CPI គឺសន្ទស្សន៍ដែលពិនិត្យជិតដល់នៃថ្លៃ ប៉ុន្តែវាមិនមែនតែសន្ទស្សន៍មួយមុខទេ។ បន្ថែមលើនេះ វាវាស់ថ្លៃនៃកន្ត្រកទំនិញទូទៅដែលទិញដោយសហគ្រាស ជាជាងដោយអ្នកប្រើប្រាស់។ អាស្រ័យហេតុនេះ ការិយាល័យស្ថិតិកំលាំងពលកម្ម (Bureau of Labor Statistics) គណនាសន្ទស្សន៍ថ្លៃសំរាប់ប្រភេទទំនិញពិសេសដូចជា ចំណីអាហារ ផ្ទះសម្បែង និង ថាមពល។

២.២.២ The CPI Versus the GDP Deflator

គំរូទាំងពីរ ផ្តល់ព័ត៌មានខុសៗគ្នា អំពីអ្វីដែលកើតឡើងចំពោះកំរិតថ្លៃរួម (the overall level of prices) នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។ ភាពខុសគ្នាមាន ៣ ចំនុចសំខាន់ៗគឺ៖

ទី ១៖ GDP deflator វាស់ថ្លៃនៃទំនិញនិងសេវាកម្មដែលបានផលិត។ CPI វាស់ថ្លៃនៃទំនិញនិងសេវាកម្មដែលបានទិញដោយអ្នកប្រើប្រាស់ប៉ុណ្ណោះ។ ហេតុដូចនេះ ការកើនឡើងក្នុងថ្លៃនៃទំនិញបានទិញដោយសហគ្រាស ឬ ដោយរដ្ឋាភិបាល នឹងបង្ហាញនៅក្នុង GDP deflator ប៉ុន្តែមិនបង្ហាញនៅក្នុង CPI ឡើយ។

ទី ២៖ GDP deflator រាប់បញ្ចូលទំនិញណាដែលបានផលិតក្នុងស្រុក។ ទំនិញនាំចូល មិនមែនជាផ្នែកនៃ GDP ឡើយ ហើយក៏មិនបង្ហាញនៅក្នុង GDP deflator នោះទេ។ ហេតុនេះ ការកើន

ឡើងថ្លៃនៃរថយន្តតូយ៉ូតាផលិតនៅប្រទេសជប៉ុន ហើយបានលក់នៅក្នុងប្រទេសនេះ មានឥទ្ធិពលលើ CPI ពីព្រោះ តូយ៉ូតា ត្រូវបានទិញដោយអ្នកប្រើប្រាស់ ប៉ុន្តែវាមិនមានឥទ្ធិពលលើ GDP deflator ឡើយ។

ទី ៣៖ ចំនុចទី ៣ នេះ ខុសឆ្ងាយពីចំនុចទាំង ២ ខាងលើ។

- CPI គឺកំណត់ ទំងន់ថេរលើថ្លៃនៃទំនិញខុសៗគ្នា ចំណែក GDP deflator កំណត់លើទំងន់ប្រែប្រួល។
- CPI ត្រូវបានគណនាដោយការប្រើកន្ត្រកនៃទំនិញថេរ ចំណែក GDP deflator អនុញ្ញាតអោយមានការផ្លាស់ប្តូរកន្ត្រកនៃទំនិញ គ្រប់ពេលជាការផ្សំនៃការប្រែប្រួល GDP។
- ឧទាហរណ៍៖ ក្រុមហ៊ុនកសិកម្មដ៏ធំមួយ សំរេចចិត្តកំទេចចំការក្រូចជាតិទាំងអស់។ បរិមាណផលិតធ្លាក់ដល់សូន្យ ហើយថ្លៃនៃក្រូចដែលនៅសល់លើទីផ្សារ គឺកើនឡើងកប់ពពក។ ពីព្រោះក្រូចទាំងអស់មិនមែនជាផ្នែកនៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបទៀតទេ។ ការកើនឡើងនៃថ្លៃក្រូចមិនបង្ហាញនៅក្នុងបរិត្តផរណាផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបឡើយ។ ប៉ុន្តែដោយសារ CPI ត្រូវបានគណនាចូលជាកន្ត្រកទំនិញថេរ ដែលមានក្រូចក្នុងនោះផងដែរ។ ការកើនឡើងថ្លៃនៃក្រូចដោយសារថ្លៃកើនច្រើនគួរសមក្នុង CPI។

figure 2-3

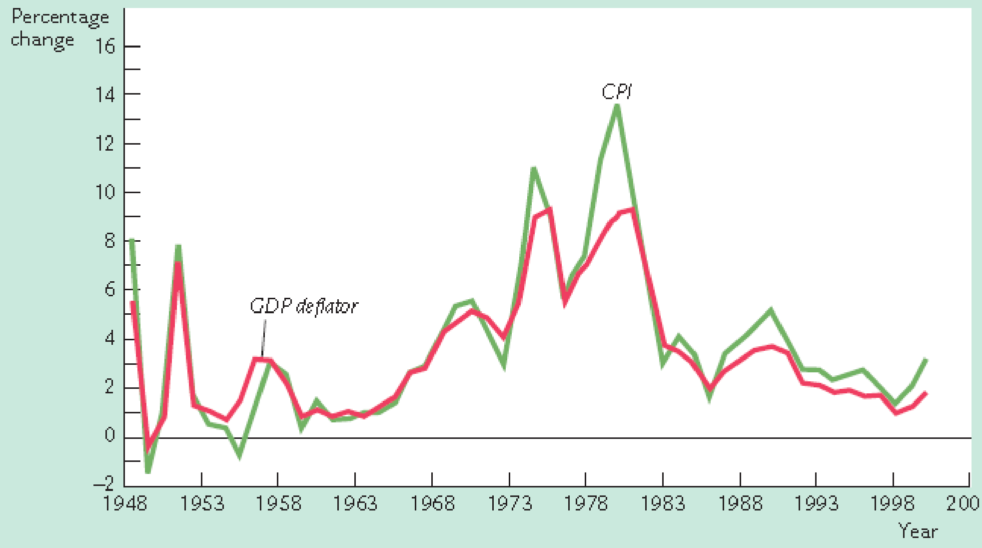

The GDP Deflator and the CPI This figure shows the percentage change in the GDP deflator and in the CPI for every year since 1948. Although these two measures of prices diverge at times, they usually tell the same story about how quickly prices are rising. Both the CPI and the GDP deflator show that prices rose slowly in most of the 1950s and 1960s, that they rose much more quickly in the 1970s, and that they rose slowly again in the 1980s and 1990s.

Source: U.S. Department of Commerce, U.S. Department of Labor.

២.២.៣ ហេតុផលផ្សេងៗ ដែល CPI អាចបំផ្លើសលើអតិផរណា

CPI គឺវាស់ពីអតិផរណាយ៉ាងច្បាស់។ អ្នករៀបចំគោលនយោបាយមកពី Federal Reserve ត្រួតពិនិត្យ CPI នៅពេលជ្រើសរើសគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ។ បន្ថែមលើនេះ អ្នកច្បាប់ និង ក្រុមហ៊ុនឯកជនជាច្រើន មានវិភាជន៍ថ្លៃចំណាយប្រើប្រាស់ក្នុងជីវភាពប្រចាំថ្ងៃ (cost-of-living allowances) ហៅកាត់ថា "*COLAs*" ដែលប្រើ CPI ដើម្បីកែតម្រូវការប្រែប្រួលក្នុងកំរិតថ្លៃ។ ឧទាហរណ៍៖ អត្ថប្រយោជន៍សន្តិសុខសង្គម (Social Security benefits) ត្រូវបានសំរួលអូតូម៉ាតិច ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ដូច្នេះអតិផរណានឹងមិនច្រោះលើបទដ្ឋាននៃការរស់នៅរបស់មនុស្សចាស់ជរា។

- **លម្អៀងជំនួស** (Substitution bias)៖ CPI ប្រើទំងន់ថេរ ដូច្នេះវាមិនអាចឆ្លើយតបទៅនឹងទំលាប់នៃការជំនួស ចំពោះទំនិញ ណាមួយដែលមានទំនាក់ទំនងថ្លៃធ្លាក់ចុះ។
- **ការណែនាំផលិតផលថ្មី** (Introduction of new goods)៖ ការណែនាំផលិតផលថ្មី ធ្វើអោយប្រសើរចំពោះអតិថិជន ហើយមានប្រសិទ្ធភាព (ជាលទ្ធផល) ដែលបង្កើនតំលៃពិតនៃប្រាក់ដុល្លារ។ ប៉ុន្តែ វាមិនកាត់បន្ថយ CPI ពីព្រោះ CPI ប្រើទំងន់ថេរ (fixed weights)។
- **មិនអាចវាស់ភាពប្រែប្រួលគុណភាព** (Unmeasured changes in quality)៖ គុណភាពកាន់តែប្រសើរ កាន់តែធ្វើអោយតំលៃជាប្រាក់ដុល្លារកើនឡើង ប៉ុន្តែវាតែងតែមិនត្រូវបានវាស់អោយច្បាស់លាស់ពេញលេញ។

នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៥ អ្នកជំនាញមកពី Senate-appointed panel ព្យាករណ៍ថា CPI បំផ្លើសលើអតិផរណាប្រហែល ១.១% ក្នុងមួយឆ្នាំ។ ដូច្នេះ ការិយាល័យស្ថិតិកំលាំងពលកម្ម (BLS) បានធ្វើការកែតម្រូវ ដើម្បីកាត់បន្ថយភាពលម្អៀងនេះ។ សព្វថ្ងៃនេះ ភាពលម្អៀងរបស់ CPI គឺស្ថិតនៅក្រោម ១% ក្នុងមួយឆ្នាំវិញ។

សំនួរមេរៀន៖

១. បើសិនយាយរបស់អ្នក ទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍សន្តិសុខសង្គម តើគាត់ទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ពីភាពលម្អៀងរបស់ CPI ដែរ ឬទេ?

២. តើរដ្ឋាភិបាលទទួលបានលុយមកពីណា ដើម្បីចំណាយទៅលើ "COLAs" ចំពោះអ្នកទទួលបានសន្តិសុខសង្គម?

៣. បើអ្នកបង់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលនិងពន្ធលើសន្តិសុខសង្គម តើផលប៉ះពាល់ពីភាពលម្អៀងរបស់ CPI ចំពោះអ្នកយ៉ាងដូចម្តេច?

៤. តើរដ្ឋាភិបាលកំពុងផ្តល់ការចំណាយផ្សេងៗយ៉ាងច្រើន ចំពោះយាយរបស់អ្នក ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ការរស់នៅប្រចាំថ្ងៃរបស់គាត់?

៥. តើកន្រ្តកយាយរបស់អ្នក ខុសពី កន្រ្តករបស់ CPI របៀបណា?

ចំលើយ៖

1. If there's CPI bias, the inflation rate is higher than it is supposed to be. Grandmother would receive higher amounts of social security than she should be.

2. The government gets the money to pay COLAs to social security recipients Taxes (Individual income tax, Property tax (council tax), Social insurance tax, Consumption tax, corporate tax), Borrowing and fund

3. If you pay income and social security taxes, your incomes will be decreased. So, you can't consume more products or services as before. Moreover, if there is CPI bias, you will respond to price changes by substituting away from products that have become more expensive toward goods whose prices have declined relatively. Furthermore, when consumer prices drop or if inflation has not been high enough to substantiate a COLA increase recipients don't receive a COLA.

4. No, If there is not CPI-W (consumer price index for urban wage earners and clerical workers) increase, there is no COLA increase.

5. Grandmother's basket is used to analyze changes in her habits overtime where CPI measured the price of a fixed basket of goods relative to the price of the same basket in the base year.

២.៣ វាស់អ្នកគ្មានការងារធ្វើ: អត្រានៃនិកម្មភាព

អត្រានិកម្មភាព គឺជាស្ថិតិដែលវាស់ពីភាគរយនៃមនុស្សគ្មានការងារធ្វើទាំងអស់ ដែលមានបំណងចង់ធ្វើការ។ ការិយាល័យស្ថិតិកំលាំងពលកម្មរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក គណនាអត្រានិកម្មភាពជា

រៀងរាល់ខែ ចំណែកអ្នករៀបចំគោលនយោបាយ ប្រើវាដើម្បីពិនិត្យលើការអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងទីផ្សារកំលាំងពលកម្ម។

- កំលាំងពលកម្ម (Labor Force) គឺជាផលបូកនៃអ្នកមានការងារធ្វើនិងអ្នកគ្មានការងារធ្វើ។

$$\textit{Labor Force} = \textit{Number of Employed} + \textit{Number of Unemployed}$$

- អត្រានិកម្មភាព (Unemployment Rate) គឺជាភាគរយនៃកំលាំងពលកម្ម ដែលគ្មានការងារធ្វើ។

$$\textit{Unemployment Rate} = \frac{\textit{Number of Unemployed}}{\textit{Labor Force}} X\,100$$

- អត្រាចូលរួមកំលាំងពលកម្ម (Labor-Force Participation Rate)៖ គឺជាភាគរយនៃចំនួនមនុស្សពេញវ័យ ដែលជាកំលាំងពលកម្មៈ

$$\textit{Labor} - \textit{Force Participation Rate} = \frac{\textit{Labor Force}}{\textit{Adult Population}} X\,100$$

- មិនស្ថិតក្នុងកំលាំងពលកម្ម (Not in the labor force)៖ មិនមានការងារធ្វើ និងមិនចង់ធ្វើការ។
- និកម្មភាព (Unemployment)៖ មិនមានការងារធ្វើ តែស្វែងរកធ្វើការ។
- អនិកម្មភាព (Employment)៖ កំពុងធ្វើការ មានប្រាក់ខែ។

លំហាត់ទី ១៖

figure 2-4

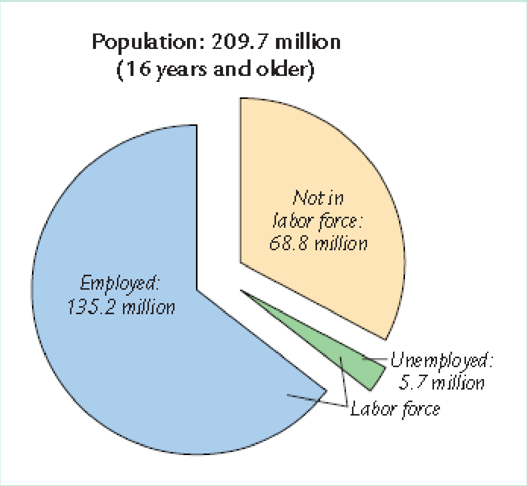

The Three Groups of the Population When the Bureau of Labor Statistics surveys the population, it places all adults into one of three categories: employed, unemployed, or not in the labor force. This figure shows the number of people in each category in 2000.

Source: U.S. Department of Labor.

ចំលើយ៖

Labor Force = 135.2 + 5.7 = 140.9 million.

Unemployment Rate (5.7/140.9) 100 = 4.0%.

Labor-Force Participation Rate (140.9/209.7) 100 = 67.2%.

លំហាត់ទី ២៖ យោងតាមស្ថិតិកំលាំងពលកម្មរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក ក្នុងឆ្នាំ ២០០៦ ចំនួនអ្នកមានការងារធ្វើ ១៤៤.៤ លាននាក់ អ្នកគ្មានការងារធ្វើមាន ៧.០លាននាក់ និង មនុស្សពេញវ័យមានចំនួន ២២៨.៨លាននាក់។

ក. រកកំលាំងពលកម្ម,

ខ. រកចំនួនប្រជាជនមិននៅក្នុងកំលាំងពលកម្ម,

គ. រកអត្រាចូលរួមកំលាំងពលកម្ម,

ឃ. អត្រាគ្មានការងារធ្វើ

ចំលើយ៖

- Data: ***E*** = 144.4, ***U*** = 7.0, ***POP*** = 228.8
- Labor force: ***L*** = ***E*** +***U*** = 144.4 + 7 = 151.4
- Not in labor force: ***NILF*** = ***POP*** – ***L*** = 228.8 – 151.4 = 77.4
- Unemployment rate:
  U/L x 100% = (7/151.4) x 100% = 4.6%
- Labor force participation rate:
  L/POP x 100% = (151.4/228.8) x 100% = 66.2%

២.៤ របៀបគណនាបំរែបំរួលជាភាគរយនៃ Real GDP ធៀបនឹងនិកម្មភាពតាមច្បាប់ Okun

ឧទាហរណ៍៖ បើសិនអត្រានិកម្មភាពនៅថេរ ដែល Real GDP កើនឡើង ៣%។ នេះជាការកើនឡើងធម្មតា ដោយសារការកើនឡើងនូវផលិតកម្មទំនិញនិងសេវាកម្ម តាមរយៈការកើនឡើងកំលាំងពលកម្ម បូកបន្ថែមដើមទុន និងការវិវត្តន៍បច្ចេកវិទ្យា។ បន្ថែមលើនេះ គ្រប់ចំនុចនៃអត្រា ១%

អ្នកគ្មានការងារធ្វើកើនឡើង ដែលជាកត្តាធ្វើអោយធ្លាក់ចុះកំនើន Real GDP ២%។ ហេតុនេះ បើសិនអត្រាកំនើននិកម្មភាព កើនឡើងពី ៦% ទៅ ៨% តើ Real GDP កើនឡើងយ៉ាងដូចម្តេច?

Percentage Change in Real GDP = 3% - (2 x Change in the Unemployment Rate)

Percentage Change in Real GDP = 3% - [2 x (8% – 6%)] = –1%

សង្ខេបៈ

1. GDP measures both total income and total expenditure on the economy's output of goods & services.

2. Nominal GDP values output at current prices; real GDP values output at constant prices. Changes in output affect both measures, but changes in prices only affect nominal GDP.

3. GDP = C + I + G + NX

4. The overall level of prices can be measured by either

- the Consumer Price Index (CPI), the price of a fixed basket of goods purchased by the typical consumer, or
- the GDP deflator, the ratio of nominal to real GDP

5. The unemployment rate is the fraction of the labor force that is not employed.

ជំពូកទី ៣

ចំណូលជាតិ

National Income

នៅក្នុងជំពូកនេះអ្នកនឹងយល់ដឹងអំពីៈ

- អ្វីដែលកំណត់ទិន្នផល/ចំណូលរបស់សេដ្ឋកិច្ច

- របៀបកំណត់ថ្លៃកត្តាផលិតកម្មយ៉ាងដូចម្តេច

- របៀបបែងចែកចំណូល

- អ្វីដែលកំណត់សេចក្តីត្រូវការចំពោះទំនិញនិងសេវាកម្ម

- របៀបធ្វើសមតាទីផ្សារអោយសំរេចបាន

ដើម្បីដោះស្រាយអោយយល់នូវចំនុចនីមួយៗខាងលើ យើងត្រូវពិនិត្យមើលលើ ដ្យាក្រាមលំហូរវិលខាងក្រោមនេះ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីលំហូរប្រាក់ដុល្លារនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចសម្មតិកម្ម ដែលផលិតទំនិញមួយមុខ គឺ នំប៉័ងដោយប្រើប្រាស់សេវាកម្មកំលាំងពលកម្ម។ កត្តា ៣ ជាតួសំខាន់ៗក្នុងសេដ្ឋកិច្ច គឺ ផ្នែកគ្រួសារ សហគ្រាស និង រដ្ឋាភិបាលៈ ចរន្តសាច់ប្រាក់ហូរទៅវិញទៅមករវាងផ្នែកទាំង ៣ តាមរយៈទីផ្សារខុសៗគ្នាក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។

<u>ផ្នែកគ្រួសារ</u> ទទួលចំណូល (Receive Income) ហើយប្រើវាសំរាប់បង់ពន្ធទៅរដ្ឋាភិបាល ប្រើទិញទំនិញនិងសេវាកម្ម និង សន្សំទុកតាមរយៈទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុ។ ***<u>សហគ្រាស</u>*** ទទួលចំណូល (Receive Revenue) ពីការលក់ទំនិញនិងសេវាកម្ម ហើយប្រើវា (ចំណាយ) តាមរយៈទីផ្សារកត្តាផលិតកម្ម។ ទាំងផ្នែកគ្រួសារ និង សហគ្រាស ខ្ចីលុយពីទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុ ដើម្បីប្រើប្រាស់លើការវិនិយោគ (ចំណាយលើការទិញទំនិញវិនិយោគ) ដូចជា ផ្ទះ និង រោងចក្រ។ ***<u>រដ្ឋាភិបាល</u>*** ទទួលចំណូល ពីការប្រមូលពន្ធ ហើយប្រើវា ដើម្បីចំណាយលើការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាល (Government Purchases)។ <u>ការចំណាយហួសប្រមាណរបស់រដ្ឋាភិបាល</u> ត្រូវបានហៅថា "ការសន្សំសាធារណៈ" ដែលអាចមានផលវិជ្ជមាន និង អវិជ្ជមាន។

ដូច្នេះ ដើម្បីអោយដឹងកាន់តែច្បាស់ ពីអន្តរកម្មនៅក្នុងលំហូរសេដ្ឋកិច្ច យើងគួរចាប់ផ្តើមពិនិត្យលើសហគ្រាស ថាតើអ្វីជាការកំរិតនៃផលិតកម្មរបស់ពួកគេ (ដែលកំរិតពីចំណូលជាតិផងដែរ)។ បន្ទាប់មក យើងសាកល្បងពីរបៀបនៃការបែងចែកចំណូលទៅផ្នែកគ្រួសារ តាមរយៈទីផ្សារកត្តាផលិតកម្ម។ តើផ្នែកគ្រួសារចំណាយប៉ុន្មាន និង សន្សំប៉ុន្មាន? ការចំណាយវិនិយោគ និង ការចំណាយទិញរបស់រដ្ឋាភិបាល? និងសមតាទីផ្សារជាដើម។

figure 3-1

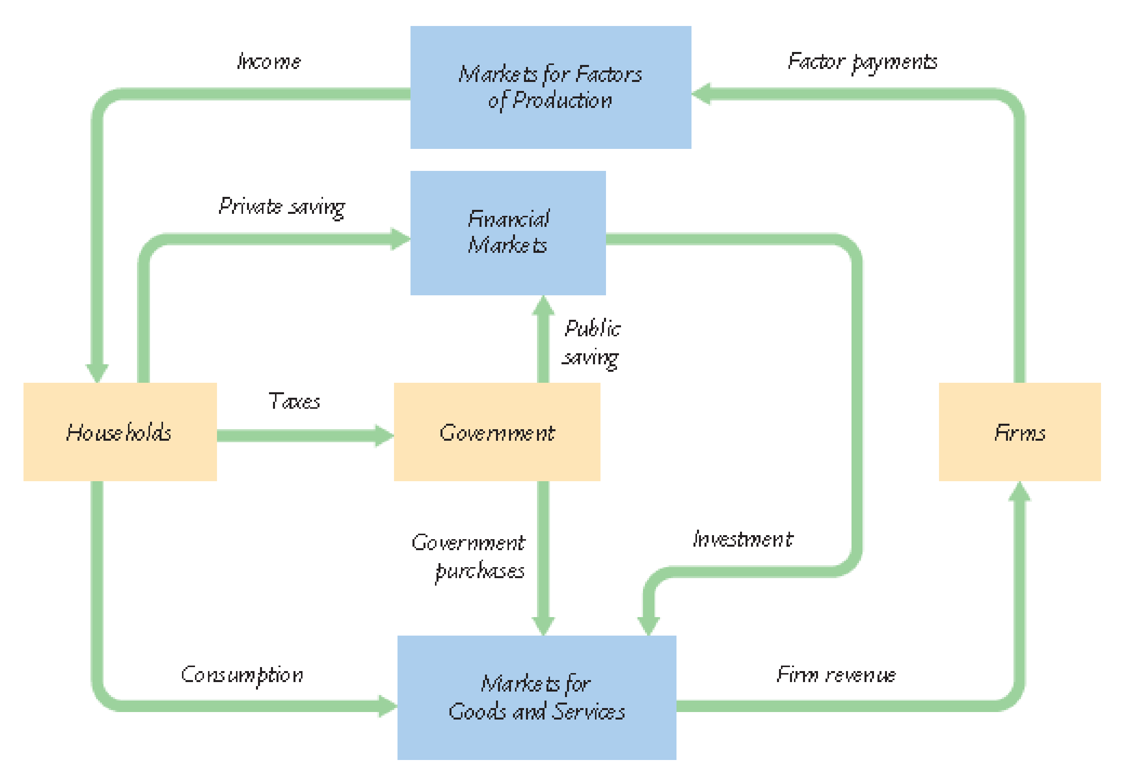

The Circular Flow of Dollars Through the Economy This figure is a more realistic version of the circular flow diagram found in Chapter 2. Each yellow box represents an economic actor—households, firms, and the government. Each blue box represents a type of market—the markets for goods and services, the markets for the factors of production, and financial markets. The green arrows show the flow of dollars among the economic actors through the three types of markets.

៣.១ ការកំណត់ផលិតកម្មទំនិញនិងសេវាកម្មសរុប

នៅក្នុងអៅកុតសេដ្ឋកិច្ចនៃទំនិញនិងសេវាកម្ម ផ.ស.សរបស់វា ផ្អែកលើ៖

ទី ១៖ បរិមាណនៃធាតុចូលរបស់វា ត្រូវបានហៅថា កត្តាផលិតកម្ម (The Factors of Production)

ទី ២៖ សមត្ថភាពរបស់វាក្នុងការបំលែងធាតុចូលទៅជាធាតុចេញ (Turn Inputs into Output) តំណាងអោយមុខងារផលិតកម្ម (Production Function)។

៣.១.១ ទីផ្សារកត្តាផលិតកម្ម (The Factors of Production)

កត្តាផលិតកម្ម គឺជាធាតុចូលនានាដែលត្រូវបានប្រើដើម្បីផលិតទំនិញនិងសេវាកម្ម។ ដើមទុន (Capital) និង កំលាំងពលកម្ម (Labor) គឺជាកត្តាសំខាន់បំផុតរបស់ទីផ្សារកត្តាផលិតកម្ម។ ***ដើមទុន*** (*K*) គឺជាបណ្តុំនៃសំភារៈសំរាប់កម្មករប្រើដូចជា ម៉ាស៊ីនគិតលេខ កុំព្យូទ័រជាដើម។ ***កំលាំងពលកម្ម*** (*L*) គឺជាពេលវេលារបស់មនុស្សដែលចំណាយធ្វើការ។

យើងសន្មត់ក្នុងសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារកត្តាផលិតកម្ម ដែលសេដ្ឋកិច្ចមាន ចំនួនដើមទុនថេរ និង ចំនួនកំលាំងពលកម្មថេរ នាំអោយយើងបានសមីការៈ

$$K = \overline{K} \quad \text{and} \quad L = \overline{L}$$

ទីផ្សារកត្តាផលិតកម្ម ដែលសន្មត់នៅទីនេះ គឺនាំអោយយើងមិនសល់កំលាំងពលកម្មនិងដើមទុនឡើយ។ តែជាតុពិតនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក ទីផ្សារកត្តាផលិតកម្មមានការប្រែប្រួលជានិច្ច ហើយកំលាំងពលកម្មតែងតែសល់ និង ដើមទុនមិនត្រូវបានប្រើប្រាស់អស់លទ្ធភាព។

៣.១.២ អនុគមន៍ផលិតកម្ម (The Production Function)

វត្តមាន***បច្ចេកវិទ្យា*** ក៏ជាអ្នកកំណត់នូវចំនួនទិន្នផលដែលបានផលិតដោយការប្រើ បរិមាណដើមទុននិងកំលាំងពលកម្មដែលបានផ្តល់អោយផងដែរ។ អក្សរ *Y* តំណាងអោយចំនួននៃទិន្នផល នាំអោយយើងបានអនុគមន៍ថ្មីមួយៈ

$$Y = F(K, L)$$

សមីការនេះ ចង់បង្ហាញថាទិន្នផល គឺជាអនុគមន៍អាស្រ័យចំនួនដើមទុននិងកំលាំងពលកម្ម។

មុខងារផលិតកម្ម ឆ្លុះបញ្ចាំងពីវត្តមានបច្ចេកវិទ្យាក្នុងការផ្លាស់ប្តូរដើមទុននិងកំលាំងពលកម្មទៅជាទិន្នផល។ បើសិនមាននរណាម្នាក់ អាចប្រើប្រាស់ធនធានទាំងពីរនេះបានល្អ ដើម្បីផលិតទំនិញ នោះនាំអោយយើងទទួលបានទិន្នផលខ្ពស់ ពីចំនួនដូចគ្នានៃដើមទុននិងកំលាំងពលកម្ម។ ហេតុនេះ បច្ចេកវិទ្យាផ្លាស់ប្តូរអនុគមន៍ផលិតកម្ម។

$$zY = F(zK, zL)$$

មុខងារផលិតកម្មមាន ៣ ប្រភេទ:

ជាដំបូង: $Y_1 = F(K_1, L_1)$

Scale all inputs by the same factor *z:*

$$K_2 = zK_1 \text{ and } L_2 = zL_1$$

(*e.g.*, if $z = 1.25$, then all inputs are increased by 25%)

ជាបន្ទាប់: What happens to output, $Y_2 = F(K_2, L_2)$

- If constant returns to scale, $Y_2 = zY_1$

$$\begin{aligned} F(K,L) &= \sqrt{KL} \\ F(zK,zL) &= \sqrt{(zK)(zL)} \\ &= \sqrt{z^2KL} \\ &= \sqrt{z^2}\sqrt{KL} \\ &= z\sqrt{KL} \\ &= zF(K,L) \end{aligned}$$

constant returns to scale for any $z > 1$

- If decreasing returns to scale, $Y_2 < zY_1$

$$\begin{aligned} F(K,L) &= \sqrt{K} + \sqrt{L} \\ F(zK,zL) &= \sqrt{zK} + \sqrt{zL} \\ &= \sqrt{z}\sqrt{K} + \sqrt{z}\sqrt{L} \\ &= \sqrt{z}\left(\sqrt{K} + \sqrt{L}\right) \\ &= \sqrt{z}F(K,L) \end{aligned}$$

decreasing returns to scale for any $z > 1$

- If increasing returns to scale, $Y_2 > zY_1$

$$F(K,L) = K^2 + L^2$$

$$F(zK,zL) = (zK)^2 + (zL)^2$$

$$= z^2\left(K^2 + L^2\right)$$

$$= z^2 F(K,L)$$

*increasing returns to scale for any **z** > 1*

ឧទាហរណ៍: បើសិនអនុគមន៍ខាងក្រោម៖

$$F(K,L) = \frac{K^2}{L}$$

$$F(K,L) = K + L$$

តើអនុគមន៍ទាំងនេះ មួយណាកើន ថេរ ឬ ថយ?

ចំលើយ៖

Constant returns to scale for any **z** > 1

$$F(K,L) = \frac{K^2}{L}$$

$$F(zK,zL) = \frac{(zK)^2}{zL} = \frac{z^2K^2}{zL} = z\frac{K^2}{L}$$

$$= zF(K,L)$$

*Constant returns to scale for any **z** >1*

$$F(K,L) = K + L$$

$$F(zK,zL) = zK + zL = z(K+L) = zF(K,L)$$

៣.១.៣ ការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញនិងសេវាកម្ម (The Supply of Goods and Services)

កត្តាផលិតកម្ម និង មុខងារផលិតកម្ម ទាំងពីរនេះ ជាអ្នកកំណត់នៃបរិមាណការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញ និងសេវាកម្ម ដែលធ្វើអោយស្មើគ្នាទៅនឹងទិន្នផលសេដ្ឋកិច្ច (Economy's output)។ ដោយយើង

សន្និដ្ឋានថា ការផ្គត់ផ្គង់ដើមទុននិងកំលាំងពលកម្ម និង បច្ចេកវិទ្យា មិនមានការប្រែប្រួល ហើយទិន្នផលក៏មិនមានការប្រែប្រួលដែរនោះ នាំអោយយើងបាន:

$$Y = F(\bar{K}, \bar{L}) = \bar{Y}$$

៣.២ ចំណូលជាតិបែងចែកទៅកត្តាផលិតកម្ម (National Income distributed to the Factors of Production)

ដូចដែលយើងបានពិភាក្សានៅក្នុងជំពូកទី 2 ទិន្នផលសរុបនៃសេដ្ឋកិច្ចស្មើនឹងប្រាក់ចំណូលសរុបរបស់វា។ ដោយសារតែកត្តាផលិតកម្ម និងមុខងារផលិតកម្មរួមគ្នាកំណត់ទិន្នផលសរុបនៃទំនិញនិងសេវាកម្ម ពួកគេក៏កំណត់ចំណូលជាតិផងដែរ។ ដ្យាក្រាមលំហូររាងជារង្វង់ក្នុងរូបភាពទី 3-1 បង្ហាញថា ប្រាក់ចំណូលជាតិនេះ ហូរចេញពីក្រុមហ៊ុនទៅគ្រួសារ តាមរយៈទីផ្សារកត្តាផលិតកម្ម។

នៅក្នុងផ្នែកនេះ យើងបន្តអភិវឌ្ឍគំរូសេដ្ឋកិច្ចរបស់យើងដោយពិភាក្សាអំពីរបៀបដែលទីផ្សារកត្តាទាំងនេះដំណើរការ។ សេដ្ឋវិទូបានសិក្សាពីទីផ្សារកត្តាជាយូរណាស់មកហើយ ដើម្បីយល់ពីការបែងចែកប្រាក់ចំណូល។ ជាឧទាហរណ៍ លោក Karl Marx ដែលជាសេដ្ឋវិទូសតវត្សទីដប់ប្រាំបួនដែលបានកត់សម្គាល់បានចំណាយពេលច្រើន ក្នុងការព្យាយាមពន្យល់ពីប្រាក់ចំណូលនៃដើមទុន និងកម្លាំងពលកម្ម។ ទស្សនវិជ្ជានយោបាយនៃលទ្ធិកុម្មុយនិស្តមួយផ្នែកគឺ ផ្អែកលើទ្រឹស្តីដែលមិនគួរឱ្យជឿរបស់ម៉ាក្ស។

នៅទីនេះ យើងពិនិត្យមើលទ្រឹស្តីទំនើបអំពីរបៀបដែលប្រាក់ចំណូលជាតិត្រូវបានបែងចែកក្នុងចំណោមកត្តាផលិតកម្ម។ វាត្រូវបានផ្អែកលើគំនិតបុរាណ (សតវត្សទីដប់ប្រាំបី) ដែលតម្លៃសម្របទៅនឹងតុល្យភាពនៃការផ្គត់ផ្គង់ និងតម្រូវការ ដែលបានអនុវត្តនៅទីនេះចំពោះទីផ្សារសម្រាប់កត្តាផលិតកម្ម រួមជាមួយនឹងគំនិតថ្មីៗ (សតវត្សទីដប់ប្រាំបួន) ដែលតម្រូវការសម្រាប់កត្តានីមួយៗនៃ ផលិតកម្មអាស្រ័យលើផលិតភាពរឹមនៃកត្តានោះ។ ទ្រឹស្តីនេះត្រូវបានគេហៅថាទ្រឹស្តីនៃការចែកចាយបែប neoclassical ត្រូវបានទទួលយកដោយអ្នកសេដ្ឋកិច្ចភាគច្រើននាពេលបច្ចុប្បន្ននេះថា ជាកន្លែងដ៏ល្អបំផុត ដើម្បីចាប់ផ្តើមក្នុងការយល់ដឹងពីរបៀបដែលប្រាក់ចំណូលរបស់សេដ្ឋកិច្ចត្រូវបានចែកចាយពីក្រុមហ៊ុនទៅគ្រួសារ។

៣.២.១ កត្តាថ្លៃ (Factor Prices)

កត្តាថ្លៃ គឺជាបរិមាណ/ចំនួនប្រាក់ដែលបានចំណាយលើកត្តាផលិតកម្មដូចជា ប្រាក់ឈ្នួលកម្មកររកបាន និងប្រាក់ឈ្នួលម្ចាស់កម្មសិទ្ធប្រមូល។ ដើម្បីអោយកាន់តែច្បាស់ ចូរពិនិត្យមើលដ្យាក្រាម ៣.២ ខាងក្រោម ដែលបង្ហាញអំពី ថ្លៃនៃកត្តាផលិតកម្មនីមួយៗ ទទួលបានពីសេវាកម្មរបស់វា ត្រូវបានកំណត់ដោយកត្តាសេចក្តីត្រូវការនិងកត្តាការផ្គត់ផ្គង់។ ពីព្រោះ យើងមានការសន្និដ្ឋានថាកត្តាផលិតកម្មក្នុងសេដ្ឋកិច្ច គឺថេរ ដែលខ្សែកោងការផ្គត់ផ្គង់ គឺអ័ក្សឈរ។ ការកាត់ខ្វែងគ្នានៃខ្សែកោងសេចក្តីត្រូវការ ដែលមានទំរង់ទេរតចុះក្រោមជាមួយនឹងខ្សែបន្ទាត់ឈរការផ្គត់ផ្គង់ បង្កើតបានជាសមតាកត្តាថ្លៃ (Equilibrium Factor Price)។

ដើម្បីអោយងាយយល់ពី កត្តាថ្លៃ និង ការបែងចែកចំណូល យើងត្រូវធ្វើការពិសោធន៍សេចក្តីត្រូវការចំពោះកត្តាផលិតកម្ម។ ពីព្រោះ កត្តាសេចក្តីត្រូវការ កើតឡើងពីសហគ្រាសរាប់ពាន់ ដែលប្រើដើមទុននិងកំលាំងពលកម្ម ដូច្នេះយើងពិនិត្យមើលពីសហគ្រាសត្រូវការបុគ្គលិកប៉ុន្មាននាក់ក្នុងកត្តានេះ។

figure 3-2

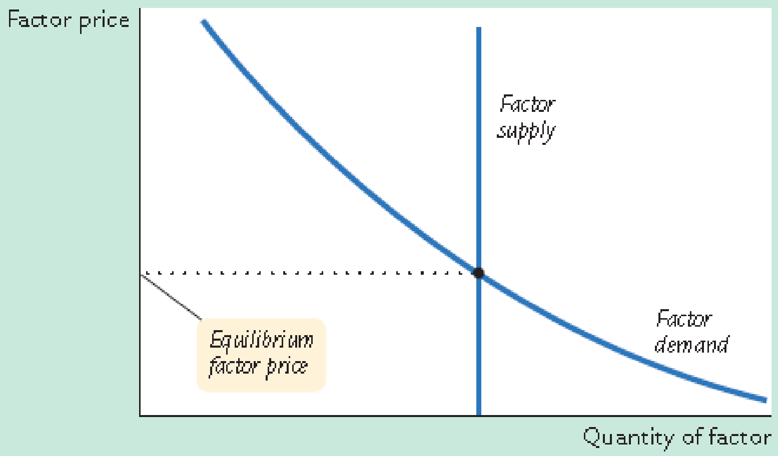

How a Factor of Production Is Compensated The price paid to any factor of production depends on the supply and demand for that factor's services. Because we have assumed that supply is fixed, the supply curve is vertical. The demand curve is downward sloping. The intersection of supply and demand determines the equilibrium factor price.

៣.២.២ ការសំរេចចិត្តនានាប្រឈមនឹងក្រុមហ៊ុនប្រកួតប្រជែង

ការសន្និដ្ឋានងាយមួយ ចំពោះក្រុមហ៊ុនទៅលើ ”ការប្រកួតប្រជែង”។ ក្រុមហ៊ុនប្រកួតប្រជែងគឺមានទំនាក់ទំនងតូចមួយទៅនឹងទីផ្សារ ដែលនោះគឺជាពាណិជ្ជកម្ម ដូច្នេះ វាមានឥទ្ធិពលតិចតួចលើថ្លៃទីផ្សារ។ ឧទាហរណ៍៖ ក្រុមហ៊ុនយើងផលិតទំនិញ ហើយលក់វាក្នុងកំរិតថ្លៃទីផ្សារ។ ពីព្រោះ ក្រុមហ៊ុនដទៃទៀតផលិតទំនិញនេះដូចគ្នា ដែលធ្វើអោយក្រុមហ៊ុនយើងអាចលក់ទំនិញកាន់តែច្រើនតាមដែលការចង់បាន ដោយគ្មានបញ្ហាទៅលើថ្លៃនៃទំនិញធ្លាក់ចុះ ឬ ក្រុមហ៊ុនអាចឈប់លក់ទាំងអស់

គ្នា ដោយគ្មានបញ្ហាទៅលើថ្លៃនៃទំនិញកើនឡើង។ ដូចគ្នានេះដែរ ក្រុមហ៊ុនយើងមិនអាចមានឥទ្ធិពល (កែប្រែ) លើប្រាក់ឈ្នួលកម្មករ ដែលក្រុមហ៊ុនបានជួល ពីព្រោះក្រុមហ៊ុនដទៃទៀតជួលកំលាំងពលកម្មដូចគ្នាដែរ។ ក្រុមហ៊ុនគ្មានហេតុផលណា ដែលត្រូវបង់លើសទីផ្សារប្រាក់ឈ្នួលនោះទេ តែបើសិនក្រុមហ៊ុនព្យាយាមបញ្ចុះប្រាក់ឈ្នួល នោះនាំអោយកម្មករងាករេ ទៅរកការងារថ្មីវិញ។ ហេតុដូចនេះ ក្រុមហ៊ុនប្រកួតប្រជែងពិចារណាលើថ្លៃនៃទិន្នផល និង ថ្លៃនៃធាតុចូលរបស់ខ្លួនជាជាងលើប្រាក់ឈ្នួល។

ដើម្បីផលិតវាបាន ក្រុមហ៊ុនត្រូវការ កត្តាពីរសំខាន់ៗក្នុងទីផ្សារកត្តាផលិតកម្ម គឺ ដើមទុន និង កំលាំងពលកម្ម។ ដូចដែលយើងធ្លាប់បានគណនាចំពោះសេដ្ឋកិច្ចរួមកន្លងមកហើយ យើងតាងបច្ចេកវិទ្យាផលិតកម្មរបស់ក្រុមហ៊ុន ដោយ អនុគមន៍ផលិតកម្ម នាំអោយយើងបានៈ

$$Y = F(K, L)$$

ដែល *Y* គឺជាចំនួននៃឯកត្តាផលិត (ទិន្នផលរបស់ក្រុមហ៊ុន) *K* ចំនួនម៉ាស៊ីនដែលបានប្រើ (ផ្នែកនៃដើមទុន) ហើយ *L* ជាចំនួននៃម៉ោងដែលបានធ្វើដោយបុគ្គលិកក្រុមហ៊ុន (បរិមាណកំលាំងពលកម្ម)។ ក្រុមហ៊ុនអាចផលិតបានច្រើន បើសិនមានម៉ាស៊ីនបន្ថែមទៀត ឬ បើសិនបុគ្គលិកបន្ថែមម៉ោងទៀត។

ក្រុមហ៊ុនលក់ទំនិញនៅកំរិតថ្លៃ P, ជួលបុគ្គលិកនៅកំរិតប្រាក់ឈ្នួល W, ហើយជួលដើមទុន (ឧបករណ៍ សំភារៈ) នៅកំរិតអត្រា R។ នៅពេលយើងនិយាយដល់ការជួលដើមទុន យើងកំពុងសន្និដ្ឋានថា ផ្នែកគ្រួសារជាម្ចាស់លើស្តុកនៃទុនវិនិយោគនៃសេដ្ឋកិច្ច។ ការវិភាគនេះ ផ្នែកគ្រួសារលក់កំលាំងពលកម្ម។ ក្រុមហ៊ុនទទួលបានទាំងទុនវិនិយោគ និង កំលាំងពលកម្មក្នុងទីផ្សារកត្តាផលិតកម្ម ពីផ្នែកគ្រួសារដែលជាម្ចាស់ក្រុមហ៊ុន។

គោលបំណងនៃក្រុមហ៊ុន គឺប្រាក់ចំណេញអតិបរមា (Maximize Profit)។ ប្រាក់ចំណេញ គឺជាចំណូលដកថ្លៃដើម (Revenue – Costs)។ ប្រាក់ចំណេញនេះ គឺជាអ្វីដែលម្ចាស់ក្រុមហ៊ុនទទួលបានក្រោយការចំណាយថ្លៃដើមផលិតកម្ម។

$$Revenue = P \times Y$$

$$\begin{cases} P\text{: the selling Price of the good} \\ Y\text{: the amount of the good the firm produces} \end{cases}$$

$$\textit{Labor costs} = W \times L$$

W: Wage

L: amount of labor

$$\textit{Capital costs} = R \times K$$

R: the rental price of capital

K: the amount of capital

នាំអោយយើងបានសមីការ៖

$$\textit{Profit} = \textit{Revenue} - \textit{Labor Costs} - \textit{Capital Costs}$$

$$= PY - WL - RK$$

ចូរពិនិត្យមើលរបៀប ប្រាក់ចំណេញ ផ្អែកលើទីផ្សារកត្តាផលិតកម្ម យើងប្រើអនុគមន៍ផលិតកម្ម $Y = F(K, L)$ ជំនួស Y នាំអោយយើងទទួលបានសមីការថ្មីមួយដូចខាងក្រោមៈ

$$\textbf{Profit} = PF(K, L) - WL - RK$$

សមីការនេះ បង្ហាញថាប្រាក់ចំណេញផ្អែកលើថ្លៃផលិតផល P ដែលកត្តាថ្លៃ W និង R ហើយ និង កត្តាបរិមាណ L និង K។ ក្រុមហ៊ុនប្រកួតប្រជែង ទទួលយកថ្លៃផលិតផល និង កត្តាថ្លៃ ព្រមទាំងជ្រើសរើសចំនួននៃកំលាំងពលកម្មនិងដើមទុន ដើម្បីទទួលបានប្រាក់ចំណេញជាអតិបរមា។

៣.២.៣ សេចក្តីត្រូវការរបស់ក្រុមហ៊ុនចំពោះកត្តាផ្សេងៗ

យើងឥឡូវបានដឹងថា ក្រុមហ៊ុនរបស់យើងជួលកំលាំងពលកម្ម និង ជួលដើមទុន (Rent Capital) ក្នុងបរិមាណមួយ ដែលធ្វើអោយទទួលបានប្រាក់ចំណេញជាអតិបរមា។ ប៉ុន្តែ តើបរិមាណណាមួយ ដែលធ្វើអោយកើនប្រាក់ចំណេញដ៏ច្រើននោះ? ដើម្បីឆ្លើយទៅនឹងសំនួរនេះ ដំបូងយើងត្រូវពិចារណាទៅលើបរិមាណនៃកំលាំងពលកម្ម ហើយបន្ទាប់មកត្រូវពិនិត្យលើបរិមាណនៃដើមទុន។

អត្រាកំលាំងពលកម្មបន្ថែម (The Marginal Product of Labor) កំលាំងពលកម្មកាន់តែច្រើន កាន់តែធ្វើអោយកើនការផលិតផលិតផល។ *MPL* គឺជាបរិមាណបន្ថែមនៃទិន្នផល (ផលិតផលសំរេច) ដែលសហគ្រាស/ក្រុមហ៊ុន ទទួលពីការបន្ថែមមួយឯកត្តានៃកំលាំងពលកម្ម ដោយដឹងថាបរិមាណដើមទុនថេរ។ យើងអាចបញ្ជាក់ដោយប្រើអនុគមន៍ផលិតកម្មៈ

$$MPL = F(K, L + 1) - F(K, L)$$

ទំរង់ដំបូងនៅខាងស្តាំដៃ គឺជាបរិមាណនៃផលិតផលសំរេចដែលបានផលិត ដោយឯកត្តាដើមទុន *K* និង ឯកត្តាកំលាំងពលកម្ម *L* + 1 ទំរង់ទីពីរ គឺជាបរិមាណនៃផលិតផលសំរេចដែលបានផលិត ដោយឯកត្តាដើមទុន *K* និង ឯកត្តាកំលាំងពលកម្ម *L* ។ សមីការនេះ ចង់បង្ហាញថា អត្រាកំលាំងពលកម្មបន្ថែម គឺមានភាពខុសគ្នារវាងបរិមាណផលិតផលសំរេចដែលបានផលិតជាមួយនឹងឯកត្តាកំលាំងពលកម្ម *L* + 1 និង បរិមាណផលិតជាមួយនឹងឯកត្តាកំលាំងពលកម្ម *L*។

ភាគច្រើននៃអនុគមន៍ផលិតកម្ម មានទ្រព្យនៃផលិតផលបន្ថែមថយះ ដោយបរិមាណនៃដើមទុនថេរ អត្រាកំលាំងពលកម្មបន្ថែមធ្លាក់ចុះ បរិមាណកំលាំងពលកម្មកើនឡើង។ ឧទាហរណ៍ជាថ្មីម្តងទៀត ទៅលើផលិតកម្មនំប៉័ងនៅហាងផលិតនំប៉័ងមួយកន្លែង។ ក្រុមហ៊ុនជួលបុគ្គលិកបន្ថែម ធ្វើអោយកើនការផលិតនំប៉័ង។ បុគ្គលិកច្រើន តែចង្ក្រានតូច ធ្វើអោយអត្រាកំលាំងពលកម្មបន្ថែមធ្លាក់ចុះ។ នៅក្នុងដ្យាក្រាម ៣.៣ ស្តីអំពីអនុគមន៍ផលិតកម្ម។ វាបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ពីអ្វីកើតឡើងចំពោះបរិមាណនៃផលិតផលសំរេច នៅពេលដែលយើងរក្សាបរិមាណដើមទុនថេរ ហើយបរិមាណកំលាំងពលកម្មប្រែប្រួល។

figure 3-3

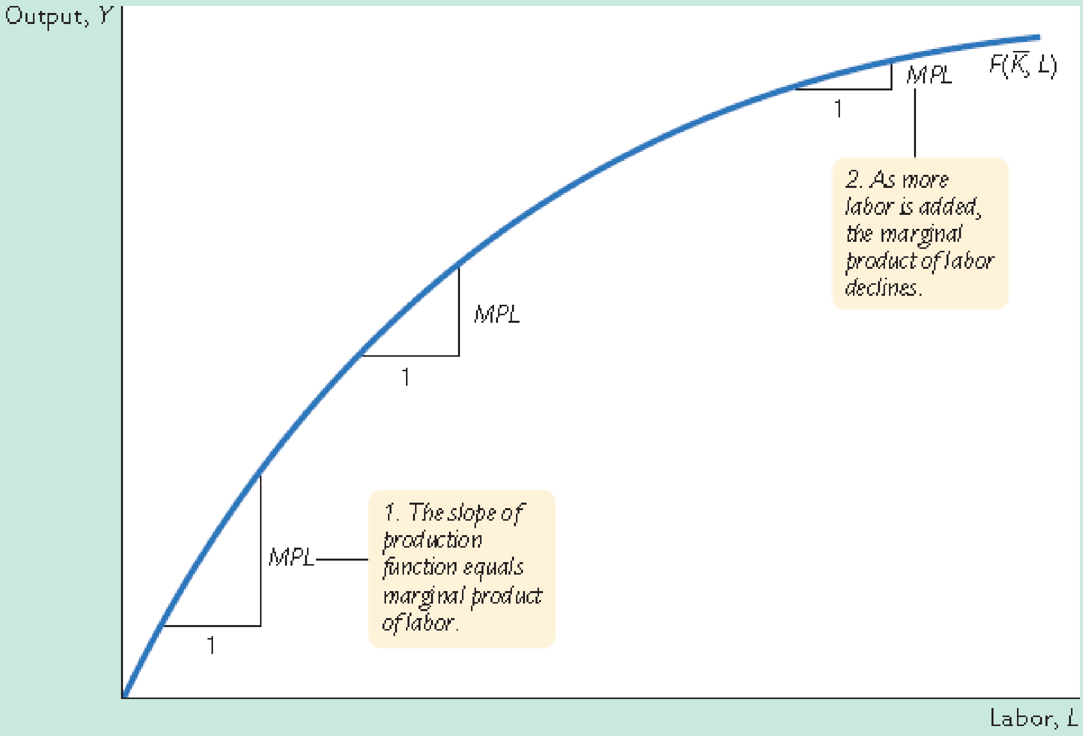

The Production Function This curve shows how output depends on labor input, holding the amount of capital constant. The marginal product of labor *MPL* is the change in output when the labor input is increased by 1 unit. As the amount of labor increases, the production function becomes flatter, indicating diminishing marginal product.

ដ្យាក្រាមនេះ បង្ហាញថាអត្រាកំលាំងពលកម្មបន្ថែម គឺជាទម្រេតនៃអនុគមន៍ផលិតកម្ម (The slope of the production function)។ នោះមានន័យថា បរិមាណកំលាំងពលកម្មកើនឡើង ដែលធ្វើអោយអនុគមន៍ផលិតកម្មមានរាងសំប៉ែតទៅៗ ដែលចង្អុលបង្ហាញពីការធ្លាក់ចុះនៃផលិតផលបន្ថែម។

ពីអត្រាកំលាំងពលកម្មបន្ថែមទៅសេចក្តីត្រូវការកំលាំងពលកម្ម (From the Marginal Product of Labor to Labor Demand) នៅពេលប្រៀបធៀប ក្រុមហ៊ុនពិចារណាក្នុងការជួលបន្ថែមមួយឯកត្តាកំលាំងពលកម្ម ដើម្បីទទួលបានប្រាក់ចំណេញច្រើន។ ចំណូលបន្ថែមកើនឡើងពីការបង្កើនផលិតកម្មតាមរយៈការបង្កើនកំលាំងពលកម្ម ធ្វើអោយកើនការចំណាយទៅលើ ប្រាក់ឈ្នួល។ ការកើនប្រាក់ចំណូលពីការបន្ថែមឯកត្តាកំលាំងពលកម្ម ផ្អែកលើអថេរពីរសំខាន់ៗ ទី១៖ អត្រាកំលាំងពលកម្មបន្ថែម និង ថ្លៃនៃផលិតផលសំរេច (The Price of the Output)។ ពីព្រោះ ការបន្ថែមមួយឯកត្តានៃកំលាំងពលកម្ម *MPL* ផលិតបាន មួយឯកត្តានៃផលិតផលសំរេច ហើយផលិតផលសំរេចនីមួយៗ លក់ជាសាច់ប្រាក់ *P*។ ដូច្នេះ ចំណូលបន្ថែម (Extra Revenue) គឺស្មើនឹង *P*x *MPL*។ ការចំណាយបន្ថែមលើការជួលបុគ្គលិកមួយឯកត្តាបន្ថែម គឺជាប្រាក់ឈ្នួល *W*។ ហេតុនេះ បំរែបំរួលនៃប្រាក់ចំណេញពីការជួលមួយឯកត្តាបន្ថែមនៃកំលាំងពលកម្ម គឺ៖

$$\Delta \text{ Profit} = \Delta \text{ Revenue} - \Delta \text{ Cost}$$
$$= (P \times MPL) - W$$

The symbol Δ (called *delta*) denotes the change in a variable.

ដោយ: $P \times MPL = W$ ឬ

$$MPL = W/P$$

W/P គឺជា ប្រាក់ឈ្នួលពិត (**Real Wage**) ការចំណាយសង (Payment) ទៅលើកំលាំងពលកម្ម ត្រូវបានគណនាជា ឯកត្តានៃផលិតផលសំរេចជាជាងជាឯកត្តាប្រាក់។ ដើម្បីទទួលបានប្រាក់ចំណេញអតិបរមា (Maximize Profit) ក្រុមហ៊ុនជួលកំលាំងពលកម្មរហូតដល់ចំនុចមួយដែលធ្វើអោយ អត្រាកំលាំងពលកម្មបន្ថែម ស្មើនឹង ប្រាក់ឈ្នួលពិត។

ឧទាហរណ៍៖ ថ្លៃនៃនំប៉័ុង P = 2$/loaf, W = 20$/h, ប្រាក់ឈ្នួលពិត គឺ ១០ ដើម ក្នុងមួយម៉ោង។ ក្រុមហ៊ុនរក្សាការជួលបុគ្គលិកបន្តរហូតដល់បុគ្គលិកបន្ថែមនោះ អាចផលិតបានយ៉ាងហោចណាស់ ១០ ដើមក្នុងមួយម៉ោង។ នៅពេល *MPL* ធ្លាក់ចុះដល់ ១០ដើមក្នុងមួយម៉ោង ឬតិចជាងនេះ នោះនាំអោយការជួលបុគ្គលិកបន្ថែមទៀតមិនអាចទទួលបានប្រាក់ចំណេញឡើយ ឬគ្មានប្រសិទ្ធភាព។

ក្រាហ្វិច ៣.៤ បង្ហាញពីទំនាក់ទំនងរវាង អត្រាកំលាំងពលកម្មបន្ថែមនិងបរិមាណកំលាំងពលកម្មដែលជួល (ស្តុកដើមទុនរបស់ក្រុមហ៊ុនថេរ)។

figure 3-4

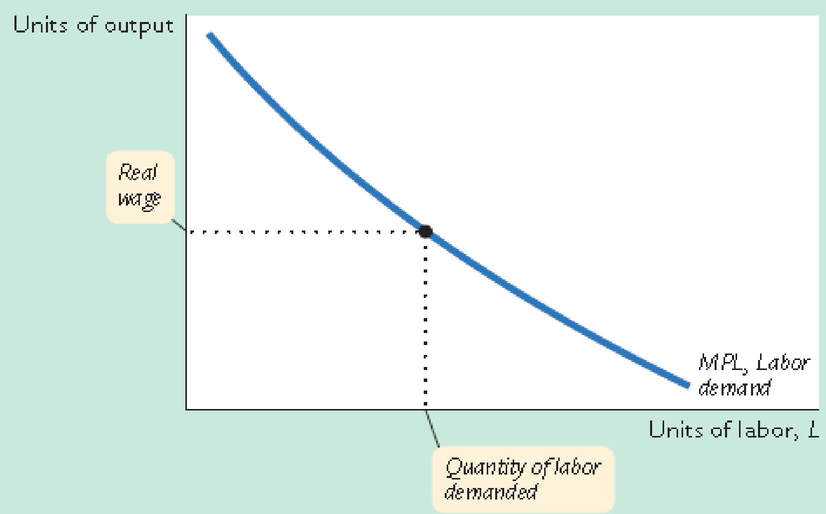

The Marginal Product of Labor Schedule The marginal product of labor *MPL* depends on the amount of labor. The *MPL* curve slopes downward because the *MPL* declines as *L* increases. The firm hires labor up to the point where the real wage *W/P* equals the *MPL*. Hence, this schedule is also the firm's labor demand curve.

អត្រាដើមទុនបន្ថែម និង អត្រាតម្រូវការដើមទុនបន្ថែម (The Marginal Product of Capital and Capital Demand)៖ សហគ្រាស/ក្រុមហ៊ុន សំរេចចិត្តបោះទុនវិនិយោគបន្ថែមចំនួនប៉ុន្មាន ហើយជួលកំលាំងពលកម្មប៉ុន្មាននាក់។ អត្រាដើមទុនបន្ថែម (*MPK*) គឺជាចំនួនបន្ថែមនៃជាតុចេញ ដែលសហគ្រាសទទួលបានតាមរយៈ ការបន្ថែមដើមទុន ក្នុងបរិមាណកំលាំងពលកម្មថេរ នាំអោយយើងបានសមីការដូចខាងក្រោមៈ

$$MPK = F(K + 1, L) - F(K, L)$$

ទោះបីជា អត្រាដើមទុនបន្ថែម (The Marginal Product of Capital) គឺខុសគ្នារវាងចំនួននៃជាតុចេញដែលបានផលិត *K+1* ឯកត្តានៃដើមទុន និង ដែលការផលិតតែឯកត្តានៃដើមទុន *K* ។ ដូចគ្នាទៅនឹងកំលាំងពលកម្មដែរ។ ការកើនឡើងប្រាក់ចំណេញ (Profit) ពីការជួលម៉ាស៊ីនបន្ថែម គឺជាចំណូលបូកបន្ថែម (Extra Revenue) ពីការលក់ផលិតផលសំរេច (Output) នៃម៉ាស៊ីននោះ ដកចេញ ថ្លៃនៃការជួល នាំអោយយើងបានសមីការ៖

$$\Delta \text{Profit} = \Delta \text{Revenue} - \Delta \text{Cost}$$

$$= (P \times MPK) - R$$

ដើម្បីទទួលបានប្រាក់ចំណេញខ្ពស់ សហគ្រាសត្រូវបន្តជួលដើមទុនបន្ថែម រហូតដល់ចំនុចកំពូល ដែលធ្វើអោយ *MPK* ធ្លាក់ចុះ ស្មើនឹង ថ្លៃជួលពិត (The Real Rental Price)៖

$$MPK = R/P$$

ថ្លៃជួលពិតនៃដើមទុន (**The real rental price of capital**) គឺជាថ្លៃជួល ត្រូវបានគណនាជាឯកត្តានៃទំនិញ ជាជាង សាច់ប្រាក់។ ដើម្បីសង្ខេបករណីទាំងអស់ខាងលើដូចជា ការប្រកួតប្រជែងប្រាក់ចំណេញអតិបរមា ក្រុមហ៊ុនត្រូវធ្វើតាមលក្ខខណ្ឌធម្មតា ស្តីពីចំនួនកំលាំងពលកម្មប៉ុន្មាន គួរជួល និង ដើមទុនប៉ុន្មានគួរប្រើ។ សហគ្រាស/ក្រុមហ៊ុន មានតម្រូវការលើទីផ្សារកត្តាផលិតកម្មនីមួយៗ រហូតដល់ចំនុចកំពូលដែលធ្វើអោយកត្តាផលិតផលបន្ថែមធ្លាក់ចុះមកស្មើនឹងកត្តាថ្លៃពិត។

៣.២.៤ បំណែងចែកនៃចំណូលជាតិ (The Division of National Income)

បំណែងចែកនៃចំណូលជាតិ គឺជាការវិភាគរកនូវចំនុចតូចៗក្នុងក្រុមហ៊ុន ដោយការសំរេចចិត្តទៅលើចំនួនបុគ្គលិកដែលត្រូវជួលតាមរយៈការគណនាទីផ្សារកត្តាផលិតកម្ម ផ្តល់អោយចំណូលសរុបនៃសេដ្ឋកិច្ច។ ចំណូលដែលនៅសល់បន្ទាប់ពីក្រុមហ៊ុនបានចំណាយលើទីផ្សារកត្តាផលិតកម្ម គឺជា "ប្រាក់ចំណេញសេដ្ឋកិច្ច" របស់ម្ចាស់ក្រុមហ៊ុន។ ប្រាក់ចំណេញសេដ្ឋកិច្ចពិត (Real economic profit) គឺ

$$\text{Economic Profit} = Y - (MPL \cdot L) - (MPK \cdot K)$$

ពីព្រោះ យើងចង់ពន្យល់ពីការផ្តល់ឲ្យចំណូលជាតិ យើងរៀបឡើងវិញនូវទំរង់ថ្មីដូចខាងក្រោមៈ

$$Y = (MPL \cdot L) + (MPK \cdot K) + \text{Economic Profit}$$

ចំណូលសរុប គឺត្រូវបានចែកជាចំនួនលទ្ធផលកំលាំងពលកម្ម លទ្ធផលដើមទុន និងប្រាក់ចំណេញសេដ្ឋកិច្ច។ **លទ្ធផល** គឺសំដៅទៅលើការទទួលបានត្រលប់មកវិញនូវការប្រើកត្តាផលិតកម្ម - កំលាំងពលកម្ម ដើមទុន និង ប្រាក់ចំណេញ។

ក្នុងករណីអនុគមន៍ផលិតកម្ម មានកំរិតប្រាក់ចំណេញថេរ នោះនាំអោយប្រាក់ចំណេញសេដ្ឋកិច្ច គឺសូន្យ។ ដោយសារទីផ្សារកត្តាផលិតកម្ម ត្រូវបានបង្គ្រប់ (មិនមានជំពាក់ ឬសល់)។ រូបមន្តនេះ មានឈ្មោះថា *"Euler's theorem"* ដែលអនុគមន៍ផលិតកម្មមានទំហំប្រាក់ចំណេញថេរ (Constant returns to scale)៖

$$F(K, L) = (MPK \cdot K) + (MPL \cdot L)$$

បើសិនទីផ្សារកត្តាផលិតកម្មនីមួយៗ ត្រូវបានបង្គ្រប់ផលិតផលបន្ថែម នាំអោយផលបូកសរុបនៃកត្តាចំណាយ ស្មើនឹងទិន្នផលសរុប (Factor payments equals total output)។ និយាយម៉្យាងទៀត ទំហំប្រាក់ចំណេញថេរ ប្រាក់ចំណេញអតិបរមា និង ការប្រកួតប្រជែង ទាំងនេះនាំអោយប្រាក់ចំណេញសេដ្ឋកិច្ចស្មើសូន្យ។ បើប្រាក់ចំណេញសេដ្ឋកិច្ចស្មើសូន្យ តើយើងអាចបកស្រាយពន្យល់ពីពាក្យ "Profit" យ៉ាងដូចម្តេច? ចំលើយគឺ ប្រាក់ចំណេញ ត្រូវបានប្រើជាទូទៅ គឺខុសគ្នាពីប្រាក់ចំណេញសេដ្ឋកិច្ច។ យើងសន្និដ្ឋានថា មានបីប្រភេទភ្នាក់ងារ **<u>កម្មករ ម្ចាស់ដើមទុន និង ម្ចាស់ក្រុមហ៊ុន</u>**។ ចំណូលសរុប គឺបែងចែកជា ប្រាក់ខែ ប្រាក់ទទួលបានពីការប្រើប្រាស់ដើមទុន និងប្រាក់ចំណេញសេដ្ឋកិច្ច។ ជាគុពិត ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្រុមហ៊ុនភាគច្រើនជាម្ចាស់លើដើមទុនជាជាងជួលគេប្រើ។ ដោយសារម្ចាស់ក្រុមហ៊ុននិងម្ចាស់ដើមទុនជាមនុស្សតែមួយ ប្រាក់ចំណេញសេដ្ឋកិច្ចនិងប្រាក់ចំណេញពីការជួលដើមទុន គឺបញ្ចូលគ្នាតែមួយ។ បើយើងហៅនិយមន័យចំរុះ ប្រាក់ចំណេញគណនេយ្យ (Accounting Profit) យើងអាចនិយាយបានថា៖

$$\text{Accounting Profit} = \text{Economic Profit} + (MPK \cdot K)$$

នៅក្រោមការសន្មតរបស់យើង - Constant Returns to Scale, ប្រាក់ចំណេញខ្ពស់បំផុត និង ការប្រកួតប្រជែង - ប្រាក់ចំណេញសេដ្ឋកិច្ចគឺ "សូន្យ"។ ប្រសិនបើការសន្និដ្ឋានទាំងនេះ ប៉ាន់ស្មានពិភពទាំងមូល បន្ទាប់មក" ប្រាក់ចំណេញ" នៅក្នុងគណនីប្រាក់ចំណូលជាតិត្រូវតែមានភាគច្រើនត្រឡប់ទៅរកដើមទុនវិញ។

ឥឡូវយើងអាចឆ្លើយសំណួរ ដែលបានសួរនៅដើមជំពូកនេះអំពីរបៀបដែលប្រាក់ចំណូលរបស់សេដ្ឋកិច្ចត្រូវបានចែកចាយពីក្រុមហ៊ុនទៅគ្រួសារ។ កត្តានីមួយៗនៃផលិតកម្មត្រូវបានបង់ជាផលិតផលបន្ថែមរបស់ខ្លួនហើយកត្តាទាំងនេះគឺការផ្តល់នូវលទ្ធផលសរុប។ *ទិន្នផលសរុប ត្រូវបានបែងចែករវាងការទូទាត់ទៅដើមទុន និង ការទូទាត់ទៅនឹងកម្លាំងពលកម្ម អាស្រ័យលើផលិតភាពបន្ថែមរបស់ពួកគេ។*

៣.២.៥ កំរិតចំណូលបន្ថែមថយចុះ (Diminishing marginal returns)

ការកើនឡើងនូវធាតុចូល ដែលបណ្តាលអោយថយចុះផលិតផលបន្ថែម (ក្រៅពីនោះ ស្មើ)។ កត្តាធ្លាក់ចុះប្រាក់ចំណេញ មកពីកំលាំងពលកម្មកើនឡើង ខណៈពេលដែលដើមទុននៅថេរ៖

- គ្រឿងយន្តតិចតួច (មិនគ្រប់គ្រាន់) សំរាប់ដំណើរការក្នុងមនុស្សម្នាក់។

- ផលិតភាពកំលាំងពលកម្មទាប (lower worker productivity)

លំហាត់៖ អត្រាប្រាក់ចំណេញបន្ថែមពីកំលាំងពលកម្ម និង សេចក្តីត្រូវការកំលាំងពលកម្ម

L	Y	MPL
0	0	n/a
1	10	10
2	19	9
3	27	8
4	34	7
5	40	6
6	45	5
7	49	4
8	52	3
9	54	2
10	55	1

សន្មត់ថា W/P = 6

បើ *L* = 3 តើក្រុមហ៊ុនគួរជួលបុគ្គលិកបន្ថែម ឬ បន្ថយ ? មូលហេតុ ?

បើ *L* = 7 តើក្រុមហ៊ុនគួរជួលបុគ្គលិកបន្ថែម ឬ បន្ថយ ? មូលហេតុ ?

ចំលើយ៖

បើ L = 3 នោះ ប្រាក់ចំណេញ (Benefit) ពីការជួលកម្មករទី ៤ (MPL = 7) លើសចំណាយថ្លៃដើម ដែល (W/P = 6) ដូច្នេះ ក្រុមហ៊ុនត្រូវជួលកម្មករបន្ថែម ដើម្បីបង្កើន L។

បើ L = 7 នោះ ក្រុមហ៊ុនគួរជួលតិចជាងមុន ដោយកម្មករទី ៧ បន្ថែម MPL តែ 4 ឯកតានៃទិន្នផល ដែលការចំណាយ W/P = 6។

ដោយយើងដឹងថា MPL = W/P (សេចក្តីត្រូវការកំលាំងពលកម្ម ស្មើ ខ្សែកោង MPL)។

៣.២.៦ ខ្សែកោងនៃសេចក្តីត្រូវការចំពោះកំលាំងពលកម្ម

វាមានភាពងាយស្រួលក្នុងការពិនិត្យមើលថា ខ្សែកោង MPL គឺជា ខ្សែកោងសេចក្តីត្រូវការកំលាំងពលកម្មរបស់ក្រុមហ៊ុន។ យើងអោយ L* ជាតំលៃនៃ L ដូចជា MPL = W/P

MPL and the demand for labor

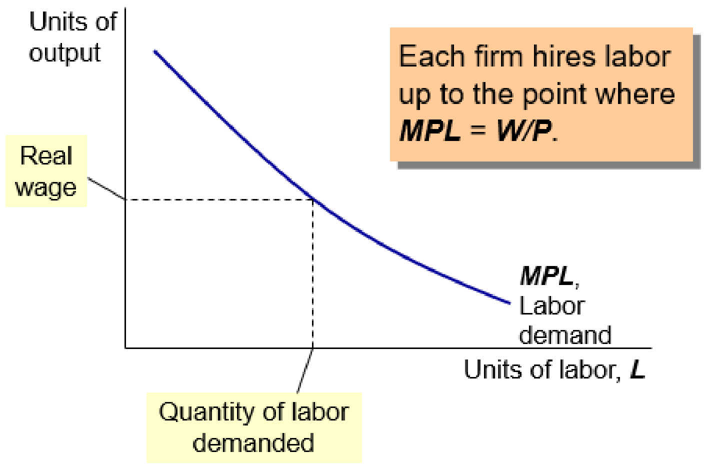

- សន្មត់ថា L < L* នោះ ប្រាក់ចំណេញពីការជួលកំលាំងពលកម្មម្នាក់បន្ថែមទៀត (MPL) លើសថ្លៃចំណាយ (W/P)។ ដូច្នេះ ក្រុមហ៊ុនអាចបង្កើនប្រាក់ចំណេញដោយការជួលមួយកំលាំងពលកម្មបន្ថែម។
- ផ្ទុយមកវិញ សន្មត់ថា L > L* នោះ ប្រាក់ចំណេញនៃកំលាំងពលកម្មដែលបានជួលពីលើកមុន (MPL) គឺតិចជាងថ្លៃចំណាយ (W/P)។ ដូច្នេះក្រុមហ៊ុនគួរកាត់បន្ថយកំលាំងពលកម្មដើម្បីបង្កើនប្រាក់ចំណេញក្រុមហ៊ុន។
- នៅពេល L = L* នោះ ក្រុមហ៊ុនមិនអាចបង្កើនប្រាក់ចំណេញរបស់ខ្លួន ដោយការបង្កើនកំលាំងពលកម្ម ឬ បន្ថយកំលាំងពលកម្ម។ ដូច្នេះ ក្រុមហ៊ុនត្រូវជួលកំលាំងពលកម្មយ៉ាងណាដើម្បីអោយ MPL = W/P។

៣.២.៧ សមតានៃប្រាក់ឈ្នួលពិត

ខ្សែកោងការផ្គត់ផ្គង់កំលាំងពលកម្ម គឺខ្សែឈរ យើងសន្មត់ថាសេដ្ឋកិច្ចមួយមានបរិមាណកំលាំងពលកម្មថេរ ដែល Lbar នោះមកពីភាពខ្ជះចន្លោះ ថាតើប្រាក់ឈ្នួលពិត គឺខ្ពស់ ឬ ក៏ទាប។

The equilibrium real wage

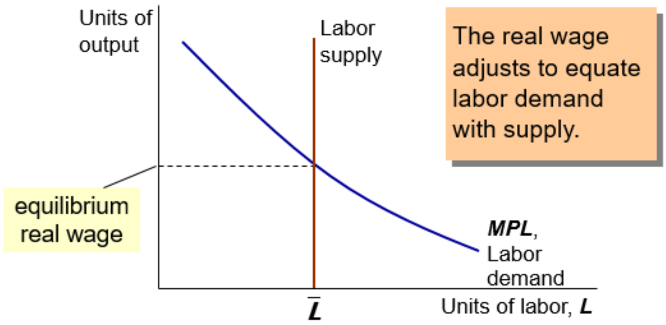

៣.២.៨ ការកំណត់អត្រាជួលលុយ

យើងបានដឹងរួចមកហើយថា MPL = W/P ។ ដូច្នេះ ចំពោះដើមទុនក៏មានទំរង់ដូចគ្នាដែរ គឺ MPK = R/P។ ដែល ការថយចុះនៃការប្រើប្រាស់ដើមទុន (Diminishing returns to capital)៖ *MPK*↓ as *K*↑។

ចំពោះម៉ូដែលនេះ វាមានភាពងាយស្រួលក្នុងការគិតរបស់ក្រុមហ៊ុនក្នុងការជួលដើមទុនពីផ្នែកគ្រួសារ (ម្ចាស់នៃទីផ្សារកត្តាផលិតកម្ម)។ R/P គឺជាថ្លៃចំណាយពិតលើការជួលមួយឯកតានៃដើមទុនក្នុងកំឡុងពេលមួយជាក់លាក់។ ជាទូទៅជាក់ស្តែង ក្រុមហ៊ុនជាច្រើនជាម្ចាស់លើទ្រព្យសម្បត្តិ (ដើមទុន) របស់ពួកគេ។ ប៉ុន្តែ ក្រុមហ៊ុនមួយចំនួន អត្រាទីផ្សារជួលដើមទុន គឺជាចំណាយឱកាសលើការប្រើប្រាស់ដើមទុនផ្ទាល់ ជំនួសអោយការជួលទៅអោយក្រុមហ៊ុនដទៃ។ ហេតុនេះហើយ R/P គឺជាទំនាក់ទំនង "ថ្លៃ" នៅក្នុងការសំរេចចិត្តលើសេចក្តីត្រូវការដើមទុនក្រុមហ៊ុន ថាតើក្រុមហ៊ុន គួរជួល ឬ ដើមទុនខ្លួនឯង។

The equilibrium real rental rate

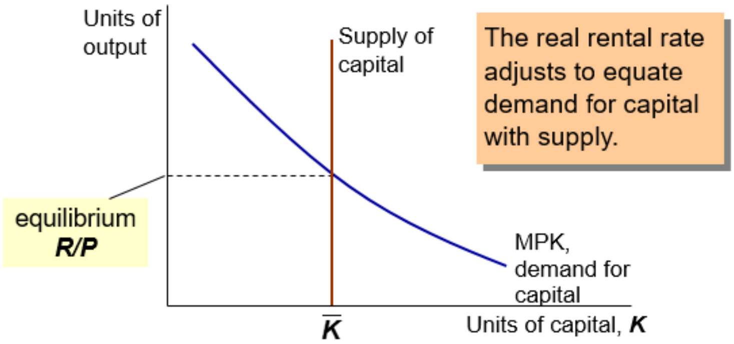

៣.២.៩ ទ្រឹស្តីណេអូក្លាស់ស៊ីកនៃការបែងចែក (The Neoclassical Theory of Distribution)

- ពិនិត្យមើលលើកត្តាជាតុចូលនីមួយៗ ត្រូវបានចំណាយលើផលិតផលបន្ថែមរបស់វា។
- ចំនុចចាប់ផ្តើមដែលល្អលើការគិតអំពីការបែងចែកចំណូល។

ក. ការបែងចែកចំណូលទៅលើកំលាំងពលកម្មនិងដើមទុន

$$\text{total labor income} = \frac{W}{P}\bar{L} = MPL \times \bar{L}$$

$$\text{total capital income} = \frac{R}{P}\bar{K} = MPK \times \bar{K}$$

If production function has constant returns to scale, then

$$\underset{\text{national income}}{\bar{Y}} = \underbrace{MPL \times \bar{L}}_{\text{labor income}} + \underbrace{MPK \times \bar{K}}_{\text{capital income}}$$

ខ. អនុគមន៍ផលិតកម្មរបស់ Cobb-Douglas

តើអនុគមន៍ផលិតកម្ម ពណ៌នាពីរបៀបដែលសេដ្ឋកិច្ចពិតប្រាកដប្រែក្លាយដើមទុន និងកម្លាំងពលកម្មទៅជា GDP របៀបណា? ចម្លើយមួយចំពោះសំណួរនេះ បានមកពីការសហការជាប្រវត្តិសាស្ត្ររវាងសមាជិកព្រឹទ្ធសភាអាមេរិក និងគណិតវិទូ។

Paul Douglas គឺជាព្រឹទ្ធសមាជិកសហរដ្ឋអាមេរិកមកពីរដ្ឋ Illinois ពីឆ្នាំ 1949 ដល់ឆ្នាំ 1966។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ នៅឆ្នាំ 1927 នៅពេលដែលគាត់នៅតែជាសាស្ត្រាចារ្យផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច គាត់បានកត់សម្គាល់នូវការពិតដ៏គួរឱ្យភ្ញាក់ផ្អើលមួយ៖ ការបែងចែកប្រាក់ចំណូលជាតិរវាងដើមទុន និងកម្លាំងពលកម្មមានប្រហែលថេរក្នុងរយៈពេលយូរ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត នៅពេលដែលសេដ្ឋកិច្ចកាន់តែរីកចម្រើនទៅតាមពេលវេលា ប្រាក់ចំណូលសរុបរបស់កម្មករ និងប្រាក់ចំណូលសរុបរបស់ម្ចាស់ដើមទុនបានកើនឡើងស្ទើរតែដូចគ្នាទាំងស្រុង។ ការសង្កេតនេះបានធ្វើឱ្យលោក Douglas ឆ្ងល់ថាតើលក្ខខណ្ឌអ្វីខ្លះដែលអាចនាំឱ្យមានការចែករំលែកកត្តាថេរ។

លោក Douglas បានសួរលោក Charles Cobb ដែលជាគណិតវិទូថា តើអនុគមន៍ផលិតកម្មអ្វី ប្រសិនបើមាន វានឹងបង្កើតភាគហ៊ុនកត្តាថេរ ប្រសិនបើកត្តាតែងតែទទួលបានផលិតផលបន្ថែមរបស់ពួកគេ។ មុខងារផលិតកម្មត្រូវតែមានទ្រព្យសម្បត្តិនោះ។

$$Capital\ Income = MPK \times K = \alpha Y$$

ហើយ

$$Labor\ Income = MPL \times L = (1 - \alpha)Y$$

ដែល α គឺថេរ រវាង 0 និង ១ ដែលវាស់ចំណែកនៃប្រាក់ចំណូលរបស់ដើមទុន។ នោះគឺ α កំណត់ថាតើចំណែកនៃប្រាក់ចំណូលទៅដើមទុន និង ចំណែកចំណូលណាទៅកម្លាំងពលកម្ម។ Cobb បានបង្ហាញថាមុខងារដែលមានទ្រព្យសម្បត្តិនេះគឺ

$$F(K, L) = AK^{\alpha}L^{1-\alpha}$$

ដែល A គឺជាប៉ារ៉ាម៉ែត្រធំជាងសូន្យ ដែលវាស់ផលិតភាពនៃបច្ចេកវិទ្យាដែលមាន។ មុខងារនេះ ត្រូវបានគេស្គាល់ថាជាមុខងារផលិត Cobb-Douglas ។

សូមក្រឡេកមើលឱ្យបានជិតដល់ នូវលក្ខណៈសម្បត្តិមួយចំនួននៃអនុគមន៍ផលិតកម្មនេះ។ ទីមួយ អនុគមន៍ផលិតកម្ម Cobb-Douglas មានការវិលត្រឡប់មកវិញថេរ។ នោះគឺ ប្រសិនបើដើមទុន និងកម្លាំងពលកម្មកើនឡើងដោយសមាមាត្រដូចគ្នា នោះទិន្នផលក៏កើនឡើងតាមសមាមាត្រនោះផងដែរ។

បន្ទាប់មក ពិចារណាផលិតផលដែលមិនសូវសំខាន់សម្រាប់អនុគមន៍ផលិតកម្ម Cobb-Douglas ។ ផលិតផលបន្ថែមនៃកម្លាំងពលកម្មគឺ

$$MPL = (1 - \alpha)AK^{\alpha}L^{-\alpha}$$

ហើយផលិតផលបន្ថែមនៃដើមទុនគឺ

$$MPK = \alpha AK^{\alpha-1}L^{1-\alpha}$$

ពីសមីការទាំងនេះ ការរំលឹកឡើងវិញថានៅចន្លោះ 0 និង ១ យើងអាចឃើញពីអ្វីដែលបណ្តាលឱ្យផលិតផលបន្ថែមនៃកត្តាទាំងពីរផ្លាស់ប្តូរ។ ការកើនឡើងនៃបរិមាណដើមទុនបង្កើន MPL

និងកាត់បន្ថយ MPK ។ ដូចគ្នានេះដែរ ការកើនឡើងនៃបរិមាណពលកម្មកាត់បន្ថយ MPL និងបង្កើន MPK ។ ភាពជឿនលឿននៃបច្ចេកវិទ្យាដែលបង្កើនប៉ារ៉ាម៉ែត្រ A បង្កើនផលិតផលបន្ថែមនៃកត្តាទាំងពីរតាមសមាមាត្រ។

ផលិតផលបន្ថែម សម្រាប់មុខងារផលិត Cobb-Douglas ក៏អាចសរសេរជា

$$MPL = (1 - \alpha)\frac{Y}{L}$$

$$MPK = \alpha\frac{Y}{K}$$

MPL គឺសមាមាត្រទៅនឹងទិន្នផលក្នុងមួយកម្មករ ហើយ MPK គឺសមាមាត្រទៅនឹងទិន្នផលក្នុងមួយឯកតានៃដើមទុន។ Y/L ត្រូវបានគេហៅថាផលិតភាពការងារជាមធ្យម ហើយ Y/K ត្រូវបានគេហៅថាផលិតភាពដើមទុនជាមធ្យម។ ប្រសិនបើ អនុគមន៍ផលិតកម្មគឺ Cobb-Douglas នោះផលិតភាពបន្ថែមនៃកត្តាមួយគឺសមាមាត្រទៅនឹងផលិតភាពមធ្យមរបស់វា។

ឥឡូវនេះ យើងអាចផ្ទៀងផ្ទាត់បានថា ប្រសិនបើកត្តាទទួលបានផលកម្រៃរបស់ពួកគេ នោះប៉ារ៉ាម៉ែត្រពិតជាប្រាប់យើងថាតើប្រាក់ចំណូលបានទៅដល់កម្លាំងពលកម្មប៉ុន្មាន និង ទៅដើមទុនប៉ុន្មាន។ ចំនួនសរុបដែលបានបង់ទៅពលកម្ម ដែលយើងបានឃើញគឺ $MPL \times L$ ស្មើនឹង $(1 - \alpha)Y$ ។ ដូច្នេះ $(1 - \alpha)$ គឺជាចំណែកនៃទិន្នផលការងារ។ ដូចគ្នានេះដែរ ចំនួនទឹកប្រាក់សរុប ដែលបានបង់ទៅដើមទុន $MPK \times K$ ស្មើនឹង αY និង α ជាចំណែកនៃទិន្នផលដើមទុន។ សមាមាត្រនៃប្រាក់ចំណូលពលកម្មទៅនឹងប្រាក់ចំណូលមូលធន គឺថេរ $(1 - \alpha)/\alpha$ ដូចដែលលោក Douglas បានសង្កេតឃើញ ។ កត្តាភាគហ៊ុន អាស្រ័យតែលើប៉ារ៉ាម៉ែត្រប៉ុណ្ណោះ មិនមែនលើបរិមាណដើមទុន ឬ កម្លាំងពលកម្ម ឬ លើស្ថានភាពបច្ចេកវិទ្យា ដូចដែលបានវាស់វែងដោយប៉ារ៉ាម៉ែត្រ A។

ទិន្នន័យថ្មីៗរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក ក៏ស្របជាមួយនឹងអនុគមន៍ផលិតកម្ម Cobb-Douglas ផងដែរ។ រូបភាពទី 3-5 បង្ហាញពីសមាមាត្រនៃប្រាក់ចំណូលពលកម្មទៅនឹងប្រាក់ចំណូលសរុបនៅក្នុងសហរដ្ឋអាមេរិកពីឆ្នាំ 1960 ដល់ឆ្នាំ 2007 ។ ទោះបីជាមានការផ្លាស់ប្តូរជាច្រើននៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងរយៈពេលបួនទសវត្សរ៍កន្លងមកក៏ដោយ សមាមាត្រនេះ នៅតែមានប្រហែល 0.7 ។ ការបែងចែកប្រាក់ចំណូលនេះ ត្រូវបានពន្យល់យ៉ាងងាយស្រួលដោយអនុគមន៍ផលិតកម្ម Cobb-Douglas ដែលប៉ារ៉ាម៉ែត្រគឺ α ប្រហែល 0.3 ។ យោងតាមប៉ារ៉ាម៉ែត្រនេះ ដើមទុនទទួលបាន 30 ភាគរយនៃប្រាក់ចំណូល ហើយកម្លាំងពលកម្មទទួលបាន 70 ភាគរយ។

FIGURE 3-5

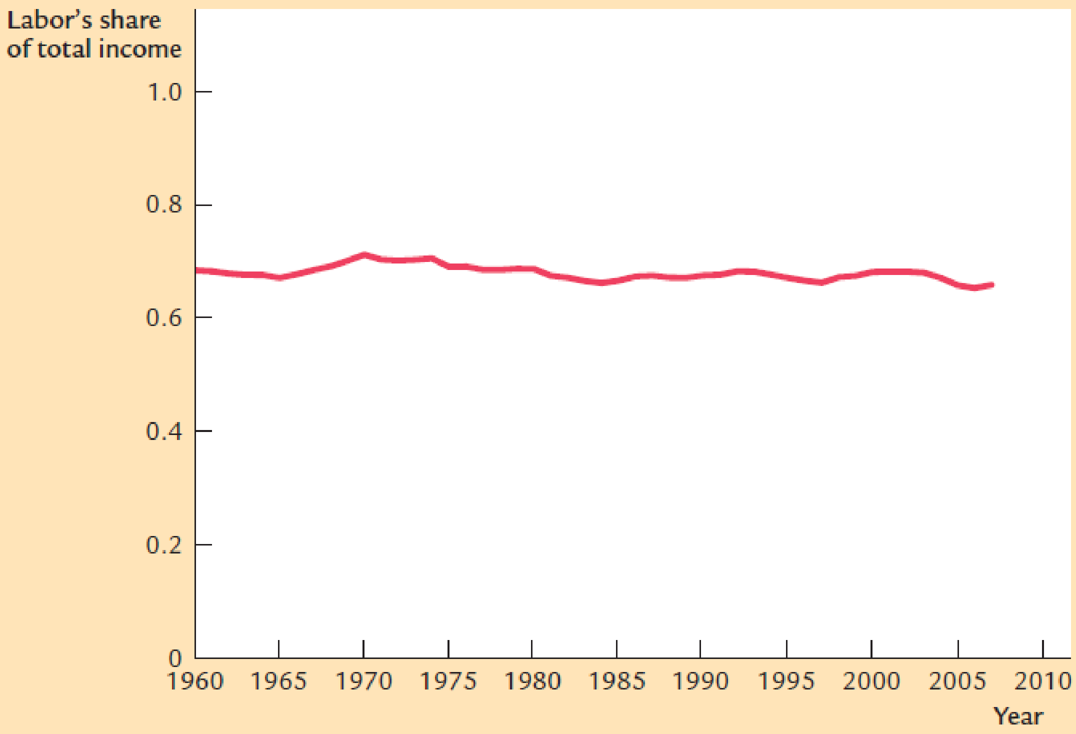

The Ratio of Labor Income to Total Income Labor income has remained about 0.7 of total income over a long period of time. This approximate constancy of factor shares is consistent with the Cobb–Douglas production function.

Source: U.S. Department of Commerce. This figure is produced from U.S. national income accounts data. Labor income is compensation of employees. Total income is the sum of labor income, corporate profits, net interest, rental income, and depreciation. Proprietors' income is excluded from these calculations, because it is a combination of labor income and capital income.

អនុគមន៍ផលិតកម្ម Cobb-Douglas មិនមែនជាពាក្យចុងក្រោយក្នុងការពន្យល់ពីការផលិតទំនិញ និងសេវាកម្មរបស់សេដ្ឋកិច្ច ឬការចែកចាយប្រាក់ចំណូលជាតិរវាងដើមទុន និងកម្លាំងពលកម្មនោះទេ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ វាគឺជាកន្លែងដ៏ល្អមួយដើម្បីចាប់ផ្តើម។

៣.៣ តើអ្វីជាកត្តាកំណត់សេចក្តីត្រូវការចំពោះទំនិញនិងសេវាកម្ម?

យើងបានឃើញអ្វីដែលកំណត់កម្រិតផលិតកម្ម និង របៀបដែលប្រាក់ចំណូលពីផលិតកម្មត្រូវបានចែកចាយដល់កម្មករ និង ម្ចាស់ដើមទុន។ ឥឡូវនេះ យើងបន្តដំណើរទស្សនកិច្ចលើ ដ្យាក្រាមលំហូររាងជារង្វង់ក្នុងរូបភាពទី ៣-១ និងពិនិត្យមើលថាតើលទ្ធផលពីផលិតកម្មត្រូវបានប្រើប្រាស់យ៉ាងដូចម្តេច។

ក្នុងជំពូកទី ២ យើងបានកំណត់នូវសមាសធាតុទាំងបួននៃផសសៈ

- Consumption (*C*)
- Investment (*I*)
- Government purchases (*G*)
- Net exports (*NX*).

ដ្យាក្រាមលំហូររាងជារង្វង់មានតែសមាសធាតុបីដំបូងប៉ុណ្ណោះ។ សម្រាប់ពេលនេះ ដើម្បីធ្វើឱ្យការវិភាគកាន់តែសាមញ្ញយើងសន្មតថាសេដ្ឋកិច្ចបិទជិត - ជាប្រទេសមួយដែលមិនធ្វើពាណិជ្ជកម្មជាមួយប្រទេសដទៃទៀត។ ដូច្នេះការនាំចេញសុទ្ធតែងតែមានសូន្យ។ (យើងពិនិត្យមើលម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចនៃសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរ ក្នុងជំពូកទី ៥)។

សេដ្ឋកិច្ចដែលបិទជិត មានការប្រើប្រាស់បីសម្រាប់ទំនិញនិងសេវាកម្មដែលវាផលិត។ ជាតុផ្សំទាំងបីនៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបត្រូវបានបង្ហាញនៅក្នុងអត្តសញ្ញាណគណនីប្រាក់ចំណូលជាតិះ

$$Y = C + I + G$$

ផ្នែកគ្រួសារប្រើប្រាស់នូវទិន្នផលខ្លះនៃសេដ្ឋកិច្ច។ ក្រុមហ៊ុន និង គ្រួសារប្រើប្រាស់ទិន្នផលខ្លះសម្រាប់ការវិនិយោគ។ ហើយរដ្ឋាភិបាលទិញទិន្នផលខ្លះសម្រាប់គោលបំណងសាធារណៈ។ យើងចង់ដឹងថា តើផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបត្រូវបានបែងចែកយ៉ាងដូចម្តេចក្នុងចំណោមការប្រើប្រាស់ទាំងបីនេះ។

៣.៣.១ ការចំណាយប្រើប្រាស់ (Consumption)

នៅពេលយើងញ៉ាំអាហារ ស្លៀកសម្លៀកបំពាក់ ឬ ទៅមើលកុន យើងកំពុងតែប្រើប្រាស់នូវផលិតផលមួយចំនួននៃសេដ្ឋកិច្ច។ គ្រប់ទម្រង់នៃការប្រើប្រាស់រួមគ្នា បង្កើតបានពីរភាគបីនៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប។ ដោយសារតែការប្រើប្រាស់មានច្រើន ដូច្នេះ សេដ្ឋវិទូម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចបានលះបង់ថាមពលជាច្រើន ដើម្បីសិក្សាពីរបៀបដែលគ្រួសារសំរេចថាត្រូវចំណាយប៉ុន្មាន។ ជំពូកទី ១៦ ពិនិត្យមើលការងារនេះដោយលំអិត។ នៅទីនេះយើងពិចារណាអំពីរឿងសាមញ្ញបំផុតនៃឥរិយាបទរបស់អតិថិជន។

គ្រួសារទទួលបានប្រាក់ចំណូលពីកម្លាំងពលកម្ម និង ភាពជាម្ចាស់ដើមទុនរបស់ពួកគេ បង់ពន្ធជូនរដ្ឋាភិបាល ហើយបន្ទាប់មកសម្រេចចិត្តថាតើចំណូលបន្ទាប់ពីបង់ពន្ធនៅសល់ប៉ុន្មាន ហើយត្រូវ

សន្សំប៉ុន្មាន។ ដូចដែលយើងបានពិភាក្សានៅក្នុងផ្នែកទី ៣-២ ប្រាក់ចំណូលដែលគ្រួសារទទួលបានគឺស្មើទៅនឹងលទ្ធផលនៃសេដ្ឋកិច្ច Y។ បន្ទាប់មករដ្ឋាភិបាល យកពន្ធលើចំនួនគ្រួសារ T (ទោះបីរដ្ឋាភិបាលដាក់ពន្ធជាច្រើនប្រភេទដូចជា ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលផ្ទាល់ខ្លួននិងក្រុមហ៊ុន និង ពន្ធលើការលក់ សម្រាប់គោលបំណងរបស់យើង យើងអាចយកពន្ធទាំងអស់នេះដាក់ជាមួយគ្នា។) យើងកំណត់ប្រាក់ចំណូលបន្ទាប់ពីការបង់ពន្ធទាំងអស់ (Y – T) ជាប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធ (disposable income) គ្រួសារបែងចែកប្រាក់ចំណូលដែលអាចយកមកប្រើប្រាស់បានរវាងការប្រើប្រាស់ និង ការសន្សំ។

យើងសន្មតថា កម្រិតនៃការប្រើប្រាស់អាស្រ័យដោយផ្ទាល់ទៅលើកម្រិតនៃប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធ។ ប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធកាន់តែច្រើន ការចំណាយប្រើប្រាស់កាន់តែច្រើន។ ដូច្នេះ នាំអោយ៖

$$C = C(Y - T)$$

សមីការនេះ បញ្ជាក់ថាការប្រើប្រាស់ គឺជាអនុគមន៍នៃមុខងារនៃប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធ។ ទំនាក់ទំនងរវាងការប្រើប្រាស់ និង ប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធ ត្រូវបានគេហៅថា "អនុគមន៍ចំណាយប្រើប្រាស់"។

កម្រិតទំនោរចំណាយប្រើប្រាស់ (The marginal propensity to consume - MPC) គឺជាចំនួនដែលចំណាយការប្រើប្រាស់ផ្លាស់ប្តូរ នៅពេលដែលប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធកើនឡើងមួយដុល្លារ។ MPC ស្ថិតនៅចន្លោះសូន្យនិងមួយ: ប្រាក់ចំណូលបន្ថែមមួយដុល្លារបង្កើនការចំណាយប្រើប្រាស់ ប៉ុន្តែតិចជាងមួយដុល្លារ។ ដូច្នេះ ប្រសិនបើ គ្រួសារទទួលបានប្រាក់ចំណូលបន្ថែមដុល្លារ ពួកគេនឹងយកទៅសន្សំមួយចំណែក។ ឧទាហរណ៍៖ ប្រសិនបើ MPC មានចំនួន ០,៧ នោះគ្រួសារនឹងចំណាយ ៧០ សេននៃប្រាក់ចំណូលបន្ថែមក្រោយការបង់ពន្ធ លើទំនិញនិងសេវាកម្ម ហើយយកទៅសន្សំ ៣០ សេន។

រូបភាពទី ៣-៥ បង្ហាញពីអនុគមន៍ចំណាយប្រើប្រាស់។ ជម្រាលអនុគមន៍ចំណាយប្រើប្រាស់ប្រាប់យើងពីការកើនឡើងនៃការប្រើប្រាស់ នៅពេលដែលប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធកើនឡើងមួយដុល្លារ។ នោះគឺជាជម្រាលអនុគមន៍ចំណាយប្រើប្រាស់ គឺ MPC ។

សំនួរ៖

១. នៅចន្លោះឆ្នាំ ២០១៣ និង ២០១៤ ការចំណាយលើការប្រើប្រាស់បានកើនឡើង ២០៨ លានដុល្លារ ខណៈដែលប្រាក់ចំណូលសរុបកើនឡើង ៣២៨ លានដុល្លារ និង ពន្ធរបស់រដ្ឋាភិបាលកើនឡើង ១០០ លានដុល្លារ។ តើ MPC ជាអ្វី?

២. តើមានកត្តាអ្វីផ្សេងទៀតទេ ក្រៅពីចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធ ធ្វើអោយកើនចំណាយប្រើប្រាស់ ឬថយចំណាយប្រើប្រាស់?

ចំលើយ៖

1). Total income: Y = 328$; Taxes = 100$; C = 208$

MPC = C/D.I = 0.912

MPS = S/D.I = 0.088

2). The Determinants of Consumption

ក្រៅពីប្រាក់ចំណូល កត្តាផ្សេងទៀតមិនប្រែប្រួល (ceteris paribus) ត្រូវបានរក្សាអោយថេរ ដើម្បីបង្កើតខ្សែបន្ទាត់ការប្រើប្រាស់។ ដោយសារតែខ្សែបន្ទាត់នៃការប្រើប្រាស់មាននិន្នាការផ្លាស់ប្តូរនៅពេលណាដែល កត្តាទាំងនេះមានការផ្លាស់ប្តូរ។ កត្តាកំណត់សំខាន់ៗមួយចំនួនទៀត សម្រាប់ការចំណាយលើការប្រើប្រាស់គឺ ទ្រព្យសម្បត្តិ អត្រាការប្រាក់ ទំនុកចិត្តអ្នកប្រើប្រាស់ និង ពន្ធ។ ដោយសារទំនាក់ទំនងរវាងការប្រើប្រាស់និងការសន្សំអ្នកកំណត់ទាំងនេះគ្រាន់តែធ្វើការផ្ទុយពីខ្សែសន្សំប៉ុណ្ណោះ។

កត្តាកំណត់នៃការប្រើប្រាស់ ត្រូវបានគេនិយាយថាជាកត្តាដែលផ្សេងទៀតមិនប្រែប្រួល ដែលជាកត្តាកំណត់ទីតាំងនៃខ្សែបន្ទាត់ការប្រើប្រាស់ ដែលបង្ហាញពីទំនាក់ទំនងរវាងការប្រើប្រាស់និងប្រាក់ចំណូល។ ការផ្លាស់ប្តូរកត្តាកំណត់ទាំងនេះ នឹងបណ្តាលឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរខ្សែសង្វាក់ប្រើប្រាស់។ នេះគឺ ផ្អែកលើការពិតដែលថា ជាមួយនឹងការកើនឡើងប្រាក់ចំណូលប្រជាជននឹងមានទំនោរចំណាយច្រើន។ ប៉ុន្តែ មានករណីលើកលែងចំពោះការពិតនេះដូចជា ការចំណាយវេជ្ជសាស្ត្រភ្លាមៗនឹងមិនពឹងផ្អែកលើការកើនឡើងនៃការប្រើប្រាស់នោះទេ ព្រោះមិនចាំបាច់មានការកើនឡើងនូវប្រាក់ចំណូលដើម្បីបង្កើនក្នុងវិក័យប័ត្រវេជ្ជសាស្ត្រទេ។ អ្នកកំណត់ចំណាយលើការប្រើប្រាស់ អាចទទួលបានការផ្លាស់ប្តូរការប្រើប្រាស់ ដូច្នេះ នាំអោយផ្លាស់ប្តូរការសន្សំ។

កត្តាកំណត់ផ្សេងទៀតនៃការប្រើប្រាស់៖

- **អត្រាការប្រាក់** - អត្រាការប្រាក់ខ្ពស់នឹងជម្រុញការខ្ចីប្រាក់ដែលត្រូវបានប្រើដើម្បីផ្តល់ជាទីផ្សារនិងគំនិតថ្មីៗសម្រាប់លទ្ធផលកាន់តែប្រសើរ។ ដូចជាការប្រើប្រាស់នឹងថយចុះហើយការសន្សំនឹងកើនឡើង។

- **ទំនុកចិត្តអ្នកប្រើប្រាស់** - ប្រសិនបើប្រជាជនកាន់តែមានទំនុកចិត្តចំពោះស្ថេរភាពនៃសេដ្ឋកិច្ច ពេលនោះពួកគេទំនងជានឹងចំណាយប្រាក់កាន់តែច្រើន។ ដោយសារមិនមានប្រាក់ចំណូលកើនឡើង ប្រាក់នេះនឹងបានមកពីការសន្សំ។ ដូច្នេះ ការប្រើប្រាស់នឹងកើនឡើង ហើយការសន្សំនឹងថយចុះ។

- **ទ្រព្យសម្បត្តិ** - ការកើនឡើងទ្រព្យសម្បត្តិហិរញ្ញវត្ថុ នឹងជំរុញប្រជាជនឱ្យបង្កើនការប្រើប្រាស់ក្នុងគ្រួសារ ហើយនេះកាត់បន្ថយការសន្សំ។ ប៉ុន្តែការកើនឡើងនៃទ្រព្យសម្បត្តិរូបវន្ត (រថយន្ត ផ្ទះ ជាដើម) នឹងកាត់បន្ថយតម្រូវការក្នុងការទិញទំនិញបែបនេះ ដូច្នេះ នាំអោយមានការថយចុះការប្រើប្រាស់។ នេះអាចជួយសន្សំសំចៃបាន។

- **ពន្ធ** - រដ្ឋាភិបាលប្រមូលពន្ធសម្រាប់សកម្មភាពផ្សេងៗ ដែលបានធ្វើដោយរដ្ឋាភិបាល។ ពន្ធទាំងនេះ គឺជាផ្នែកមួយនៃប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធរបស់ប្រជាជន។ នៅក្នុងន័យនេះ នឹងកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់របស់ប្រជាជន។ ប៉ុន្តែ នៅទីនេះមិនដូចកត្តាកំណត់ផ្សេងទៀតទេ ការសន្សំក៏មានការថយចុះជាមួយនឹងការកើនឡើងពន្ធ។

៣.៣.២ ការចំណាយវិនិយោគ (Investment)

ទាំងក្រុមហ៊ុន និង គ្រួសារទិញទំនិញវិនិយោគ។ ក្រុមហ៊ុននានាទិញទំនិញវិនិយោគ ដើម្បីបន្ថែមទៅនឹងដើមទុនស្តុករបស់ខ្លួន និង ដើម្បីជំនួសដើមទុនដែលមានស្រាប់នៅពេលដែលវាអស់។ គ្រួសារទិញផ្ទះថ្មី ដែលជាផ្នែកមួយនៃការវិនិយោគផងដែរ។ ការវិនិយោគសរុបនៅសហរដ្ឋអាមេរិកជាមធ្យមប្រហែល ១៥ ភាគរយ នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប។

បរិមាណនៃទំនិញវិនិយោគដែលត្រូវការ អាស្រ័យលើអត្រាការប្រាក់ដែលវាស់តម្លៃនៃមូលនិធិដែលប្រើដើម្បីផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានដល់ការវិនិយោគ។ ដើម្បីឱ្យគម្រោងវិនិយោគទទួលបានផលចំណេញត្រឡប់មកវិញរបស់ខ្លួន (ប្រាក់ចំណូលពីផលិតកម្មទំនិញនិងសេវាកម្មដែលបានកើនឡើងនាពេលអនាគត) ត្រូវតែលើសពីការចំណាយរបស់វា (ការទូទាត់សម្រាប់មូលនិធិដែលបានខ្ចី) ។ ប្រសិនបើ

អត្រាការប្រាក់កើនឡើង គម្រោងវិនិយោគតិចនឹងទទួលបានប្រាក់ចំណេញ ហើយបរិមាណនៃទំនិញវិនិយោគដែលមានសេចក្ដីត្រូវការធ្លាក់ចុះ។

figure 3-6

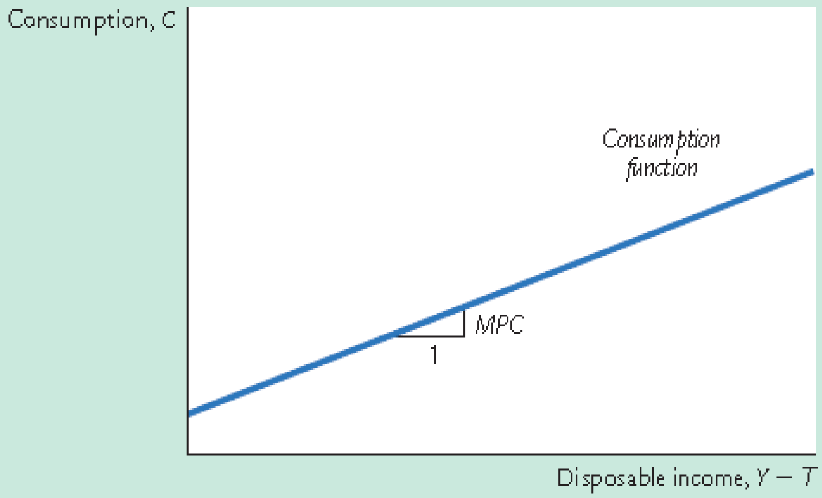

The Consumption Function The consumption function relates consumption C to disposable income Y − T. The marginal propensity to consume MPC is the amount by which consumption increases when disposable income increases by one dollar.

ឧទាហរណ៍៖ ឧបមាថាក្រុមហ៊ុនមួយកំពុងពិចារណាថា តើក្រុមហ៊ុនគួរសាងសង់រោងចក្រតម្លៃ ១ លានដុល្លារ ដែលនឹងផ្ដល់ប្រាក់ចំណេញ ១០ ម៉ឺនដុល្លារក្នុងមួយឆ្នាំ ឬ ១០ ភាគរយ។ ប្រសិនបើអត្រាការប្រាក់ទាបជាង ១០ ភាគរយ ក្រុមហ៊ុនខ្ចីប្រាក់ក្នុងទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុនិងធ្វើការវិនិយោគ។ ប្រសិនបើ អត្រាការប្រាក់ខ្ពស់ជាង ១០ ភាគរយ ក្រុមហ៊ុននឹងបោះបង់ឱកាសវិនិយោគ ហើយមិនសាងសង់រោងចក្រទេ។

ក្រុមហ៊ុនធ្វើការសំរេចចិត្តក្នុងការវិនិយោគដូចគ្នា ទោះបីវាមិនចាំបាច់ខ្ចីប្រាក់ ១ លានដុល្លារ តែប្រើមូលនិធិរបស់ខ្លួន។ ក្រុមហ៊ុនតែងតែដាក់ប្រាក់នេះនៅក្នុងធនាគារ ឬមូលនិធិទីផ្សារប្រាក់ហើយទទួលបានការប្រាក់ពីវា។ ការកសាងរោងចក្រទទួលបានផលចំណេញច្រើនជាងប្រាក់បញ្ញើ ប្រសិនបើអត្រាការប្រាក់ទាបជាងការត្រឡប់មកវិញរបស់រោងចក្រ ១០ ភាគរយ។

អ្នកដែលចង់ទិញផ្ទះថ្មី ប្រឈមនឹងការសម្រេចចិត្តប្រហាក់ប្រហែលគ្នា។ អត្រាការប្រាក់កាន់តែខ្ពស់ ការចំណាយលើការយកប្រាក់កម្ចីមានទ្រព្យបញ្ចាំកាន់តែច្រើន។ ប្រាក់កម្ចីមានទ្រព្យ ១០០,០០០ ដុល្លារ ចំណាយការប្រាក់ថ្លៃ ៨,០០០ ដុល្លារក្នុងមួយឆ្នាំ ប្រសិនបើ អត្រាការប្រាក់ ៨ ភាគរយ និង ១០,០០០ ដុល្លារក្នុងមួយឆ្នាំ ប្រសិនបើអត្រាការប្រាក់ គឺ ១០ ភាគរយ។ នៅពេលអត្រាការប្រាក់កើនឡើង ថ្លៃដើមនៃការកាន់កាប់ផ្ទះកើនឡើង ហើយតម្រូវការផ្ទះថ្មីក៏ធ្លាក់ចុះ។

នៅពេលសិក្សាពីតួនាទីនៃអត្រាការប្រាក់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច អ្នកសេដ្ឋកិច្ចបែងចែករវាងអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ និង អត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដ។ ភាពខុសគ្នានេះ គឺទាក់ទងនៅពេលកម្រិតទាំងមូលនៃតម្លៃកំពុងផ្លាស់ប្តូរ។ អត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ គឺជាអត្រាការប្រាក់ដូចដែលបានរាយការណ៍ជាធម្មតា: វាគឺជាអត្រាការប្រាក់ដែលវិនិយោគិនចំណាយដើម្បីខ្ចីប្រាក់។ អត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដ គឺជាអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ដែលត្រូវបានកែតម្រូវសម្រាប់ផលប៉ះពាល់នៃអតិផរណា។ ប្រសិនបើ អត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ គឺ ៨ ភាគរយ ហើយអត្រាអតិផរណាគឺ ៣ ភាគរយ បន្ទាប់មកអត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដ គឺ ៥ ភាគរយ។ ក្នុងជំពូកទី ៤ យើងពិភាក្សាអំពីទំនាក់ទំនងរវាងអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ និងអត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដ។ នៅទីនេះ វាគ្រប់គ្រាន់ហើយក្នុងការកត់សម្គាល់ថាអត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដវាស់ស្ទង់ចំណាយពិតប្រាកដនៃប្រាក់កម្ចី ហើយដូច្នេះកំណត់បរិមាណនៃការវិនិយោគ។

យើងអាចសង្ខេបការពិភាក្សានេះ ជាមួយសមីការទាក់ទងនឹងការវិនិយោគ I ទៅនឹងអត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដ r:

$$I = I(r)$$

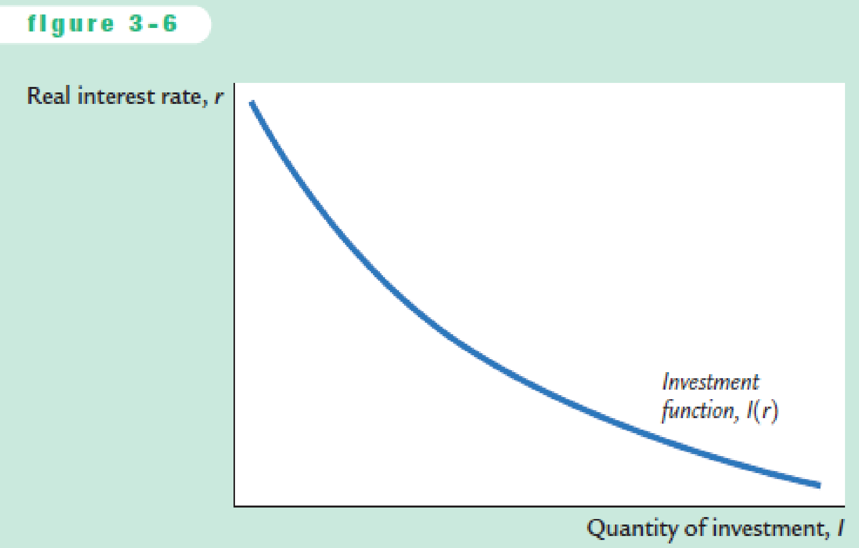

The Investment Function The investment function relates the quantity of investment I to the real interest rate r. Investment depends on the real interest rate because the interest rate is the cost of borrowing. The investment function slopes downward: when the interest rate rises, fewer investment projects are profitable.

រូបភាពទី ៣-៦ បង្ហាញពីមុខងារវិនិយោគនេះ។ វាធ្លាក់ចុះយឺតព្រោះនៅពេលអត្រាការប្រាក់កើនឡើង បរិមាណនៃការវិនិយោគដែលបានទាមទារធ្លាក់ចុះ។

៣.៣.៣ ចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាល

ការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាល គឺជាសមាសធាតុទីបីនៃតម្រូវការទំនិញនិងសេវាកម្ម។ រដ្ឋាភិបាលសហព័ន្ធទិញ កាំភ្លើង មីស៊ីល និង សេវាកម្មរបស់បុគ្គលិករដ្ឋាភិបាល។ រដ្ឋាភិបាលក្នុងតំបន់ទិញសៀវភៅ បណ្ណាល័យ សាងសង់សាលារៀន និង ជួលគ្រូ។ រដ្ឋាភិបាលគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ សាងសង់ផ្លូវថ្នល់ និងការងារសាធារណៈផ្សេងៗទៀត។ ប្រតិបត្តិការទាំងអស់នេះ បង្កើតបានជាការទិញទំនិញនិងសេវាកម្មរបស់រដ្ឋាភិបាលដែលមានប្រហែល ២០ ភាគរយ នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបនៅសហរដ្ឋអាមេរិក។

ការទិញទាំងនេះ គ្រាន់តែជាការចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាលមួយប្រភេទប៉ុណ្ណោះ។ ប្រភេទផ្សេងទៀត គឺជាការផ្ទេរប្រាក់ទៅឱ្យគ្រួសារដូចជា សុខុមាលភាពសម្រាប់ជនក្រីក្រ និង ការទូទាត់របបសន្តិសុខសង្គមសម្រាប់មនុស្សចាស់ជរា។ មិនដូចការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាលទេ ការទូទាត់ការផ្ទេរមិនត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីជាថ្នូរនឹងលទ្ធផលនៃទំនិញនិងសេវាកម្មរបស់សេដ្ឋកិច្ចមួយចំនួនទេ។ ដូច្នេះ ពួកវាមិនត្រូវបានរាប់បញ្ចូលក្នុងអថេរ G ទេ។

ការទូទាត់ការផ្ទេរប្រាក់ ធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់តម្រូវការទំនិញនិងសេវាកម្មដោយប្រយោល។ ការចំណាយប្រាក់ផ្ទេរ គឺផ្ទុយនឹងការហូតពន្ធ: ពួកគេបង្កើនប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធរបស់គ្រួសារដូចគ្នានឹងពន្ធកាត់បន្ថយប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធ។ ដូច្នេះ ការកើនឡើងនៃការចំណាយប្រាក់ផ្ទេរដែលបានផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានដោយការកើនឡើងនៃពន្ធ ដែលធ្វើឱ្យប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធមិនផ្លាស់ប្តូរ។ ឥឡូវនេះ យើងអាចកែសម្រួលនិយមន័យរបស់យើងនៃពន្ធ (T) ដក ការចំណាយប្រាក់ផ្ទេរ។ ប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធ Y - T រួមមានទាំងផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាននៃពន្ធ និង ផលប៉ះពាល់វិជ្ជមាននៃការចំណាយប្រាក់ផ្ទេរ។

ប្រសិនបើ ការចំណាយទិញរបស់រដ្ឋាភិបាលស្មើនឹង ពន្ធដកការចំណាយប្រាក់ផ្ទេរ បន្ទាប់មក G = T ហើយរដ្ឋាភិបាលមាន**តុល្យភាពថវិកា**។ ប្រសិនបើ G លើសពី T រដ្ឋាភិបាលនឹងជួប**ឱនភាពថវិកា** ដែលវាផ្តល់មូលនិធិបង្គ្រប់ដោយការកើនឡើងបំណុលរដ្ឋាភិបាល ពោលគឺតាមរយៈការខ្ចីប្រាក់នៅក្នុងទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុ។ ប្រសិនបើ G គឺតិចជាង T រដ្ឋាភិបាលនឹងមាន**អតិរេកថវិកា** ដែលវាអាចប្រើដើម្បីសងបំណុលដែលមិនទាន់សងខ្លះ។

នៅទីនេះ យើងមិនព្យាយាមពន្យល់ពីដំណើរការនយោបាយដែលនាំឱ្យមានគោលនយោបាយសារពើពន្ធជាក់លាក់មួយ ពោលគឺដល់កម្រិតនៃការទិញនិងពន្ធរបស់រដ្ឋាភិបាល។ ផ្ទុយទៅវិញយើងយកការទិញនិងពន្ធរបស់រដ្ឋាភិបាលជាអថេរដែលអាចដំណើរការបាន។ ដូច្នេះ សូមបញ្ជាក់ថាអថេរទាំងនេះគឺថេរ ដែលស្ថិតនៅក្រៅគំរូនៃប្រាក់ចំណូលជាតិ។ យើងសរសេរៈ

$$G = \bar{G}.$$
$$T = \bar{T}.$$

ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ យើងចង់ពិនិត្យមើលផលប៉ះពាល់នៃគោលនយោបាយសារពើពន្ធលើអថេរដែលបានកំណត់នៅក្នុងគំរូអថេរអតិសុខុមប្រាណ។ អថេរដែលអាចបង្ករឱ្យមាននៅទីនេះ គឺការប្រើប្រាស់ការវិនិយោគនិងអត្រាការប្រាក់។

៣.៤ តើអ្វីដែលនាំមកនូវការផ្គត់ផ្គង់និងតំរូវការសំរាប់ទំនិញនិងសេវាកម្មឱ្យមានសមតា?

ឥឡូវនេះ យើងបានមកជារង្វង់ពេញលេញនៅក្នុងដ្យាក្រាមលំហូររាងជារង្វង់រូបភាពទី ៣-១។ យើងបានចាប់ផ្តើមដោយការពិនិត្យមើលការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញនិងសេវាកម្ម ហើយយើងទើបតែពិភាក្សាអំពីតម្រូវការសម្រាប់ពួកគេ។ តើយើងអាចដឹងយ៉ាងដូចម្តេច ថាលំហូរទាំងអស់មានតុល្យភាព? និយាយម្យ៉ាងទៀត តើអ្វីដែលធានាថាផលបូកនៃការប្រើប្រាស់ការវិនិយោគនិងការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាលស្មើនឹងបរិមាណទិន្នផលដែលបានផលិត? យើងនឹងឃើញថានៅក្នុងគំរូបែបក្លាស៊ិកនេះ អត្រាការប្រាក់មានតួនាទីសំខាន់ក្នុងការផ្គត់ផ្គង់និងតំរូវការឱ្យមានលំនឹងសមតា។

មានវិធីពីរយ៉ាង ដើម្បីគិតពីតួនាទីនៃអត្រាការប្រាក់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។ យើងអាចពិចារណាពីរបៀបដែលអត្រាការប្រាក់ប៉ះពាល់ដល់ការផ្គត់ផ្គង់និងតម្រូវការទំនិញឬសេវាកម្ម។ ឬយើងអាចពិចារណាពីរបៀបដែលអត្រាការប្រាក់ជះឥទ្ធិពលដល់ការផ្គត់ផ្គង់និងតំរូវការសំរាប់ប្រាក់កម្ចី ដែលអាចខ្ចីបាន។

៣.៤.១ លំនឹងសមតានៅក្នុងទីផ្សារទំនិញនិងសេវាកម្ម៖ ការផ្គត់ផ្គង់និងតម្រូវការសម្រាប់ទិន្នផលសេដ្ឋកិច្ច

សមីការខាងក្រោមនេះ សង្ខេបពីការពិភាក្សាអំពីតំរូវការទំនិញនិងសេវាកម្មក្នុងផ្នែកទី ៣.៣៖

$$Y = C + I + G.$$
$$C = C(Y - T).$$
$$I = I(r).$$
$$G = \bar{G}.$$
$$T = \bar{T}.$$

តម្រូវការសម្រាប់ទិន្នផលសេដ្ឋកិច្ច គឺបានមកពីការប្រើប្រាស់ការវិនិយោគនិងការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាល។ ការប្រើប្រាស់ អាស្រ័យលើប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធ។ ការវិនិយោគ អាស្រ័យលើអត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដ។ និង ការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាលនិងពន្ធ គឺជាអថេរខាងក្រៅដែលអាចកំនត់ដោយអ្នកធ្វើគោលនយោបាយសារពើពន្ធ។

ចំពោះការវិភាគនេះ សូមបន្ថែមអ្វីដែលយើងបានដឹងអំពីការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញនិងសេវាកម្មក្នុងផ្នែកទី ៣.១។ នៅទីនោះ យើងបានឃើញថាកត្តាផលិតកម្មនិងមុខងារផលិតកម្មកំណត់បរិមាណទិន្នផលដែលផ្គត់ផ្គង់ដល់សេដ្ឋកិច្ច៖

$$\begin{aligned} Y &= F(\bar{K}, \bar{L}) \\ &= \bar{Y}. \end{aligned}$$

ឥឡូវចូររួមបញ្ចូលសមីការទាំងនេះ ដែលពិពណ៌នាអំពីការផ្គត់ផ្គង់និងតម្រូវការសម្រាប់ទិន្នផល។ ប្រសិនបើយើង ជំនួសមុខងារប្រើប្រាស់និងមុខងារវិនិយោគទៅក្នុងអត្តសញ្ញាណគណនីប្រាក់ចំណូលជាតិយើងនឹងទទួលបាន

$$Y = C(Y - T) + I(r) + G.$$

ដោយសារតែអថេរ G និង T គឺថេរដោយគោលការណ៍ ហើយកំរិតនៃលទ្ធផល Y គឺថេរដោយសារកត្តាផលិតកម្មនិងមុខងារផលិតកម្មយើងអាចសរសេរ

$$\bar{Y} = C(\bar{Y} - \bar{T}) + I(r) + \bar{G}.$$

សមីការនេះ បញ្ជាក់ថាការផ្គត់ផ្គង់ទិន្នផលស្មើនឹងតម្រូវការរបស់ខ្លួនដែលជាផលបូកនៃការប្រើប្រាស់ការវិនិយោគនិងការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាល។

កត់សម្គាល់ថាអត្រាការប្រាក់ r គឺជាអថេរតែមួយគត់ដែលមិនបានកំណត់រួចហើយនៅក្នុងសមីការចុងក្រោយ។ នេះក៏ព្រោះតែ អត្រាការប្រាក់នៅតែមានតួនាទីសំខាន់៖ ត្រូវកែតម្រូវដើម្បីធានាថាតំរូវការទំនិញស្មើនឹងការផ្គត់ផ្គង់។ អត្រាការប្រាក់កាន់តែខ្ពស់ កំរិតវិនិយោគកាន់តែទាប ហើយដូច្នេះតម្រូវការទំនិញនិងសេវាកម្មថយចុះ C + I + G។ ប្រសិនបើ អត្រាការប្រាក់ខ្ពស់ពេក ការវិនិយោគទាបពេក នោះនាំអោយតំរូវការសំរាប់ទិន្នផល ទាបជាងការផ្គត់ផ្គង់។ ប្រសិនបើ អត្រាការប្រាក់ទាបពេក ការវិនិយោគខ្ពស់ពេក នាំអោយតម្រូវការលើសពីការផ្គត់ផ្គង់។ ក្នុងអត្រាការប្រាក់លំនឹងសមតា តម្រូវការទំនិញនិងសេវាកម្មស្មើនឹងការផ្គត់ផ្គង់។

ការសន្និដ្ឋាននេះ អាចហាក់ដូចជាអាថ៌កំបាំងខ្លះ។ គេអាចចូលថា តើអត្រាការប្រាក់អាចឈានដល់កម្រិតណាដែលធ្វើឱ្យមានតុល្យភាពរវាងការផ្គត់ផ្គង់និងតម្រូវការទំនិញនិងសេវាកម្ម។ វិធីដែលល្អបំផុតដើម្បីឆ្លើយសំណួរនេះ គឺត្រូវពិចារណាថា តើទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុសមនឹងសាច់រឿងយ៉ាងដូចម្តេច។

៣.៤.២ លំនឹងក្នុងទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុ៖ ការផ្គត់ផ្គង់និងតម្រូវការសម្រាប់កម្ចីមូលនិធិ

ដោយសារតែអត្រាការប្រាក់ គឺជាថ្លៃដើមនៃការខ្ចីប្រាក់និងប្រាក់ត្រូវសងវិលត្រឡប់នៅការផ្តល់ប្រាក់កម្ចីនៅក្នុងទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុ យើងអាចយល់កាន់តែច្បាស់ពីតួនាទីនៃអត្រាការប្រាក់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចដោយគិតអំពីទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុ។ ដើម្បីធ្វើដូចនេះ យើងត្រូវសរសេរអត្តសញ្ញាណគណនីចំណូលជាតិឡើងវិញជា៖

$$Y - C - G = I.$$

ទម្រង់ Y – C – G គឺជាផលិតផលដែលនៅសល់បន្ទាប់ពីសេចក្តីត្រូវការរបស់អ្នកប្រើប្រាស់និងរដ្ឋាភិបាល ត្រូវបានបំពេញ។ វាត្រូវបានគេហៅថា "ការសន្សំជាតិ" ឬ ការសន្សំ (S) ធម្មតា។ នៅក្នុងទម្រង់នេះ អត្តសញ្ញាណគណនីប្រាក់ចំណូលជាតិ បង្ហាញថាការសន្សំស្មើការវិនិយោគ។

ដើម្បីយល់ឱ្យកាន់តែច្បាស់អំពីអត្តសញ្ញាណនេះ យើងអាចបែងចែកការសន្សំជាតិជាពីរផ្នែក ដែលផ្នែកមួយតំណាងឱ្យការសន្សំរបស់វិស័យឯកជន និង មួយទៀតតំណាងឱ្យការសន្សំរបស់រដ្ឋាភិបាល៖

$$(Y - T - C) + (T - G) = I.$$

ទម្រង់ (Y - T - C) គឺជាចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធ ដក ការចំណាយប្រើប្រាស់ ដែលនោះជាការសន្សំឯកជន (Private Saving)។ ទម្រង់ (T - G) គឺជាចំណូលរបស់រដ្ឋាភិបាល ដកនឹងចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាល ដែលនោះជាការសន្សំសាធារណៈ (Public Saving)។ (ប្រសិនបើការចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាលលើសពីចំណូលរដ្ឋាភិបាល រដ្ឋាភិបាលនឹងមានឱនភាពថវិកា ហើយការសន្សំសាធារណៈ គឺអវិជ្ជមាន។) ការសន្សំជាតិ (National Saving) គឺជាផលបូកនៃការសន្សំឯកជន និង ការសន្សំសាធារណៈ។

ដ្យាក្រាមលំហូរវិល ក្នុងរូបភាព ៣-១ បង្ហាញពីការបកស្រាយសមីការនេះ៖ សមីការនេះ ចែងថាលំហូរចូលទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុ (ការសន្សំឯកជននិងការសន្សំសាធារណៈ) ត្រូវតែថ្លឹងថ្លែងលំហូរចេញពីទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុ (ការវិនិយោគ)។

ដើម្បីមើលពីរបៀបដែលអត្រាការប្រាក់ នាំមកនូវទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុឱ្យមានលំនឹងសមតា ដែលជំនួសមុខងារប្រើប្រាស់និងមុខងារវិនិយោគទៅក្នុងអត្តសញ្ញាណគណនីប្រាក់ចំណូលជាតិ៖

$$Y - C(Y - T) - G = I(r).$$

បន្ទាប់មក ចំណាំថា G និង T គឺថេរតាមគោលការណ៍ ហើយ Y គឺថេរតាមកត្តាផលិតកម្ម និងអនុគមន៍ផលិតកម្ម:

$$\bar{Y} - C(\bar{Y} - \bar{T}) - \bar{G} = I(r)$$
$$\bar{S} = I(r).$$

ផ្នែកខាងឆ្វេងនៃសមីការនេះ បង្ហាញថាការសន្សំជាតិពឹងផ្អែកលើប្រាក់ចំណូល Y និងអថេរគោលនយោបាយសារពើពន្ធ G និង T។ ចំពោះតម្លៃថេរនៃ Y, G និង T ការសន្សំជាតិ S គឺថេរ។ ផ្នែកខាងស្តាំនៃសមីការ បង្ហាញថាការវិនិយោគអាស្រ័យលើអត្រាការប្រាក់។

រូបភាពទី ៣-៧ ការសន្សំនិងវិនិយោគជាអនុគមន៍នៃអត្រាការប្រាក់។ មុខងារសន្សំគឺជាបន្ទាត់បញ្ឈរ ពីព្រោះនៅក្នុងការសន្សំ ម៉ូដែលនេះមិនអាស្រ័យលើអត្រាការប្រាក់ទេ (ទោះបីយើងបន្ធូរការសន្មត់នេះនៅពេលក្រោយក៏ដោយ) មុខងារវិនិយោគធ្លាក់ចុះ៖ អត្រាការប្រាក់កាន់តែខ្ពស់ គំរោងវិនិយោគមានផលចំណេញតិចតួច។

figure 3-7

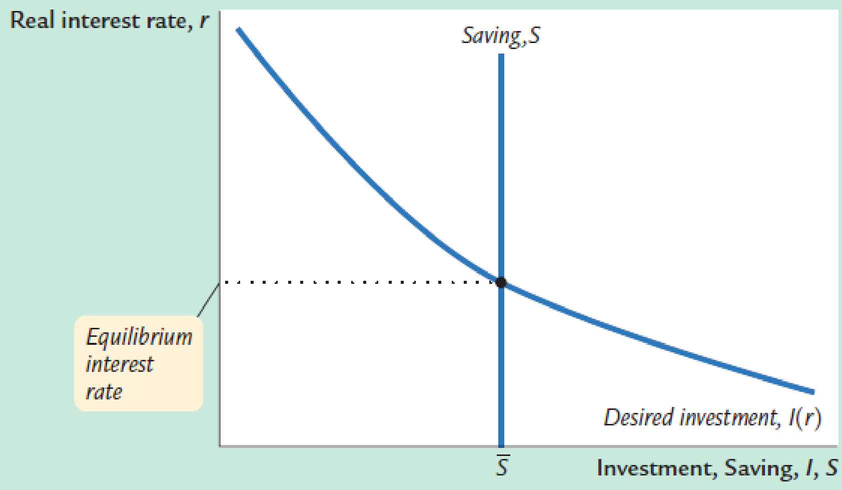

Saving, Investment, and the Interest Rate The interest rate adjusts to bring saving and investment into balance. The vertical line represents saving—the supply of loanable funds. The downward-sloping line represents investment—the demand for loanable funds. The intersection of these two curves determines the equilibrium interest rate.

បើយើងក្រឡេកមើលមួយភ្លែតនៅរូបភាពទី ៣-៧ គេអាចគិតថាវាជាដ្យាក្រាមការផ្គត់ផ្គង់និងដ្យាក្រាមសម្រាប់ទំនិញពិសេស។ ជាការពិត ការសន្សំនិងការវិនិយោគអាចត្រូវបានបកស្រាយទាក់ទងនឹងការផ្គត់ផ្គង់និងតម្រូវការ។ ក្នុងករណីនេះ "ទំនិញ" គឺជាមូលនិធិដែលអាចខ្ចីបាន ហើយ "តម្លៃ"

របស់វាគឺ អត្រាការប្រាក់។ ការសន្សំ គឺជាការផ្គត់ផ្គង់កម្ចីមូលនិធិគ្រួសារ ដែលអាចអោយខ្ចីទៅអ្នកវិនិយោគ ឬ ទទួលបានការប្រាក់តាមរយៈការសន្សំនៅក្នុងធនាគារ ដែលធនាគារនឹងផ្តល់កម្ចីទៅអ្នកមានតម្រូវការបន្ត។ ការវិនិយោគ គឺជាតម្រូវការសម្រាប់មូលនិធិដែលអាចខ្ចីបាន - វិនិយោគិនខ្ចីប្រាក់ពីសាធារណជន ដោយការលក់សញ្ញាប័ណ្ណ ឬដោយប្រយោល តាមរយៈការខ្ចីប្រាក់ពីធនាគារ។ ដោយសារតែការវិនិយោគអាស្រ័យលើអត្រាការប្រាក់ បរិមាណនៃប្រាក់កម្ចីដែលត្រូវការ អាចពឹងផ្អែកលើអត្រាការប្រាក់ផងដែរ។

អត្រាការប្រាក់ កែតម្រូវរហូតដល់ចំនួនដែលក្រុមហ៊ុនចង់បានដើម្បីវិនិយោគ ស្មើនឹងចំនួនដែលគ្រួសារចង់សន្សំ។ បើសិន អត្រាការប្រាក់ទាបពេក អ្នកវិនិយោគចង់បានបន្ថែមទៀតនៃផលិតផលសេដ្ឋកិច្ចជាងគ្រួសារដែលចង់សន្សំ។ សមមូលភាព បរិមាណនៃមូលនិធិកម្ចី មានសេចក្តីត្រូវការលើសបរិមាណនៃការផ្គត់ផ្គង់។ នៅពេលរឿងនេះកើតឡើង អត្រាការប្រាក់កើនឡើង។ ផ្ទុយមកវិញ បើសិន អត្រាការប្រាក់កើនខ្ពស់ ផ្នែកគ្រួសារចង់សន្សំច្រើនជាងមុន ច្រើនជាងក្រុមហ៊ុនដែលចង់វិនិយោគដោយសារបរិមាណផ្គត់ផ្គង់នៃមូលនិធិកម្ចី ច្រើនជាងបរិមាណសេចក្តីត្រូវការ ដែលបណ្តាលអោយអត្រាការប្រាក់ធ្លាក់ចុះ។ អត្រាការប្រាក់សមតា គឺត្រូវបានរកឃើញនៅត្រង់ចំនុចនៃខ្សែកោងពីរកាត់គ្នា។ ក្នុងអត្រាការប្រាក់មានលំនឹងសមតា បំណងប្រាថ្នារបស់ផ្នែកគ្រួសារក្នុងការសន្សំស្មើនឹងបំណងប្រាថ្នារបស់ក្រុមហ៊ុនក្នុងការធ្វើវិនិយោគទុន ហើយបរិមាណនៃប្រាក់កម្ចីដែលបានផ្តល់ឱ្យស្មើនឹងចំនួនទឹកប្រាក់ដែលត្រូវការ។

៣.៤.៣ បម្រែបម្រួលការសន្សំៈ ផលប៉ះពាល់នៃគោលនយោបាយសារពើពន្ធ

យើងអាចប្រើគំរូរបស់យើង ដើម្បីបង្ហាញពីរបៀបដែលគោលនយោបាយសារពើពន្ធជះឥទ្ធិពលដល់សេដ្ឋកិច្ច។ នៅពេលរដ្ឋាភិបាលផ្លាស់ប្តូរការចំណាយ ឬ កម្រិតពន្ធ វាជះឥទ្ធិពលដល់តំរូវការសំរាប់ផលិតផលសេដ្ឋកិច្ចនៃទំនិញនិងសេវាកម្ម និង ការផ្លាស់ប្តូរការសន្សំជាតិ ការវិនិយោគ និង អត្រាការប្រាក់សមតា។

ការកើនការចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាល ដំបូងពិចារណាផលប៉ះពាល់នៃការកើនឡើងនៃការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាលចំនួន ΔG។ ផលប៉ះពាល់ភ្លាមៗ គឺបង្កើនតម្រូវការទំនិញនិងសេវាកម្មដោយ ΔG។ ប៉ុន្តែចាប់តាំងពីទិន្នផលសរុបគឺថេរដោយកត្តាផលិតកម្ម ការកើនឡើងនៃការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាល ត្រូវតែឆ្លើយតបទៅនឹងការថយចុះនៃប្រភេទតម្រូវការផ្សេងទៀត។ ដោយសារតែប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់

ពន្ធ Y - T មិនមានការផ្លាស់ប្តូរ ការប្រើប្រាស់ C ក៏មិនមានការផ្លាស់ប្តូរដែរ។ ការកើនឡើងនូវចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាល ត្រូវតែជួបស្មើគ្នានឹងការថយចុះការវិនិយោគ។

ជាហេតុដែលការវិនិយោគធ្លាក់ចុះ នាំអោយអត្រាការប្រាក់ត្រូវតែកើនឡើង។ ដូច្នេះ ការកើនឡើងនៃការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាល ធ្វើឱ្យអត្រាការប្រាក់កើនឡើង ហើយការវិនិយោគថយចុះ។ ការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាលត្រូវបានគេនិយាយថានឹងរុញច្រានការវិនិយោគ។

ដើម្បីយល់ពីផលប៉ះពាល់នៃការកើនឡើងនៃការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាល ពិចារណាផលប៉ះពាល់លើទីផ្សារសម្រាប់មូលនិធិដែលអាចខ្ចីបាន។ ដោយសារតែការកើនឡើងនៃការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាលមិនត្រូវបានអមដោយការកើនឡើងនៃពន្ធ រដ្ឋាភិបាលផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានដល់ការចំណាយបន្ថែមដោយការខ្ចី ពោលគឺតាមរយៈការកាត់បន្ថយការសន្សំសាធារណៈ។ ជាមួយនឹងការសន្សំឯកជនមិនមានការផ្លាស់ប្តូរទេ ដែលការខ្ចីប្រាក់របស់រដ្ឋាភិបាលនេះ នាំអោយកាត់បន្ថយការសន្សំជាតិ។ ដូចរូបភាពទី ៣-៨ បង្ហាញថាការកាត់បន្ថយការសន្សំជាតិ ត្រូវបានតំណាងដោយការផ្លាស់ប្តូរខាងឆ្វេងក្នុងការផ្គត់ផ្គង់មូលនិធិដែលអាចខ្ចីបានសម្រាប់ការវិនិយោគ។ ក្នុងអត្រាការប្រាក់ដំបូង តម្រូវការមូលនិធិដែលអាចខ្ចីបានលើសពីការផ្គត់ផ្គង់។ អត្រាការប្រាក់សមតាកើនឡើង ដល់ចំណុចដែលការវិនិយោគចង់បានឆ្លងកាត់ចំនុចសន្សំថ្មី។ ដូច្នេះ ការកើនឡើងនៃការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាលបណ្តាលឱ្យអត្រាការប្រាក់កើនឡើងពី R_1 ដល់ R_2 ។

figure 3-8

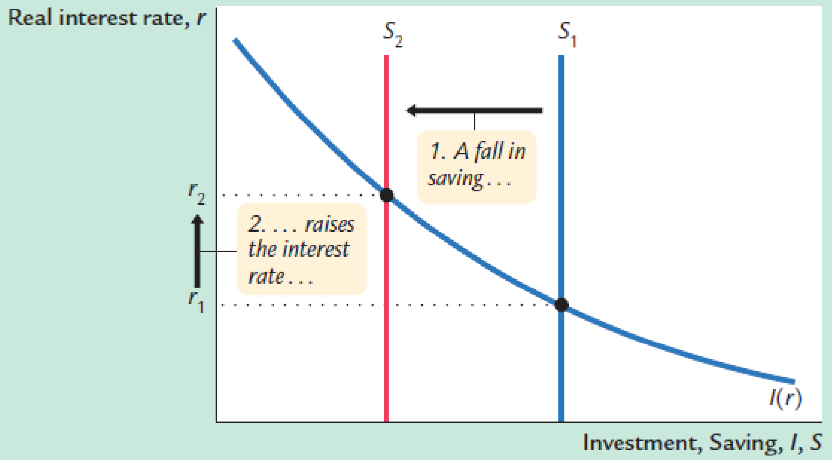

A Reduction in Saving A reduction in saving, possibly the result of a change in fiscal policy, shifts the saving schedule to the left. The new equilibrium is the point at which the new saving schedule crosses the investment schedule. A reduction in saving lowers the amount of investment and raises the interest rate. Fiscal-policy actions that reduce saving are said to crowd out investment.

ការថយចុះពន្ធ ឥឡូវនេះ ពិចារណាលើការកាត់បន្ថយពន្ធ ΔT។ ផលប៉ះពាល់ភ្លាមៗនៃការកាត់បន្ថយពន្ធ គឺដើម្បីបង្កើនប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធ ហើយដូច្នេះ ដើម្បីបង្កើនការចំណាយប្រើប្រាស់។ ប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធកើនឡើងដោយ ΔT ហើយចំណាយការប្រើប្រាស់កើនឡើង

ដោយចំនួនស្មើនឹង ΔT គុណនឹង ចំណាយប្រើប្រាស់បន្ថែមក្រោយការបង់ពន្ធ MPC-Marginal Propensity to Consume ។ ការកើនឡើងខ្ពស់នៃ MPC នាំអោយមានផលប៉ះពាល់កាន់តែធំនៃការកាត់បន្ថយពន្ធលើចំណាយការប្រើប្រាស់។

ដោយសារតែទិន្នផលសេដ្ឋកិច្ច ត្រូវបានកំណត់ថេរដោយកត្តាផលិតកម្ម និង កម្រិតនៃការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាល គឺថេរដោយរដ្ឋាភិបាល ដែលការកើនឡើងនៃការប្រើប្រាស់ត្រូវតែឆ្លើយតបដោយការធ្លាក់ចុះនៃការវិនិយោគ។ ការវិនិយោគធ្លាក់ចុះ អត្រាការប្រាក់ត្រូវតែកើនឡើង។ ដូច្នេះ ការកាត់បន្ថយពន្ធដូចជា ការកើនឡើងនៃការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាល រុញច្រានការវិនិយោគ និង បង្កើនអត្រាការប្រាក់។

យើងក៏អាចវិភាគផលប៉ះពាល់នៃការកាត់បន្ថយពន្ធ ដោយមើលទៅលើ ការសន្សំ និង ការវិនិយោគ។ ដោយសារតែការកាត់បន្ថយពន្ធ បង្កើនប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធ ΔT ការប្រើប្រាស់បានកើនឡើងដោយ MPC x ΔT។ ការសន្សំជាតិ S ដែលស្មើនឹង Y – C – G ធ្លាក់ចុះចំនួនដូចគ្នានឹងការកើនឡើងនៃការចំណាយប្រើប្រាស់។ ដូចក្នុងរូបភាពទី ៣-៨ ការកាត់បន្ថយការសន្សំ ធ្វើអោយរំកិលខ្សែកោងការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់កម្ចីទៅខាងឆ្វេង ដែលបង្កើនអត្រាការប្រាក់សមតា និង ធ្វើឲ្យថយចុះការវិនិយោគ។

៣.៤.៤ បម្រែបម្រួលសេចក្តីត្រូវការវិនិយោគ

រហូតមកដល់ពេលនេះ យើងបានពិភាក្សាពីរបៀបដែលគោលនយោបាយសារពើពន្ធ អាចផ្លាស់ប្តូរការសន្សំជាតិ។ យើងក៏អាចប្រើគំរូរបស់យើង ដើម្បីពិនិត្យមើលផ្នែកម្ខាងទៀតនៃទីផ្សារ ពោលគឺតម្រូវការសម្រាប់ការវិនិយោគ។ នៅក្នុងផ្នែកនេះ យើងពិនិត្យមើលមូលហេតុនិងផលប៉ះពាល់នៃការផ្លាស់ប្តូរតម្រូវការវិនិយោគ។

ហេតុផលមួយដែលតម្រូវការវិនិយោគអាចកើនឡើង គឺការច្នៃប្រឌិតបច្ចេកវិទ្យា។ ឧបមាថាមានអ្នកណាម្នាក់បង្កើតបច្ចេកវិទ្យាថ្មីដូចជា ផ្លូវដែក រឺ កុំព្យូទ័រ។ មុនពេលក្រុមហ៊ុន ឬ គ្រួសារ អាចទាញយកអត្ថប្រយោជន៍ពីការច្នៃប្រឌិត វាត្រូវតែទិញទំនិញវិនិយោគ។ ការច្នៃប្រឌិតផ្លូវដែកមិនមានតម្លៃទេ រហូតដល់រថយន្តផ្លូវដែកត្រូវបានផលិតហើយផ្លូវដែកត្រូវបានដាក់។ គំនិតនៃកុំព្យូទ័រមិនមានផលិតភាព ទាល់តែកុំព្យូទ័រត្រូវបានផលិត។ ដូច្នេះ ការច្នៃប្រឌិតបច្ចេកវិទ្យានាំឱ្យមានការកើនឡើងនូវតម្រូវការវិនិយោគ។

តម្រូវការវិនិយោគ ក៏អាចផ្លាស់ប្តូរបានដែរ ពីព្រោះរដ្ឋាភិបាលលើកទឹកចិត្ត ឬ មិនលើកទឹកចិត្តដល់ការវិនិយោគតាមរយៈច្បាប់ពន្ធ។ ឧទាហរណ៍សន្មតថា រដ្ឋាភិបាលតំឡើងពន្ធលើប្រាក់ចំណូលផ្ទាល់ខ្លួននិងប្រើប្រាស់ប្រាក់ចំណូលបន្ថែម ដើម្បីផ្តល់ការកាត់ពន្ធសំរាប់អ្នកដែលវិនិយោគលើដើមទុនថ្មី។ ការផ្លាស់ប្តូរច្បាប់ពន្ធបែបនេះ ធ្វើឱ្យគម្រោងវិនិយោគកាន់តែមានផលចំណេញ ហើយដូចជាការច្នៃប្រឌិតបច្ចេកវិទ្យាបង្កើនតម្រូវការសម្រាប់ទំនិញវិនិយោគ។

រូបភាព ៣-១០ បង្ហាញពីផលប៉ះពាល់នៃការកើនឡើងនៃតម្រូវការវិនិយោគ។ ក្នុងអត្រាការប្រាក់ ដែលបានផ្តល់ឱ្យតម្រូវការសម្រាប់ទំនិញវិនិយោគ (និងសម្រាប់មូលនិធិដែលអាចខ្ចីបាន) គឺខ្ពស់ជាង។ ការកើនឡើងនៃតម្រូវការនេះ ត្រូវបានតំណាងដោយការផ្លាស់ប្តូរខ្សែកោងវិនិយោគទៅខាងស្តាំ។ សេដ្ឋកិច្ចបានផ្លាស់ប្តូរពីលំនឹងសមតាចាស់ចំណុច A ដល់លំនឹងសមតាថ្មីចំណុច B។

ផលប៉ះពាល់គួរឱ្យភ្ញាក់ផ្អើលនៃរូបភាពទី ៣-១០ គឺថាបរិមាណវិនិយោគមានលំនឹងសមតាមិនមានការផ្លាស់ប្តូរទេ។ ក្រោមការសន្មតរបស់យើង កម្រិតនៃការសន្សំថេរកំណត់ចំនួនទឹកប្រាក់នៃការវិនិយោគ។ និយាយម្យ៉ាងទៀត មានការផ្គត់ផ្គង់ថេរនៃប្រាក់កម្ចី។ ការកើនឡើងនូវតម្រូវការវិនិយោគ គ្រាន់តែបង្កើនកម្រិតអត្រាការប្រាក់មានលំនឹងសមតាប៉ុណ្ណោះ។

figure 3-10

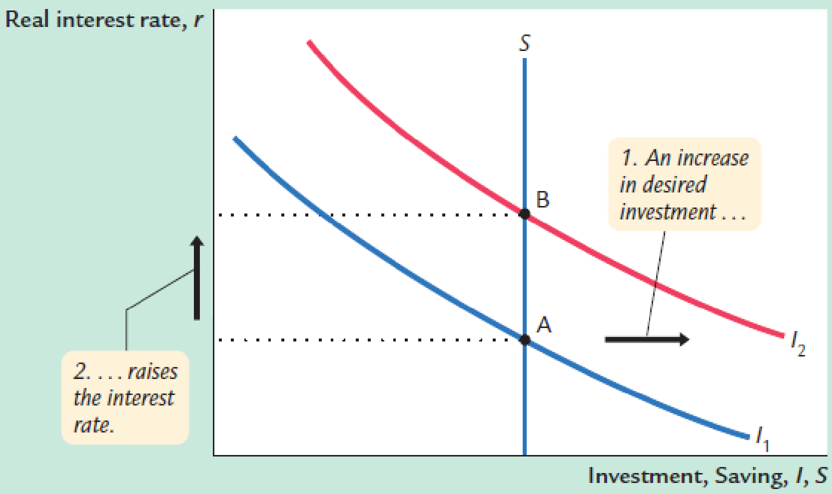

An Increase in the Demand for Investment An increase in the demand for investment goods shifts the investment schedule to the right. At any given interest rate, the amount of investment is greater. The equilibrium moves from point A to point B. Because the amount of saving is fixed, the increase in investment demand raises the interest rate while leaving the equilibrium amount of investment unchanged.

យើងនឹងអាចឈានដល់ការសន្និដ្ឋានខុសគ្នា ទោះយ៉ាងណា ប្រសិនបើយើងកែប្រែមុខងារប្រើប្រាស់សាមញ្ញរបស់យើង ហើយអនុញ្ញាតឱ្យការប្រើប្រាស់ (និងផ្នែកសន្សំរបស់វា) ពឹងផ្អែកលើអត្រាការប្រាក់។ ដោយសារតែអត្រាការប្រាក់ គឺជាចំណូលពីការសន្សំ (ក៏ដូចជាថ្លៃដើមនៃការខ្ចី) អត្រា

ការប្រាក់ខ្ពស់ អាចកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ និង បង្កើនការសន្សំ។ បើដូច្នេះ ខ្សែកោងការសន្សំនឹងមានជម្រាលទ្រេតឡើងជាជាងបញ្ឈរ។

ជាមួយនឹងខ្សែកោងការសន្សំមានទម្រេតឡើង ការកើនឡើងនៃតម្រូវការវិនិយោគនឹងបង្កើនទាំងអត្រាការប្រាក់សមតានិងបរិមាណសមតានៃការវិនិយោគ។ រូបភាពទី ៣-១១ បង្ហាញពីការផ្លាស់ប្តូរបែបនេះ។ ការកើនឡើងអត្រាការប្រាក់ បណ្តាលឱ្យគ្រួសារប្រើប្រាស់តិច និង សន្សំសំចៃកាន់តែច្រើន។

figure 3-11

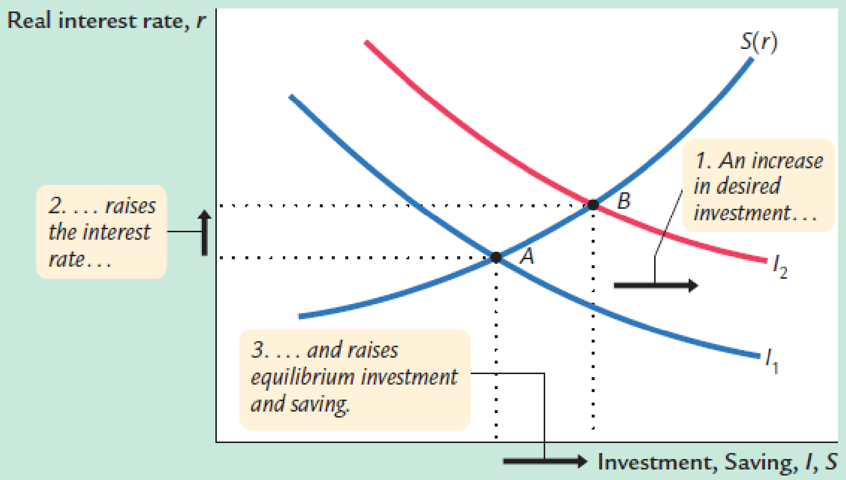

An Increase in Investment Demand When Saving Depends on the Interest Rate When saving is positively related to the interest rate, a rightward shift in the investment schedule increases the interest rate and the amount of investment. The higher interest rate induces people to increase saving, which in turn allows investment to increase.

សំនួរមេរៀន

ចូរពិចារណាអំពីសេដ្ឋកិច្ចដែលបានពិពណ៌នាដោយសមីការខាងក្រោម៖

$Y = C + I + G,$

$Y = 5{,}000,\ G = 1{,}000,\ T = 1{,}000,$

$C = 250 + 0.75(Y - T),$

$I = 1{,}000 - 50r.$

ក. នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចនេះ ចូរគណនាការសន្សំឯកជន ការសន្សំសាធារណៈ និង ការសន្សំជាតិ។

ខ. រកសមតាអត្រាការប្រាក់។

គ. ឥឡូវយើងសន្មតថា G កើនឡើងដល់ ១.២៥០ ។ គណនាការសន្សំឯកជន ការសន្សំសាធារណៈ និង ការសន្សំជាតិ។

ឃ. រកសមតាអត្រាការប្រាក់ថ្មី។

ជំពូកទី ៤

រូបិយវត្ថុ និង អតិផរណា

Money and Inflation

នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៧០ កាសែតញូយ៉ក ថ្លៃ ១៥សេន មេធ្យានថ្លៃនៃផ្ទះគ្រួសារ គឺ ២៣.៤០០ ដុល្លារ ហើយប្រាក់ខែជាមធ្យម គឺ ៣,៣៦ដុល្លារក្នុងមួយម៉ោង។ នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០០ កាសែតកើនឡើង ៧៥ សេន ថ្លៃផ្ទះបានកើន ១៦៦.០០០ ដុល្លារ ហើយប្រាក់ខែកើន ១៤,២៦ ដុល្លារក្នុងមួយម៉ោង។ ការកើនឡើងថ្លៃទាំងអស់នេះ គឺត្រូវបានគេហៅថា អតិផរណា។ អត្រានៃអតិផរណា គឺជាបំរែបំរួលជាភាគរយនៃកំរិតថ្លៃទាំងអស់ ដែលប្រែប្រួលគ្រប់ពេលនិងគ្រប់ប្រទេស។ នៅសហរដ្ឋអាមេរិក ថ្លៃបានកើនឡើងជាមធ្យម ២,៤% នៅក្នុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៦០, ហើយ ៧,១% ក្នុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៧០, ៥,៥% ក្នុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៨០, និង ៣.០% នៅក្នុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៩០។ សូម្បីតែនៅក្នុងទស្សវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៧០ ជាឆ្នាំដែលសហរដ្ឋអាមេរិក ជួបបញ្ហាអតិផរណាជាខ្លាំងក៏ដោយ ក៏មិនអាចប្រៀបធៀបនឹងកំរិតខ្ពស់នៃអតិផរណា (Extraordinarily high inflation) បានដែរ ដែលត្រូវបានគេអោយឈ្មោះថា អតិផរណាលោតផ្លោះ (Hyperinflation) ដែលប្រទេសជាច្រើនប្រឈមទៅនឹងបញ្ហានេះ ពីសម័យកាលមួយទៅសម័យកាលមួយ។ ដូចករណី ប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ ក្នុងឆ្នាំ ១៩២៣ នៅពេលដែលថ្លៃបានកើនឡើងជាមធ្យម ៥០០% ក្នុងមួយខែ។

ក្នុងមេរៀននេះ យើងនឹងប្រើទ្រឹស្តីក្លាស៊ីកសិក្សាពី មូលហេតុ ផលប៉ះពាល់ និង អតិផរណាថ្លៃសង្គម (Social Costs inflation)។ ដើម្បីយល់ពីអតិផរណា ជាជំហ៊ានដំបូងយើងត្រូវយល់ពី "លុយ" វាជាអ្វីដែលមានឥទ្ធិពលលើការផ្គត់ផ្គង់ និង សេចក្តីត្រូវការរបស់វា ហើយអ្វីជាកត្តាដែលកើតមានក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។ យើងនឹងវិភាគនិងពិភាក្សាពីទស្សនៈនៃពាក្យ "លុយ" និងរបៀបយ៉ាងម៉េចត្រង់ចំនុច ៤.១ ហើយនៅក្នុងសម័យសេដ្ឋកិច្ចទំនើបនេះ រដ្ឋាភិបាលជាអ្នកគ្រប់គ្រងលើបរិមាណលុយ ដើម្បីប្រើប្រាស់ជាសាធារណៈ។ ត្រង់ចំនុច ៤.២ បរិមាណលុយជាកត្តាកំណត់កំរិតថ្លៃ និង អត្រានៃកំណើនបរិមាណលុយ (រូបិយប័ណ្ណ) ជាកត្តាកំណត់អត្រាអតិផរណា។

យើងនឹងពិភាក្សាពីក្នុងចំនុច ៤.៣ ចំណូលដែលរដ្ឋាភិបាលបង្កើនតាមរយៈការបោះពុម្ពលុយបន្ថែម ពេលខ្លះត្រូវបានគេហៅថា "ពន្ធអតិផរណា (Inflation Tax)"។ នៅក្នុងចំនុច ៤.៤ យើងនឹងសាកល្បងវិភាគលើ ថាតើអតិផរណាមានផលប៉ះពាល់លើ អត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ (Nominal

interest rate) យ៉ាងដូចម្ដេច។ ត្រង់ចំនុច ៤.៥ សិក្សាពីការជះឥទ្ធិពលត្រឡប់មកវិញពី អត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ (Nominal interest rate) មកលើបរិមាណលុយដែលប្រជាជនមានបំណងប្រាថ្នាចង់បាន ដែលនោះជា កំរិតថ្លៃ។

បន្ទាប់ពីការវិភាគ មូលហេតុ និង ផលប៉ះពាល់នៃអតិផរណារួចមក ក្នុងចំនុច ៤.៦ យើងអាចកត់សម្គាល់ឃើញថា នឹងប្រហែលជាកើតឡើងនូវសំនួរសំខាន់ៗបំផុតអំពីអតិផរណា តើវាជាបញ្ហាចម្បងក្នុងសង្គម? តើអតិផរណាមានតម្លៃលើការផ្តួល/ក្រឡាប់ចាក់មូលដ្ឋានដែលមានស្រាប់នៃសង្គម (overturning the existing basis of society)? ចុងក្រោយ ត្រង់ចំនុច ៤.៧ យើងពិភាក្សាលម្អិតករណីសិក្សាអំពី អតិផរណាលោតផ្លោះ (Hyperinflation)។ យើងយកអតិផរណាលោតផ្លោះ មកសិក្សាដោយសារវាគួរអោយចាប់អារម្មណ៍ជាងគេ ហើយងាយស្រួលជាងគេក្នុងការពិនិត្យលើ មូលហេតុ ផលប៉ះពាល់ និង តម្លៃនៃអតិផរណា (Costs of inflation)។

៤.១ រូបិយវត្ថុ

នៅពេលដែលយើងនិយាយថា មនុស្សម្នាក់មានលុយច្រើន យើងជាធម្មតាមានន័យថា គាត់ ឬ នាង គឺមានទ្រព្យធនច្រើន។ ដើម្បីអោយកាន់តែច្បាស់ អ្នកសេដ្ឋកិច្ចប្រើទំរង់ "លុយ" នៅក្នុងវិធីផ្សេងៗគ្នា។ ចំពោះអ្នកសេដ្ឋកិច្ចវិញ លុយមិនមែនមកពីទ្រព្យទាំងអស់ទេ ប៉ុន្តែមានតែមួយប្រភេទនៃវា។ លុយគឺជាស្តុកនៃទ្រព្យសកម្ម ដែលអាចត្រូវបានប្រើយ៉ាងងាយស្រួលក្នុងការធ្វើជំនួញ។

៤.១.១ មុខងារក្រដាសប្រាក់

លុយមានគោលបំណង ៣ សំខាន់ៗ វាគឺជា មធ្យោបាយដោះដូរ (Medium of exchange) តំលៃរក្សាទុក (Store of value) និង ឯកតាទូទាត់ (Unit of account)។

មធ្យោបាយដោះដូរ: លុយ គឺជាអ្វីដែលយើងប្រើដើម្បីទិញទំនិញនិងសេវាកម្ម។ "ប័ណ្ណនេះ គឺកម្ម៉ីស្របច្បាប់សំរាប់គ្រប់បំណុលទាំងអស់ ទាំងឯកជននិងសារជារណៈ" គឺត្រូវបានបោះពុម្ពជាប្រាក់ដុល្លារ។ នៅពេលយើងដើរចូលក្នុងហាង យើងប្រាកដថាម្ចាស់ហាង (អ្នកលក់) នឹងទទួលយកលុយរបស់យើង ជាការដោះដូរមួយជាមួយនឹងទំនិញដែលពួកគេលក់។ មានន័យថា លុយអាចត្រូវបានប្រើក្នុងការបំលែង ទៅជាវត្ថុអ្វីផ្សេងទៀត (ទំនិញនិងសេវាកម្ម) ពេលខ្លះត្រូវបានគេហៅថា "ការប្តូរយកប្រាក់/លុយ"។

ដើម្បីអោយងាយយល់ យើងពិនិត្យទៅលើ បាធើ (Barter) ដែលជាការដោះដូរទំនិញមួយសម្រាប់ទំនិញផ្សេងទៀតហៅថា "ទំនិញ ដូរ ទំនិញ" នៅតែត្រូវបានគេអនុវត្តទៅតាមកម្រិតផ្សេងៗគ្នានៅលើពិភពលោក។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រព័ន្ធបាធើពុំនាំមកនូវលទ្ធផលល្អឲ្យការធ្វើពាណិជ្ជកម្មឡើយ ព្រោះថា ប្រព័ន្ធនេះតម្រូវឲ្យមានការគាប់ជួនគ្នានៃការចង់បាន នោះគឺថា អ្នកត្រូវរកអ្នកណាម្នាក់ ដែលចង់ទិញនូវទំនិញដែលអ្នកចង់លក់ ហើយចង់លក់នូវទំនិញដែលអ្នកចង់ទិញ។ ការគាប់ជួនគ្នានៃការចង់បានបែបនេះ មិនតម្រូវថា លុយត្រូវបានគេប្រើជាមធ្យោបាយដោះដូរឡើយ ជាពិសេសក្នុងពេលដែលមានអតិផរណាលោតផ្លោះ (Hyperinflation)។ ការធ្លាក់ចុះថ្លៃរូបិយវត្ថុយ៉ាងឆាប់រហ័សពេលនោះប្រជាជននឹងងាកមកប្រើប្រព័ន្ធបាធើ ដើម្បីការពារទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ពួកគាត់វិញ។

រូបិយវត្ថុ មានតួនាទីជាមធ្យោបាយទូទាត់។ ការដោះដូរទំនិញសរុប ដោយមិនប្រើរូបិយវត្ថុ (Barter) ពោលគឺអ្វីៗធ្វើឡើងដោយដោះដូររវាងទំនិញ និង សេវាកម្ម ទំនិញនិងទំនិញ ឬ សេវាកម្មនិងសេវាកម្ម ដោយពុំប្រើរូបិយវត្ថុជាការទូទាត់ចំពោះការផ្តល់នូវទំនិញ ឬ សេវាកម្មឡើយ។ ឧទាហរណ៍ៈ ច្រៀងចម្រៀង ៥ បទ ដូរបានមកវិញនូវសត្វជ្រូក ១ក្បាល តែមិនមែនជាសាច់ប្រាក់ ១០០ដុល្លារ នោះទេ។ ការដោះដូររបៀបនេះ ហៅថា ជាសេដ្ឋកិច្ចបាធើ (Barter economy)។ ឧទាហរណ៍នេះ អធិប្បាយអំពីបាធើ ដែលមានការដោះដូរទំនិញមួយទៅទំនិញមួយទៀត។ វាមានចរិតផ្ទុយគ្នានឹងសេដ្ឋកិច្ចរូបិយវត្ថុ ដែលយករូបិយវត្ថុ មកធ្វើជាមធ្យោបាយដោះដូរក្នុងការធ្វើជំនួញ។ បាធើគ្មានលក្ខណៈងាយស្រួលក្នុងការដោះដូរជាក់ស្តែងឡើយ គឺវាគ្រាន់តែបំពេញកង្វះខាតផ្ទាល់ខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះ។ នៅពេលគេហកិច្ចនីមួយៗចង់ធ្វើអ្វីមួយបំពេញតម្រូវការម្នាក់ៗ ត្រូវតែខំធ្វើដើម្បីបំពេញកង្វះខាតផ្ទាល់ខ្លួន។ ជាងនេះទៀត ប្រតិបត្តិការបាធើ ស្ថិតក្រោមទម្ងន់ចាញ់ប្រៀប ពីព្រោះថា ការបែងចែកយ៉ាងល្អិតល្អន់នៃពលកម្មអាចនឹងមិនគិតដល់ការប្រឌិតឡើងនៃរូបិយវត្ថុ។

ដូចជាការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច ប្រជាជនមិនអាចដោះដូរត្រង់ៗពីទំនិញមួយទៅទំនិញមួយទៀតបានឡើយ។ គេជំនួសការលក់ទំនិញទៅជារូបិយវត្ថុ ហើយបន្ទាប់មក គេប្រើរូបិយវត្ថុនោះ ដើម្បីទិញទំនិញមួយផ្សេងទៀត ដែលគេគិតថា ជាលក្ខណៈល្អប្រសើរបំផុត។ អ្នកលក់ផ្លែប៉ោមចង់បានសណ្តែកដី តើមិនជាលក្ខណៈសាមញ្ញក្នុងការដោះដូររបស់មួយទៅរបស់មួយទៀត ជាជាងលក់ផ្លែប៉ោម យករូបិយវត្ថុនេះ ដើម្បីទិញសណ្តែកដីនេះទេឬ?

តំលៃរក្សាទុក: ប្រសិនបើទំនិញមួយ ជាទូទៅអាចទទួលយកបាន ជាមធ្យោបាយដោះដូរ និង ជាឯកតាទូទាត់ វានឹងដើរតួផងដែរ ជាតម្លៃរក្សាទុក។ នេះ គឺពីព្រោះរូបិយវត្ថុបង្កើតអំណាចទិញមិនត្រឹមតែក្នុងរយៈពេលបច្ចុប្បន្ននេះទេ ក៏ប៉ុន្តែសម្រាប់ពេលអនាគតរយៈពេលវែងផងដែរ។ ក្រោម

ប្រព័ន្ធបាធើ មនុស្សម្នាក់អាចស្ថិតក្នុងជំហរ ដែលទ្រព្យសម្បត្តិរបស់គាត់ គ្របដណ្តប់ដោយទំនិញដែលងាយខូច។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកអាចក្លាយជាអ្នកមានមួយរំពេច ហើយក៏អាចក្លាយជាអ្នកក្រមួយរំពេចផងដែរ នៅពេលបន្ទាប់មក។ ជាមួយនឹងប្រព័ន្ធរូបិយវត្ថុ អ្នកអាចរក្សាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អ្នករហូតដល់ទ្រព្យសម្បត្តិត្រូវការជាចាំបាច់ នោះគឺថា អ្នកអាចប្រើស៊ុត នៅពេលដែលអ្នកត្រូវការ។ មានគ្រាមួយមុខងាររូបិយវត្ថុធ្លាក់ក្នុងវិបត្តិ ឬ ក្នុងពេលដែលមានអតិផរណាលោតផ្លោះ ដោយសារប្រការនេះ លុយនៅថ្ងៃនេះ នឹងមិនទិញបានទំនិញច្រើន នៅថ្ងៃស្អែកឡើយ។ នៅក្នុងករណីនេះ វាជាការប្រសើរក្នុងការរក្សាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ពួកគាត់ជាទំនិញ ជាងទុករូបិយវត្ថុ។

ឯកតាទូទាត់: អ្វីដែលត្រូវបានគេប្រើដើម្បីធ្វើជាមធ្យោបាយដោះដូរ នឹងដើរតួជាឯកតាទូទាត់។ និយាយឲ្យងាយស្តាប់ ប្រសិនបើរាល់ប្រតិបត្តិការទាំងអស់ធ្វើឡើងដោយប្រើលុយនោះ ស្តង់ដារមួយត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយអនុញ្ញាតឲ្យយើងធ្វើឡើងបានរហ័ស និង ងាយស្រួល។ ជាឧទាហរណ៍ បើសិន វីស៊ីឌី ដូរយក ២០ដុល្លារ ហើយ ស៊ីឌី ដូរយក ៥ដុល្លារ យើងបានតម្លៃប្រៀបធៀបរវាង វីស៊ីឌី និង ស៊ីឌី។ ជាសង្ខេប រូបិយវត្ថុជាឯកតាទូទាត់ ហើយវាស់តម្លៃទំនិញ និង សេវាកម្មដោយការប្រៀបធៀបគ្នា។

៤.១.២ ប្រភេទក្រដាសប្រាក់ (The Types of Money)

លុយបង្ហាញជាច្រើនទំរង់ ដូចក្នុងករណីសេដ្ឋកិច្ចសហរដ្ឋអាមេរិក យើងធ្វើពាណិជ្ជកម្មជាមួយទំនិញមួយមុខ ហើយអ្នកដែលមានមុខងារតែមួយ ក្នុងសកម្មភាពពាណិជ្ជកម្មនេះ គឺលុយ នោះជា (ក្រដាសដុល្លារ)។ ចំណែកសន្លឹកក្រដាសតូចមួយ ពណ៌ខៀវ-ក្រម៉ៅ ដែលមានគំនូរលើវា ជាការពេញនិយមរបស់អាមេរិក គួរតែមានតម្លៃថោក បើសិនវាមិនត្រូវបានទទួលស្គាល់ជាទូលំទូលាយ ថាជាលុយ។ លុយដែលមិនមានតម្លៃនៅខាងក្នុង (Intrinsic value) ត្រូវបានគេហៅថា (Fiat money) ដោយសារវាត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយ អនុក្រិតរាជរដ្ឋាភិបាល ឬ បញ្ញត្តិ។

ទោះបីជា ប្រាក់ (បញ្ញត្តិ) គឺជាបទដ្ឋាននៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចភាគច្រើននាពេលបច្ចុប្បន្ននេះក៏ដោយ ក៏សង្គមភាគច្រើននៅអតីតកាល បានប្រើសម្រាប់លុយទំនិញដែលមានមជ្ឈន្តិកៈតម្លៃខាងក្នុងខ្លះ។ លុយប្រភេទនេះ ត្រូវបានគេហៅថាប្រាក់ប្រើប្រាស់ (commodity money)។ ឧទាហរណ៍: ការរីករាលដាលបំផុតនៃប្រាក់ប្រភេទនេះគឺ មាស។ នៅពេលដែលមនុស្សប្រើមាសជាប្រាក់ (ឬប្រើក្រដាសប្រាក់ដែលអាចលោះយកមាសបាន) សេដ្ឋកិច្ចត្រូវបានគេនិយាយថាមានលក្ខណៈស្តង់ដារមាស។ មាស គឺជាទម្រង់នៃប្រាក់ទំនិញពីព្រោះវាអាចត្រូវបានប្រើសម្រាប់គោលបំណងផ្សេងៗគ្នា ដូច

ជាគ្រឿងអលង្ការការ ប្រើដាក់ធ្មេញ និងអ្វីៗផ្សេងទៀត ក៏ដូចជាសម្រាប់ប្រតិបត្តិការ។ ស្តង់ដារមាស គឺជារឿងធម្មតានៅទូទាំងពិភពលោកនៅចុងសតវត្សរ៍ទី ១៩។

ករណីសិក្សា

សំណុំបែបបទមិនធម្មតាមួយនៃប្រាក់ទំនិញ ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងជំរុំសង្គ្រាម (POW – Prisoner of War) របស់ណាស៊ីខ្លះ ក្នុងកំឡុងសង្គ្រាមលោកលើកទី ២។ កាកបាទក្រហម បានផ្គត់ផ្គង់ទំនិញផ្សេងៗដល់អ្នកទោសដូចជាម្ហូបអាហារ សម្លៀកបំពាក់ បារីជាដើម។ ប៉ុន្តែរបបអាហារទាំងនេះ ត្រូវបានគេបម្រុងទុកដោយមិនយកចិត្តទុកដាក់លើចំណង់ចំណូលចិត្តផ្ទាល់ខ្លួន ដូច្នេះការបែងចែកជាញឹកញាប់មិនមានប្រសិទ្ធភាពទេ។ អ្នកទោសម្នាក់ប្រហែលជាចូលចិត្តសូកូឡា រីឯម្នាក់ទៀតប្រហែលជាចូលចិត្តឈីស ហើយមួយភាគបីប្រហែលជាចង់បានអាវថ្មី។ រសជាតិ និង អំណោយទានខុសៗគ្នាទៅអ្នកទោស បាននាំឱ្យពួកគេធ្វើពាណិជ្ជកម្មជាមួយគ្នា។

មធ្យោបាយដោះដូរ (Barter) បានបង្ហាញថា ជាវិធីមិនស្រួលក្នុងការបែងចែកធនធានទាំងនេះ ពីព្រោះវាទាមទារភាពចៃដន្យទ្វេរដងនៃការចង់បាន។ និយាយម្យ៉ាងទៀតប្រព័ន្ធដោះដូរ មិនមែនជាមធ្យោបាយងាយស្រួលបំផុត ដើម្បីធានាថាអ្នកទោសម្នាក់ៗទទួលបានទំនិញដែលគាត់ផ្តល់តម្លៃបំផុតនោះទេ។ សូម្បីតែសេដ្ឋកិច្ចដែលមានកំណត់នៃជំរុំ POW ត្រូវការថវិកាមួយចំនួនដើម្បីសម្រួលដល់ប្រតិបត្តិការ។

នៅទីបំផុតបារីបានក្លាយជា "រូបិយប័ណ្ណ" ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង ដែលតម្លៃត្រូវបានកំណត់ឡើង ហើយពាណិជ្ជកម្មត្រូវបានចាប់ផ្តើមធ្វើឡើង។ ឧទាហរណ៍៖ អាវមួយមានតម្លៃប្រហែល ៨០ បារី។ សេវាកម្មក៏ត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងការដោះដូរបារីផងដែរ៖ អ្នកទោសខ្លះបានផ្តល់ការបោកគក់របស់អ្នកទោសផ្សេងទៀតសម្រាប់ បារី ២ដើម ក្នុងមួយសម្លៀកបំពាក់។ សូម្បីតែអ្នកមិនជក់បារី ក៏សប្បាយចិត្តនឹងទទួលយកបារីជាថ្នូរក្នុងការដោះដូរ ដោយការដឹងថាពួកគេអាចធ្វើពាណិជ្ជកម្មបារីនាពេលអនាគតសម្រាប់ទំនិញដែលពួកគេពេញចិត្ត។ នៅក្នុងជំរំ POW បារីបានក្លាយជាឃ្លាំងតម្លៃឯកតាគណនេយ្យ និងមធ្យោបាយនៃការដោះដូរ។

៤.១.៣ តើលុយ Fiat វិវត្តយ៉ាងដូចម្តេច?

វាមិនមែនជារឿងគួរឱ្យភ្ញាក់ផ្អើលទេដែលទម្រង់នៃប្រាក់ (commodity money) មួយចំនួនកើតឡើងដើម្បីសម្រួលដល់ការដោះដូរ: ប្រជាជននឹងមានឆន្ទៈក្នុងការទទួលយកទំនិញរូបិយប័ណ្ណ

(Commodity Currency) ដូចជាមាស ព្រោះវាមានតំលៃខាងក្នុង។ ការអភិវឌ្ឍន៍ប្រាក់ fiat ទោះយ៉ាងណាមានភាពស្មុគស្មាញជាង។ តើអ្វីដែលនឹងធ្វើឱ្យមនុស្សចាប់ផ្តើមឱ្យតម្លៃទៅលើអ្វីដែលមើលទៅគ្មានប្រយោជន៍បន្តិចសោះ ?

ដើម្បីយល់ពីរបៀបដែលការវិវត្តន៍ពីប្រាក់ទំនិញទៅជាប្រាក់ fiat កើតឡើងអោយកាន់តែច្បាស់ សូមស្រមៃគិតអំពីសេដ្ឋកិច្ចដែលមនុស្សកាន់យួរថង់មាសចុះឡើងៗ។ នៅពេលដែលការទិញត្រូវបានធ្វើ អ្នកទិញវាស់បរិមាណមាសដែលសមស្រប។ ប្រសិនបើអ្នកលក់ជឿជាក់ថាទំងន់និងភាពបរិសុទ្ធនៃមាសត្រឹមត្រូវអ្នកទិញនិងអ្នកលក់ធ្វើការផ្លាស់ប្តូរ។

ដំបូងរដ្ឋាភិបាលអាចចូលរួមក្នុងប្រព័ន្ធរូបិយវត្ថុ ដើម្បីជួយប្រជាជនកាត់បន្ថយថ្លៃដើមប្រតិបត្តិការ។ ការប្រើប្រាស់មាសឆៅជាលុយគឺថ្លៃណាស់ ព្រោះវាត្រូវការពេលវេលាដើម្បីផ្ទៀងផ្ទាត់ភាពបរិសុទ្ធនៃមាសនិងវាស់បរិមាណត្រឹមត្រូវ។ ដើម្បីកាត់បន្ថយការចំណាយទាំងនេះ រដ្ឋាភិបាលអាចកិនមាសជាបំណែកល្អិតៗ ដើម្បីបង្កើតកាក់មាសសុទ្ធនិងទម្ងន់ដែលគេស្គាល់ត្រឹមត្រូវ។ កាក់ងាយស្រួលប្រើជាងដុំមាស ព្រោះតម្លៃរបស់វាត្រូវបានគេទទួលស្គាល់ជាទូទៅ។

ជំហានបន្ទាប់ គឺរដ្ឋាភិបាលទទួលយកមាសពីសាធារណជន ជាថ្នូរនឹងវិញ្ញាបនប័ត្រមាស (មាសស្របច្បាប់មានត្រាសំគាល់) - ក្រដាសមាសដែលអាចត្រូវបានលោះមកវិញសម្រាប់បរិមាណមាសជាក់លាក់។ ប្រសិនបើប្រជាជនជឿថាការសន្យារបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការទូទាត់វិក័យប័ត្រក្រដាសសម្រាប់មាស នោះវិក័យប័ត្រគឺមានតម្លៃដូចគ្នានឹងមាសដែរ។ លើសពីនេះទៀតដោយសារតែវិក័យប័ត្រមានទម្ងន់ស្រាលជាងមាស (និងកាក់មាស) ពួកគេងាយស្រួលប្រើក្នុងប្រតិបត្តិការជាង។ នៅទីបំផុតគ្មាននរណាម្នាក់យកមាសដាក់តាមខ្លួនដើរទៀតនោះទេ ហើយវិក័យប័ត្ររដ្ឋាភិបាលដែលគាំទ្រដោយមាសទាំងនេះក្លាយជាស្តង់ដាររូបិយវត្ថុ។

ទីបំផុតការគាំទ្រមាសក្លាយជារឿងមិនពាក់ព័ន្ធ។ ប្រសិនបើគ្មាននរណាម្នាក់រំខានដើម្បីលោះវិក័យប័ត្រសម្រាប់មាសទេ គ្មាននរណាម្នាក់យកចិត្តទុកដាក់ទេ ប្រសិនបើជម្រើសត្រូវបានគេបោះបង់ចោល។ ដរាបណាមនុស្សគ្រប់គ្នានៅតែបន្តទទួលយកសន្លឹកក្រដាសប្រាក់ជាថ្នូរក្នុងការដោះដូរ នោះក្រដាសលុយនឹងមានតម្លៃនិងដើរតួនាទីជាលុយបន្តទៀត។ ដូច្នេះ ប្រព័ន្ធប្រាក់ទំនិញនឹងវិវឌ្ឍន៍ទៅជាប្រព័ន្ធប្រាក់ fiat។ សូមកត់សម្គាល់ថានៅទីបំផុត ការប្រើប្រាស់ប្រាក់ជាថ្នូរក្នុង ការដោះដូរ គឺជាអនុសញ្ញាសង្គមមនុស្សមួយ (social convention) គ្រប់គ្នាឱ្យតម្លៃលុយ Fiat ព្រោះពួកគេរំពឹងថាមនុស្សគ្រប់គ្នាក៏ផ្តល់តម្លៃលើវាដែរ។

ករណីសិក្សា៖ លុយ និង សង្គមផ្តល់តម្លៃឲ្យគ្នាទៅវិញទៅមកនៅលើកោះយ៉ាប

សេដ្ឋកិច្ចរបស់យ៉ាបដែលជាកោះតូចមួយនៅក្នុងមហាសមុទ្រប៉ាស៊ីហ្វិក ធ្លាប់មានលុយមួយប្រភេទដែលជារបស់អ្វីមួយរវាងទំនិញនិងលុយ fiat។ ឧបករណ៍ដោះដូរបូរាណនៅលើកោះយ៉ាប គឺ "ហ្វៃ" ដែលជាកងថ្មមានអង្កត់ផ្ចិតរហូតដល់ ១២ ហ្វីត។ ថ្មទាំងនេះមានប្រហោងនៅចំកណ្តាល ដូច្នេះពួកគេអាចកាន់និងប្រើសម្រាប់ដោះដូរ។

កងថ្មធំមិនមែនជាទម្រង់ប្រាក់សមស្របនិងងាយស្រួលទេ។ ដុំថ្មទាំងនោះធ្ងន់ណាស់ ដូច្នេះវាមានការពិបាកខ្លាំងណាស់ សម្រាប់រកម្ចាស់ថ្មីដើម្បីយកទៅផ្ទះរបស់គាត់បន្ទាប់ពីបញ្ចប់ប្រតិបត្តិការ។ ទោះបីជាប្រព័ន្ធរូបិយវត្ថុ បានជួយសម្រួលដល់ការដោះដូរក៏ដោយ ក៏វាបានចំណាយយ៉ាងច្រើនដែរ។

នៅទីបំផុតវាបានក្លាយជាទម្លាប់ធម្មតាសម្រាប់ម្ចាស់ថ្មីនៃ ហ្វៃ មិនឱ្យរំខានក្នុងការកាន់កាប់ដុំថ្មទៀតទេ។ ផ្ទុយទៅវិញម្ចាស់ថ្មីបានទទួលយកការស្នើទៅលើ "លុយហ្វៃ" ដោយមិនចាំបាច់ប្តូរទីតាំងវាទេ។ នៅក្នុងការចរចានាពេលអនាគត គាត់បានទិញទំនិញដែលគាត់ចង់បាន ដោយប្រើប្រាស់ការស្នើសុំមិនផ្លាស់ប្តូរដុំថ្មនេះ។ ការមានថ្មជារូបរាងបានក្លាយជាមិនសូវសំខាន់ជាងការទាមទារស្របតាមច្បាប់ទេ។

ការអនុវត្តនេះ ត្រូវបានគេធ្វើតេស្តនៅពេលដុំថ្មមានតម្លៃត្រូវបានបាត់បង់នៅសមុទ្រក្នុងពេលមានព្យុះ។ ដោយសារតែម្ចាស់លុយបានបាត់បង់លុយរបស់គាត់ដោយចៃដន្យជាជាងការធ្វេសប្រហែសរបស់គាត់ មនុស្សគ្រប់គ្នាបានយល់ស្របថាការអះអាងរបស់គាត់ចំពោះ "ថ្មហ្វៃ" នៅតែមានសុពលភាព។ សូម្បីតែមនុស្សជំនាន់ក្រោយៗទៀត នៅពេលដែលគ្មាននរណាម្នាក់នៅរស់បានឃើញថ្មនេះក៏ដោយ ក៏ការអះអាងទៅលើហ្វៃនេះនៅតែបន្តមានតម្លៃក្នុងការដោះដូរ។

៤.១.៤ តើបរិមាណប្រាក់ត្រូវបានគ្រប់គ្រងយ៉ាងដូចម្តេច?

បរិមាណនៃប្រាក់ដែលមានត្រូវបានគេហៅថា "ការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់ - Money Supply"។ នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចដែលប្រើលុយទំនិញ ការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់គឺជាបរិមាណនៃទំនិញនោះ។ នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចដែលប្រើប្រាក់ fiat ដូចជាសេដ្ឋកិច្ចភាគច្រើនសព្វថ្ងៃ ដែលរដ្ឋាភិបាលជាអ្នកគ្រប់គ្រងការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់: ការរឹតត្បិតផ្នែកច្បាប់ផ្តល់ឱ្យរដ្ឋាភិបាលនូវភាពផ្តាច់មុខលើការបោះពុម្ពលុយ។ ដូចគ្នានឹងកម្រិតនៃការយកពន្ធ និង កម្រិតនៃការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាល គឺជាឧបករណ៍គោលនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាល ដូច្នេះ នោះគឺ ការផ្គត់ផ្គង់ថវិកា។ ការគ្រប់គ្រងលើការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់ត្រូវបានគេហៅថា "គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ Monetary policy"។

នៅសហរដ្ឋអាមេរិកនិងបណ្តាប្រទេសជាច្រើនទៀត គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុត្រូវបានផ្ទេរទៅឱ្យស្ថាប័នឯករាជ្យមួយ ដែលត្រូវបានហៅថា "ធនាគារកណ្តាល"។ ធនាគារកណ្តាលនៃសហរដ្ឋអាមេរិកគឺជា ធនាគារបម្រុងសហព័ន្ធដែលជារឿយៗត្រូវបានគេហៅថា Fed។ ប្រសិនបើអ្នកក្រឡេកមើលវិក័យប័ត្រដុល្លារអាមេរិក អ្នកនឹងឃើញថាវាត្រូវបានគេហៅថា*ក្រដាសប្រាក់បម្រុងសហព័ន្ធ*។ ការសម្រេចចិត្តលើគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយគណៈកម្មាធិការទីផ្សារបើកចំហរសហព័ន្ធ។ គណៈកម្មាធិការនេះ បង្កើតឡើងដោយសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាភិបាលសហព័ន្ធបម្រុងដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយប្រធានាធិបតី និង ត្រូវបានបញ្ជាក់ដោយសភារួមជាមួយប្រធានធនាគារបម្រុងសហព័ន្ធក្នុងតំបន់។ គណៈកម្មាធិការទីផ្សារបើកចំហរសហព័ន្ធបើកការប្រជុំគ្នារៀងរាល់ ៦ សប្តាហ៍ដើម្បីពិភាក្សានិងកំណត់គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ។

មធ្យោបាយចម្បងដែលធនាគារកណ្តាលគ្រប់គ្រងការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់ គឺតាមរយៈប្រតិបត្តិការបើកទីផ្សារ - ការទិញ និងលក់មូលបត្របំណុលរបស់រដ្ឋាភិបាល។ នៅពេលធនាគារកណ្តាលចង់បង្កើនការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់ វាប្រើប្រាក់មួយចំនួន ដែលខ្លួនត្រូវទិញមូលបត្ររបស់រដ្ឋាភិបាលពីសាធារណៈជន។ ដោយសារតែប្រាក់ដុល្លារទាំងនេះចាកចេញពីធនាគារកណ្តាល ហើយចូលទៅក្នុងដៃរបស់សាធារណៈជន ការទិញបង្កើនបរិមាណប្រាក់នៅក្នុងលំហូរចរាចរ។ ផ្ទុយទៅវិញ នៅពេលធនាគារកណ្តាលចង់កាត់បន្ថយការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់ ធនាគារលក់ប័ណ្ណភាគហ៊ុនរដ្ឋាភិបាលមួយចំនួនពីផលប័ត្រផ្ទាល់ខ្លួន។ ការលក់មូលបត្របំណុលបើកចំហរទីផ្សារនេះ ត្រូវការប្រាក់ដុល្លារខ្លះពីកណ្តាប់ដៃរបស់សាធារណៈជន ហើយដូច្នេះការថយចុះបរិមាណប្រាក់នៅក្នុងលំហូរចរាចរសាច់ប្រាក់។

៤.១.៤.១ ការផ្គត់ផ្គង់ សេចក្តីត្រូវការ និង សមតាទីផ្សារក្រដាសប្រាក់

ប្រសិនបើធនាគារកណ្តាលសម្រេចចិត្តក្នុងការបង្កើនការផ្គត់ផ្គង់លុយ នោះនាំអោយខ្សែកោងនៃការផ្គត់ផ្គង់រំកិលទៅខាងស្តាំ ដែលបណ្តាលអោយកម្រិតថ្លៃកើនឡើង ហើយតម្លៃនៃលុយធ្លាក់ចុះ។ អ្នកសេដ្ឋកិច្ចជាច្រើន ជឿជាក់ថាទ្រឹស្តីនៃបរិមាណ គឺល្អសម្រាប់ពន្យល់នៃចរិតលក្ខណៈនៃអតិផរណារយៈពេលវែង។

តម្លៃរបស់លុយ (The Value of Money)

P = the price level (e.g., the CPI or GDP deflator)

P គឺជាថ្លៃនៃ កន្ត្រកទំនិញមួយ ដែលវាស់ពីលុយ

1/P គឺជាតម្លៃនៃ ១ដុល្លារ ដែលបានវាស់ពីទំនិញ។

ឧទាហរណ៍៖ ក្នុងកន្ត្រកមួយមានស្ករគ្រាប់មួយគ្រាប់:

- បើ P = 1$ តម្លៃនៃ ១ដុល្លារ គឺស្មើនឹង ស្ករគ្រាប់ មួយគ្រាប់ ១/១
- បើ P = 2$ តម្លៃនៃ ១ដុល្លារ គឺស្មើនឹង ស្ករគ្រាប់ ពាក់កណ្តាល ១/២
- បើ P = 3$ តម្លៃនៃ ១ដុល្លារ គឺស្មើនឹង ស្ករគ្រាប់ មួយភាគបី ១/៣

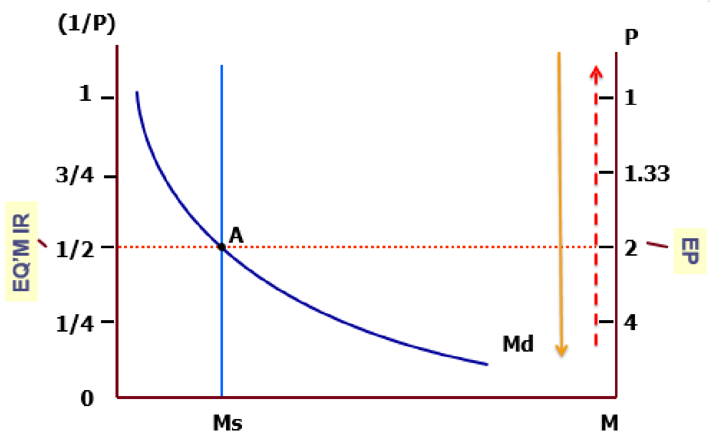

ដូច្នេះ អតិផរណា ជាអ្នកធ្វើអោយថ្លៃកើនឡើង និង បន្ថយតម្លៃនៃលុយ។

៤.១.៤.២ ផលប៉ះពាល់នៃការបញ្ចូលបន្ថែមក្រដាសប្រាក់

បើយើងក្រឡេកមកមើលដំណើរការនៃការកែតម្រូវ នៅក្នុងលទ្ធផលនៃក្រាហ្វិក ដែលបង្កើនការផ្គត់ផ្គង់លុយ ជាហេតុធ្វើអោយថ្លៃ P កើនឡើង។ តើវាកើតឡើងយ៉ាងដូចម្តេច? ចូរពិនិត្យមើលលើថ្លៃ P ដែលការកើនឡើងនៃ ការផ្គត់ផ្គង់លុយ (MS) បណ្តាលអោយលើសការផ្គត់ផ្គង់នៃលុយ។

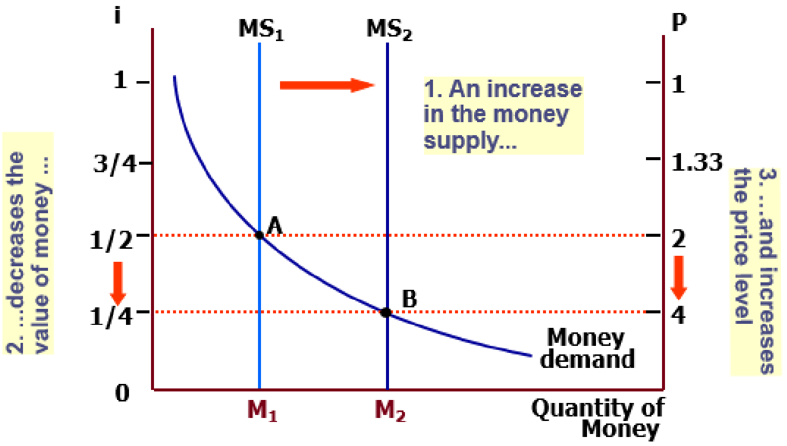

អ្នកប្រើប្រាស់ នឹងប្រើលុយដែលលើសនោះលើការចំណាយទិញ ទំនិញនិងសេវាកម្ម ឬក៏ផ្តល់កម្ចីទៅនរណាម្នាក់ ដែលនឹងចាយវា ដែលជាមូលហេតុធ្វើអោយកើនសេចក្តីត្រូវការចំពោះទំនិញ ប៉ុន្តែការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញមិនមានការកើនឡើងឡើយ ហេតុដូច្នេះវាធ្វើអោយថ្លៃ ត្រូវតែកើនឡើង។

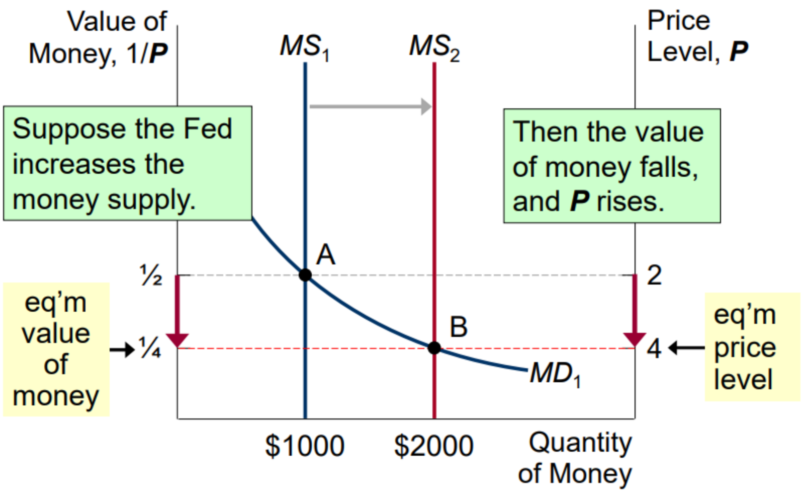

៤.១.៤.៣ អថេរណូមីណាល់ និង អថេរពិត (Nominal and Real Variables)

Nominal Variables គឺវាស់ជាឯកតារូបិយវត្ថុ (Monetary units) មានដូចជា Nominal GDP, nominal interest rate (rate of return measured in $) and Nominal wage ($ per hour worked)។ ឧ. ថ្លៃជាទូទៅត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីវាស់វែងក្នុងទម្រង់ជាលុយៈ ថ្លៃស៊ីឌី ១៥$/CD ។ ថ្លៃភីហ្សា ១០$/pizza។

Real Variables គឺវាស់ជាឯកតាជាក់ស្តែង (Physical units) មានដូចជា Real GDP, Real interest rate (measured in output) and real wage (measured in output)។ ថ្លៃទាក់ទង (Relative Prices) គឺជាថ្លៃនៃទំនិញមួយមានទំនាក់ទំនងជាមួយថ្លៃនៃទំនិញមួយផ្សេងទៀតដូចជាៈ ទំនាក់ទំនងរវាង ថ្លៃនៃស៊ីឌី និង ថ្លៃនៃភីហ្សា។

$$\frac{Price\ of\ cd}{Price\ of\ pizza} = \frac{\$15/cd}{\$10/pizza} = 1.5\ pizzas\ per\ cd$$

ថ្លៃទាក់ទង គឺត្រូវបានវាស់ក្នុងទម្រង់ជាឯកតាជាក់ស្តែង (Physical units) ដូច្នេះ ពួកវាគឺជាអញ្ញត្តិ/អថេរពិត។

ប្រាក់ឈ្នួលពិត ខុសពី ប្រាក់ឈ្នួលនាមករណ៍

ភាពសំខាន់នៃទំនាក់ទំនងថ្លៃ គឺប្រាក់ឈ្នួលពិតៈ

W = nominal wage = price of labor ឧទាហរណ៍ៈ ១៥$/ម៉ោង

P = Price level = ថ្លៃនៃទំនិញនិងសេវាកម្ម។ ឧទាហរណ៍ៈ ៥$/ឯកតាផលិតផល

ប្រាក់ឈ្នួលពិត គឺជាថ្លៃនៃពលកម្មជាប់ទាក់ទងនឹងថ្លៃនៃផលិតផលៈ

$$\frac{W}{P} = \frac{\$15/hour}{\frac{5\$}{unit\ of\ output}} = 3\ units\ of\ output\ per\ hour$$

៤.១.៥ វិធីវាស់បរិមាណក្រដាសប្រាក់

គោលដៅមួយនៃជំពូកនេះ គឺដើម្បីកំណត់ពីរបៀបដែលការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់ជះឥទ្ធិពលដល់សេដ្ឋកិច្ច។ យើងងាកទៅ រកបញ្ហានោះនៅផ្នែកបន្ទាប់។ ជាមូលដ្ឋាននៃការវិភាគនោះ ដំបូងសូមពិភាក្សាអំពីវិធីដែលអ្នកសេដ្ឋកិច្ចវាស់បរិមាណ លុយ។

ដោយសារតែលុយ គឺជាភាគហ៊ុននៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលត្រូវបានប្រើសម្រាប់ប្រតិបត្តិការ បរិមាណប្រាក់គឺជាបរិមាណនៃទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនោះ។ នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចសាមញ្ញ បរិមាណនេះងាយស្រួលវាស់។ នៅក្នុងជំរុំ POW បរិមាណប្រាក់ គឺជាបរិមាណបារីនៅក្នុងជំរុំ។ ប៉ុន្តែ តើយើងអាចវាស់បរិមាណប្រាក់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចដែលស្មុគស្មាញដូចយើងសព្វថ្ងៃយ៉ាងដូចម្តេច? **ចម្លើយ** គឺមិនច្បាស់ទេ ពីព្រោះមិនមានទ្រព្យសម្បត្តិតែមួយត្រូវបានប្រើសម្រាប់ប្រតិបត្តិការទាំងអស់។ មនុស្សអាចប្រើទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងៗដូចជា សាច់ប្រាក់ ឬ មូលប្បទានប័ត្រ ដើម្បីធ្វើប្រតិបត្តិការ ទោះបីទ្រព្យសម្បត្តិខ្លះងាយស្រួលវាស់ជាងទ្រព្យសម្បត្តិដទៃក៏ដោយ។ ភាពមិនច្បាស់នេះ នាំឱ្យមានវិធានការជាច្រើននៃបរិមាណប្រាក់។

ទ្រព្យសម្បត្តិជាក់ស្តែងបំផុតដែលត្រូវរាប់បញ្ចូលក្នុងបរិមាណលុយគឺជា **រូបិយប័ណ្ណ** ដែលជាផលបូកប្រាក់ក្រដាសនិងកាក់ទាំងអស់។ ប្រតិបត្តិការប្រចាំថ្ងៃភាគច្រើនប្រើរូបិយប័ណ្ណជាមធ្យោបាយដោះដូរ។

ប្រភេទទ្រព្យសកម្មទី ២ ដែលត្រូវបានប្រើសម្រាប់ប្រតិបត្តិការគឺ **ការដាក់ប្រាក់បញ្ញើ** ដែលជាថវិកាដែលមនុស្សមាននៅក្នុងគណនីមូលប្បទានប័ត្ររបស់ពួកគេ។ ប្រសិនបើអ្នកលក់ភាគច្រើនទទួលយកមូលប្បទានប័ត្រផ្ទាល់ខ្លួន ទ្រព្យសម្បត្តិនៅក្នុងគណនីមូលប្បទានប័ត្រ គឺស្ទើរតែងាយស្រួលដូចរូបិយប័ណ្ណ។ ក្នុងករណីទាំងពីរ ទ្រព្យសម្បត្តិមាននៅក្នុងទំរង់ដែលត្រៀមរួចជាស្រេចដើម្បីជួយសម្រួល

ដល់ប្រតិបត្តិការ។ ដូច្នេះ ការដាក់ប្រាក់បញ្ញើ តម្រូវការត្រូវបានបន្ថែមទៅជារូបិយប័ណ្ណនៅពេលវាស់បរិមាណប្រាក់។

នៅពេលដែលយើងទទួលយកតក្កវិជ្ជា រួមទាំងការដាក់ប្រាក់តម្កល់ដែលបានវាស់វែងនៅក្នុងលុយភាគហ៊ុន ទ្រព្យសម្បត្តិជាច្រើនផ្សេងទៀតក្លាយជាផ្នែកមួយសម្រាប់ការដាក់បញ្ចូលគ្នា។ ជាឧទាហរណ៍ប្រាក់នៅក្នុងគណនីសន្សំ អាចផ្ទេរបានយ៉ាងងាយស្រួលទៅក្នុងគណនីមូលប្បទានប័ត្រ។ ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនេះ ស្ទើរតែងាយស្រួលសម្រាប់ប្រតិបត្តិការ។ មូលនិធិទៅវិញទៅមកនៃទីផ្សារប្រាក់អនុញ្ញាតឱ្យវិនិយោគិនសរសេរមូលប្បទានប័ត្រជាជាងប្រើគណនីរបស់ពួកគេ ទោះបីជាពេលខ្លះការរឹតបន្តឹងទាក់ទងនឹងទំហំមូលប្បទានប័ត្រ ឬចំនួនមូលប្បទានប័ត្រដែលបានសរសេរក៏ដោយ។ ដោយសារទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនេះ អាចត្រូវបានប្រើយ៉ាងងាយស្រួលសម្រាប់ប្រតិបត្តិការ ពួកគេគួរតែត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងបរិមាណទឹកប្រាក់។

ដោយសារតែវាពិបាកក្នុងការវិនិច្ឆ័យ ថាតើទ្រព្យសម្បត្តិណាមួយគួរតែត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងភាគហ៊ុនលុយ (money stock) មានវិធានការផ្សេងៗត្រូវបានបង្កើតឡើង។ តារាង ៤-១ បង្ហាញពីវិធានការណ៍ទាំងបួននៃស្តុកលុយដែលធនាគារបម្រុងសហព័ន្ធ គណនាសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចសហរដ្ឋអាមេរិករួមជាមួយបញ្ជីទ្រព្យសម្បត្តិដែលត្រូវបានបញ្ចូលក្នុងវិធានការនីមួយៗ។

table 4-1

The Measures of Money

Symbol	Assets Included	Amount in March 2001 (billions of dollars)
C	Currency	$ 539
M1	Currency plus demand deposits, traveler's checks, and other checkable deposits	1,111
M2	M1 plus retail money market mutual fund balances, saving deposits (including money market deposit accounts), and small time deposits	5,100
M3	M2 plus large time deposits, repurchase agreements, Eurodollars, and institution-only money market mutual fund balances	7,326

Source: Federal Reserve.

ចាប់ពីតូចទៅធំ ត្រូវបានគេកំណត់ថា C, M1, M2, និង M3។ វិធានការវាស់ទូទៅបំផុតសម្រាប់ការសិក្សាអំពីផលប៉ះពាល់នៃលុយលើសេដ្ឋកិច្ចគឺ M1 និង M2។ មិនមានការព្រមព្រៀងណា

មួយនោះទេ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ អំពីវិធានការណ៍នៃវង្វាស់ប្រាក់ ស្តុកគឺល្អបំផុត។ ការមិនចុះសម្រុងគ្នាអំពីគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ពេលខ្លះកើតឡើងដោយសារតែវិធានការណ៍វង្វាស់ប្រាក់ផ្សេងៗគ្នាកំពុងផ្លាស់ប្តូរទិសដៅផ្សេងៗគ្នា។

៤.២ ទ្រឹស្តីបរិមាណរូបិយប័ណ្ណប្រាក់ (The Quantity Theory of Money)

ដោយមានការផ្តល់នូវនិយមន័យអ្វីជាលុយ ហើយបានពិពណ៌នាអំពី ការត្រួតពិនិត្យ និង ការវាស់វែង។ យើងអាចសាកល្បងរបៀបបរិមាណលុយប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ច។ ដើម្បីអាចធ្វើដូច្នេះ យើងត្រូវមើលពីបរិមាណនៃលុយជាប់ទាក់ទងជាមួយអាញ្ញត្តិសេដ្ឋកិច្ចផ្សេងៗទៀតរបៀបណាដូចជា អថេរថ្លៃ និង អថេរចំណូល។

៤.២.១ សមីការប្រតិបត្តិការជំនួញនិងបរិមាណ

ប្រជាជនកាន់កាប់និងប្រើប្រាស់លុយដើម្បីទិញ ទំនិញនិងសេវាកម្ម។ ចាយកាន់តែច្រើន ត្រូវការលុយកាន់តែច្រើនសម្រាប់ប្រតិបត្តិការជំនួញ (Transactions) ហើយកាន់លុយក៏កាន់តែច្រើន។ ដូច្នេះ បរិមាណក្រដាសប្រាក់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចគឺ ទាក់ទងទៅនឹងចំនួនប្រាក់ដុល្លារ ដែលបានផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងប្រតិបត្តិការជំនួញ។

ទំនាក់ទំនងរវាងប្រតិបត្តិការជំនួញ និង លុយត្រូវបានបង្ហាញនៅក្នុងសមីការខាងក្រោម ហៅថាសមីការបរិមាណៈ

$$\text{Money} \times \text{Velocity} = \text{Price} \times \text{Transactions}$$

$$M \times V = P \times T$$

សូមពិនិត្យមើលអថេរនីមួយៗនៃអថេរទាំងបួន នៅក្នុងសមីការនេះ។

ផ្នែកខាងស្តាំនៃសមីការបរិមាណ ប្រាប់យើងអំពីប្រតិបត្តិការជំនួញ។ T តំណាងឱ្យចំនួនសរុបនៃប្រតិបត្តិការជំនួញក្នុងរយៈពេលមួយជាក់លាក់ ចំនួនក្នុងមួយឆ្នាំ។ និយាយម្យ៉ាងទៀត T គឺជាចំនួនដងក្នុងមួយឆ្នាំដែលទំនិញ ឬ សេវាកម្ម ត្រូវបានប្តូរជាលុយ។ P គឺជាតម្លៃនៃប្រតិបត្តិការជំនួញធម្មតា - ចំនួនដុល្លារត្រូវបានប្តូរ។ ផលិតផលនៃតម្លៃនៃប្រតិបត្តិការជំនួញនិងចំនួននៃប្រតិបត្តិការ PT ស្មើនឹងចំនួនប្រាក់ដុល្លារដែលបានប្តូរ (ប្រើប្រាស់) ក្នុងមួយឆ្នាំ។

ផ្នែកខាងឆ្វេងនៃសមីការបរិមាណ ប្រាប់យើងអំពីប្រាក់ដែលត្រូវបានប្រើដើម្បីធ្វើប្រតិបត្តិការជំនួញ។ M គឺជាបរិមាណ ក្រដាសប្រាក់។ V ត្រូវបានគេហៅថាប្រតិបត្តិការល្បឿនក្រដាសប្រាក់ (*transactions velocity of money*) និងវាស់អត្រាដែលលុយ ចរាចរនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។ និយាយម៉្យាងទៀត ល្បឿនចរាចរក្រដាសប្រាក់ ប្រាប់យើងពីចំនួនដងនៃការផ្លាស់ប្តូរប្រាក់ដុល្លារក្នុងរយៈពេលដែលបានកំណត់។

ឧទាហរណ៍ៈ ឧបមាថានំប៉័ង ៦០ដុំ ត្រូវបានលក់ក្នុងមួយឆ្នាំដែលមានតម្លៃ ០,៥០ ដុល្លារក្នុងមួយនំប៉័ង។ បន្ទាប់មក T ស្មើនឹង ៦០ នំប៉័ងក្នុងមួយឆ្នាំ ហើយ P ស្មើនឹង ០.៥០ ដុល្លារក្នុងមួយនំប៉័ង។ ចំនួនសរុបនៃប្រាក់ដុល្លារត្រូវ បានប្តូរ: *PT* = \$0.50/loaf × 60 loaves/year = \$30/year។ ដូច្នេះ ផ្នែកខាងស្តាំនៃសមីការនៃបរិមាណស្មើនឹង ៣០ ដុល្លារក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលជាតម្លៃប្រាក់ដុល្លារនៃប្រតិបត្តិការជំនួញទាំងអស់។

ឧបមាបន្ថែមទៀតថា បរិមាណប្រាក់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចគឺ ១០ ដុល្លារ។ ដោយរៀបចំសមីការបរិមាណម្តងទៀត យើងអាចគណនាល្បឿនប្រាក់ដូចខាងក្រោមៈ

$V = PT/M$

$= (\$30/\text{year})/(\$10)$

$= 3$ times per year.

នោះគឺសម្រាប់ប្រតិបត្តិការជំនួញចំនួន ៣០ ដុល្លារក្នុងមួយឆ្នាំ ត្រូវធ្វើឡើងជាមួយប្រាក់ ១០\$ ហើយដុល្លារនីមួយៗ ត្រូវ ប្តូរដៃ ៣ ដងក្នុងមួយឆ្នាំ។

សមីការបរិមាណ គឺជាអត្តសញ្ញាណមួយ: និយមន័យនៃអថេរទាំងបួនធ្វើឱ្យវាក្លាយជាការពិត។ សមីការប្រភេទនេះមានប្រយោជន៍ ពីព្រោះវាបង្ហាញថាប្រសិនបើអថេរមួយផ្លាស់ប្តូរ មួយរឺផ្សេងទៀតត្រូវផ្លាស់ប្តូរផងដែរ ដើម្បីរក្សាសមភាព។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើបរិមាណប្រាក់កើនឡើងនិងល្បឿនប្រាក់នៅតែមិនផ្លាស់ប្តូរ បន្ទាប់មកតម្លៃ ឬ ចំនួននៃប្រតិបត្តិការជំនួញត្រូវតែកើនឡើង។

៤.២.២ ពីប្រតិបត្តិការជំនួញរហូតដល់ចំណូល

នៅពេលសិក្សាពីតួនាទីរបស់លុយនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច អ្នកសេដ្ឋកិច្ចតែងតែប្រើសមីការនៃបរិមាណខុសគ្នាបន្តិចបន្តួច។ បញ្ហាជាមួយសមីការទីមួយ គឺថាចំនួននៃប្រតិបត្តិការជំនួញពិបាកវាស់

វែង។ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានេះ ចំនួននៃប្រតិបត្តិការជំនួញ T ត្រូវបានជំនួសដោយទិន្នផលសរុបនៃសេដ្ឋកិច្ច Y។

ប្រតិបត្តិការជំនួញ និង ទិន្នផល គឺទាក់ទងគ្នា ព្រោះថានៅពេលដែលសេដ្ឋកិច្ចកាន់តែផលិតទំនិញកាន់តែច្រើន ពេលនោះទំនិញត្រូវបានទិញនិងលក់ក៏កាន់តែច្រើនឡើងផងដែរ។ ទោះយ៉ាងណាពួកគេមិនដូចគ្នាទេ។ នៅពេលមនុស្សម្នាក់លក់រថយន្តដែលបានប្រើ ទៅមនុស្សម្នាក់ផ្សេងទៀត ឧទាហរណ៍ ពួកគេធ្វើប្រតិបត្តិការជំនួញដោយប្រើលុយ ទោះបីជារថយន្តនោះបានប្រើរួច ហើយវាមិនមែនជាផ្នែកនៃទិន្នផល/ផលិតផលបច្ចុប្បន្នក៏ដោយ។ ទោះជាយ៉ាងណា តម្លៃប្រាក់ដុល្លារនៃប្រតិបត្តិការជំនួញគឺ សមាមាត្រទៅនឹងតម្លៃប្រាក់ដុល្លារនៃទិន្នផល។

ប្រសិនបើ Y បង្ហាញពីចំនួនលទ្ធផល និង P បង្ហាញពីតម្លៃនៃឯកតានៃលទ្ធផលមួយនោះ តម្លៃប្រាក់ដុល្លារនៃទិន្នផលគឺ PY ។ យើងបានប៉ះទង្គិចលើវង្វាស់សម្រាប់អថេរទាំងនេះ នៅពេលយើងពិភាក្សាគណនីចំណូលជាតិក្នុងជំពូកទី ២: Y គឺជាផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបពិត។ P គឺជាបរិត្តផរណា GDP; និង PY គឺជា nominal GDP។ សមីការបរិមាណក្លាយជា:

$$\text{Money} \times \text{Velocity} = \text{Price} \times \text{Output}$$

$$M \times V = P \times Y$$

ដោយសារតែ Y ក៏ជាប្រាក់ចំណូលសរុបផងដែរ ហើយ V នៅក្នុងកំណែថ្មីនៃសមីការបរិមាណនេះ ត្រូវបានគេហៅថាល្បឿនចំណូលនៃលុយ (income velocity of money)។ ល្បឿនប្រាក់ចំណូល ប្រាប់យើងពីចំនួនដងនៃប្រាក់ដុល្លារ ដែលបញ្ចូលប្រាក់ចំណូលរបស់នរណាម្នាក់ក្នុងរយៈពេលដែលបានកំណត់។ កំណែថ្មីនៃសមីការបរិមាណនេះ គឺជារឿងធម្មតាបំផុត ហើយវាគឺជាអ្វីដែលយើងប្រើចាប់ពីពេលនេះតទៅ។

៤.២.៣ អនុគមន៍សេចក្តីត្រូវការក្រដាសប្រាក់ និង សមីការបរិមាណ

នៅពេលយើងវិភាគ តើលុយមានឥទ្ធិពលយ៉ាងដូចម្តេចចំពោះសេដ្ឋកិច្ច វាជាទូទៅច្រើនតែមានប្រយោជន៍ក្នុងការបង្ហាញពីបរិមាណប្រាក់ទាក់ទងនឹងបរិមាណទំនិញនិងសេវាកម្ម ដែលខ្លួនអាចទិញបាន។ ចំនួនទឹកប្រាក់នេះ M/P ត្រូវបានគេហៅថាតុល្យភាពប្រាក់ពិត (Real Money Balances)។

តុល្យភាពប្រាក់ពិត វាស់អំណាចទិញរបស់ស្តុកលុយ។ ឧទាហរណ៍៖ យើងពិចារណាសេដ្ឋកិច្ច ដែលផលិតតែនំប៉័ង។ ប្រសិនបើបរិមាណប្រាក់គឺ ១០ដុល្លារ ហើយតម្លៃនំប៉័ងគឺ ០.៥០ដុល្លារក្នុងមួយ ដើម បន្ទាប់មកតុល្យភាពប្រាក់ពិតគឺ នំប៉័ង ២០ ដុំ។ បើគិតតាមតម្លៃបច្ចុប្បន្ន ស្តុកប្រាក់នៅក្នុង សេដ្ឋកិច្ចអាចទិញនំប៉័ង ២០ ដុំ។

អនុគមន៍សេចក្តីត្រូវការប្រាក់គឺជា សមីការដែលបង្ហាញពីអ្វីដែលកំណត់បរិមាណតុល្យភាព ប្រាក់ពិត ដែលមនុស្សប្រាថ្នាចង់បាន។ អនុគមន៍សេចក្តីត្រូវការប្រាក់គឺ

$$(M/P)^d = kY$$

ដែល k ជាចំនួនថេរ ដែលប្រាប់យើងពីចំនួនប្រាក់ដែលមនុស្សចង់កាន់កាប់សម្រាប់រាល់ប្រាក់ ដុល្លារនៃប្រាក់ ចំណូល។ សមីការនេះ បញ្ជាក់ថាបរិមាណតុល្យភាពប្រាក់ពិតដែលត្រូវការគឺ សមា មាត្រទៅនឹងប្រាក់ចំណូលពិត។

អនុគមន៍សេចក្តីត្រូវការប្រាក់គឺដូចជា អនុគមន៍សេចក្តីត្រូវការ សំរាប់ទំនិញដោយឡែក ពិសេស។ នៅទីនេះ "ទំនិញ" គឺភាពសមស្របក្នុងការរក្សាតុល្យភាពប្រាក់ពិត។ ដូចគ្នានឹងការកាន់កាប់ រថយន្ត ធ្វើឱ្យមនុស្សកាន់តែងាយស្រួលក្នុងការធ្វើដំណើរ ដោយការកាន់លុយធ្វើឱ្យងាយស្រួលក្នុង ការធ្វើប្រតិបត្តិការជំនួញ។ ដូច្នេះ គ្រាន់តែប្រាក់ចំណូលខ្ពស់នាំឱ្យមានតម្រូវការរថយន្តកាន់តែច្រើន ប្រាក់ចំណូលខ្ពស់ក៏នាំឱ្យមានតំរូវការខ្ពស់ចំពោះតុល្យភាពប្រាក់ពិត។

អុនគមន៍សេចក្តីត្រូវការប្រាក់នេះ ផ្តល់នូវវិធីមួយផ្សេងទៀតដើម្បីមើលសមីការបរិមាណ។ ដើម្បីមើលឃើញបញ្ហានេះ បន្ថែមអុនគមន៍សេចក្តីត្រូវការប្រាក់ ដែលលក្ខខណ្ឌតំរូវការនៃតុល្យភាព ប្រាក់ពិត $(M/P)^d$ ត្រូវតែស្មើនឹងការផ្គត់ផ្គង់ M/P។ ដូច្នេះនាំអោយ៖

$$M/P = kY.$$

ការរៀបចំលក្ខខណ្ឌសាមញ្ញនៃពាក្យផ្លាស់ប្តូរសមីការនេះទៅ

$$M(1/k) = PY,$$

ដែលអាចត្រូវបានសរសេរជា

$$MV = PY,$$

ដែល V = 1/k តាមរូបមន្តគណិតវិទ្យាដ៏សាមញ្ញនេះ បង្ហាញពីទំនាក់ទំនងរវាងតំរូវការប្រាក់ និងល្បឿនប្រាក់។ នៅពេលដែលមនុស្សចង់កាន់កាប់ប្រាក់ជាច្រើនសម្រាប់ចំណូលជាប្រាក់ដុល្លារនីមួយៗ (k មានទំហំធំ) ហើយប្រាក់ប្តូរដៃមិនញឹកញាប់ (V គឺ តូច)។ ផ្ទុយទៅវិញ នៅពេលមនុស្សចង់កាន់ប្រាក់បន្តិចបន្តួច (k គឺតូច) លុយប្តូរដៃញឹកញាប់ (V គឺធំ) ។ និយាយម្យ៉ាងទៀត ប៉ារ៉ាម៉ែត្រសេចក្តីត្រូវការប្រាក់ k និងល្បឿននៃប្រាក់ V គឺ ផ្ទុយគ្នានៃប្រាក់កាក់តែមួយ។

៤.២.៤ ការសន្មតនៃល្បឿនថេរ

សមីការបរិមាណអាចត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជានិយមន័យមួយៈ វាផ្តល់និយមន័យ ល្បឿន V ជាសមាមាត្រនៃ nominal GDP ហើយ PY ដើម្បីបរិមាណលុយ M។ ប្រសិនបើយើងសន្មតបន្ថែមថាល្បឿនលុយថេរ បន្ទាប់មកសមីការនៃបរិមាណក្លាយជា ទ្រឹស្តីដែលមានប្រយោជន៍នៃផលប៉ះពាល់នៃប្រាក់ ដែលហៅថា "ទ្រឹស្តីបរិមាណប្រាក់"។

ដូចគ្នានឹងការសន្មតជាច្រើននៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច ការសន្មតនៃល្បឿនថេរ គឺគ្រាន់តែជាការប៉ាន់ប្រមាណទៅនឹងភាពជាក់ស្តែងប៉ុណ្ណោះ។ ឧទាហរណ៍ៈ នៅពេលម៉ាស៊ីនបេឡាករប្រាប់ដោយស្វ័យប្រវត្តិ មនុស្សអាចកាត់បន្ថយការកាន់កាប់ប្រាក់ជាមធ្យមរបស់ពួកគេ ដែលមានន័យថាការធ្លាក់ចុះនៃប៉ារ៉ាម៉ែត្រតម្រូវការប្រាក់ k និងការកើនឡើងល្បឿន V។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ បទពិសោធន៍បង្ហាញថា ការសន្មតនៃល្បឿនថេរផ្តល់នូវការប៉ាន់ស្មានល្អនៅក្នុង ស្ថានភាពជាច្រើន។ ដូច្នេះ ចូរសន្មតថាល្បឿនគឺថេរ ហើយមើលថាតើការសន្មតនេះបង្កប់ន័យអ្វីខ្លះពីផលប៉ះពាល់នៃការផ្គត់ផ្គង់លុយលើសេដ្ឋកិច្ច។

នៅពេលដែលយើងសន្មតថាល្បឿនគឺថេរ សមីការបរិមាណអាចត្រូវបានគេមើលឃើញថាជាទ្រឹស្តីនៃអ្វីដែលកំណត់ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប។ សមីការបរិមាណនិយាយ

$$M\bar{V} = PY,$$

ដែលបារនៅលើ V មានន័យថាល្បឿនថេរ។ ដូច្នេះ ការផ្លាស់ប្តូរបរិមាណប្រាក់ (M) ត្រូវតែបណ្តាលឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរសមាមាត្រនៅក្នុង ផ.ស.សនាមករណ៍ (PY)។ នោះគឺ ប្រសិនបើល្បឿនថេរ បរិមាណប្រាក់កំណត់តម្លៃប្រាក់ដុល្លារនៃទិន្នផលសេដ្ឋកិច្ច។

៤.២.៥ ក្រដាសប្រាក់ ថ្លៃ និង អតិផរណា

ឥឡូវយើងមានទ្រឹស្តីដើម្បីពន្យល់ពីអ្វីដែលកំណត់កម្រិតតម្លៃសេដ្ឋកិច្ចទាំងមូល។ ទ្រឹស្តីនេះមានប្លុកបីយ៉ាងៈ

1. កត្តានៃផលិតកម្មនិងមុខងារផលិតកម្មកំណត់កម្រិតនៃទិន្នផល Y។ យើងខ្ចីការសន្និដ្ឋាននេះពីជំពូកទី ៣ ។

2. ការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់កំណត់ពីតម្លៃនាមករណ៍នៃលទ្ធផល (PY)។ ការសន្និដ្ឋាន នេះមកពីសមីការបរិមាណនិងការសន្មតថាល្បឿនប្រាក់ថេរ។

3. កំរិតតំលៃ P គឺសមាមាត្រនៃតម្លៃនាមករណ៍នៃផលិតផលគឺ PY ទៅនឹងកំរិតនៃ Y ។

ម្យ៉ាងវិញទៀត សមត្ថភាពផលិតភាពនៃសេដ្ឋកិច្ចកំណត់ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបពិត (GDP) ដែលបរិមាណប្រាក់កំណត់ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបនាមករណ៍ ហើយ GDP Deflator គឺជាសមាមាត្រនៃផលិតផលក្នុងស្រុបសរុបនាមករណ៍ ទៅនឹង Real GDP ។

ទ្រឹស្តីនេះ ពន្យល់ពីអ្វីដែលកើតឡើងនៅពេល Fed ផ្លាស់ប្តូរការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់។ ដោយសារតែល្បឿនថេរ ការផ្លាស់ប្តូរណាមួយក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់នាំឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរសមាមាត្រនៅក្នុងផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប។ ដោយសារតែកត្តានៃផលិតកម្មនិងមុខងារផលិតកម្មបានកំណត់ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបពិតរួចហើយ ការផ្លាស់ប្តូរផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប ត្រូវតែតំណាងឱ្យការផ្លាស់ប្តូរកម្រិតតម្លៃ។ ដូច្នេះ ទ្រឹស្តីបរិមាណបញ្ជាក់ថាកម្រិតតម្លៃគឺ សមាមាត្រទៅនឹងការផ្គត់ផ្គង់លុយ។

% Change in M + % Change in V = % Change in P + % Change in Y.

៤.៣ Seigniorage: ប្រាក់ចំណេញពីការបោះពុម្ពក្រដាសប្រាក់

រហូតមកដល់ពេលនេះ យើងបានឃើញពីរបៀបដែលកំណើននៃការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់បណ្តាលឱ្យមានអតិផរណា។ ប៉ុន្តែអ្វីដែលអាចជំរុញឱ្យរដ្ឋាភិបាលបង្កើនការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់? នៅទីនេះយើងពិនិត្យមើលចម្លើយមួយចំពោះសំណួរនេះ។

សូមចាប់ផ្តើមដោយការពិតដែលមិនអាចប្រកែកបានៈ គ្រប់រដ្ឋាភិបាលទាំងអស់ចំណាយប្រាក់។ ការចំណាយខ្លះ គឺដើម្បីទិញទំនិញនិងសេវាកម្ម (ដូចជាផ្លូវនិងប៉ូលីស) ហើយខ្លះទៀតគឺដើម្បីផ្តល់

ការផ្ទេរប្រាក់ (សម្រាប់ជនក្រីក្រនិងមនុស្សចាស់ជាឧទាហរណ៍) ។ រដ្ឋាភិបាលអាចផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានដល់ការចំណាយរបស់ខ្លួនតាមបីវិធី។ ទីមួយ រដ្ឋាភិបាលអាចបង្កើនប្រាក់ចំណូលតាមរយៈពន្ធដូចជាពន្ធលើប្រាក់ចំណូលផ្ទាល់ខ្លួននិងសហគ្រាស។ ទីពីរ រដ្ឋាភិបាលអាចខ្ចីពីសាធារណជនតាមរយៈការលក់សញ្ញាប័ណ្ណរបស់រដ្ឋាភិបាល។ ទីបី រដ្ឋាភិបាលអាចបោះពុម្ពលុយបាន។

ប្រាក់ចំណូលដែលប្រមូលបានតាមរយៈការបោះពុម្ពប្រាក់ ត្រូវបានគេហៅថា seigniorage ។ ពាក្យនេះបានមកពី seigneur ពាក្យបារាំងសម្រាប់ "ម្ចាស់សក្តិភូមិ" ។ នៅក្នុងយុគសម័យកណ្តាលព្រះអម្ចាស់មានសិទ្ធិផ្តាច់មុខលើមេនរបស់គាត់ដើម្បីកាក់ប្រាក់។ សព្វថ្ងៃ សិទ្ធិនេះជារបស់រដ្ឋាភិបាលកណ្តាល ហើយវាគឺជាប្រភពចំណូលមួយ។

នៅពេលរដ្ឋាភិបាលបោះពុម្ពលុយដើម្បីចំណាយហិរញ្ញវត្ថុ វាបង្កើនការផ្គត់ផ្គង់លុយ។ ការកើនឡើងនៃការផ្គត់ផ្គង់លុយ ជាហេតុបណ្តាលឱ្យមានអតិផរណា។ ការបោះពុម្ពលុយ ដើម្បីបង្កើនប្រាក់ចំណូល គឺដូចជាការយកពន្ធអតិផរណា។

ដំបូងវាមិនច្បាស់ថា អតិផរណាអាចត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាពន្ធ។ បន្ទាប់ពីទាំងអស់ គ្មាននរណាម្នាក់ទទួលបានវិក័យប័ត្រពន្ធនេះទេ - រដ្ឋាភិបាលគ្រាន់តែព្រីនលុយដែលត្រូវការ។ តើបន្ទាប់មកនរណាជាអ្នកបង់ពន្ធអតិផរណា? ចម្លើយ គឺអ្នកកាន់លុយ។ នៅពេលតម្លៃឡើង តម្លៃប្រាក់ពិតប្រាកដនៅក្នុងកាបូបរបស់អ្នកធ្លាក់ចុះ។ នៅពេលរដ្ឋាភិបាលបោះពុម្ពលុយថ្មីសម្រាប់ការប្រើប្រាស់ វាធ្វើឱ្យលុយចាស់នៅក្នុងដៃរបស់សាធារណៈជនមិនសូវមានតម្លៃ។ ដូច្នេះ អតិផរណា គឺដូចជាពន្ធលើការកាន់កាប់លុយ។

ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលប្រមូលបានដោយការបោះពុម្ពលុយ ខុសគ្នាពីប្រទេសមួយទៅប្រទេសមួយ។ នៅសហរដ្ឋអាមេរិកចំនួននេះតិចតួចណាស់៖ ការរឹបអូសយកប្រាក់បានតិចជាង ៣ ភាគរយ នៃចំណូលរដ្ឋាភិបាល។ នៅក្នុងប្រទេសអ៊ីតាលីនិងប្រទេសក្រិក seigniorage ច្រើនតែមានច្រើនជាង ១០ ភាគរយ នៃប្រាក់ចំណូលរបស់រដ្ឋាភិបាល។ នៅក្នុងប្រទេសដែលមានបទពិសោធន៍លើអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់ ដែល seigniorage ច្រើនតែជាប្រភពល្អចំណូលដ៏សំខាន់របស់រដ្ឋាភិបាល។ តាមពិតតម្រូវការក្នុងការបោះពុម្ពលុយ ដើម្បីចំណាយហិរញ្ញវត្ថុ គឺជាកត្តាចម្បងនៃមូលហេតុនៃការកើនឡើងអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់។

៤.៤ អតិផរណា និង អត្រាការប្រាក់

ដូចដែលយើងបានពិភាក្សាជាលើកដំបូងនៅក្នុងជំពូកទី ៣ អត្រាការប្រាក់ស្ថិតក្នុងចំណោមអថេរម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់ៗ។ និយាយអោយចំ គឺតំលៃដែលភ្ជាប់បច្ចុប្បន្ននិងអនាគត។ នៅទីនេះយើងពិភាក្សាអំពីទំនាក់ទំនងរវាងអតិផរណានិងអត្រាការប្រាក់។

៤.៤.១ អត្រាការប្រាក់ពិត និង ឈ្នួលរាល់

ឧបមាថា អ្នកដាក់ប្រាក់សន្សំរបស់អ្នកនៅក្នុងគណនីធនាគារដែលបង់ការប្រាក់ ៩ ភាគរយជារៀងរាល់ឆ្នាំ។ នៅឆ្នាំក្រោយ អ្នកដកប្រាក់សន្សំនិងការប្រាក់ដែលបានសន្សំ។ តើអ្នកមានចំនួន ៨ ភាគរយ នៅពេលដែលអ្នកបានដាក់ប្រាក់បញ្ញើកាលពីមួយឆ្នាំមុនដែរ ឬទេ?

ចម្លើយ គឺអាស្រ័យលើអត្ថន័យនៃពាក្យ "អ្នកមាន"។ ពិតណាស់អ្នកមានលុយ ៨ ភាគរយច្រើនជាងប្រាក់ដែលអ្នកធ្លាប់មានពីមុន។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើតម្លៃបានកើនឡើង ដូច្នេះ ប្រាក់ដុល្លារនីមួយៗទិញតិចជាងនេះនោះ អំណាចទិញរបស់អ្នកមិនបានកើនឡើង ៨ ភាគរយ ទេ។ ប្រសិនបើអត្រាអតិផរណាមាន ៥ ភាគរយ នោះបរិមាណទំនិញដែលអ្នកអាចទិញបានកើនឡើងត្រឹមតែ ៣ ភាគរយ ប៉ុណ្ណោះ។ ហើយប្រសិនបើ អត្រាអតិផរណាគឺ ១០ ភាគរយ នោះអំណាចទិញរបស់អ្នកបានធ្លាក់ចុះ ២ ភាគរយ។

អ្នកសេដ្ឋកិច្ច ហៅអត្រាការប្រាក់ដែលធនាគារបង់អត្រាការប្រាក់នាមករណ៍និងការបង្កើនអំណាចទិញរបស់អ្នកគឺ អត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដ។ ប្រសិនបើខ្ញុំបង្ហាញពីអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ អត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដនិងអត្រាអតិផរណា បន្ទាប់មកទំនាក់ទំនងក្នុងចំណោមអថេរទាំងបីនេះអាចត្រូវបានសរសេរជា

$$r = i - \pi.$$

អត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដ គឺជាភាពខុសគ្នារវាងអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍និងអត្រាអតិផរណា

៤.៤.២ Fisher Effect

ការរៀបចំឡើងវិញនូវលក្ខខណ្ឌនៅក្នុងសមីការរបស់យើង សម្រាប់អត្រាការប្រាក់ពិត យើងអាចបង្ហាញថាអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ គឺជាផលបូកនៃអត្រាការប្រាក់ពិតនិងអត្រាអតិផរណា៖

$$i = r + \pi.$$

សមីការដែលបានសរសេរតាមរបៀបនេះ ត្រូវបានគេហៅថាសមីការ Fisher បន្ទាប់ពីសេដ្ឋវិទូ Irving Fisher (១៨៦៧-១៩៤៧)។ សមីការបង្ហាញថាអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍អាចផ្លាស់ប្តូរដោយមូលហេតុពីរយ៉ាង៖ ដោយសារតែអត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដផ្លាស់ប្តូរ ឬ ដោយសារតែអត្រាអតិផរណាមានការផ្លាស់ប្តូរ។

នៅពេលដែលយើងធ្វើការបែងចែកអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ ទៅជាផ្នែកទាំងពីរនេះ យើងអាចប្រើសមីការនេះ ដើម្បីបង្កើតទ្រឹស្តីមួយដែលពន្យល់ពីអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍។ ជំពូក ៣ បានបង្ហាញថា អត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដកែសំរួលទៅនឹងការសន្សំនិងវិនិយោគអោយមានលំនឹងសមតា។ ទ្រឹស្តីបរិមាណនៃប្រាក់បង្ហាញថាអត្រាកំណើននៃប្រាក់កំណត់អត្រាអតិផរណា។ សមីការ Fisher នោះ ប្រាប់យើង ឱ្យបន្ថែមអត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដនិងអត្រាអតិផរណាជាមួយគ្នា ដើម្បីកំណត់អត្រាការប្រាក់នាមករណ៍។

ទ្រឹស្តីបរិមាណ និង សមីការ Fisher រួមគ្នាប្រាប់យើងពីការលូតលាស់នៃប្រាក់ដែលជះឥទ្ធិពលដល់អត្រាការប្រាក់នាមករណ៍។ យោងតាមទ្រឹស្តីបរិមាណ ការកើនឡើងអត្រាកំណើនប្រាក់ ១ ភាគរយ បណ្តាលឱ្យអត្រាអតិផរណាកើនឡើង ១ ភាគរយ។ យោងទៅតាមសមីការ Fisher ការកើនឡើងអត្រាអតិផរណា 1% បណ្តាលឱ្យមានការកើនឡើង 1% នៃអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍។ ទំនាក់ទំនងតែមួយ សម្រាប់អត្រាអតិផរណានិងអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ត្រូវបានគេហៅថា Fisher effect។

៤.៥ អត្រាការប្រាក់ណូមីណាល់ និង សេចក្តីត្រូវការក្រដាសប្រាក់

ទ្រឹស្តីបរិមាណ គឺផ្អែកលើមុខងារតំរូវការប្រាក់សាមញ្ញ៖ វាសន្មតថាតំរូវការនៃសមតុល្យប្រាក់ពិតប្រាកដគឺ សមាមាត្រទៅនឹងប្រាក់ចំណូល។ តាមទ្រឹស្តីបរិមាណ គឺជាកន្លែងដ៏ល្អដើម្បីចាប់ផ្តើមនៅពេលវិភាគផលប៉ះពាល់នៃលុយវាមិនមែនជា រឿងទាំងមូល។ នៅទីនេះ យើងបន្ថែមកត្តាកំណត់មួយទៀតនៃបរិមាណប្រាក់ដែលត្រូវការគឺអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍។

៤.៥.១ ផលប៉ះពាល់នៃការរក្សាក្រដាសប្រាក់

លុយដែលអ្នកកាន់ក្នុងកាបូបរបស់អ្នកមិនទទួលបានការប្រាក់ទេ។ ប្រសិនបើជំនួសឱ្យការកាន់កាប់ប្រាក់នោះ អ្នកបានប្រើវាដើម្បីទិញប័ណ្ណបំណុលរដ្ឋាភិបាល ឬ ដាក់វានៅក្នុងគណនីសន្សំអ្នកនឹងទទួលបានអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍។ អត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ គឺជាថ្លៃដើមឱកាសនៃការកាន់កាប់ប្រាក់។

វិធីមួយទៀត ដើម្បីមើលថាថ្លៃដើមនៃការកាន់កាប់ប្រាក់ស្មើនឹងអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ គឺដោយប្រៀបធៀបប្រាក់ចំណេញពិតប្រាកដលើទ្រព្យសម្បត្តិជំនួស។ ទ្រព្យសម្បត្តិ ក្រៅពីប្រាក់ដូចជាសញ្ញាប័ណ្ណរដ្ឋាភិបាល ដែលទទួលបានចំណូលពិត r។ ប្រាក់ រកបានការត្រឡប់មកវិញពិតប្រាកដនៃការរំពឹងទុក $-\pi^e$ ពីព្រោះតម្លៃពិតរបស់វាធ្លាក់ចុះតាមអត្រាអតិផរណា។ នៅពេលអ្នកកាន់លុយ អ្នកបោះបង់ចោលភាពខុសគ្នារវាងប្រាក់ចំណេញទាំងពីរនេះ។ ដូច្នេះ ថ្លៃដើមនៃការកាន់កាប់ប្រាក់គឺ $r - (-\pi^e)$ ដែលសមីការ Fisher ប្រាប់យើង គឺអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ i ។

ដូចបរិមាណនំប៉័ងដែលត្រូវការអាស្រ័យលើតម្លៃនំប៉័ង បរិមាណប្រាក់ដែលត្រូវការគឺអាស្រ័យលើតម្លៃនៃការកាន់លុយ។ ដូចនេះ តំរូវការនៃសមតុល្យប្រាក់ពិតប្រាកដអាស្រ័យលើ កំរិតប្រាក់ចំណូលនិងអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍។ យើងសរសេរមុខងារតំរូវការប្រាក់ទូទៅ៖

$$(M/P)^d = L(i, Y).$$

អក្សរ L ត្រូវបានគេប្រើដើម្បីបញ្ជាក់ពីតម្រូវការប្រាក់ ពីព្រោះលុយគឺជាទ្រព្យសម្បត្តិដែលអាចដូរជាប្រាក់ (Liquid Assets) របស់សេដ្ឋកិច្ច (ទ្រព្យសម្បត្តិដែលងាយស្រួលប្រើបំផុត ក្នុងការធ្វើប្រតិបត្តិការ)។ សមីការនេះ បញ្ជាក់ថាតំរូវការនៃសាច់ប្រាក់ងាយនៃសមតុល្យប្រាក់ពិតប្រាកដ គឺជាមុខងារនៃប្រាក់ចំណូលនិងអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍។ អត្រា កំរិតខ្ពស់នៃប្រាក់ចំណូល Y តម្រូវការកាន់ តែច្រើនសម្រាប់សមតុល្យប្រាក់ពិតប្រាកដ។ អត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ខ្ពស់ជាងនេះ i ធ្វើអោយមានសមតុល្យប្រាក់ពិតប្រាកដចុះទាប។

៤.៥.២ ថ្លៃក្រដាសប្រាក់អនាគត និង ថ្លៃបច្ចុប្បន្ន

លុយ តម្លៃ និង អត្រាការប្រាក់ ឥឡូវទាក់ទងគ្នាតាមវិធីជាច្រើន។ រូបភាព ៤-៥ បង្ហាញពីទំនាក់ទំនងដែលយើងបានពិភាក្សា។ ដូចដែលទ្រឹស្តីបរិមាណនៃប្រាក់ពន្យល់ ការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់និងតំរូវការប្រាក់រួមគ្នាកំណត់កំរិតថ្លៃសមតា។ ការផ្លាស់ប្តូរកម្រិតថ្លៃ គឺតាមនិយមន័យអត្រាអតិផរណា។ អតិផរណា ជាលទ្ធផល ធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់អត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ តាមរយៈ Fisher effect។ តែឥលូវនេះ ដោយសារអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ គឺជាថ្លៃដើមនៃការកាន់កាប់ប្រាក់ អត្រាការប្រាក់នាមករណ៍នឹងបង្កផលប៉ះពាល់ដល់តម្រូវការប្រាក់។

ពិចារណាពីរបៀបដែលការណែនាំនៃតំណចុងក្រោយនេះ ជះឥទ្ធិពលដល់ទ្រឹស្តីរបស់យើងអំពីកម្រិតតម្លៃ។ ទីមួយ ស្មើការផ្គត់ផ្គង់សមតុល្យប្រាក់ពិតប្រាកដ M/P ទៅនឹងតម្រូវការ L (i, Y)៖

$$M/P = L(i, Y).$$

បន្ទាប់ ប្រើសមីការ Fisher ដើម្បីសរសេរអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ ជាការបូកនៃអត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដនិងអតិផរណាដែលរំពឹងទុក៖

$$M/P = L(r + \pi^e, Y).$$

សមីការនេះ បញ្ជាក់ថាកម្រិតសមតុល្យប្រាក់ពិតប្រាកដ អាស្រ័យលើអត្រារំពឹងទុកនៃអតិផរណា។

figure 4-5

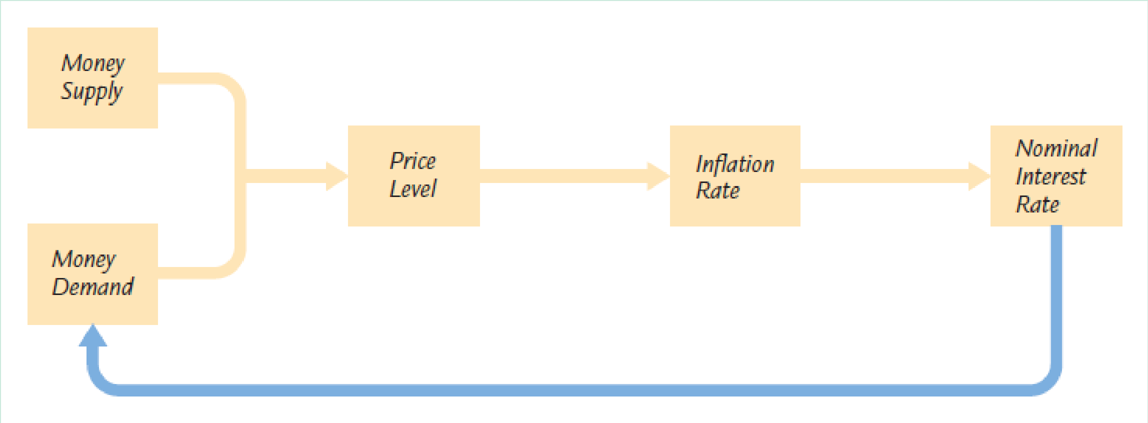

The Linkages Among Money, Prices, and Interest Rates This figure illustrates the relationships among money, prices, and interest rates. Money supply and money demand determine the price level. Changes in the price level determine the inflation rate. The inflation rate influences the nominal interest rate. Because the nominal interest rate is the cost of holding money, it may affect money demand. This last link (shown as a blue line) is omitted from the basic quantity theory of money.

សមីការចុងក្រោយ ប្រាប់រឿងរ៉ាវស្មុគស្មាញជាងទ្រឹស្តីបរិមាណអំពីការកំណត់តម្លៃ។ ទ្រឹស្តីបរិមាណនៃប្រាក់និយាយថា ការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់នៅថ្ងៃនេះ កំណត់កម្រិតថ្លៃថ្ងៃនេះ។ សេចក្តីសន្និដ្ឋាននេះនៅតែមានការពិតមួយផ្នែក: ប្រសិនបើ អត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ និង កម្រិតនៃផលិតផលត្រូវបានរក្សាថេរ កម្រិតថ្លៃនឹងមានការផ្លាស់ប្តូរ សមាមាត្រជាមួយនឹងការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់។ ទោះយ៉ាងណា អត្រាការប្រាក់នាមករណ៍គឺមិនថេរ វាអាស្រ័យលើអតិផរណាដែលរំពឹងទុក ដែលជាលទ្ធផលអាស្រ័យលើកំណើននៃការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់។ វត្តមាននៃអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ នៅក្នុងមុខងារតំរូវការប្រាក់ ផ្តល់នូវបណ្តាញបន្ថែមដែលតាមរយៈការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់ជះឥទ្ធិពលដល់កំរិតថ្លៃ។

សមីការតំរូវការប្រាក់ទូទៅនេះ បញ្ជាក់ថាកំរិតតំលៃមិនត្រឹមតែអាស្រ័យលើការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់នាពេលបច្ចុប្បន្នប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែវាអាស្រ័យទៅលើការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់ដែលរំពឹងទុកនាពេលអនាគតផង។ សេចក្តីជូនដំណឹងនេះ បណ្តាលឱ្យប្រជាជនរំពឹងថានឹងមានកំណើនប្រាក់ខ្ពស់និងអតិផរណាខ្ពស់។

តាមរយៈ Fisher effect ការកើនឡើងនៃអតិផរណាដែលរំពឹងទុកនេះ នឹងធ្វើឱ្យអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍កើនឡើង។ អត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ខ្ពស់ជាងមុន កាត់បន្ថយតម្រូវការសមតុល្យប្រាក់ពិត។ ដោយសារតែបរិមាណប្រាក់មិនបានផ្លាស់ប្តូរទេ ការកាត់បន្ថយតំរូវការសម្រាប់សមតុល្យប្រាក់ពិតប្រាកដ នាំឱ្យមានកំរិតថ្លៃកើនឡើងខ្ពស់ជាងមុន។ ដូច្នេះ កំណើនប្រាក់ដែលរំពឹងទុកខ្ពស់នាពេលអនាគត នឹងនាំឱ្យមានការឡើងថ្លៃខ្ពស់ជាងថ្ងៃនេះ។

ផលប៉ះពាល់នៃប្រាក់លើថ្លៃគឺ ស្មុគស្មាញ។ ឧបសម្ព័ន្ធនៅក្នុងជំពូកនេះ បង្ហាញអំពីគណិតវិទ្យាទាក់ទងនឹងកម្រិតថ្លៃទៅនឹងប្រាក់បច្ចុប្បន្ននិងអនាគត។ ការសន្និដ្ឋាននៃការវិភាគគឺថា កម្រិតថ្លៃអាស្រ័យលើទម្ងន់មធ្យមនៃការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់បច្ចុប្បន្ន និង ការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់ដែលរំពឹងថានឹងមាន នាពេលអនាគត។

៤.៦ ផលប៉ះពាល់នៃអតិផរណាទៅលើសង្គម

ការពិភាក្សារបស់យើង អំពីមូលហេតុនិងផលប៉ះពាល់នៃអតិផរណា មិនបានប្រាប់យើងច្រើនទេ អំពីបញ្ហាសង្គមដែលបណ្តាលមកពីអតិផរណា។ ឥឡូវនេះ យើងងាកទៅរកបញ្ហាទាំងនោះ។

៤.៦.១ ទស្សនៈរបស់ Layman និង ទ្រឹស្តីក្លាស៊ិក

ប្រសិនបើ អ្នកសួរមនុស្សជាមធ្យមថា តើហេតុអ្វីអតិផរណាគឺជាបញ្ហាសង្គម? គាត់ប្រហែលជានឹងឆ្លើយថាអតិផរណាធ្វើឱ្យគាត់កាន់តែក្រទៅៗ។ "ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ចៅកែខ្ញុំតែងតែអោយប្រាក់ខែដល់ខ្ញុំ ប៉ុន្តែតម្លៃទំនិញកើនឡើង ហើយវាការរំអេង្គាសប្រាក់ខ្លះពីខ្ញុំ"។ ការសន្និដ្ឋានជាក់ស្តែង នៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍នេះ គឺថាប្រសិនបើមិនមានអតិផរណាទេ គាត់នឹងទទួលបានការដំឡើងដូចគ្នាហើយអាចទិញទំនិញបានច្រើន។

ការត្អូញត្អែរអំពីអតិផរណាគឺជារឿងធម្មតា។ ដូចដែលយើងបានដឹងពីជំពូកទី ៣ អំណាចទិញកម្លាំងពលកម្ម ប្រាក់ឈ្នួលពិតប្រាកដ ពឹងផ្អែកលើផលិតភាពនៃកម្លាំងពលកម្មបន្ថែម មិនមែនលើចំនួនទឹកប្រាក់ដែលរដ្ឋាភិបាលជ្រើសរើសដើម្បីបោះពុម្ពទេ។ ប្រសិនបើ រដ្ឋាភិបាលកាត់បន្ថយអតិផរណាដោយអត្រាកំណើននៃលុយយឺតៗ កម្មករនឹងមិនឃើញប្រាក់ឈ្នួលពិតប្រាកដរបស់ពួកគេកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័សទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ នៅពេលអតិផរណាធ្លាក់ចុះយឺត ក្រុមហ៊ុននានានឹងដំឡើងថ្លៃផលិតផលរបស់ពួកគេក្រោមមួយឆ្នាំ ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ហើយជាលទ្ធផល នឹងផ្តល់ឱ្យកម្មកររបស់ពួកគេនូវការដំឡើងថ្លៃឈ្នួលតូចជាងមុន។

យោងទៅតាមទ្រឹស្តីក្លាស៊ីកនៃប្រាក់ ការផ្លាស់ប្តូរកម្រិតថ្លៃទាំងមូល គឺដូចជាការផ្លាស់ប្តូរឯកតារង្វាស់។ វាដូចជាយើងប្តូរពីការវាស់ចម្ងាយជាហ្វីតទៅជារង្វាស់គិតជាអ៊ីញៈ ចំនួនកាន់តែធំ ប៉ុន្តែគ្មានអ្វីផ្លាស់ប្តូរទេ។ សូមស្រមៃគិតថា នៅព្រឹកថ្ងៃស្អែក អ្នកក្រោកហើយរកឃើញថា ដោយសារមូលហេតុមួយ ចំនួនតួលេខដុល្លារនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចត្រូវបានគុណនឹងដប់។ តម្លៃនៃអ្វីគ្រប់យ៉ាងដែលអ្នកទិញបានកើនឡើង ១០ ដង ប៉ុន្តែប្រាក់ឈ្នួលរបស់អ្នកនិងតម្លៃនៃប្រាក់សន្សំរបស់អ្នកក៏កើនអញ្ចឹងដែរ។ តើនេះនឹងមានភាពខុសគ្នាយ៉ាងណា? រាល់លេខទាំងអស់នឹងមានលេខសូន្យបន្ថែមនៅខាងចុង ប៉ុន្តែគ្មានអ្វីផ្សេងទៀតនឹងប្រែប្រួលទេ។ សុខុមាលភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់អ្នក ពឹងផ្អែកលើតម្លៃដែលទាក់ទងមិនមែនកម្រិតថ្លៃទូទៅទេ។

ហេតុអ្វីបានជាការតំឡើងកម្រិតថ្លៃជាប់ជាបញ្ហាសង្គម? វាប្រែថា ការចំណាយនៃអតិផរណាគឺមិនច្បាស់ទេ។ ជាការពិត អ្នកសេដ្ឋកិច្ចមិនយល់ស្របអំពីទំហំនៃចំណាយក្នុងសង្គម។ ដូច្នេះការភ្ញាក់ផ្អើលរបស់បុគ្គលិក (មិនមានជំនាញច្បាស់លាស់) សេដ្ឋវិទូខ្លះអះអាងថាថ្លៃដើមនៃអតិផរណាគឺតិចតួចណាស់សម្រាប់អត្រាអតិផរណាកម្រិតមធ្យម ដែលប្រទេសភាគច្រើនបានជួបប្រទះក្នុងប៉ុន្មានឆ្នាំថ្មីៗនេះ។

៤.៦.២ ការចំណាយថ្លៃដើមនៃអតិផរណាដែលរំពឹងទុក (The Costs of Expected Inflation)

ការពិចារណាដំបូងលើករណីអតិផរណារំពឹងទុក។ ប្រសិនបើ កំរិតថ្លៃ (Price Level) កើនឡើង ១% រៀងរាល់ខែ។ តើតំលៃនៃសង្គម (Social costs) ប្រែប្រួលអ្វីខ្លះ ខណៈពេលដែលអតិផរណាប្រចាំឆ្នាំ មាន១២%?

ថ្លៃចំណាយ (Cost) ទីមួយ គឺពន្ធអតិផរណាអរូបិយ ទៅលើទឹកប្រាក់ដែលប្រជាជនកំពុងកាន់។ យើងបានពិភាក្សារួចមកហើយនូវ អត្រាអតិផរណាកាន់តែខ្ពស់ នាំអោយអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍កាន់តែខ្ពស់ដែរ ដែលផ្ទុយមកវិញ នាំអោយតុល្យការសាច់ប្រាក់ពិតថយចុះ (Lower real money balances)។ បើសិនប្រជាជនគឺកំពុងកាន់ (រក្សា) តុល្យការលុយមធ្យម ពួកគេត្រូវតែធ្វើដំណើរទៅដកលុយពីធនាគារជាញឹកញាប់ ឧ. ពួកគេដកលុយ ៥០ដុល្លារ ពីរដងក្នុងមួយសប្តាហ៍ ជាជាងដក ១០០ ដុល្លារ ក្នុងមួយសប្តាហ៍។ ការរំខាននៃការកាត់បន្ថយការកាន់លុយ គឺត្រូវបានហៅថា ចំណាយស្បែកជើងនៃអតិផរណា "Shoeleather cost of inflation" ដោយសារការដើរទៅដកប្រាក់ញឹកញាប់នាំអោយសឹកស្បែកជើង ឆាប់ខូច។

ថ្លៃចំណាយទីពីរ កើតឡើងដោយសារអតិផរណាខ្ពស់ ដឹកនាំ/នាំអោយ សហគ្រាសឬក្រុមហ៊ុនប្តូរតំលៃនៃទំនិញនិងសេវាកម្មរបស់គេញឹកញាប់។ ការប្តូរតារាងតំលៃញឹកញាប់ គឺជាការចំណាយមួយដែរ។ ឧទាហរណ៍៖ ក្រុមហ៊ុនត្រូវការព្រីន និង ចែកចាយខិត្តប័ណ្ណថ្មីរបស់ខ្លួនជាប្រចាំ។ ថ្លៃចំណាយនេះ ត្រូវបានហៅថា "Menu Costs" ពីព្រោះការកើនឡើងអត្រាអតិផរណាខ្ពស់ នាំអោយភោជនីយដ្ឋានត្រូវតែបោះពុម្ពតារាងតំលៃថ្មីរហូត។

ថ្លៃចំណាយទីបីនៃអតិផរណា កើតឡើងពីព្រោះក្រុមហ៊ុនប្រឈមទៅនឹងថ្លៃនៃការមិនប្តូរតារាងតំលៃ (Menu costs change) ញឹកញាប់។ ដែលនាំអោយ អត្រាអតិផរណាកាន់តែខ្ពស់ កាន់តែធ្វើអោយធ្វើអោយថ្លៃទំនិញទាក់ទងកាន់តែធំ។ ឧទាហរណ៍៖ ប្រសិនបើក្រុមហ៊ុន ចេញកាតាឡុកថ្មីរៀងរាល់ខែមករា។ បើសិនមិនមានអតិផរណា នោះថ្លៃទាក់ទងទៅនឹងកំរិតថ្លៃទាំងអស់នៃម្ហូបរបស់ក្រុមហ៊ុន គឺថេរពេញមួយឆ្នាំ។ បើសិនមានអតិផរណា ១% ក្នុងមួយខែ នោះចាប់ពីដើមខែរហូតដល់ចុងខែនៃឆ្នាំ ថ្លៃដែលទាក់ទងរបស់ក្រុមហ៊ុននឹងធ្លាក់ចុះ ១២%។ ការលក់ពីកាតាឡុកនេះ នឹងធ្លាក់ចុះក្នុងឆ្នាំនេះ (នៅពេលថ្លៃរបស់វា មានទំនាក់ទំនងខ្ពស់) ហើយនិង កើនឡើងខ្ពស់នៅឆ្នាំបន្ទាប់ (នៅពេលថ្លៃរបស់វាមានទំនាក់ទំនងទាប)។ ហេតុដូចនេះ នៅពេលអតិផរណាអន្ទងគ្រប់ទំនិញក្នុងទំនាក់ទំនងថ្លៃ វានឹងធ្វើអោយមីក្រូសេដ្ឋកិច្ចគ្មានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការចែក/ប្រើប្រាស់ធនធានច្បាស់លាស់។

ការចំណាយទីបួននៃអតិផរណាបណ្តាលមកពីច្បាប់ពន្ធ។ បទប្បញ្ញត្តិជាច្រើននៃក្រមពន្ធមិនគិតពីផលប៉ះពាល់នៃអតិផរណាទេ។ អតិផរណា អាចផ្លាស់ប្តូរបំណុលពន្ធរបស់បុគ្គល ដែលច្រើនតែធ្វើតាមរបៀបដែលសមាជិកសភាមិនមានបំណង។

ឧទាហរណ៍មួយនៃការបរាជ័យនៃក្រមពន្ធក្នុងការដោះស្រាយអតិផរណា គឺការយកពន្ធលើការចំណេញដើមទុន។ ឧបមាថា អ្នកទិញភាគហ៊ុនខ្លះនៅថ្ងៃនេះ ហើយលក់វាមួយឆ្នាំចាប់ពីពេលនេះទៅក្នុងតម្លៃពិតប្រាកដ។ វាហាក់ដូចជាសមហេតុផលសម្រាប់រដ្ឋាភិបាលដែលមិនយកពន្ធ ពីព្រោះអ្នកមិនបានទទួលប្រាក់ចំណូលពិតប្រាកដពីការវិនិយោគនេះទេ។ ជាការពិតណាស់ ប្រសិនបើមិនមានអតិផរណាទេ បំណុលពន្ធសូន្យនឹងក្លាយជាលទ្ធផល។ ប៉ុន្តែឧបមាថា អត្រាអតិផរណាគឺ ១២ ភាគរយ ហើយដំបូងអ្នកបង់ ១០០ ដុល្លារ ក្នុងមួយហ៊ុនសម្រាប់ភាគហ៊ុន។ ដើម្បីឱ្យតម្លៃពិតប្រាកដដូចគ្នានៅឆ្នាំក្រោយ អ្នកត្រូវលក់ភាគហ៊ុនក្នុងតម្លៃ ១១២ ដុល្លារ ក្នុងមួយហ៊ុន។ ក្នុងករណីនេះ លេខកូដពន្ធដែលមិនអើពើនឹងផលប៉ះពាល់នៃអតិផរណា បានបង្ហាញថាអ្នកបានរកប្រាក់ចំណូលចំនួន 12 ដុល្លារក្នុងមួយចំណែកនៃប្រាក់ចំណូលសរុប ហើយរដ្ឋាភិបាលបានយកពន្ធលើអ្នកទទួលបានដើមទុននេះ។ ជាការពិត បញ្ហាគឺថាលេខកូដពន្ធវាស់ប្រាក់ចំណូលដូចជា ការជ្រើសរើសជាជាងការទទួលបានដើម

ទុនពិតប្រាកដ។ ក្នុងឧទាហរណ៍នេះ និងនៅក្នុងប្រទេសជាច្រើនទៀត អតិផរណាបង្ខូចទ្រង់ទ្រាយ ថាតើពន្ធត្រូវបានគេយកយ៉ាងដូចម្តេច។

តម្លៃទី ៥ នៃអតិផរណា គឺជាភាពមិនស្រណុកសុខស្រួលក្នុងការរស់នៅក្នុងពិភពលោកដែល មានការផ្លាស់ប្តូរកំរិតថ្លៃ។ លុយ គឺជារង្វាស់មួយបែបដែលយើងវាស់ប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច។ នៅពេល ដែលមានអតិផរណា ដែលរង្វាស់នេះ នឹងមានការផ្លាស់ប្តូរប្រវែងរបស់វា។ ដូច្នេះ បន្តធ្វើសទិសភាព ដោយសន្មតថា សភាបានអនុម័តច្បាប់មួយដែលបញ្ជាក់ថាប្រវែងមួយយ៉ាត នឹងស្មើ ៣៦ អ៊ីញ ក្នុងឆ្នាំ ២០០២ ហើយ ៣៥ អ៊ីញ ក្នុងឆ្នាំ ២០០៣ និង ៣៤ អ៊ីញ ក្នុងឆ្នាំ ២០០៤ ជាដើម។ បើទោះបីជា ច្បាប់នេះ បញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ក៏ដោយ ក៏វានៅតែមានមិនគ្រប់គ្រាន់ត្រឹមត្រូវផងដែរ។ នៅពេលដែល នរណាម្នាក់វាស់ប្រវែងយ៉ាត វាចាំបាច់ត្រូវបញ្ជាក់ថាតើរង្វាស់នោះស្ថិតនៅក្នុងឆ្នាំ ២០០២ យ៉ាត ឬ ២០០៣ យ៉ាត។ ដើម្បីប្រៀបធៀបប្រវែងដែលបានវាស់នៅឆ្នាំផ្សេងៗគ្នា គេត្រូវធ្វើការកែតម្រូវ "អតិផរណា" អោយត្រូវ។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ ប្រាក់ដុល្លារ គឺជារង្វាស់ដែលមិនសូវមានប្រយោជន៍នៅ ពេលដែលតម្លៃរបស់វាត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរជានិច្ច។

ឧទាហរណ៍៖ ការផ្លាស់ប្តូរកម្រិតថ្លៃ ធ្វើឱ្យស្មុគស្មាញដល់ផែនការហិរញ្ញវត្ថុផ្ទាល់ខ្លួន។ ការ សម្រេចចិត្តសំខាន់មួយ ដែលគ្រួសារទាំងអស់ត្រូវប្រឈមគឺថា តើចំណូលរបស់ពួកគេ ត្រូវប្រើប្រាស់ ប៉ុន្មាន ហើយត្រូវសន្សំប៉ុន្មានសម្រាប់ការចូលនិវត្តន៍។ ប្រាក់ដុល្លារ ត្រូវបានរក្សាទុកនៅថ្ងៃនេះ ហើយ វិនិយោគក្នុងអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ថេរ នឹងផ្តល់នូវចំនួនប្រាក់ដុល្លារថេរនាពេលអនាគត។ ប៉ុន្តែតម្លៃ ពិតប្រាកដនៃចំនួនប្រាក់ដុល្លារនោះ ដែលនឹងកំណត់កំរិតជីវភាពរបស់អ្នកចូលនិវត្តន៍ គឺអាស្រ័យលើ កំរិតថ្លៃនាពេលអនាគត។ ការសំរេចថាតើត្រូវសន្សំប៉ុន្មាន មានភាពងាយជាង បើមនុស្សអាចពឹងលើ កំរិតថ្លៃក្នុងរយៈពេល ៣០ ឆ្នាំ ដែលប្រហាក់ប្រហែលនឹងកំរិតនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ។

៤.៦.៣ ការចំណាយថ្លៃដើមនៃអតិផរណាដែលមិនរំពឹងទុក

អតិផរណាដែលមិនបានរំពឹងទុក មានឥទ្ធិពលដែលនាំអោយវិនាសជាងការចំណាយថេរណា មួយ ដែលប្រឆាំងអតិផរណា: វាបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិតាមអំពើចិត្តក្នុងចំណោមបុគ្គល។ អ្នកអាចមើល ឃើញពីដំណើរការនេះដោយពិនិត្យមើលប្រាក់កម្ចីរយៈពេលវែង។ កិច្ចព្រមព្រៀងប្រាក់កម្ចីភាគច្រើន បញ្ជាក់ពីអត្រាការប្រាក់នាមករណ៍ដែលផ្អែកលើអត្រាអតិផរណាដែលបានរំពឹងទុកនៅពេលនៃកិច្ចព្រម ព្រៀង។ ប្រសិនបើ អតិផរណាប្រែទៅជាខុសពីអ្វីដែលបានរំពឹងទុកនោះ ការវិលត្រឡប់ពិតប្រាកដ ដែលកូនបំណុលសងទៅម្ចាស់បំណុលខុសគ្នាពីអ្វីដែលភាគីទាំងពីរបានរំពឹងទុក។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិន

បើអតិផរណាប្រែជាខ្ពស់ជាងការរំពឹងទុក កូនបំណុលនឹងចំណេញ ហើយម្ចាស់បំណុលនឹងខាត ព្រោះកូនបំណុលសងប្រាក់កម្ចីវិញជាមួយប្រាក់ដុល្លារតិចជាង។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើអតិផរណាប្រែជាទាបជាងការរំពឹងទុក ម្ចាស់បំណុលនឹងចំណេញ ហើយកូនបំណុលនឹងខាត ព្រោះការសងបំណុលគឺមានតម្លៃច្រើនជាងអ្វីដែលភាគីទាំងពីរបានរំពឹងទុក។

សូមពិចារណា ឧទាហរណ៍ មនុស្សម្នាក់យកប្រាក់កម្ចីដាក់បញ្ចាំក្នុងឆ្នាំ ១៩៦០។ នៅពេលនោះ ប្រាក់កម្ចីមានទ្រព្យបញ្ចាំ ៣០ ឆ្នាំ មានអត្រាការប្រាក់ប្រហែល ៦ ភាគរយ ក្នុងមួយឆ្នាំ។ អត្រានេះ ផ្អែកលើអត្រាទាបនៃអតិផរណាដែលរំពឹងទុក ពោលគឺអតិផរណាពីមុន។ មួយទសវត្សរ៍មានអត្រាជាមធ្យមត្រឹមតែ ២,៥ ភាគរយ។ ម្ចាស់បំណុលប្រហែលជារំពឹងថានឹងទទួលបានការត្រឡប់មកវិញពិតប្រាកដប្រហែល ៣.៥ ភាគរយ ហើយកូនបំណុលរំពឹងថានឹងសងត្រឡប់មកវិញ។ តាមពិតទៅ មួយអាយុកាលនៃប្រាក់កម្ចីមានអត្រាអតិផរណាជាមធ្យម ៥ ភាគរយ ដូច្នេះ ការសងវិលត្រឡប់ពិតប្រាកដក្រោយមកមានតែ ១ ភាគរយ ប៉ុណ្ណោះ។ អតិផរណាដែលមិនបានគ្រោងទុកនេះ បានផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ដល់កូនបំណុល ដែលម្ចាស់បំណុលជាអ្នកខាតបង់។

៤.៦.៤ អត្ថប្រយោជន៍តែមួយនៃអតិផរណា

រហូតមកដល់ពេលនេះ យើងបានពិភាក្សាអំពីការចំណាយជាច្រើននៃអតិផរណា។ ការចំណាយទាំងនេះ នាំឱ្យសេដ្ឋវិទូជាច្រើនសន្និដ្ឋានថា អ្នកធ្វើគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ គួរតែមានគោលដៅធ្វើឱ្យអតិផរណាស្មើសូន្យ។ ទោះយ៉ាងណា មានផ្នែកមួយទៀតទាក់ទងនឹងរឿងនេះ។ អ្នកសេដ្ឋកិច្ចខ្លះ ជឿថាអតិផរណាបន្តិចបន្តួចនិយាយថា ២ ឬ ៣ ភាគរយក្នុងមួយឆ្នាំអាចជារឿងល្អ។

ការអះអាងសម្រាប់អតិផរណាកម្រិតមធ្យម ចាប់ផ្តើមពីការសង្កេតថា ការកាត់បន្ថយប្រាក់ឈ្នួលនាមករណ៍ គឺកម្រណាស់: ក្រុមហ៊ុនមានការស្ទាក់ស្ទើរក្នុងការកាត់បន្ថយប្រាក់ឈ្នួលនាមករណ៍របស់កម្មករ ហើយកម្មករមានការស្ទាក់ស្ទើរក្នុងការទទួលយកការកាត់បន្ថយបែបនេះ។ តាមពិតទៅការកាត់បន្ថយប្រាក់ឈ្នួល ២ ភាគរយ នៅក្នុងពិភពមួយដែលមិនមានអតិផរណា គឺដូចគ្នានឹងការតំឡើងប្រាក់ ៣ ភាគរយ ជាមួយនឹងអតិផរណា ៥ ភាគរយ ប៉ុន្តែកម្មករមិនតែងតែឃើញវិធីនោះទេ។ ការកាត់បន្ថយប្រាក់ឈ្នួល ២ ភាគរយ អាចហាក់ដូចជាការប្រមាថ ចំណែកឯការតំឡើង ៣ ភាគរយ គឺនៅតែជាការដំឡើង។ ការសិក្សាជាក់ស្តែងបញ្ជាក់ថា ប្រាក់ឈ្នួលនាមករណ៍កម្រនឹងធ្លាក់ចុះណាស់។

ការពិតនេះបង្ហាញថា អតិផរណាមួយចំនួនអាចធ្វើឱ្យទីផ្សារការងារមានដំណើរការល្អប្រសើរ។ ការផ្គត់ផ្គង់និងតម្រូវការកម្លាំងពលកម្មផ្សេងៗគ្នាតែងតែផ្លាស់ប្តូរជានិច្ច។ ជួនកាលការកើនឡើងនៃការផ្គត់ផ្គង់ ឬ ការថយចុះនៃតម្រូវការ នាំឱ្យមានការធ្លាក់ចុះនៃប្រាក់ឈ្នួលសមតាពិតសម្រាប់កម្មករមួយក្រុម។ ប្រសិនបើ ប្រាក់ឈ្នួលនាមករណ៍មិនអាចត្រូវបានកាត់បន្ថយទេនោះ វិធីតែមួយគត់ដើម្បីកាត់បន្ថយប្រាក់ឈ្នួលពិតប្រាកដ គឺអនុញ្ញាតឱ្យអតិផរណាដើរតួនាទីបំពេញការងារនេះ។ ដោយគ្មានអតិផរណា ប្រាក់ឈ្នួលពិតប្រាកដនឹងនៅខ្ពស់ជាងកម្រិតលំនឹងសមតា ដែលបណ្តាលឱ្យកើនឡើងនិកម្មភាព/ភាពអត់ការងារធ្វើខ្ពស់។

ដោយហេតុផលនេះ អ្នកសេដ្ឋកិច្ចខ្លះអះអាងថាអតិផរណា "ខ្លាញ់កង់" នៃទីផ្សារការងារ។ មានតែអតិផរណាកើនឡើងតិចតួចប៉ុណ្ណោះដែលចាំបាច់៖ អត្រាអតិផរណា ២ ភាគរយ អនុញ្ញាតឱ្យប្រាក់ឈ្នួលពិតប្រាកដធ្លាក់ចុះ ២ ភាគរយ ក្នុងមួយឆ្នាំ ឬ ២០ ភាគរយ ក្នុងមួយទសវត្សរ៍ ដោយមិនចាំបាច់កាត់បន្ថយប្រាក់ឈ្នួលនាមករណ៍ឡើយ។ ការកាត់បន្ថយដោយស្វ័យប្រវត្តិនៅក្នុងប្រាក់ឈ្នួលពិតប្រាកដ គឺមិនអាចទៅរួចទេជាមួយនឹងអតិផរណាស្មើសូន្យ។

៤.៧ អតិផរណាកម្រិតខ្ពស់ (Hyperinflation)

អតិផរណាកម្រិតខ្ពស់ ច្រើនតែត្រូវបានគេកំណត់ថា អតិផរណាដែលលើសពី ៥០ ភាគរយក្នុងមួយខែ ដែលមានតែជាង ១ ភាគរយក្នុងមួយថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ។ អតិផរណាក្នុងរយៈពេលច្រើនខែ អត្រាអតិផរណានេះ នាំឱ្យមានការកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំងនូវកម្រិតថ្លៃ។ អត្រាអតិផរណា ៥០ ភាគរយ ក្នុងមួយខែ បង្កឱ្យមានការកើនឡើងជាង ១០០ ដង នៃកម្រិតថ្លៃក្នុងរយៈពេលមួយឆ្នាំ ហើយច្រើនជាង ២ លានដង កើនឡើងក្នុងរយៈពេលបីឆ្នាំ។ នៅទីនេះ យើងពិចារណាលើការចំណាយ និង មូលហេតុ នៃអតិផរណាខ្លាំងបែបនេះ។

៤.៧.១ ការចំណាយនៃអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់

ទោះបីជាអ្នកសេដ្ឋកិច្ចជជែកវែកញែក ថាតើថ្លៃដើមនៃអតិផរណាកម្រិតមធ្យមមានទំហំធំឬតូចក៏ដោយ ក៏គ្មាននរណាម្នាក់សង្ស័យថា ការកើនឡើងអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់ អាចបង្កផលប៉ះពាល់ដល់សង្គមខ្ពស់នោះទេ។ ការចំណាយ គឺមានលក្ខណៈគុណភាពដូចគ្នានឹងអ្វីដែលយើងបានពិភាក្សាមុននេះដែរ។ ទោះជាយ៉ាងណា នៅពេលអតិផរណាឈានដល់កម្រិតខ្លាំង ការចំណាយទាំងនេះកាន់តែលេចចេញកាន់តែច្បាស់ ព្រោះវាជារឿងធ្ងន់ធ្ងរណាស់។

ការចំណាយលើស្បែកជើងស្បែក មានជាប់ទាក់ទងនឹងការកាត់បន្ថយការកាន់កាប់ប្រាក់ គឺមានភាពធ្ងន់ធ្ងរនៅក្រោមអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់។ នាយកប្រតិបត្តិអាជីវកម្ម លះបង់ពេលវេលា និងថាមពលច្រើនក្នុងការគ្រប់គ្រងសាច់ប្រាក់ នៅពេលសាច់ប្រាក់បាត់បង់តម្លៃរបស់វាយ៉ាងឆាប់រហ័ស។ តាមរយៈការបង្វែរពេលវេលានិងថាមពលពីសកម្មភាពដ៏មានតំលៃក្នុងសង្គមដូចជា ការសម្រេចចិត្តផលិតកម្មនិងវិនិយោគ ការកើនឡើងអតិផរណាធ្វើឱ្យសេដ្ឋកិច្ចដំណើរការមិនសូវមានប្រសិទ្ធភាព។

ការចំណាយលើក្ដីសៀវភៅមុខម្ហូប ក៏ធំជាងមុននៅក្រោមអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់ផងដែរ។ ក្រុមហ៊ុន ត្រូវផ្លាស់ប្តូរថ្លៃឱ្យបានញឹកញាប់ ដូច្នេះ ការអនុវត្តអាជីវកម្មធម្មតាដូចជា ការបោះពុម្ព និងចែកចាយកាតាឡុក ជាមួយតម្លៃថេរមិនអាចទៅរួចទេ។ នៅក្នុងភោជនីយដ្ឋានមួយ ក្នុងកំឡុងពេលអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់របស់អាល្លឺម៉ង់នៅទសវត្សឆ្នាំ ១៩២០ អ្នករត់តុម្នាក់នឹងក្រោកឈរឡើងលើតុរៀងរាល់ ៣០ នាទីម្តង ដើម្បីចេញថ្លៃថ្មីនៃម្ហូបនីមួយៗ។

ស្រដៀងគ្នានេះដែរ ថ្លៃដែលទាក់ទងមិនធ្វើការល្អក្នុងការឆ្លុះបញ្ចាំងពីភាពខ្វះខាតពិតប្រាកដក្នុងកំឡុងពេលអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់ទេ។ នៅពេលថ្លៃផ្លាស់ប្តូរជាញឹកញាប់ដោយបរិមាណច្រើន វាជាការលំបាកសម្រាប់អតិថិជនក្នុងការទិញទំនិញក្នុងតម្លៃដ៏ល្អបំផុត។ ការឡើងថ្លៃខ្ពស់និងការឡើងថ្លៃយ៉ាងឆាប់រហ័ស អាចផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបទតាមវិធីជាច្រើន។ យោងតាមរបាយការណ៍មួយ នៅពេលដែលថៅកែចូលក្នុង បា (កន្លែងលក់ស្រា) ក្នុងអំឡុងពេលនៃការឡើងអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់នៅអាល្លឺម៉ង់ ពួកគេតែងតែទិញស្រាបៀរពីរដប។ ទោះបីជាដបទី ២ នឹងបាត់បង់តម្លៃ ដោយសារមិនសូវត្រជាក់ក៏ដោយ វានឹងបាត់បង់តម្លៃតិចជាងប្រាក់ដែលនៅសល់ក្នុងកាបូបរបស់ថៅកែនោះ។

ប្រព័ន្ធពន្ធ ក៏ត្រូវបានបង្ខូចទ្រង់ទ្រាយដោយអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់ផងដែរ ប៉ុន្តែតាមវិធីដែលខុសគ្នាឆ្ងាយពីអតិផរណាកម្រិតមធ្យម។ នៅក្នុងប្រព័ន្ធពន្ធភាគច្រើន មានការពន្យាពេលរវាង ពេលវេលាដែលពន្ធត្រូវបានកំណត់ និង ពេលវេលាដែលបង់ពន្ធដល់រដ្ឋាភិបាល។ ឧទាហរណ៍ នៅសហរដ្ឋអាមេរិក អ្នកបង់ពន្ធត្រូវបានតម្រូវឱ្យបង់ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលដែលបានប៉ាន់ស្មានរៀងរាល់បីខែម្តង។ ការពន្យាពេលខ្លីមិនមានបញ្ហាច្រើនទេ ក្រោមអតិផរណាទាប។ ផ្ទុយទៅវិញ ក្នុងអំឡុងពេលអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់ សូម្បីតែការពន្យាពេលខ្លី នាំអោយកាត់បន្ថយប្រាក់ចំណូលពន្ធពិតប្រាកដ។ ដល់ពេលដែលរដ្ឋាភិបាលទទួលបានប្រាក់ដែលត្រូវបង់នោះ ប្រាក់បានធ្លាក់ចុះតម្លៃរបស់វា។ ជាលទ្ធផល នៅពេលដែលអតិផរណាចាប់ផ្តើមកើនឡើង ចំណូលពន្ធពិតរបស់រដ្ឋាភិបាលច្រើនតែធ្លាក់ចុះខ្លាំង។

ទីបំផុត គ្មាននរណាម្នាក់គួរមើលស្រាលចំពោះផលប៉ះពាល់ក្នុងការរស់នៅជាមួយការកើនឡើងអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់នោះឡើយ។ នៅពេលយើងកាន់លុយទៅទិញទំនិញទៅហាងលក់ទំនិញ គឺវាធ្ងន់ខ្លាំងដូចជាយើងយកឥវ៉ាន់ត្រឡប់មកផ្ទះវិញអញ្ចឹង ហើយប្រព័ន្ធរូបិយវត្ថុ មិនបានប្រឹងប្រែងអស់ពីសមត្ថភាពរបស់វា ដើម្បីសម្រួលដល់ការដោះដូរឡើយ។ រដ្ឋាភិបាលព្យាយាមជំនះបញ្ហានេះដោយបន្ថែមលេខសូន្យកាន់តែច្រើនទៅនឹងក្រដាសប្រាក់ ប៉ុន្តែជារឿយៗវាមិនអាចរក្សាបាននូវកម្រិតថ្លៃដែលកំពុងផ្ទុះឡើងនោះទេ។

នៅទីបំផុត ការចំណាយនៃអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់មិនអាចទទួលយកបានទេ។ យូរៗទៅ ប្រាក់បាត់បង់តួនាទីជាឃ្លាំងតម្លៃ ឯកតាគណនេយ្យ និង មធ្យោបាយនៃការដោះដូរ។ ការដោះដូរ ក្លាយជារឿងធម្មតា។ ហើយប្រាក់ដែលមិនផ្លូវការ/ក្រៅផ្លូវការនឹងមានស្ថេរភាពជាងនេះ គឺ បារី ឬ ដុល្លារអាមេរិកចាប់ផ្តើមជំនួសប្រាក់ផ្លូវការ។

៤.៧.២ មូលហេតុនៃការកើតមានអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់

ហេតុអ្វីអត្រាអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់ចាប់ផ្តើម ហើយតើវាបញ្ចប់ដោយរបៀបណា? សំណួរនេះអាចត្រូវបានឆ្លើយនៅកម្រិតផ្សេងៗគ្នា។

ចំលើយច្បាស់បំផុត គឺថាអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់កើតឡើង ដោយសារការកើនឡើងនៃការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់។ នៅពេលធនាគារកណ្តាលបោះពុម្ពប្រាក់ កំរិតថ្លៃកើនឡើង។ នៅពេលដែលធនាគារព្រីនលុយឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ជាលទ្ធផលគឺ hyperinflation។ ដើម្បីបញ្ឈប់អតិផរណាកម្រិតខ្ពស់ ធនាគារកណ្តាលត្រូវតែកាត់បន្ថយអត្រាកំណើនលុយ។

ចម្លើយនេះមិនពេញលេញនោះទេ ទោះយ៉ាងណា វានៅតែបើកចំហរសំណួរថា ហេតុអ្វីបានជាធនាគារកណ្តាលនៅក្នុងប្រទេសដែលមានអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់ ជ្រើសយកការបោះពុម្ពប្រាក់យ៉ាងច្រើន។ ដើម្បីឆ្លើយសំនួរដ៏ជ្រាលជ្រៅនេះ យើងត្រូវបង្វែរការយកចិត្តទុកដាក់ពី គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ទៅជា គោលនយោបាយសារពើពន្ធ។ អតិផរណាភាគច្រើន ចាប់ផ្តើមនៅពេលដែលរដ្ឋាភិបាលមានចំណូលពន្ធមិនគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីបង់ការចំណាយរបស់ខ្លួន។ ទោះបីរដ្ឋាភិបាល ចង់ផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានឱនភាពថវិកានេះ តាមរយៈការចេញបំណុលក៏ដោយ ក៏វាអាចឃើញថាខ្លួនមិនអាចខ្ចីប្រាក់បានដែរ ព្រោះប្រហែលជាអ្នកផ្តល់ប្រាក់កម្ចី ចាត់ទុករដ្ឋាភិបាលថាជាហានិភ័យឥណទានមិនល្អ។ ដើម្បីគ្របដណ្តប់លើឱនភាព រដ្ឋាភិបាលងាកទៅរកយន្តការតែមួយគត់ក្នុងការបោះជំហានរបស់

ខ្លួន ពេលគឺជាលទ្ធផលនៃការបោះពុម្ព។ លទ្ធផល គឺកំណើនប្រាក់យ៉ាងឆាប់រហ័ស និង អតិផរណាកម្រិតខ្ពស់។

នៅពេលអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់ កំពុងដំណើរការ បញ្ហាសារពើពន្ធកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរ។ ដោយសារតែការពន្យាពេលក្នុងការប្រមូលការបង់ពន្ធ ចំណូលពន្ធពិតប្រាកដធ្លាក់ចុះ នៅពេលអតិផរណាកើនឡើង។ ដូច្នេះ តម្រូវការរបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការពឹងផ្អែកលើការតំឡើងឋានៈ គឺជាការពង្រឹងខ្លួនឯង។ ការបង្កើតប្រាក់យ៉ាងឆាប់រហ័ស នាំឱ្យមានអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់ ដែលនាំឱ្យមានឱនភាពថវិកាកាន់តែច្រើន ដែលនាំឱ្យមានការបង្កើតប្រាក់កាន់តែលឿន។

ចុងបញ្ចប់នៃអតិផរណាកម្រិតខ្ពស់ តែងតែកើតឡើងស្របពេលជាមួយនឹងកំណែទម្រង់សារពើពន្ធ។ នៅពេលដែលទំហំនៃបញ្ហានេះលេចចេញជារូបរាងឡើង រដ្ឋាភិបាលត្រូវតែមានឆន្ទៈនយោបាយដើម្បីកាត់បន្ថយការចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាលនិងបង្កើនពន្ធ។ កំណែទម្រង់សារពើពន្ធទាំងនេះកាត់បន្ថយតម្រូវការសម្រាប់ប្រាក់ចំណូលដែលប្រមូលបានតាមរយៈការបោះពុម្ពប្រាក់ ដែលអាចកាត់បន្ថយការលួតលាស់នៃប្រាក់។ ដូច្នេះ ទោះបីអតិផរណាតែងតែមាន និង នៅគ្រប់ទីកន្លែងបាតុភូតរូបិយវត្ថុក៏ដោយ ក៏ការបញ្ចប់អតិផរណាច្រើនតែជាបាតុភូតសារពើពន្ធផងដែរ។

ជំពូកទី ៥

សេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរ

The open Economy

ទោះបីជាអ្នកមិនដែលចាកចេញពីផ្ទះរបស់អ្នកក៏ដោយ អ្នកគឺជាអ្នកចូលរួមយ៉ាងសកម្មនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក។ នៅពេលអ្នកទៅហាងលក់ទំនិញ ឧទាហរណ៍ អ្នកអាចជ្រើសរើសរវាងផ្លែប៉ោមដែលដាំក្នុងស្រុក និង ផ្លែទំពាំងបាយជូរដែលដាំដុះនៅក្នុងប្រទេសឈីលី។ នៅពេលអ្នកដាក់ប្រាក់ចូលទៅក្នុងធនាគារក្នុងស្រុករបស់អ្នក ធនាគារអាចនឹងផ្តល់ប្រាក់កម្ចីទាំងនោះ ដល់អ្នកជិតខាងរបស់អ្នក ឬ ទៅក្រុមហ៊ុនជប៉ុនមួយ ដែលកំពុងសាងសង់រោងចក្រនៅខាងក្រៅទីក្រុងតូក្យូ។ ដោយសារតែសេដ្ឋកិច្ចរបស់យើង ត្រូវបានធ្វើសមាហរណកម្មជាមួយមនុស្សជាច្រើនទៀតនៅជុំវិញពិភពលោក អតិថិជនមានទំនិញនិងសេវាកម្មកាន់តែច្រើន ដែលត្រូវជ្រើសរើស ហើយអ្នកសន្សំមានឱកាសកាន់តែច្រើនក្នុងការវិនិយោគទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ពួកគេ។

នៅក្នុងជំពូកមុនៗ យើងបានវិភាគការសន្មតរបស់យើងឱ្យកាន់តែសាមញ្ញដោយសន្មត់សេដ្ឋកិច្ចបិទជិត។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ តាមពិតសេដ្ឋកិច្ចភាគច្រើនបានបើកចំហរ៖ ពួកគេនាំចេញទំនិញនិងសេវាកម្មទៅក្រៅប្រទេស ពួកគេនាំចូលទំនិញនិងសេវាកម្មពីបរទេស ហើយពួកគេខ្ចីនិងផ្តល់កម្ចីនៅទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុពិភពលោក។ រូបភាព ៥-១ ផ្តល់នូវការយល់ដឹងខ្លះៗ ពីសារៈសំខាន់នៃអន្តរកម្មអន្តរជាតិទាំងនេះ ដោយបង្ហាញការនាំចូលនិងនាំចេញជាភាគរយនៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបសម្រាប់ប្រទេសឧស្សាហកម្មធំៗ ចំនួន ៧។ ដូចដែលតួលេខបង្ហាញការនាំចូលនិងនាំចេញនៅសហរដ្ឋអាមេរិកមានច្រើនជាង ១០ ភាគរយ នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប។ ពាណិជ្ជកម្មកាន់តែមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ប្រទេសជាច្រើនទៀត - នៅក្នុងប្រទេសកាណាដា និង ចក្រភពអង់គ្លេស ឧទាហរណ៍ ការនាំចេញនិងនាំចេញមានប្រហែលមួយភាគបីនៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប។ នៅក្នុងប្រទេសទាំងនេះ ពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ គឺជាចំណុចស្នូលក្នុងការវិភាគការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចនិងរៀបចំគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច។

ជំពូកនេះ ចាប់ផ្តើមការសិក្សាអំពីម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហររបស់យើង។ យើងចាប់ផ្តើមនៅក្នុងផ្នែកទី ៥-១ ដោយមានសំណួរវាស់វែង។ ដើម្បីយល់ពីរបៀបដែលសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរដំណើរការយើងត្រូវតែយល់អំពីអថេរម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់ៗ ដែលវាស់ស្ទង់អន្តរកម្មរវាងប្រទេសនានា។ អត្តសញ្ញាណ

គណនេយ្យបង្ហាញពីការយល់ដឹងដ៏សំខាន់មួយៈ លំហូរទំនិញនិងសេវាកម្មឆ្លងកាត់ព្រំដែនជាតិតែងតែត្រូវបានផ្គូរផ្គងដោយលំហូរសមមូលនៃមូលនិធិដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ហិរញ្ញវត្ថុ។

នៅក្នុងផ្នែកទី ៥-២ យើងពិនិត្យមើលកត្តាកំណត់នៃលំហូរអន្តរជាតិទាំងនេះ។ យើងអភិវឌ្ឍគំរូនៃសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរតូចមួយ ដែលត្រូវនឹងគំរូសេដ្ឋកិច្ចបិទជិតរបស់យើងក្នុងជំពូក ៣។ គំរូនេះបង្ហាញពីកត្តាដែលកំណត់ ថាតើប្រទេសមួយជាអ្នកខ្ចីប្រាក់រឺអ្នកអោយខ្ចីនៅទីផ្សារពិភពលោក និងគោលនយោបាយនៅក្នុងស្រុកនិងក្រៅប្រទេស មានឥទ្ធិពលយ៉ាងដូចម្តេច លំហូរមូលធននិងទំនិញ។

figure 5-1

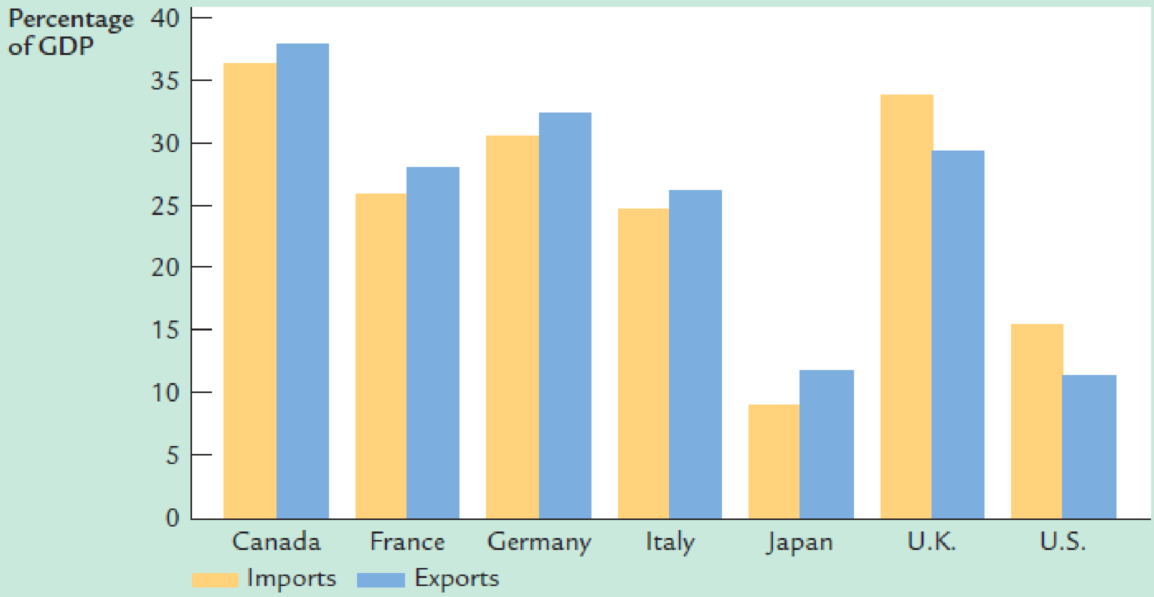

Imports and Exports as a Percentage of Output: 2000 While international trade is important for the United States, it is even more vital for other countries.

Source: OECD.

នៅក្នុងផ្នែកទី ៥-៣ យើងពង្រីកគំរូ ដើម្បីពិភាក្សាអំពីតម្លៃដែលប្រទេសមួយធ្វើការផ្លាស់ប្តូរទីផ្សារពិភពលោក។ យើងពិនិត្យមើលនូវអ្វីដែលកំណត់តម្លៃទំនិញក្នុងស្រុក ទាក់ទងនឹងទំនិញបរទេស។ យើងក៏ពិនិត្យមើលនូវអ្វីដែលកំណត់អត្រាដែលការជួញដូររូបិយប័ណ្ណក្នុងស្រុក សម្រាប់រូបិយប័ណ្ណបរទេស។ គំរូរបស់យើងបង្ហាញពីរបៀបដែលគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្មគាំពារនិយម - គោលនយោបាយបង្កើតឡើងដើម្បីការពារឧស្សាហកម្មក្នុងស្រុកពីការប្រកួតប្រជែងបរទេស - មានឥទ្ធិពលលើទំហំពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិនិងអត្រាប្តូរប្រាក់។

៥.១ លំហូរអន្តរជាតិនៃដើមទុននិងទំនិញ

ភាពខុសគ្នានៃម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច រវាងសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរនិងសេដ្ឋកិច្ចបិទជិត គឺថានៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរ ការចំណាយរបស់ប្រទេសក្នុងឆ្នាំណាមួយមិនចាំបាច់ស្មើនឹងផលិតផលទំនិញនិងសេវាកម្មឡើយ។ ប្រទេសមួយអាចចំណាយច្រើនជាងការដែលខ្លួនផលិត ដោយខ្ចីប្រាក់ពីបរទេសឬវាអាចចំណាយតិចជាងប្រទេសដែលផលិតនិងផ្តល់ភាពខុសគ្នាដល់ជនបរទេស។ ដើម្បីយល់ច្បាស់ជាងនេះ សូមមើលគណនេយ្យគណនេយ្យជាតិដែលយើងបានពិភាក្សាជាលើកដំបូងនៅក្នុងជំពូកទី ២ ។

៥.១.១ តួនាទីនៃការនាំចេញសុទ្ធ

ពិចារណាលើការចំណាយលើ ទិន្នផលសេដ្ឋកិច្ចនៃទំនិញនិងសេវាកម្ម។ នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចដែលបិទជិត រាល់ទិន្នផលទាំងអស់ត្រូវបានលក់ក្នុងស្រុក ហើយការចំណាយត្រូវបានបែងចែកជាបីផ្នែកគឺ ការប្រើប្រាស់ ការវិនិយោគ និង ការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាល។ នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរទិន្នផលខ្លះ ត្រូវបានលក់ក្នុងស្រុក ហើយមួយចំនួនទៀតត្រូវបាននាំចេញទៅលក់នៅក្រៅប្រទេស។ យើងអាចបែងចែកចំណាយលើលទ្ធផលសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរ Y ទៅជាសមាសធាតុបួនយ៉ាង៖

- C^d, consumption of domestic goods and services,
- I^d, investment in domestic goods and services,
- G^d, government purchases of domestic goods and services,
- EX, exports of domestic goods and services.

ការបែងចែកការចំណាយទៅក្នុងសមាសធាតុទាំងនេះ ត្រូវបានបង្ហាញនៅក្នុងអត្តសញ្ញាណ

$$Y = C^d + I^d + G^d + EX.$$

ផលបូកនៃទម្រង់ទាំងបីដំបូងគឺ $C^d + I^d + G^d$ គឺជាការចំណាយក្នុងស្រុកទៅលើទំនិញនិងសេវាកម្មក្នុងស្រុក។ ទម្រង់ទី ៤ គឺ EX គឺជាការចំណាយបរទេសលើទំនិញនិងសេវាកម្មក្នុងស្រុក។

ឥឡូវនេះ យើងចង់ធ្វើឱ្យអត្តសញ្ញាណនេះកាន់តែមានប្រយោជន៍។ ដូច្នេះ ធ្វើដូចនេះសូមកត់សម្គាល់ថាការចំណាយក្នុងស្រុកលើទំនិញនិងសេវាកម្មទាំងអស់ គឺជាផលបូកនៃការចំណាយក្នុងស្រុកទៅលើទំនិញនិងសេវាកម្មក្នុងស្រុក និង លើទំនិញនិងសេវាកម្មបរទេស។ ដូច្នេះ ការប្រើប្រាស់ C សរុបស្មើនឹងការប្រើប្រាស់ទំនិញនិងសេវាកម្មក្នុងស្រុក C^d បូកការប្រើប្រាស់ទំនិញនិងសេវាកម្មបរទេស C^f ការវិនិយោគសរុប I ស្មើនឹងការវិនិយោគលើទំនិញនិងសេវាកម្មក្នុងស្រុក I^d បូកនឹង

ការវិនិយោគលើទំនិញនិងសេវាកម្មបរទេស I^f និងការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាលសរុប G ស្មើនឹងការ ទិញរបស់រដ្ឋាភិបាលនិងទំនិញក្នុងស្រុក G^d បូកនឹងការទិញទំនិញនិងសេវាកម្មបរទេសរបស់រដ្ឋាភិបាល G^f នោះ៖

$$C = C^d + C^f,$$
$$I = I^d + I^f,$$
$$G = G^d + G^f.$$

We substitute these three equations into the identity above:

$$Y = (C - C^f) + (I - I^f) + (G - G^f) + EX.$$

We can rearrange to obtain

$$Y = C + I + G + EX - (C^f + I^f + G^f).$$

The sum of domestic spending on foreign goods and services ($C^f + I^f + G^f$) is expenditure on imports (*IM*). We can thus write the national income accounts identity as

$$Y = C + I + G + EX - IM.$$

ដោយសារតែការចំណាយលើការនាំចូលត្រូវបានរាប់បញ្ចូលក្នុងការចំណាយក្នុងស្រុក (C + I + G) ហើយដោយសារតែទំនិញនិងសេវាកម្មដែលនាំចូលពីបរទេស មិនមែនជាផ្នែកនៃផលិតផលរបស់ប្រទេសទេ សមីការនេះ ដកការចំណាយលើការនាំចូល។ កំណត់ការនាំចេញសុទ្ធ ដើម្បីជាការនាំចេញដកការនាំចូល (NX = EX – IM) អត្តសញ្ញាណនឹងក្លាយជា

$$Y = C + I + G + NX.$$

សមីការនេះ បញ្ជាក់ថាការចំណាយលើផលិតផលក្នុងស្រុកគឺជាផលបូកនៃការប្រើប្រាស់ ការវិនិយោគការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាលនិងការនាំចេញសុទ្ធ។ នេះគឺជា ទម្រង់ទូទៅបំផុតនៃអត្តសញ្ញាណគណនីប្រាក់ចំណូលជាតិ។

អត្តសញ្ញាណគណនីប្រាក់ចំណូលជាតិបង្ហាញពីរបៀបដែលផលិតផលក្នុងស្រុកការចំណាយក្នុងស្រុកនិងការនាំចេញសុទ្ធមានទំនាក់ទំនងគ្នា។ ជាពិសេស

$$NX = Y - (C + I + G)$$

Net Exports = Output – Domestic Spending.

សមីការនេះ បង្ហាញថានៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរ ការចំណាយក្នុងស្រុកមិនចាំបាច់ស្មើ នឹងផលិតផលទំនិញនិងសេវាកម្មឡើយ។ ប្រសិនបើ ទិន្នផលលើសពីការចំណាយក្នុងស្រុកយើងនាំចេញភាពខុសគ្នា: ការនាំចេញសុទ្ធគឺ វិជ្ជមាន។ ប្រសិនបើ ទិន្នផលខ្វះការចំណាយក្នុងស្រុកយើងនាំចូលភាពខុសគ្នា: ការនាំចេញសុទ្ធគឺ អវិជ្ជមាន។

៥.១.២ លំហូរមូលធនអន្តរជាតិនិងតុល្យភាពពាណិជ្ជកម្ម

នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហដូចនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចបិទដែលយើងបានពិភាក្សានៅក្នុងជំពូកទី ៣ ទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុនិងទីផ្សារទំនិញមានទំនាក់ទំនងគ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធ។ ដើម្បីមើលទំនាក់ទំនងយើងត្រូវសរសេរឡើងវិញនូវអត្តសញ្ញាណគណនីប្រាក់ចំណូលជាតិទាក់ទងនឹងការសន្សំនិងវិនិយោគ។ ចាប់ផ្តើមជាមួយនឹងអត្តសញ្ញាណ

$$Y = C + I + G + NX.$$

យើងលើក C និង G ទៅម្ខាងនៃសមីការ យើងទទួលបាន៖

$$Y - C - G = I + NX.$$

សូមរំលឹកពីជំពូក ៣ ថា Y – C – G គឺជាការសន្សំជាតិ S ជាផលបូកនៃការសន្សំឯកជន $Y - T - C$ និងការសន្សំសាធារណៈ $T - G$ ។ ដូច្នេះ:

$$S = I + NX.$$

ដក I ពីភាគីទាំងពីរនៃសមីការ យើងអាចសរសេរការកំណត់គណនីប្រាក់ចំណូលជាតិជា៖

$$S - I = NX.$$

ទម្រង់នៃអត្តសញ្ញាណគណនីប្រាក់ចំណូលជាតិនេះ បង្ហាញថាការនាំចេញសុទ្ធរបស់សេដ្ឋកិច្ចត្រូវតែស្មើភាពគ្នា ភាពខុសគ្នារវាងការសន្សំនិងការវិនិយោគរបស់ខ្លួន។

សូមមើល ឲ្យ បានជិតដល់នៅផ្នែកនីមួយៗនៃអត្តសញ្ញាណនេះ។ ផ្នែកងាយស្រួលគឺខាងស្តាំ NX ដែលជាការនាំចេញទំនិញនិងសេវាកម្មសុទ្ធរបស់យើង។ ហើយឈ្មោះការនាំចេញសុទ្ធ ត្រូវបានគេហៅម៉្យាងទៀតថា "តុល្យភាពពាណិជ្ជកម្ម" ពីព្រោះវាប្រាប់យើងពីរបៀបទំនិញនិងសេវាកម្មចាកចេញពីគោលនៃការនាំចេញនិងនាំចូលស្មើៗគ្នា។

ផ្នែកខាងឆ្វេងនៃអត្តសញ្ញាណគឺ ភាពខុសគ្នារវាងការសន្សំក្នុងស្រុកនិងការវិនិយោគក្នុងស្រុក S-I ដែលយើងហៅថាលំហូរមូលធនសុទ្ធ Net capital outflow (ពេលខ្លះវាត្រូវបានគេហៅថា ការវិនិយោគបរទេសសុទ្ធ Net foreign investment)។ ប្រសិនបើ លំហូរមូលធនសុទ្ធគឺ វិជ្ជមាន ការសន្សំលើសការវិនិយោគ ហើយយើងកំពុងផ្តល់ប្រាក់កម្ចីទៅក្រៅបរទេស ប្រសិនបើលំហូរមូលធនសុទ្ធគឺអវិជ្ជមាន ការវិនិយោគរបស់យើងលើសពីការសន្សំ ហើយយើងកំពុងធ្វើហិរញ្ញប្បទានដល់ការវិនិយោគបន្ថែមនេះដោយខ្ចីលុយពីបរទេស។ ដូច្នេះ លំហូរចេញមូលធនសុទ្ធ ស្មើនឹងចំនួនទឹកប្រាក់ដែលប្រជាជនក្នុងស្រុកផ្តល់កម្ចីទៅបរទេស ដកចំនួនទឹកប្រាក់ដែលជនបរទេសកំពុងផ្តល់កម្ចីមកយើង។ វាឆ្លុះបញ្ចាំងពីលំហូរមូលនិធិអន្តរជាតិដើម្បីផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានដល់ការប្រមូលដើមទុន។

អត្តសញ្ញាណគណនីប្រាក់ចំណូលជាតិ បង្ហាញថាលំហូរមូលធនសុទ្ធតែងតែស្មើនឹងតុល្យភាពពាណិជ្ជកម្ម។

Net Capital Outflow = Trade Balance

S – I = NX.

ប្រសិនបើ S – I ហើយ NX វិជ្ជមាន យើងមានអតិរេកពាណិជ្ជកម្ម (Trade Surplus)។ ក្នុងករណីនេះ យើងគឺជាអ្នកផ្តល់ប្រាក់កម្ចីសុទ្ធនៅក្នុងទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុពិភពលោក ហើយយើងកំពុងនាំចេញទំនិញច្រើនជាងអ្វីដែលយើងកំពុងនាំចូល។ ប្រសិនបើ S – I ហើយ NX អវិជ្ជមាន យើងមានឱនភាពពាណិជ្ជកម្ម (Trade deficit)។ ក្នុងករណីនេះ យើងគឺជាអ្នកខ្ចីលុយសុទ្ធនៅក្នុងទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុពិភពលោក ហើយយើងកំពុងនាំចូលទំនិញច្រើនជាងយើងកំពុងនាំចេញ។ ប្រសិនបើ S – I ហើយ NX ពិតជាស្មើសូន្យ យើងត្រូវបានគេនិយាយថាមានពាណិជ្ជកម្មមានតុល្យភាព (Balanced trade) ពីព្រោះតម្លៃនៃការនាំចូលស្មើនឹងតម្លៃនៃការនាំចេញ។

អត្តសញ្ញាណគណនីប្រាក់ចំណូលជាតិ បង្ហាញថាលំហូរមូលនិធិអន្តរជាតិដើម្បីផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានដល់ការប្រមូលដើមទុន និង លំហូរទំនិញនិងសេវាកម្មអន្តរជាតិ គឺជាផ្នែកមួយនៃកាក់តែមួយ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើការសន្សំរបស់យើងលើសពីការវិនិយោគរបស់យើង ការសន្សំដែលមិនត្រូវបានវិនិយោគក្នុងស្រុក ត្រូវបានប្រើដើម្បីផ្តល់ប្រាក់កម្ចីដល់ជនបរទេស។ ជនបរទេសត្រូវការប្រាក់កម្ចីទាំងនេះពីព្រោះយើងកំពុងផ្តល់ឱ្យពួកគេនូវទំនិញ និង សេវាកម្មច្រើនជាងអ្វីដែលពួកគេកំពុងផ្តល់ឱ្យយើង។ នោះគឺយើងកំពុងធ្វើឱ្យមានអតិរេកពាណិជ្ជកម្ម។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ប្រសិនបើការវិនិយោគរបស់យើងលើសពីការសន្សំសំចៃ ការវិនិយោគបន្ថែមត្រូវតែផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានដោយខ្ចីពីបរទេស។ ប្រាក់កម្ចី

បរទេសទាំងនេះអាចឱ្យយើងនាំចូលទំនិញនិងសេវាកម្មច្រើនជាងការនាំចេញ។ ដូច្នេះយើងកំពុងជួបឱនភាពពាណិជ្ជកម្ម។ ៥-១ សង្ខេបមេរៀនទាំងនេះ។

table 5-1

International Flows of Goods and Capital: Summary

This table shows the three outcomes that an open economy can experience.

Trade Surplus	Balanced Trade	Trade Deficit
Exports > Imports	Exports = Imports	Exports < Imports
Net Exports > 0	Net Exports = 0	Net Exports < 0
$Y > C + I + G$	$Y = C + I + G$	$Y < C + I + G$
Savings > Investment	Saving = Investment	Saving < Investment
Net Capital Outflow > 0	Net Capital Outflow = 0	Net Capital Outflow < 0

ចំណាំថា លំហូរអន្តរជាតិនៃមូលធនអាចមានច្រើនទម្រង់។ វាងាយស្រួលបំផុតក្នុងការសន្មតថាដូចដែលយើងបានធ្វើកន្លងមក - នៅពេលយើងធ្វើឱនភាពពាណិជ្ជកម្ម ជនបរទេសផ្តល់ប្រាក់កម្ចីឱ្យយើង។ នេះកើតឡើង ឧទាហរណ៍ នៅពេលដែលជប៉ុនទិញបំណុលដែលចេញដោយសាជីវកម្មអាមេរិក ឬដោយរដ្ឋាភិបាលសហរដ្ឋអាមេរិក។ ប៉ុន្តែលំហូរមូលធនក៏អាចយកជាទម្រង់នៃជនបរទេសដែលទិញទ្រព្យសម្បត្តិក្នុងស្រុកផងដែរ ដូចជា នៅពេលពលរដ្ឋអាឡឺម៉ង់ទិញភាគហ៊ុនពីជនជាតិអាមេរិកនៅផ្សារហ៊ុនញូវយ៉ក។ មិនថាជនបរទេសកំពុងទិញបំណុលដែលបានចេញក្នុងស្រុកឬទ្រព្យសម្បត្តិដែលគ្រប់គ្រងដោយក្នុងស្រុកទេ ពួកគេកំពុងទទួលបានការទាមទារពីអនាគតដើម្បីទទួលបានដើមទុនក្នុងស្រុកវិញ។ ក្នុងករណីទាំងពីរនេះ ជនបរទេសបញ្ចប់ការកាន់កាប់ភាគហ៊ុនមូលធនក្នុងស្រុកមួយចំនួន។

៥.២ ការសន្សំនិងការវិនិយោគនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរតូចមួយ

រហូតមកដល់ពេលនេះ នៅក្នុងការពិភាក្សារបស់យើងអំពីលំហូរទំនិញនិងដើមទុនអន្តរជាតិ យើងគ្រាន់តែមានកំណត់អត្តសញ្ញាណគណនេយ្យប៉ុណ្ណោះ។ នោះគឺយើងបានកំណត់អថេរមួយចំនួនដែលវាស់វែងប្រតិបត្តិការនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរ ហើយយើងបានបង្ហាញតំណភ្ជាប់ក្នុងចំណោមអថេរទាំងនេះ ដែលធ្វើតាមនិយមន័យរបស់ពួកគេ។ ជំហានបន្ទាប់របស់យើង គឺដើម្បីអភិវឌ្ឍគំរូដែលពន្យល់ពីឥរិយាបទនៃអថេរទាំងនេះ។ បន្ទាប់មក យើងអាចប្រើគំរូដើម្បីឆ្លើយសំណួរដូចជាតើតុល្យភាពពាណិជ្ជកម្មឆ្លើយតបចំពោះការផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងគោលនយោបាយ។

៥.២.១ ភាពចល័តនិងអត្រាការប្រាក់ពិភពលោក

ក្នុងពេលតែមួយយើងបង្ហាញពីគំរូនៃលំហូរអន្តរជាតិនៃដើមទុននិងទំនិញ។ ដោយសារតែសមតុល្យពាណិជ្ជកម្មស្មើនឹងលំហូរមូលធនសុទ្ធ ដែលជាលទ្ធផលស្មើការសន្សំ ការវិនិយោគគំរូរបស់យើងផ្ដោតលើការសន្សំនិងការវិនិយោគ។ ដើម្បីអភិវឌ្ឍគំរូនេះ យើងប្រើជាតុមួយចំនួនដែលគួរស្វែងយល់ពីជំពូក ៣ ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅនឹងជំពូកទី ៣ ។ គំរូយើងមិនសន្មតថាអត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដ ធ្វើអោយមានការសន្សំនិងវិនិយោគទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ យើងអនុញ្ញាតឱ្យសេដ្ឋកិច្ចមានឱនភាពពាណិជ្ជកម្មនិងខ្ចីប្រាក់ពីប្រទេសផ្សេងទៀត ឬ ធ្វើឱ្យអតិរេកពាណិជ្ជកម្ម និងផ្តល់ប្រាក់កម្ចីដល់ប្រទេសដទៃទៀត។

ប្រសិនបើ អត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដមិនកែសំរួលទៅនឹងការសន្សំនិងវិនិយោគអោយមានលំនឹងក្នុងគំរូនេះ តើមានការកំណត់អត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដយ៉ាងដូចម្តេច? យើងឆ្លើយសំណួរនេះនៅទីនេះ ដោយពិចារណាលើករណីសាមញ្ញនៃសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរតូចមួយជាមួយនឹងការចល័តដើមទុនដ៏ល្អឥតខ្ចោះ។ ដោយ "តូច" យើងមានន័យថាសេដ្ឋកិច្ចនេះ គឺជាចំណែកតូចមួយនៃទីផ្សារពិភពលោក ហើយដូច្នេះខ្លួនវាអាចមានឥទ្ធិពលស្តួចស្តើងលើអត្រាការប្រាក់ពិភពលោក។ តាមរយៈ "ភាពចល័តដ៏ល្អឥតខ្ចោះ" យើងមានន័យថា អ្នករស់នៅក្នុងប្រទេសមានលទ្ធភាពទទួលបានទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុពិភពលោកពេញលេញ។ ជាពិសេស រដ្ឋាភិបាលមិនរារាំងការខ្ចី ឬ ផ្តល់ប្រាក់កម្ចីទៅអន្តរជាតិឡើយ។

ដោយសារតែការសន្មតនៃការចល័តដើមទុនឥតខ្ចោះ អត្រាការប្រាក់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរតូចរបស់យើងត្រូវតែស្មើនឹង <u>អត្រាការប្រាក់ពិភពលោក r^*</u> អត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដនៅក្នុងទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុពិភពលោក៖

$$r = r^*.$$

អ្នករស់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរតូចតាច មិនត្រូវខ្ចីប្រាក់ក្នុងអត្រាការប្រាក់ខ្ពស់ជាង r^* ទេ ពីព្រោះពួកគេតែងតែអាចទទួលបានកម្ចីពី r^* ពីបរទេស ស្រដៀងគ្នានេះដែរ អ្នករស់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចនេះ មិនចាំបាច់អោយខ្ចីអត្រាការប្រាក់ទាបជាង r^* ទេ ពីព្រោះពួកគេអាចរកប្រាក់កំរៃបានដោយការអោយខ្ចីទៅបរទេស។ ដូច្នេះ អត្រាការប្រាក់ពិភពលោកកំណត់អត្រាការប្រាក់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរតូចរបស់យើង។

ចូរយើងពិភាក្សាមួយភ្លែត អំពីអ្វីដែលកំណត់អត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដរបស់ពិភពលោក។ នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចបិទជិត លំនឹងសមតានៃការសន្សំក្នុងស្រុកនិងការវិនិយោគក្នុងស្រុក កំណត់អត្រាការប្រាក់។ ដោយរារាំងដល់ពាណិជ្ជកម្មអន្តរសេដ្ឋកិច្ច សេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកគឺជាសេដ្ឋកិច្ចបិទជិត។

ដូច្នេះលំនឹងនៃការសន្សំនិងវិនិយោគពិភពលោកកំណត់អត្រាការប្រាក់ពិភពលោក។ សេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរតូចរបស់យើង មានឥទ្ធិពលស្តួចស្តើងលើអត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដរបស់ពិភពលោក ពីព្រោះក្នុងនាមជាផ្នែកតូចមួយនៃពិភពលោក វាមានឥទ្ធិពលតិចតួចលើការសន្សំពិភពលោក និងការវិនិយោគពិភពលោក។ ដូច្នេះ សេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរតូចរបស់យើង នឹងយកអត្រាការប្រាក់ពិភពលោកដែលត្រូវបានផ្តល់ឱ្យយ៉ាងខ្លាំង។

៥.២.២ គំរូរូបមន្ត

ដើម្បីកសាងគំរូនៃសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរតូច យើងយកការសន្មតចំនួន ៣ ពីជំពូក ៣៖

- ទិន្នផលសេដ្ឋកិច្ច Y គឺថេរ ដោយយកត្តាផលិតកម្មនិងមុខងារផលិតកម្ម។ យើងសរសេរវាថា

$$Y = \bar{Y} = F(\bar{K}, \bar{L}).$$

- ការប្រើប្រាស់ C គឺវិជ្ជមានទាក់ទងទៅនឹងចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធ Y – T។ យើងសរសេរអនុគមន៍ការប្រើប្រាស់ជា៖

$$C = C(Y - T).$$

- ការចំណាយវិនិយោគ I គឺអវិជ្ជមានដែលមានទំនាក់ទំនងទៅនឹង អត្រាការប្រាក់ពិត r។ យើងអាចសរសេរអនុគមន៍ចំណាយវិនិយោគជា៖

$$I = I(r).$$

ទាំងនេះ គឺជាផ្នែកសំខាន់ទាំងបីនៃគំរូរបស់យើង។ ប្រសិនបើ អ្នកមិនយល់ពីទំនាក់ទំនងទាំងនេះសូមពិនិត្យមើលជំពូកទី ៣ មុននឹងបន្ត។ ឥឡូវ យើងអាចត្រលប់ទៅអត្តសញ្ញាណគណនេយ្យ ហើយសរសេរវា

$$NX = (Y - C - G) - I$$

$$NX = S - I.$$

ជំនួសការសន្មត់ទាំងបីរបស់យើងពីជំពូកទី ៣ និងលក្ខខណ្ឌដែលថាអត្រាការប្រាក់ស្មើនឹងអត្រាការប្រាក់ពិភពលោកយើងទទួលបាន

$$NX = [\bar{Y} - C(\bar{Y} - T) - G] - I(r^*)$$
$$= \bar{S} - I(r^*).$$

សមីការនេះ បង្ហាញពីអ្វីដែលកំណត់ការសន្សំ S និងការវិនិយោគ I ហើយដូច្នេះ តុល្យភាពពាណិជ្ជកម្ម NX ។ ចងចាំថាការសន្សំអាស្រ័យលើគោលនយោបាយសារពើពន្ធ៖ ការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាលទាបជាង G ឬ ពន្ធខ្ពស់ T បង្កើនការសន្សំជាតិ។ ការវិនិយោគ អាស្រ័យលើអត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដលើពិភពលោក r*: អត្រាការប្រាក់ខ្ពស់ ធ្វើឱ្យគម្រោងវិនិយោគមួយចំនួនមិនអាចរកប្រាក់ចំណេញបាន។ ដូច្នេះតុល្យភាពពាណិជ្ជកម្មក៏អាស្រ័យលើអថេរទាំងនេះផងដែរ។

ក្នុងជំពូកទី ៣ យើងចាប់យកការសន្សំនិងការវិនិយោគដូចក្នុងរូបភាពទី ៥-២ ។ នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចដែលបានសិក្សានៅក្នុងជំពូកនោះ អត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដ សម្របទៅនឹងការសន្សំនិងវិនិយោគដែលមានលំនឹង ពោលគឺអត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដ ត្រូវបានរកឃើញនៅកន្លែងដែលខ្សែកោងសន្សំនិងវិនិយោគ។ ទោះយ៉ាងណា នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរតូច អត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដស្មើនឹងអត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដរបស់ពិភពលោក។ តុល្យភាពពាណិជ្ជកម្មត្រូវបានកំណត់ដោយភាពខុសគ្នារវាងការសន្សំនិងការវិនិយោគក្នុងអត្រាការប្រាក់ពិភពលោក។

figure 5-2

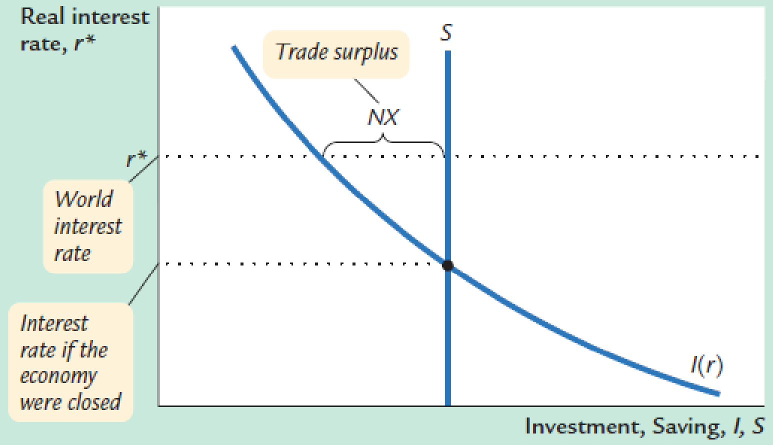

Saving and Investment in a Small Open Economy In a closed economy, the real interest rate adjusts to equilibrate saving and investment. In a small open economy, the interest rate is determined in world financial markets. The difference between saving and investment determines the trade balance. Here there is a trade surplus, because at the world interest rate, saving exceeds investment.

ត្រង់ចំណុចនេះ អ្នកប្រហែលជាងឿងឆ្ងល់អំពីយន្តការដែលធ្វើឱ្យសមតុល្យពាណិជ្ជកម្មស្មើលំហូរចេញមូលធនសុទ្ធ។ កត្តាកំណត់នៃលំហូរមូលធនគឺងាយយល់។ នៅពេលសន្សំបានខ្វះ ការវិនិយោគវិនិយោគិនខ្ចីពីបរទេស។ នៅពេលសន្សំបានលើសពីការវិនិយោគលើសត្រូវបានផ្តល់ទៅឱ្យប្រទេសផ្សេងទៀត។ ប៉ុន្តែអ្វីដែលបណ្តាលឱ្យអ្នកដែលនាំចូលនិងនាំចេញមានឥរិយាបទដែលធានាថាលំហូរទំនិញអន្តរជាតិធ្វើឱ្យមានតុល្យភាពរវាងលំហូរមូលធនអន្តរជាតិនេះ? សម្រាប់ពេលនេះយើង

ទុកសំណួរនេះដោយគ្មានចម្លើយប៉ុន្តែយើងត្រលប់ទៅវាវិញនៅក្នុងផ្នែកទី ៥-៣ នៅពេលយើងពិភាក្សាអំពីការកំណត់អត្រាប្តូរប្រាក់។

៥.២.៣ របៀបដែលគោលនយោបាយជះឥទ្ធិពលដល់តុល្យភាពពាណិជ្ជកម្ម

ឧបមាថាសេដ្ឋកិច្ចចាប់ផ្តើមនៅក្នុងទីតាំងនៃពាណិជ្ជកម្មដែលមានតុល្យភាព។ នោះគឺអត្រាការប្រាក់ពិភពលោកការវិនិយោគ I ស្មើនឹងការសន្សំ S និងការនាំចេញសុទ្ធ NX ស្មើសូន្យ។ សូមប្រើគំរូរបស់យើង ដើម្បីទស្សទាយផលប៉ះពាល់នៃគោលនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាលទាំងក្នុងនិងក្រៅប្រទេស។

ក. គោលនយោបាយសារពើពន្ធនៅក្នុងស្រុក ចូរពិចារណាជាមុននូវអ្វីដែលកើតឡើងចំពោះសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរតូច ប្រសិនបើរដ្ឋាភិបាលពង្រីកការចំណាយក្នុងស្រុកដោយបង្កើនការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាល។ ការកើនឡើងរបស់ G កាត់បន្ថយការសន្សំជាតិ ពីព្រោះ S = *Y* - *C* - *G* ដោយមានអត្រាការប្រាក់ពិតប្រាកដនៅលើពិភពលោក ដែលមិនមានការផ្លាស់ប្តូរការវិនិយោគនៅតែដដែល ហេតុដូច្នេះការសន្សំធ្លាក់ចុះក្រោមការវិនិយោគ ហើយឥឡូវនេះ ការវិនិយោគមួយចំនួនត្រូវតែទទួលបានហិរញ្ញប្បទានដោយខ្ចីពីបរទេស។ ដោយសារតែ NX = S - I, ការធ្លាក់ចុះនៅក្នុង S មានន័យថាបង្កការធ្លាក់ចុះនៅក្នុង NX។ សេដ្ឋកិច្ចបច្ចុប្បន្ន មានឱនភាពពាណិជ្ជកម្ម។

តក្កវិជ្ជាដូចគ្នាអនុវត្តចំពោះការថយចុះពន្ធ។ ការកាត់បន្ថយពន្ធបន្ថយ T បង្កើនប្រាក់ចំណូលក្រោយការបង់ពន្ធ Y-T ជួយជំរុញការប្រើប្រាស់និងកាត់បន្ថយការសន្សំជាតិ។ (ទោះបីជាការកាត់បន្ថយពន្ធមួយចំនួនបានរកឃើញវិធីសន្សំប្រាក់ឯកជនក៏ដោយ ការសន្សំសំចៃសាធារណៈធ្លាក់ចុះដោយចំនួនសរុបនៃការកាត់ពន្ធ សរុបមកការសន្សំធ្លាក់ចុះ។) ដោយសារ NX = S - I ការកាត់បន្ថយការសន្សំជាតិ ធ្វើអោយធ្លាក់ចុះ NX។

រូបភាព ៥-៣ បង្ហាញពីផលប៉ះពាល់ទាំងនេះ។ ការផ្លាស់ប្តូរគោលនយោបាយសារពើពន្ធដែលបង្កើនការប្រើប្រាស់ឯកជន C ឬការប្រើប្រាស់សាធារណៈ G កាត់បន្ថយការសន្សំជាតិ (Y – C – G) ហើយដូច្នេះ ប្តូរបន្ទាត់បញ្ឈរដែលតំណាងឱ្យការសន្សំពី S_1 ដល់ S_2 ។ ដោយសារតែ NX គឺជាគម្លាតរវាងការសន្សំនិងការវិនិយោគក្នុងអត្រាការប្រាក់ពិតពលោក ការផ្លាស់ប្តូរនេះកាត់បន្ថយ NX។ ដូច្នេះ ការចាប់ផ្តើមពីពាណិជ្ជកម្មមានតុល្យភាព ការផ្លាស់ប្តូរគោលនយោបាយសារពើពន្ធ ដែលកាត់បន្ថយការសន្សំជាតិនាំឱ្យមានឱនភាពពាណិជ្ជកម្ម។

figure 5-3

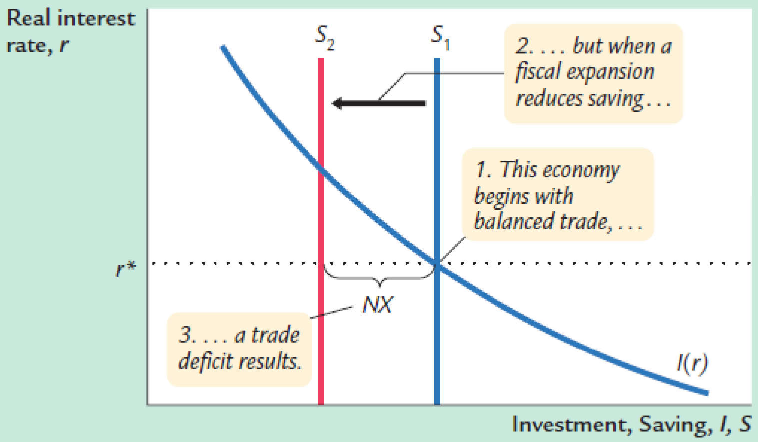

A Fiscal Expansion at Home in a Small Open Economy An increase in government purchases or a reduction in taxes reduces national saving and thus shifts the saving schedule to the left, from S_1 to S_2. The result is a trade deficit.

ខ. គោលនយោបាយសារពើពន្ធនៅបរទេស ពិចារណាឥឡូវនេះ តើមានអ្វីកើតឡើងចំពោះសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរតូចមួយ នៅពេលដែលរដ្ឋាភិបាលបរទេស បង្កើនការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាលរបស់ពួកគេ។ ប្រសិនបើ ប្រទេសបរទេសទាំងនេះ គឺជាផ្នែកតូចមួយនៃសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកនោះ ការផ្លាស់ប្តូរសារពើពន្ធរបស់ពួកគេជះឥទ្ធិពលតិចតួចទៅលើប្រទេសដទៃទៀត។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើ ប្រទេសបរទេសទាំងនេះ គឺជាផ្នែកមួយដ៏ធំនៃសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក ការកើនឡើងនៃការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាលកាត់បន្ថយការសន្សំរបស់ពិភពលោក និង បណ្តាលឱ្យអត្រាការប្រាក់ពិភពលោកកើនឡើង។

ការកើនឡើងអត្រាការប្រាក់ពិភពលោក បង្កើនការចំណាយប្រាក់កម្ចី (cost of borrowing) ហើយដូច្នេះ កាត់បន្ថយការវិនិយោគនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរតូចរបស់យើង។ ដោយសារតែមិនមានការផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងការសន្សំក្នុងស្រុក ការសន្សំ S ឥឡូវលើសពីការវិនិយោគ I ហើយការសន្សំខ្លះចាប់ផ្តើមហូរទៅបរទេស។ ចាប់តាំងពី NX = S – I ការកាត់បន្ថយ I ក៏ត្រូវបង្កើន NX ដែរ។ ដូច្នេះ ការកាត់បន្ថយការសន្សំនៅក្រៅប្រទេស នាំឱ្យមានអតិរេកពាណិជ្ជកម្មនៅក្នុងស្រុករបស់ខ្លួន។

រូបភាព ៥-៤ បង្ហាញពីរបៀបដែលសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរតូចមួយ ចាប់ផ្តើមពីពាណិជ្ជកម្មមានតុល្យភាពឆ្លើយតបទៅនឹងការពង្រីកសារពើពន្ធបរទេស។ ដោយសារតែការផ្លាស់ប្តូរគោលនយោបាយកំពុងកើតឡើងនៅបរទេស ការសន្សំនិងវិនិយោគក្នុងស្រុកនៅតែដដែល។ ការផ្លាស់ប្តូរតែមួយគត់ គឺការកើនឡើងអត្រាការប្រាក់ពិភពលោកពី r_1* ដល់ r_2* ។ សមតុល្យពាណិជ្ជកម្មគឺខុសគ្នារវាងការសន្សំនិងវិនិយោគ។ ដោយសារតែការសន្សំលើសពីការវិនិយោគនៅចំណុច r_2* គឺមានអតិរេកពាណិជ្ជកម្ម។ ដូច្នេះ ការកើនឡើងអត្រាការប្រាក់ពិភពលោកដោយសារការពង្រីកថវិកានៅបរទេសនាំឱ្យមានអតិរេកពាណិជ្ជកម្ម។

figure 5-4

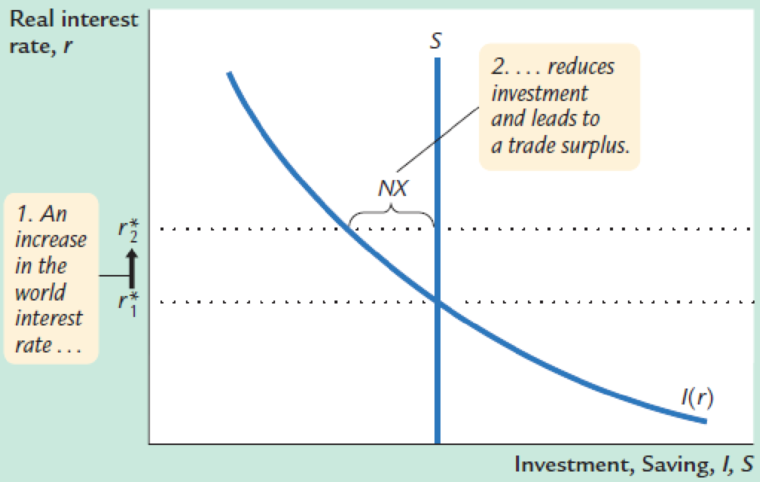

A Fiscal Expansion Abroad in a Small Open Economy A fiscal expansion in a foreign economy large enough to influence world saving and investment raises the world interest rate from r_1^* to r_2^*. The higher world interest rate reduces investment in this small open economy, causing a trade surplus.

គ. ការផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងតម្រូវការវិនិយោគ ពិចារណាអំពីអ្វីដែលកើតឡើងចំពោះសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរតូចរបស់យើង ប្រសិនបើការវិនិយោគរបស់វាផ្លាស់ប្តូរទៅខាងក្រៅ - ប្រសិនបើតម្រូវការទំនិញវិនិយោគគ្រប់អត្រាការប្រាក់កើនឡើង។ ការផ្លាស់ប្តូរនេះនឹងកើតមាន ប្រសិនបើ ឧទាហរណ៍ រដ្ឋាភិបាលផ្លាស់ប្តូរច្បាប់ពន្ធទៅ លើកទឹកចិត្តដល់ការវិនិយោគដោយផ្តល់ឥណទានពន្ធវិនិយោគ។ រូបភាព ៥-៥ បង្ហាញពីផលប៉ះពាល់នៃការផ្លាស់ប្តូរកាលវិភាគវិនិយោគ។ តាមអត្រាការប្រាក់ពិភពលោកបច្ចុប្បន្ន ការវិនិយោគកាន់តែខ្ពស់។ ដោយសារតែការសន្សំមិនមានការផ្លាស់ប្តូរទេ ការវិនិយោគមួយចំនួនឥឡូវនេះត្រូវតែទទួលបានហិរញ្ញប្បទានតាមរយៈការខ្ចីប្រាក់ពីបរទេស ដែលមានន័យថាលំហូរចេញមូលធនសុទ្ធគឺ អវិជ្ជមាន។ ចូរដាក់ខុសគ្នា ពីព្រោះ NX = S - I ការកើនឡើងនៅក្នុង I មានន័យថាការថយចុះ NX។ ដូច្នេះ ខ្សែកោងរំកិលចេញក្រៅនៃការវិនិយោគ បណ្តាលឱ្យមានឱនភាពពាណិជ្ជកម្ម។

figure 5-5

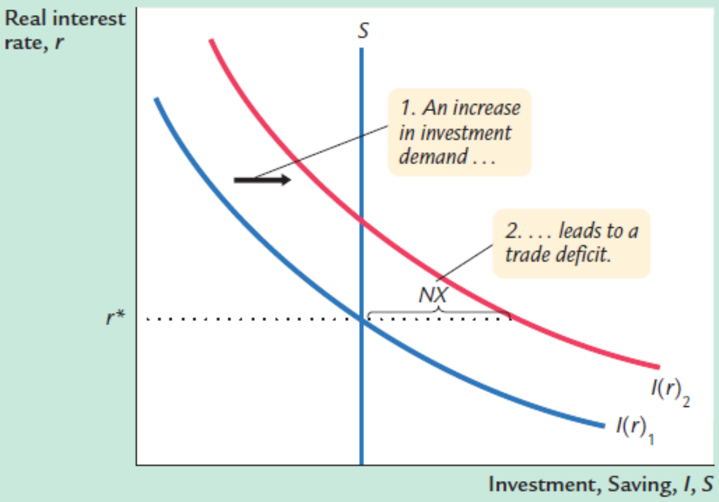

A Shift in the Investment Schedule in a Small Open Economy An outward shift in the investment schedule from $I(r)_1$ to $I(r)_2$ increases the amount of investment at the world interest rate r^*. As a result, investment now exceeds saving, which means the economy is borrowing from abroad and running a trade deficit.

៥.២.៤ ការវាយតម្លៃគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច

គំរូនៃសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហរបស់យើង បង្ហាញថាលំហូរទំនិញនិងសេវាកម្មដែលវាស់វែងដោយជញ្ជីងពាណិជ្ជកម្មគឺ មិនមានទំនាក់ទំនងជាមួយលំហូរអន្តរជាតិសម្រាប់ការប្រមូលមូលធន។ លំហូរចេញមូលធនសុទ្ធ គឺជាភាពខុសគ្នារវាងការសន្សំក្នុងស្រុកនិងការវិនិយោគក្នុងស្រុក។ ដូច្នេះ ផលប៉ះពាល់ នៃគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចស្តីពីតុល្យភាពពាណិជ្ជកម្ម តែងតែអាចរកបានដោយការពិនិត្យមើលផលប៉ះពាល់របស់ពួកគេទៅលើការសន្សំក្នុងស្រុក និងការវិនិយោគក្នុងស្រុក។ គោលនយោបាយដែលបង្កើនការវិនិយោគ ឬ បន្ថយការសន្សំ មានទំនោរទៅរកឱនភាពពាណិជ្ជកម្ម ហើយគោលនយោបាយដែលបន្ថយការវិនិយោគ ឬ បង្កើនការសន្សំ មានទំនោរធ្វើឱ្យមានអតិរេកពាណិជ្ជកម្ម។

៥.៣ អត្រាប្តូរប្រាក់

ដោយបានពិនិត្យមើលលំហូរអន្តរជាតិនៃដើមទុន និង ទំនិញនិងសេវាកម្ម ឥឡូវនេះយើងពង្រីកការវិភាគដោយពិចារណាលើតម្លៃដែលអនុវត្តចំពោះប្រតិបត្តិការទាំងនេះ។ អត្រាប្តូរប្រាក់រវាងប្រទេសទាំងពីរ គឺជាតម្លៃដែលប្រជាជននៃប្រទេសទាំងនោះធ្វើពាណិជ្ជកម្មជាមួយគ្នា។ នៅក្នុងផ្នែកនេះដំបូងយើងពិនិត្យមើលយ៉ាងច្បាស់នូវអ្វីដែលអត្រាប្តូរប្រាក់វាស់វែង ហើយបន្ទាប់មកយើងពិភាក្សាអំពីការកំណត់អត្រាប្តូរប្រាក់។

៥.៣.១ អត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍និងអត្រាប្តូរប្រាក់ពិត

សេដ្ឋវិទូបែងចែករវាងអត្រាប្តូរប្រាក់ពីរ គឺអត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍ និង អត្រាប្តូរប្រាក់ពិត។ ចូរពិភាក្សាគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយមើលថាតើវាទាក់ទងគ្នាយ៉ាងដូចម្តេច។

ក. អត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍៖ គឺជាតម្លៃដែលទាក់ទងនៃរូបិយប័ណ្ណរបស់ប្រទេសទាំងពីរ។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើអត្រាប្តូរប្រាក់រវាងដុល្លារអាមេរិក និង ប្រាក់យេនជប៉ុន គឺ ១២០ យ៉េនក្នុងមួយដុល្លារ បន្ទាប់មក អ្នកអាចប្តូរប្រាក់ ១ ដុល្លារ សម្រាប់ ១២០ យ៉េន នៅក្នុងទីផ្សារពិភពលោកសម្រាប់រូបិយប័ណ្ណបរទេស។ ជនជាតិជប៉ុនម្នាក់ ដែលចង់ទទួលបានប្រាក់ដុល្លារ នឹងចំណាយប្រាក់ ១២០ យ៉េនសម្រាប់ប្រាក់ដុល្លារនីមួយៗ ដែលគាត់បានទិញ។ ជនជាតិអាមេរិកម្នាក់ ដែលចង់ទទួលបានប្រាក់យ៉េននឹងទទួលបាន ១២០ យ៉េន ក្នុងមួយដុល្លារ ដែលគាត់បានបង់។ នៅពេលដែលប្រជាជនយោងទៅលើ "អត្រាប្តូរប្រាក់" រវាងប្រទេសទាំងពីរ ពួកគេច្រើនតែមានន័យថាអត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍។

ខ. **អត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដ៖** គឺជាតម្លៃដែលទាក់ទងនៃទំនិញនៃប្រទេសទាំងពីរ។ អត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដ ប្រាប់យើងពីអត្រាដែលយើងអាចធ្វើពាណិជ្ជកម្មទំនិញនៃប្រទេសមួយ សម្រាប់ទំនិញរបស់ប្រទេសមួយផ្សេងទៀត។ អត្រាប្តូរប្រាក់ពិត ពេលខ្លះត្រូវបានគេហៅថាលក្ខខណ្ឌនៃពាណិជ្ជកម្ម។

ដើម្បីដឹងពីទំនាក់ទំនងរវាងអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដ និង អត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍ សូមពិចារណាពីផលិតផលល្អតែមួយដែលផលិតនៅក្នុងប្រទេសជាច្រើន៖ រថយន្ត។ ឧបមាថា រថយន្តអាមេរិកមួយគ្រឿងមានតម្លៃ ១០,០០០$ ហើយរថយន្តជប៉ុនស្រដៀងគ្នាមានតម្លៃ ២,៤០០,០០០ យ៉េន។ បើប្រៀបធៀបនឹងតំលៃឡានទាំងពីរ យើងត្រូវតែប្តូរវាទៅជារូបិយប័ណ្ណរួម។ ប្រសិនបើប្រាក់១ដុល្លារមានតម្លៃ ១២០ យ៉េន បន្ទាប់មករថយន្តអាមេរិកមានតម្លៃ ១.២០០.០០០ យ៉េន។ ប្រៀបធៀបតម្លៃរថយន្តអាមេរិកាំង (១,២០០,០០០ យ៉េន) និងតម្លៃរថយន្តជប៉ុន (២,៤០០,០០០ យ៉េន) យើងសន្និដ្ឋានថា រថយន្តអាមេរិកនេះចំណាយមួយភាគកន្លះនៃតម្លៃរថយន្តជប៉ុន។ និយាយម៉្យាងទៀត ក្នុងតម្លៃបច្ចុប្បន្ន យើងអាចផ្លាស់ប្តូរឡានអាមេរិកពីរសម្រាប់ឡានជប៉ុនមួយគ្រឿង។

We can summarize our calculation as follows:

$$\text{Real Exchange Rate} = \frac{(120 \text{ yen/dollar}) \times (10{,}000 \text{ dollars/American Car})}{(2{,}400{,}000 \text{ yen/Japanese Car})}$$

$$= 0.5 \ \frac{\text{Japanese Car}}{\text{American Car}}.$$

At these prices and this exchange rate, we obtain one-half of a Japanese car per American car. More generally, we can write this calculation as

$$\text{Real Exchange Rate} = \frac{\text{Nominal Exchange Rate} \times \text{Price of Domestic Good}}{\text{Price of Foreign Good}}.$$

អត្រាដែលយើងផ្លាស់ប្តូរទំនិញបរទេសនិងក្នុងស្រុក អាស្រ័យលើតម្លៃទំនិញជារូបិយប័ណ្ណក្នុងស្រុកនិងអត្រាប្តូររូបិយប័ណ្ណ។

ការគណនាអត្រាប្តូរប្រាក់ពិត សម្រាប់ទំនិញតែមួយមុខនេះ បង្ហាញពីរបៀបដែលយើងគួរកំណត់អត្រាប្តូរប្រាក់ពិតសម្រាប់កន្ត្រកទំនិញច្រើនមុខ។ ដាក់ e ជាអត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍ (ចំនួនយេនក្នុងមួយដុល្លារ) P ជាកំរិតថ្លៃនៅសហរដ្ឋអាមេរិក (គិតជាដុល្លារ) និង P* ជាកំរិតថ្លៃនៅប្រទេសជប៉ុន (វាស់គិតជាប្រាក់យ៉េន) បន្ទាប់មកការផ្លាស់ប្តូរជាក់ស្តែង អត្រា ϵ គឺ

$$\begin{array}{ccccc} \text{Real} & & \text{Nominal} & & \text{Ratio of} \\ \text{Exchange} & = & \text{Exchange} & \times & \text{Price} \\ \text{Rate} & & \text{Rate} & & \text{Levels} \\ \epsilon & = & e & \times & (P/P^*). \end{array}$$

អត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដរវាងប្រទេសទាំងពីរ ត្រូវបានគណនាពីអត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍និងកម្រិតថ្លៃនៅក្នុងប្រទេសទាំងពីរ។ ប្រសិនបើ អត្រាប្តូរប្រាក់ពិតខ្ពស់ ទំនិញបរទេសមានតម្លៃទាប ហើយទំនិញក្នុងស្រុកមានតម្លៃថ្លៃ។ ប្រសិនបើ អត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដទាប ទំនិញបរទេសមានតម្លៃថ្លៃ ហើយទំនិញក្នុងស្រុកមានតម្លៃថោក។

៥.៣.២ អត្រាប្តូរប្រាក់ពិតនិងតុល្យភាពពាណិជ្ជកម្ម

តើអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដ មានឥទ្ធិពលយ៉ាងណាចំពោះម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច? ដើម្បីឆ្លើយសំនួរនេះ សូមចាំថាអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដមិនមានអ្វីក្រៅពីថ្លៃដែលទាក់ទងទេ។ ដូចគ្នានឹងតម្លៃទាក់ទងនៃហាំប៊ឺហ្គឺនិងភីហ្សាដែលកំណត់ថា តើអ្នកជ្រើសរើសអាហារមួយណាសម្រាប់អាហារថ្ងៃត្រង់ ថ្លៃទាក់ទងនៃទំនិញក្នុងស្រុក និង បរទេស ប៉ះពាល់ដល់តម្រូវការទំនិញទាំងនេះ។

ឧបមាដំបូងថា អត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដទាប។ ក្នុងករណីនេះ ដោយសារតែទំនិញក្នុងស្រុកមានតម្លៃថោក អ្នករស់នៅក្នុងស្រុកនឹងចង់ទិញទំនិញដែលនាំចូលតិចតួច: ពួកគេនឹងទិញ Fords (ផលិតផលអាមេរិក-ក្នុងស្រុក) ជាជាង Toyotas ផឹក Coors ជាជាង Heineken និងវិស្សមកាលនៅ Florida ជាជាងនៅអឺរ៉ុប។ សម្រាប់ហេតុផលដូចគ្នា ជនបរទេសនឹងចង់ទិញទំនិញរបស់យើងជាច្រើន។ ជាលទ្ធផលនៃសកម្មភាពទាំងពីរនេះ បរិមាណនៃការនាំចេញសុទ្ធរបស់យើង ដែលសេចក្តីត្រូវការនឹងមានច្រើន។

ភាពផ្ទុយគ្នាកើតឡើង ប្រសិនបើអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដខ្ពស់។ ដោយសារទំនិញក្នុងស្រុកមានតំលៃថ្លៃទាក់ទងនឹងទំនិញបរទេស អ្នករស់នៅក្នុងស្រុកនឹងចង់ទិញទំនិញដែលនាំចូលច្រើន ហើយជនបរទេសចង់ទិញទំនិញរបស់យើងតិចតួច។ ហេតុដូច្នេះ បរិមាណនៃការនាំចេញសុទ្ធរបស់យើងដែលមានតម្រូវការនឹងចុះទាប។

យើងសរសេរទំនាក់ទំនងនេះរវាងអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដនិងការនាំចេញសុទ្ធ៖

$$NX = NX(\epsilon).$$

សមីការនេះ បញ្ជាក់ថាការនាំចេញសុទ្ធ គឺជាមុខងារនៃអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដ។ រូបភាព ៥-៧ បង្ហាញពីទំនាក់ទំនងអវិជ្ជមាន រវាងតុល្យភាពពាណិជ្ជកម្មនិងអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដ។

figure 5-7

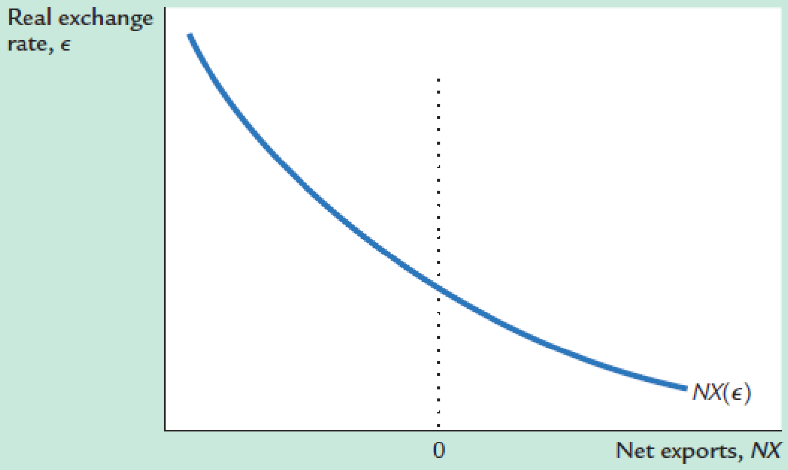

Net Exports and the Real Exchange Rate The figure shows the relationship between the real exchange rate and net exports: the lower the real exchange rate, the less expensive are domestic goods relative to foreign goods, and thus the greater are our net exports. Note that a portion of the horizontal axis measures negative values of *NX*: because imports can exceed exports, net exports can be less than zero.

៥.៣.៣ អ្នកកំណត់អត្រាប្តូរប្រាក់ពិត (The Determinants of the Real Exchange Rate)

ឥឡូវនេះ យើងមានបំណែកទាំងអស់ដែលត្រូវការដើម្បីបង្កើតគំរូដែលពន្យល់ពីកត្តាអ្វីខ្លះដែលកំណត់អត្រាប្តូរប្រាក់ពិត។ ជាពិសេស យើងរួមបញ្ចូលទំនាក់ទំនងរវាងការនាំចេញសុទ្ធនិងអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតដែលយើងទើបតែបានពិភាក្សាជាមួយគំរូនៃតុល្យភាពពាណិជ្ជកម្ម ដែលយើងបានបង្កើតនៅដើមជំពូក។ យើងអាចសង្ខេបការវិភាគដូចខាងក្រោម៖

អត្រាប្តូរប្រាក់ពិត គឺទាក់ទងទៅនឹងការនាំចេញសុទ្ធ។ នៅពេលដែលអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតទាបជាងនេះ ទំនិញក្នុងស្រុកមិនថ្លៃជាងទំនិញបរទេសទេ ហើយការនាំចេញសុទ្ធកាន់តែធំ។

តុល្យភាពពាណិជ្ជកម្ម (ការនាំចេញសុទ្ធ) ត្រូវតែស្មើនឹងលំហូរចេញមូលធនសុទ្ធ (Net Capital Outflow) ដែលទាញត្រឡប់មកវិញ ស្មើនឹងការសន្សំដកការវិនិយោគ។ ការសន្សំ គឺថេរដោយមុខងារប្រើប្រាស់និងគោលនយោបាយសារពើពន្ធ។ ការវិនិយោគ គឺថេរដោយមុខងារវិនិយោគនិងអត្រាការប្រាក់ពិតពលោក។

រូបភាពទី ៥-៨ បង្ហាញពីលក្ខខ័ណ្ឌទាំងពីរនេះ។ ខ្សែបន្ទាត់បង្ហាញទំនាក់ទំនងរវាងការនាំចេញសុទ្ធនិងអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតទ្រេតថយចុះ ពីព្រោះអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតទាប ធ្វើឱ្យទំនិញទាក់ទងក្នុងស្រុកមានតំលៃថោក។ ខ្សែបន្ទាត់តំណាងឱ្យការសន្សំលើសការវិនិយោគ S – I គឺខ្សែបន្ទាត់បញ្ឈរ ព្រោះថា

ការសន្សំក៏ដូចជាការវិនិយោគ មិនអាស្រ័យលើអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតទេ។ ការឆ្លងកាត់ខ្សែទាំងពីរនេះកំណត់បានសមតាអត្រាប្តូរប្រាក់។

រូបភាព ៥-៨ មើលទៅដូចជាដ្យាក្រាមការផ្គត់ផ្គង់និងតំរូវការធម្មតា។ តាមពិត អ្នកអាចគិតអំពីដ្យាក្រាមនេះដែលតំណាងឱ្យការផ្គត់ផ្គង់និងតំរូវការប្តូររូបិយប័ណ្ណបរទេស។ ខ្សែបញ្ឈរ S – I តំណាងអោយលំហូរចេញមូលធនសុទ្ធ ហើយដូច្នេះ ការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់ដុល្លារត្រូវប្តូរជារូបិយប័ណ្ណបរទេសនិងដែលវិនិយោគនៅបរទេស។ ខ្សែរបន្ទាត់ទ្រេតចុះក្រោម គឺ NX តំណាងឱ្យតំរូវការសុទ្ធសម្រាប់ប្រាក់ដុល្លារដែលបានមកពីជនបរទេស ជាអ្នកដែលចង់ទិញទំនិញរបស់យើង។ តាមអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដដែលមានលំនឹងសមតា ការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់ដុល្លារដែលអាចរកបានពីលំហូរចេញមូលធនសុទ្ធ ធ្វើឱ្យមានតុល្យភាពរវាងតំរូវការប្រាក់ដុល្លារដោយជនបរទេសដែលទិញការនាំចេញសុទ្ធរបស់យើង។

figure 5-8

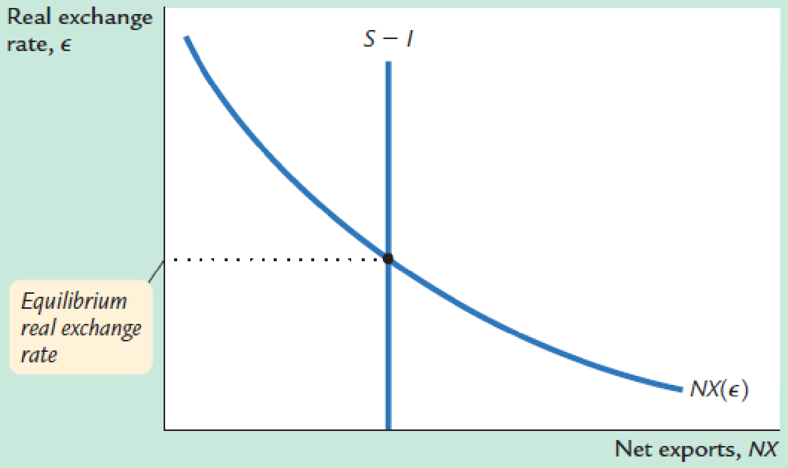

How the Real Exchange Rate Is Determined The real exchange rate is determined by the intersection of the vertical line representing saving minus investment and the downward-sloping net-exports schedule. At this intersection, the quantity of dollars supplied for the flow of capital abroad equals the quantity of dollars demanded for the net export of goods and services.

៥.៣.៤ របៀបដែលគោលនយោបាយជះឥទ្ធិពលលើអត្រាប្តូរប្រាក់ពិត

យើងអាចប្រើគំរូនេះ ដើម្បីបង្ហាញពីរបៀបដែលការផ្លាស់ប្តូរគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចដែលយើងបានពិភាក្សាមុន ប៉ះពាល់ដល់អត្រាប្តូរប្រាក់ពិត។

ក. គោលនយោបាយសារពើពន្ធនៅក្នុងស្រុក តើមានអ្វីកើតឡើងចំពោះអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដ ប្រសិនបើរដ្ឋាភិបាលកាត់បន្ថយការសន្សំជាតិ តាមរយៈការបង្កើនការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាល ឬការកាត់បន្ថយពន្ធ? ដូចដែលយើងបានពិភាក្សារួចមកហើយ ការកាត់បន្ថយនេះនៅក្នុងការសន្សំទាបរបស់ S - I ហើយដូច្នេះ NX ។ នោះគឺ ការកាត់បន្ថយការសន្សំបណ្តាលឱ្យមានឱនភាពពាណិជ្ជកម្ម។

រូបភាព ៥-៩ បង្ហាញពីរបៀបដែលសមតាអត្រាប្តូរប្រាក់ពិត លៃតម្រូវដើម្បីធានាថា NX ធ្លាក់ចុះ។ ការផ្លាស់ប្តូរគោលនយោបាយរំកិលខ្សែបន្ទាត់បញ្ឈរ S - I ទៅខាងឆ្វេង បន្ថយការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់ដុល្លារដែលត្រូវវិនិយោគនៅបរទេស។ ការផ្គត់ផ្គង់ទាបបណ្តាលឱ្យសមតាអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដ កើនឡើងពី ϵ_1 ដល់ ϵ_2 ពេលគឺ ប្រាក់ដុល្លារកាន់តែមានតម្លៃ។ ដោយសារតែការកើនឡើងនៃតម្លៃប្រាក់ដុល្លារ ទំនិញក្នុងស្រុកកាន់តែមានតម្លៃថ្លៃជាងទំនិញបរទេស ដែលបណ្តាលឱ្យការនាំចេញធ្លាក់ចុះ និង ការនាំចូលមានការកើនឡើង។ ការផ្លាស់ប្តូរការនាំចេញនិងការផ្លាស់ប្តូរការនាំចូល នាំអោយមានសកម្មភាពកាត់បន្ថយការនាំចេញសុទ្ធ។

figure 5-9

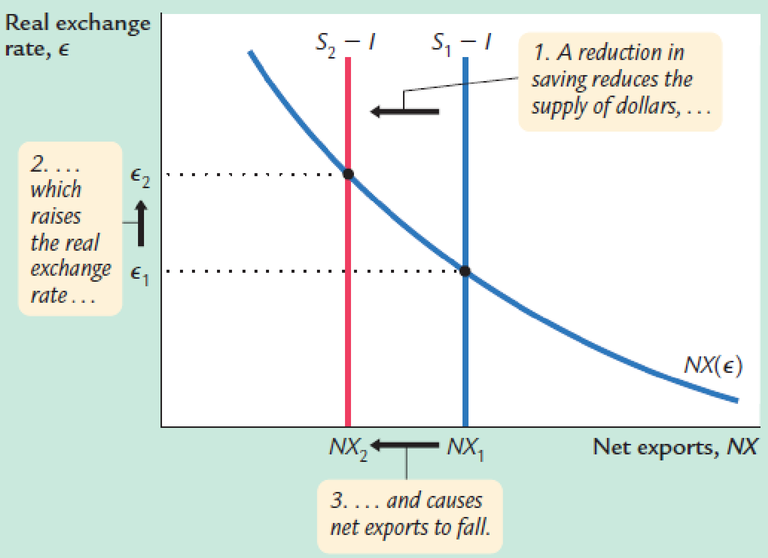

The Impact of Expansionary Fiscal Policy at Home on the Real Exchange Rate Expansionary fiscal policy at home, such as an increase in government purchases or a cut in taxes, reduces national saving. The fall in saving reduces the supply of dollars to be exchanged into foreign currency, from $S_1 - I$ to $S_2 - I$. This shift raises the equilibrium real exchange rate from ϵ_1 to ϵ_2.

ខ. គោលនយោបាយសារពើពន្ធនៅបរទេស តើមានអ្វីកើតឡើងចំពោះអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដ ប្រសិនបើរដ្ឋាភិបាលបរទេសបង្កើនការទិញរបស់រដ្ឋាភិបាល ឬ កាត់បន្ថយពន្ធ? ការផ្លាស់ប្តូរគោលនយោបាយសារពើពន្ធនេះ កាត់បន្ថយការសន្សំពិភពលោក និង បង្កើនអត្រាការប្រាក់ពិតភពលោក។ ការកើនឡើងអត្រាការប្រាក់ពិតភពលោក កាត់បន្ថយការវិនិយោគក្នុងស្រុក I ដែលបង្កើន S - I ហើយដូច្នេះ NX ។ ការកើនឡើងអត្រាការប្រាក់ពិតភពលោកបណ្តាលឱ្យមាន អតិរេកពាណិជ្ជកម្ម។

រូបភាព ៥-១០ បង្ហាញថាការផ្លាស់ប្តូរគោលនយោបាយរំកិលខ្សែបន្ទាត់បញ្ឈរ S - I ទៅខាងស្តាំបង្កើនការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់នៃដុល្លារត្រូវដែលត្រូវវិនិយោគនៅក្រៅប្រទេស។ សមតាអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដធ្លាក់ចុះ។ នោះគឺ ប្រាក់ដុល្លារកាន់តែមិនសូវមានតម្លៃ ហើយទំនិញក្នុងស្រុកក្លាយជាមិនសូវថ្លៃទាក់ទងទៅនឹងទំនិញបរទេស។

figure 5-10

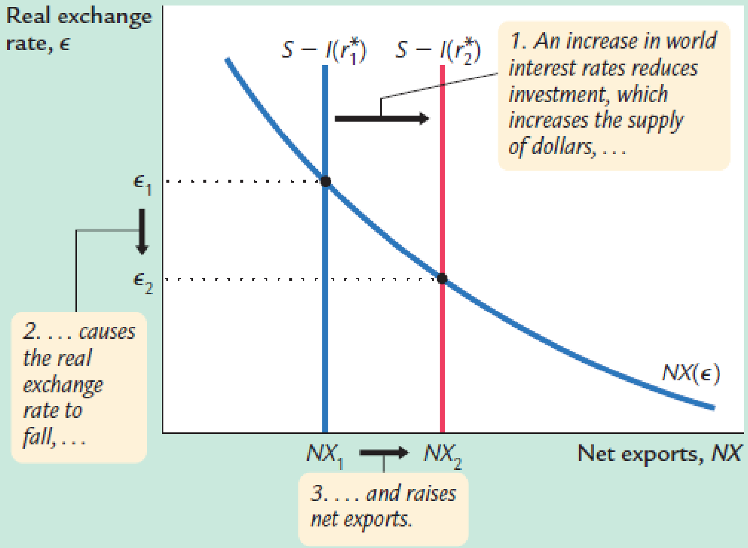

The Impact of Expansionary Fiscal Policy Abroad on the Real Exchange Rate Expansionary fiscal policy abroad reduces world saving and raises the world interest rate from r_1^* to r_2^*. The increase in the world interest rate reduces investment at home, which in turn raises the supply of dollars to be exchanged into foreign currencies. As a result, the equilibrium real exchange rate falls from ϵ_1 to ϵ_2.

គ. **ការផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងតម្រូវការវិនិយោគ** តើនឹងមានអ្វីកើតឡើងចំពោះអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដ ប្រសិនបើតម្រូវការវិនិយោគនៅក្នុងស្រុករបស់ខ្លួនកើនឡើង ប្រហែលជាដោយសារសភាបើកផ្លូវឥណទានពន្ធវិនិយោគ? តាមអត្រាការប្រាក់ពិតពលោកដែលបានផ្តល់ឱ្យ ការកើនឡើងនៃតម្រូវការវិនិយោគ នាំឱ្យមានការវិនិយោគកើនឡើងខ្ពស់។ តម្លៃខ្ពស់ជាងនៃ I មានន័យថាតម្លៃទាបរបស់ S – I និង NX។ នោះគឺ ការកើនឡើងតម្រូវការវិនិយោគ បណ្តាលឱ្យមាន ឱនភាពពាណិជ្ជកម្ម។

figure 5-11

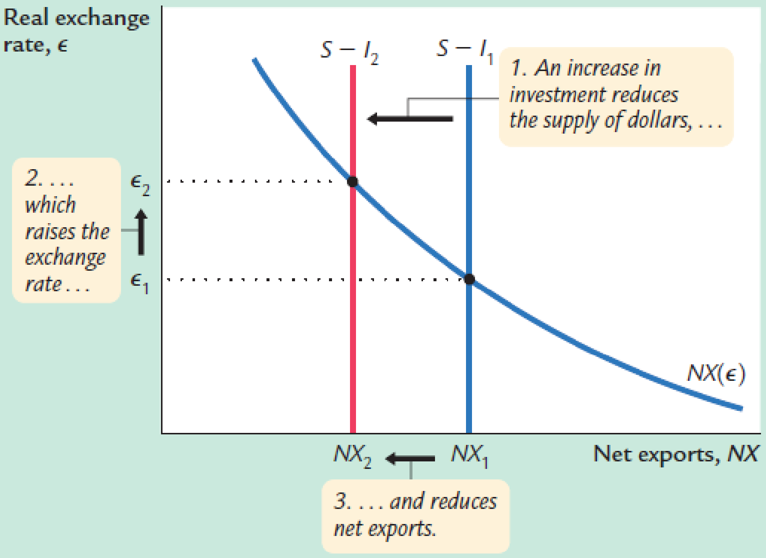

The Impact of an Increase in Investment Demand on the Real Exchange Rate An increase in investment demand raises the quantity of domestic investment from I_1 to I_2. As a result, the supply of dollars to be exchanged into foreign currencies falls from $S - I_1$ to $S - I_2$. This fall in supply raises the equilibrium real exchange rate from ϵ_1 to ϵ_2.

រូបភាព ៥-១១ បង្ហាញថាការកើនឡើងនូវតំរូវការវិនិយោគផ្លាស់ប្តូរខ្សែបន្ទាត់បញ្ឈរ S - I ទៅខាងឆ្វេង កាត់បន្ថយការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់ដុល្លារដែលត្រូវវិនិយោគនៅបរទេស។ សមតាមអត្រាប្តូរប្រាក់

ពិតប្រាកដ កើនឡើង។ ដូច្នេះ នៅពេលឥណទានពន្ធវិនិយោគ ធ្វើឱ្យការវិនិយោគនៅសហរដ្ឋអាមេរិកកាន់តែមានភាពទាក់ទាញ វាក៏បង្កើនតម្លៃប្រាក់ដុល្លារ ចាំបាច់ដើម្បីធ្វើការវិនិយោគទាំងនេះផងដែរ។ នៅពេលប្រាក់ដុល្លារឡើងថ្លៃ ទំនិញក្នុងស្រុកមានតម្លៃថ្លៃជាងទំនិញបរទេស ហើយការនាំចេញសុទ្ធធ្លាក់ចុះ។

៥.៣.៥ ផលប៉ះពាល់នៃគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្ម

ឥឡូវយើងមានគំរូមួយ ដែលពន្យល់អំពីតុល្យភាពពាណិជ្ជកម្មនិងអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដ យើងមានឧបករណ៍ ដើម្បីពិនិត្យមើលផលប៉ះពាល់ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចនៃគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្ម។ គោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្ម ដែលត្រូវបានកំណត់យ៉ាងទូលំទូលាយគឺជា គោលនយោបាយដែលត្រូវបានរចនាឡើងដើម្បីជះឥទ្ធិពលដោយផ្ទាល់ទៅលើបរិមាណទំនិញនិងសេវាកម្មដែលនាំចេញ ឬ នាំចូល។ ភាគច្រើន គោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្មយកទម្រង់នៃការការពារឧស្សាហកម្មក្នុងស្រុក ពីការប្រកួតប្រជែងបរទេស - ដោយដាក់ពន្ធលើការនាំចូលបរទេស (ពន្ធគយ) ឬ ការរឹតត្បិតបរិមាណទំនិញនិងសេវាកម្មដែលអាចនាំចូល (កូតា) ។

figure 5-12

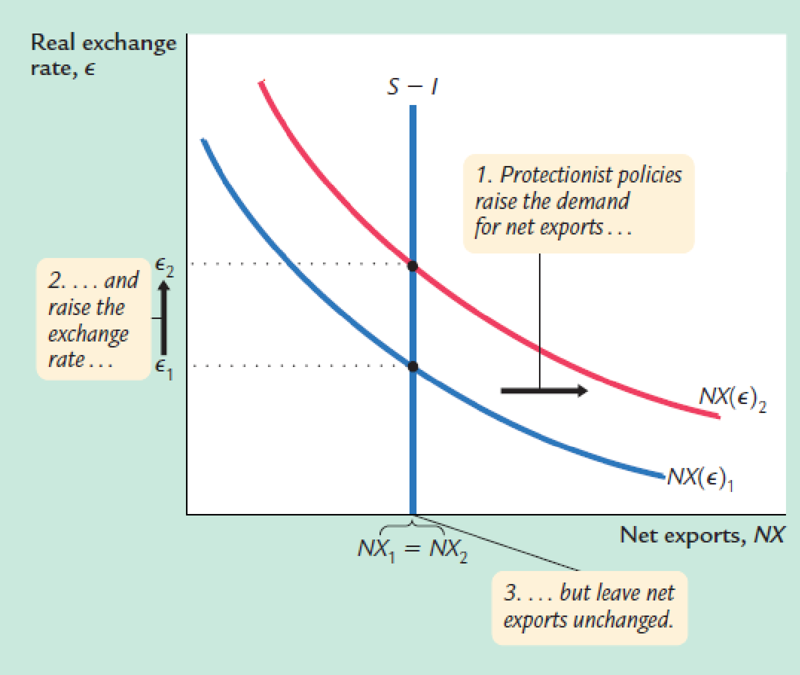

The Impact of Protectionist Trade Policies on the Real Exchange Rate A protectionist trade policy, such as a ban on imported cars, shifts the net-exports schedule from $NX(\epsilon)_1$ to $NX(\epsilon)_2$, which raises the real exchange rate from ϵ_1 to ϵ_2. Notice that, despite the shift in the net-exports schedule, the equilibrium level of net exports is unchanged.

ជាឧទាហរណ៍នៃគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្មគាំពារ សូមពិចារណា ថាតើនឹងមានអ្វីកើតឡើង ប្រសិនបើរដ្ឋាភិបាលហាមឃាត់ការនាំចូលរថយន្តបរទេស។ ចំពោះអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដបច្ចុប្បន្ន ការនាំចូលនឹងទាបជាងនេះ ដែលមានន័យថាការនាំចេញសុទ្ធ (ការនាំចេញដក) នឹងខ្ពស់

ជាង។ ដូច្នេះ ខ្សែកោងការនាំចេញសុទ្ធផ្លាស់ប្តូរទៅខាងក្រៅ ដូចនៅក្នុងរូបភាពទី ៥-១២ ។ យើងប្រៀបធៀបលំនឹងសមតាចាស់និងលំនឹងសមតាថ្មី។ នៅក្នុងលំនឹងសមតាថ្មី អត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដខ្ពស់ហើយការនាំចេញសុទ្ធមិនមានការផ្លាស់ប្តូរទេ។ ទោះបីជាមានការផ្លាស់ប្តូរខ្សែកោងនៃការនាំចេញសុទ្ធក៏ដោយ ក៏កម្រិតលំនឹងសមតានៃការនាំចេញសុទ្ធនៅតែដដែល ពីព្រោះគោលនយោបាយគាំពារនិយមមិនផ្លាស់ប្តូរទាំងការសន្សំឬការវិនិយោគឡើយ។

ការវិភាគនេះ បង្ហាញថាគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្មគាំពារនិយម មិនប៉ះពាល់ដល់តុល្យភាពពាណិជ្ជកម្មទេ។ ការសន្និដ្ឋានគួរឱ្យភ្ញាក់ផ្អើលនេះ ត្រូវបានគេមើលរំលងជាញឹកញាប់នៅក្នុងការជជែកដេញដោលដ៏ពេញនិយមអំពីគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្ម។ ដោយសារតែឱនភាពពាណិជ្ជកម្ម ឆ្លុះបញ្ចាំងពីការនាំចូលលើសការនាំចេញ គេអាចស្មានបានថា ការកាត់បន្ថយការនាំចូលដូចជាការហាមឃាត់ការនាំចូលរថយន្តបរទេស នឹងកាត់បន្ថយឱនភាពពាណិជ្ជកម្ម។ ទោះយ៉ាងណា គំរូរបស់យើងបង្ហាញថាគោលនយោបាយគាំពារនិយម នាំឱ្យមានការកើនចំពោះអត្រាប្តូរប្រាក់ពិត។ ការកើនឡើងតម្លៃទំនិញក្នុងស្រុកទាក់ទងនឹងទំនិញបរទេស ច្រើនតែធ្វើឱ្យការនាំចេញធ្លាក់ចុះទាប តាមរយៈការជំរុញការនាំចូលនិងការថយចុះនៃការនាំចេញ។ ដូច្នេះ ការកើនឡើងនេះ អាចកាត់បន្ថយការកើនឡើងនៃការនាំចេញសុទ្ធ ដែលបណ្តាលមកពីការរឹតត្បិតពាណិជ្ជកម្ម។

ទោះបីជាគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្មគាំពារនិយម មិនផ្លាស់ប្តូរតុល្យភាពពាណិជ្ជកម្មក៏ដោយ ក៏វាប៉ះពាល់ដល់ទំហំពាណិជ្ជកម្មដែរ។ ដូចដែលយើងបានឃើញ ពីព្រោះអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដកើនឡើង ទំនិញនិងសេវាកម្មដែលយើងផលិតមានតម្លៃថ្លៃជាងទំនិញនិងសេវាកម្មបរទេស។ ដូច្នេះ យើងនាំចេញតិចនៅក្នុងលំនឹងសមតាថ្មី។ ដោយសារតែការនាំចេញសុទ្ធមិនមានការផ្លាស់ប្តូរ យើងក៏ត្រូវនាំចូលតិចដែរ។ (ការកើនឡើងចំពោះអត្រាប្តូរប្រាក់ វាពិតជាជំរុញដល់ការនាំចូលក្នុងកម្រិតមួយចំនួន ប៉ុន្តែ នេះគ្រាន់តែជួយកាត់បន្ថយការថយចុះនៃការនាំចូលដែលបណ្តាលមកពីការរឹតត្បិតពាណិជ្ជកម្ម) ។ ដូច្នេះ គោលនយោបាយគាំពារនិយម កាត់បន្ថយទាំងបរិមាណនៃការនាំចូល និងបរិមាណនៃការនាំចេញ។

ការធ្លាក់ចុះចំនួនពាណិជ្ជកម្មសរុបនេះ ជាហេតុផលដែលសេដ្ឋវិទូតែងតែប្រឆាំងនឹងគោលនយោបាយគាំពារនិយម។ ពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ដល់បណ្តាប្រទេសទាំងអស់ដោយអនុញ្ញាតឱ្យប្រទេសនីមួយៗមានជំនាញលើអ្វីដែលវាផលិតបានល្អបំផុត និង ដោយផ្តល់ឱ្យប្រទេសនីមួយៗនូវទំនិញនិងសេវាកម្មកាន់តែច្រើន។ គោលនយោបាយគាំពារនិយម បន្ថយការចំណេញទាំងនេះពីពាណិជ្ជកម្ម។ ទោះបីជាគោលនយោបាយទាំងនេះផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់ក្រុមមួយចំនួន នៅ

ក្នុងសង្គមក៏ដោយ ឧទាហរណ៍ ការហាមឃាត់រថយន្តដែលនាំចូល អាចជួយអ្នកផលិតរថយន្តក្នុងស្រុក - សង្គម គឺអាក្រក់ជាងមុន នៅពេលដែលគោលនយោបាយកាត់បន្ថយចំនួនពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ។

៥.៣.៦ អ្នកកំណត់អត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍

ដោយមើលឃើញអ្វីដែលកំណត់អត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដ ឥឡូវនេះយើងបង្វែរការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើអត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍ ដែលជាអត្រាប្តូររូបិយប័ណ្ណនៃប្រទេសទាំងពីរ។ រំលឹកពីទំនាក់ទំនងរវាងអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតនិងអត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍៖

Real Exchange Rate = Nominal Exchange Rate x Ratio of Price Levels

$$\epsilon = e \times (P/P^*)$$

យើងអាចសរសេរអត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍ជា៖

$$e = \epsilon \times (P/P^*)$$

សមីការនេះ បង្ហាញថាអត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍ គឺអាស្រ័យលើអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដនិងកំរិតតំលៃនៅក្នុងប្រទេសទាំងពីរ។ បើគិតពីតម្លៃនៃអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដ ប្រសិនបើកម្រិត P ក្នុងស្រុកឡើងថ្លៃ ពេលនោះអត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍ e នឹងធ្លាក់ចុះ៖ ដោយសារតែប្រាក់ដុល្លារមានតម្លៃតិចជាង ១ ដុល្លារនឹងទិញបានប្រាក់យ៉េនតិច។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រសិនបើកម្រិតថ្លៃរបស់ជប៉ុន P* កើនឡើង បន្ទាប់មកអត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍នឹងកើនឡើង: ដោយសារតែប្រាក់យ៉េនមានតម្លៃទាបប្រាក់ដុល្លារ ដែលប្រាក់ដុល្លារនឹងទិញប្រាក់យ៉េនបានកាន់តែច្រើន។

សមាហរណកម្មអត្រាប្តូរប្រាក់តាមពេលវេលា។ វាជាការប្រសើរក្នុងការពិចារណាលើការផ្លាស់ប្តូរអត្រាប្តូរប្រាក់តាមពេលវេលា។ សមីការអត្រាប្តូរប្រាក់អាចត្រូវបានសរសេរ

% Change in e = % Change in ϵ + % Change in P* – % Change in P.

ការផ្លាស់ប្តូរភាគរយនៅក្នុង ϵ គឺជាការផ្លាស់ប្តូរអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដ។ ការផ្លាស់ប្តូរភាគរយនៅក្នុង P គឺជាអត្រាអតិផរណាក្នុងស្រុក π ហើយការផ្លាស់ប្តូរភាគរយនៅក្នុង P* គឺជាអត្រាអតិផរណារបស់បរទេស π^* ។ ដូច្នេះ ការផ្លាស់ប្តូរភាគរយនៅក្នុងអត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍គឺ

% Change in e = % Change in $\epsilon + (\pi^* - \pi)$

Percentage Change in NER = Percentage Change in RER + Difference in Inflation Rates

សមីការនេះ បញ្ជាក់ថាការផ្លាស់ប្តូរភាគរយនៃអត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍ រវាងរូបិយប័ណ្ណរបស់ប្រទេសទាំងពីរស្មើនឹងការផ្លាស់ប្តូរភាគរយនៃអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដ បូកនឹង ភាពខុសគ្នានៃអត្រាអតិផរណារបស់ពួកគេ។ ប្រសិនបើ ប្រទេសមួយមានអត្រាអតិផរណាខ្ពស់ទាក់ទងនឹងសហរដ្ឋអាមេរិក ប្រាក់ដុល្លារនឹងទិញចំនួនរូបិយប័ណ្ណបរទេសដែលកើនឡើងជាប្រចាំ។ ប្រសិនបើ ប្រទេសមួយមានអត្រាអតិផរណាទាបទាក់ទងនឹងសហរដ្ឋអាមេរិក ប្រាក់ដុល្លារនឹងទិញចំនួនរូបិយប័ណ្ណបរទេសដែលមានការថយចុះតាមពេលវេលា។

ការវិភាគនេះ បង្ហាញពីរបៀបដែលគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុមានឥទ្ធិពលលើអត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍។ យើងដឹងពីជំពូកទី ៤ ថាការកើនឡើងនៃការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់នាំឱ្យមានអតិផរណាខ្ពស់។ នៅទីនេះ យើងទើបតែបានឃើញហើយថាផលវិបាកមួយនៃអតិផរណាខ្ពស់ គឺជារូបិយប័ណ្ណដែលមានការធ្លាក់ចុះ: π ខ្ពស់មានន័យថាការធ្លាក់ចុះ e។ និយាយម៉្យាងទៀត ដូចជាការកើនឡើងនូវចំនួនទឹកប្រាក់ដែលធ្វើឱ្យថ្លៃទំនិញកើនឡើង ដែលត្រូវបានវាស់វែងគិតជាទម្រង់លុយ វាមាននិន្នាការតំឡើងថ្លៃរូបិយប័ណ្ណបរទេស ដែលត្រូវបានវាស់ជារូបិយប័ណ្ណក្នុងស្រុក។

៥.៣.៧ ករណីពិសេសនៃអំណាចទិញស្មើថ្លៃ (PPP)

សម្មតិកម្មដ៏ល្បីល្បាញមួយនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច ដែលហៅថាច្បាប់នៃតម្លៃមួយចែងថាទំនិញតែមួយមិនអាចលក់បានសម្រាប់តម្លៃខុសគ្នានៅក្នុងទីតាំងផ្សេងៗគ្នាក្នុងពេលតែមួយបានទេ។ ប្រសិនបើស្រូវសាលីមួយជុំ ត្រូវបានលក់ក្នុងក្រុងញូវយ៉កតិចជាងនៅទីក្រុងឈីកាហ្គោវានឹងចំណេញក្នុងការទិញស្រូវសាលីនៅញូវយ៉កហើយបន្ទាប់មកលក់វានៅឈីកាហ្គោ។ ជនឆ្លៀតឱកាស បានយកឱកាសបែបនេះ ហើយដូច្នេះវានឹងបង្កើនតម្រូវការស្រូវសាលីនៅញូវយ៉កនិងបង្កើនការផ្គត់ផ្គង់នៅឈីកាហ្គោ។ នេះនឹងជំរុញឱ្យតម្លៃឡើងថ្លៃនៅញូវយ៉ក និងធ្លាក់ចុះនៅឈីកាហ្គោដោយធានាថាតម្លៃស្មើគ្នា ទីផ្សារទាំងពីរ។

ច្បាប់នៃតម្លៃមួយដែលត្រូវបានអនុវត្តនៅលើទីផ្សារអន្តរជាតិ ត្រូវបានគេហៅថាអំណាចនៃការទិញស្មើថ្លៃ (Purchasing-Power parity)។ វាបញ្ជាក់ថា ប្រសិនបើមជ្ឈត្តករអន្តរជាតិអាចធ្វើទៅបាន បន្ទាប់មកប្រាក់ដុល្លារ (ឬរូបិយប័ណ្ណផ្សេងទៀត) ត្រូវតែមានអំណាចទិញដូចគ្នា នៅក្នុងប្រទេសនីមួយៗ។ អាអះអាងបន្តដូចតទៅនេះ។ ប្រសិនបើ ប្រាក់ដុល្លារអាចទិញស្រូវសាលីក្នុងស្រុក បាន

ច្រើនជាងនៅបរទេស វានឹងមានឱកាសទទួលបានប្រាក់ចំណេញតាមរយៈការទិញស្រូវសាលីក្នុងស្រុក និង លក់ទៅបរទេស។ មជ្ឈត្តករ ដែលស្វែងរកប្រាក់ចំណេញអាចនឹងធ្វើឱ្យតម្លៃស្រូវសាលីក្នុងស្រុកឡើងថ្លៃធៀបនឹងតម្លៃបរទេស។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ ប្រសិនបើប្រាក់ដុល្លារអាចទិញស្រូវសាលីនៅក្រៅស្រុកច្រើនជាងក្នុងស្រុកនោះ មជ្ឈត្តករនឹងទិញស្រូវសាលីនៅបរទេសហើយលក់វាក្នុងស្រុក ដោយធ្វើឱ្យតម្លៃក្នុងស្រុកធ្លាក់ចុះធៀបនឹងតម្លៃបរទេស។ ដូច្នេះ ការស្វែងរកប្រាក់ចំណេញពីសំណាក់មជ្ឈត្តករអន្តរជាតិ ធ្វើឱ្យតម្លៃស្រូវសាលីមានតម្លៃដូចគ្នា នៅគ្រប់ប្រទេសទាំងអស់។

យើងអាចបកស្រាយគោលការណ៍លទ្ធិនៃអំណាចទិញស្មើថ្លៃ ដោយប្រើគំរូអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដរបស់យើង។ ការចាត់វិធានការរហ័សរបស់មជ្ឈត្តករអន្តរជាតិទាំងនេះ បង្ហាញថាការនាំចេញសុទ្ធមានភាពរសើបខ្លាំងចំពោះចលនាតូចក្នុងអត្រាប្តូរប្រាក់ពិត។ ការថយចុះបន្តិចបន្តួចនៃតម្លៃទំនិញក្នុងស្រុកទាក់ទងនឹងទំនិញបរទេស ពោលគឺ ការធ្លាក់ចុះតិចតួចនៃអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដ - ដោយសារមជ្ឈត្តការក្នុងការទិញទំនិញក្នុងស្រុកនិងលក់ពួកគេទៅបរទេស។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ ការកើនឡើងតិចតួចនៃតម្លៃទំនិញក្នុងស្រុកដែលបណ្តាលឱ្យមជ្ឈត្តករនាំចូលទំនិញពីបរទេសវិញ។ ដូច្នេះ ដូចនៅក្នុងរូបភាពទី ៥-១៤ ខ្សែកោងនៃការនាំចេញសុទ្ធគឺមានរាងសំប៉ែតខ្លាំង ចំពោះអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដដែលស្មើនឹងអំណាចទិញក្នុងចំណោមប្រទេសទាំងនោះ៖ ការផ្លាស់ប្តូរតូចនៅក្នុងអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដនាំឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរដ៏ធំមួយនៃការនាំចេញសុទ្ធ។ ការប្រែប្រួលខ្លាំងនៃការនាំចេញសុទ្ធ ធានាថាសមតាអត្រាប្តូរប្រាក់ពិត គឺនៅជិតនឹងកំរិតដែលធានាបាននូវអំណាចទិញស្មើថ្លៃ។

ភាពស្មើភាពគ្នានៃការអំណាចទិញ មានជាប់ទាក់ទងនឹងសារៈសំខាន់ពីរ។ ទីមួយ ដោយសារតែខ្សែកោងនៃការនាំចេញសុទ្ធមានរាងសំប៉ែត ការផ្លាស់ប្តូរការសន្សំឬការវិនិយោគមិនមានឥទ្ធិពលលើអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដឬអត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍ឡើយ។ ទីពីរ ដោយសារតែអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដគឺថេរ រាល់ការផ្លាស់ប្តូរអត្រាប្តូរប្រាក់នាមករណ៍ បណ្តាលមកពីការផ្លាស់ប្តូរកម្រិតតម្លៃ។

តើគោលលទ្ធិនៃអំណាចទិញស្មើថ្លៃគ្នាមានភាពជឿជាក់ទេ? សេដ្ឋវិទូភាគច្រើន ជឿជាក់ថា ទោះបីជាមានតក្កវិជ្ជាទាក់ទាញក៏ដោយ អំណាចទិញស្មើថ្លៃគ្នា មិនបានផ្តល់ការពិពណ៌នាត្រឹមត្រូវទាំងស្រុងនៃពិភពលោកទេ។ ទីមួយ ទំនិញជាច្រើនមិនងាយរកស៊ីទេ។ ការកាត់សក់អាចមានតម្លៃថ្លៃនៅតូក្យូជាងនៅញូវយ៉ក ប៉ុន្តែមិនមានកន្លែងសម្រាប់មជ្ឈត្តករអន្តរជាតិទេ ពីព្រោះវាមិនអាចដឹកជញ្ជូនអ្នកកាត់សក់បានទេ។ ទីពីរ សូម្បីតែទំនិញដែលអាចដូរបាន មិនតែងតែជាការជំនួសដ៏ល្អឥតខ្ចោះនោះទេ។ អតិថិជនខ្លះចូលចិត្តតូយ៉ូតា ហើយអ្នកខ្លះទៀតចូលចិត្តហ្វដ។ ដូច្នេះ តម្លៃដែលទាក់ទងរបស់

តូយ៉ូតា និង ហ្វដ អាចប្រែប្រួលដល់កម្រិតខ្លះ ដោយមិនទុកឱកាសចំណេញ។ សម្រាប់ហេតុផលទាំងនេះ អត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដធ្វើតាមពេលវេលាខុសៗគ្នា។

ទោះបីជាគោលលទ្ធិនៃអំណាចទិញស្មើថ្លៃគ្នា មិនបានពិពណ៌នាអំពីពិភពលោកយ៉ាងល្អឥតខ្ចោះក៏ដោយ ក៏វាផ្តល់នូវហេតុផលដែលចលនាក្នុងអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដនឹងមានកម្រិតកំណត់។ វាមានសុពលភាពច្រើនចំពោះតក្កវិជ្ជារបស់វាគឺ អត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដកាន់តែរសាត់ឆ្ងាយពីកម្រិតដែលបានព្យាករណ៍ ដោយអំណាចនៃការទិញស្មើថ្លៃ ដែលជាការលើកទឹកចិត្តកាន់តែច្រើនសម្រាប់បុគ្គលម្នាក់ៗក្នុងការធ្វើអន្តរកម្មអន្តរជាតិលើទំនិញ។ ទោះបីយើងមិនអាចពឹងផ្អែកលើអំណាចនៃការទិញស្មើថ្លៃ ដើម្បីលុបបំបាត់រាល់ការផ្លាស់ប្តូរអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតក៏ដោយ គោលលទ្ធិនេះផ្តល់នូវហេតុផលដើម្បីរំពឹងថាការឡើងចុះនៃអត្រាប្តូរប្រាក់ពិតប្រាកដនឹងមានតិចតួចឬបណ្តោះអាសន្ន៕

ឯកសារយោង

1. Alan Blinder, *Hard Heads, Soft Hearts: Tough-Minded Economics for a Just Society* (Reading, MA: Addison Wesley, 1987).
2. Arthur M. Okun, *Economics for Policymaking* (Cambridge, MA: MIT Press, 1983), 145-158.
3. Arthur M. Okun, "*Potential GNP: Its Measurement and Significance*,'' in Proceedings of the Business and Economics Statistics Section, American Statistical Association (Washington, DC: American Statistical Association, 1962), 98-103.
4. Carlo M. Cipolla, *Before the Industrial Revolution: European Society and Economy, 1000–1700*, 2d ed. (New York: Norton, 1980), 200–202.
5. Daniel K. Benjamin and Levis A. Kochin, "*War, Prices, and Interest Rates: A Martial Solution to Gibson's Paradox*,'' in M.D. Bordo and A. J. Schwartz, eds., A Retrospective on the Classical Gold Standard, 1821–1931 (Chicago: University of Chicago Press, 1984), 587–612.
6. George A. Akerlof, William T. Dickens, and George L. Perry,"*The Macroeconomics of Low Inflation*," Brookings Papers on Economic Activity, 1996:1, pp. 1–76.
7. Henry M. Littlefield, "*The Wizard of Oz: Parable on Populism*,'' American Quarterly 16 (Spring 1964): 47–58.
8. Hugh Rockoff, "*The Wizard of Oz as a Monetary Allegory*,'' Journal of Political Economy 98 (August 1990): 739–760.
9. John Maynard Keynes, *The Economic Consequences of the Peace* (London: Macmillan, 1920): 219–220.
10. John Y. Campbell and N. Gregory Mankiw, "*Consumption, Income, and Interest Rates: Reinterpreting the Time-Series Evidence*," NBER Macroeconomics Annual (1989): 185–216.
11. Jonathan Parker, "*The Response of Household Consumption to Predictable Changes in Social Security Taxes*," American Economic Review 89 (September 1999): 959–973.
12. Kenneth A. Froot and Kenneth Rogoff, "*Perspectives on PPP and Long-Run Real Exchange Rates*," in Gene M. Grossman and Kenneth Rogoff, eds., Handbook of International Economics, vol. 3 (Amsterdam: North-Holland, 1995).
13. Matthew Shapiro and David Wilcox, "*Mismeasurement in the Consumer Price Index: An Evaluation*," NBER Macroeconomics Annual, 1996, and the symposium on "*Measuring the CPI*" in the Winter 1998 issue of The Journal of Economic Perspectives.
14. Michael Mussa, "*Sticky Individual Prices and the Dynamics of the General Price Level*,'' Carnegie-Rochester Conference on Public Policy 15 (Autumn 1981): 261–296.
15. Michael Parkin, "*Macroeconomics*", 10th Edition, University of Western Ontario, Addison-Wesley is an imprint of Pearson, 2010.
16. Milton Friedman and Anna J. Schwartz, *A Monetary History of the United States, 1867–1960* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1963).

17. Milton Friedman and Anna J. Schwartz, *Monetary Trends in the United States and the United Kingdom: Their Relation to Income, Prices, and Interest Rates, 1867–1975* (Chicago: University of Chicago Press, 1982).
18. Nicholas S. Souleles, "*The Response of Household Consumption to Income Tax Refunds*," American Economic Review 89.
19. N. Gregory Mankiw, "Macroeconomics", 7th Edition, Worth Publishers, 2010.
20. Norman Angell, *The Story of Money* (New York: Frederick A. Stokes Company, 1929), 88–89.
21. R. A. Radford, "*The Economic Organisation of a P.O.W. Camp*,'' Economica (November 1945): 189–201.
22. Robert B. Barsky, "*The Fisher Effect and the Forecastability and Persistence of Inflation*,'' Journal of Monetary Economics 19 (January 1987): 3–24.
23. Robert B. Barsky and Jeffrey A. Miron, "*The Seasonal Cycle and the Business Cycle*,'' Journal of Political Economy 97 (June 1989): 503-534.
24. Robert J. Barro, "*Government Spending, Interest Rates, Prices, and Budget Deficits in the United Kingdom, 1701–1918*,'' Journal of Monetary Economics 20 (September 1987): 221–248.
25. Robert J. Shiller, "*Why Do People Dislike Inflation?*" in Christina D. Romer and David H. Romer, eds., Reducing Inflation: Motivation and Strategy (Chicago: University of Chicago Press, 1997).
26. Rudiger Dornbusch and Stanley Fischer, "*Stopping Hyperinflations: Past and Present*,'' Weltwirtschaftliches Archiv 122 (April 1986): 1–47.
27. Stanley Fischer, "*Seigniorage and the Case for a National Money*,'' Journal of Political Economy 90 (April 1982): 295–313.
28. Thomas J. Sargent, "*The End of Four Big Inflations*,'' in Robert Hall, ed., Inflation (Chicago: University of Chicago Press, 1983), 41–98.

មូលដ្ឋានគ្រឹះនៃម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច | នៃសាកលវិទ្យាល័យ ហេង សំរិន ត្បូងឃ្មុំ

សាកលវិទ្យាល័យ ហេង សំរិន ត្បូងឃ្មុំ

UNIVERSITY OF HENG SAMRIN THBONGKHMUM